



ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**LİMİTED ŞİRKETLERDE ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN
DEĞİŞTİRİLMESİ**

İnsaf Selin TOPAÇ

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Burçak TATLI

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI**

KASIM 2024



**LİMİTED ŞİRKETLERDE ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN
DEĞİŞTİRİLMESİ**

İnsaf Selin TOPAÇ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

KASIM 2024

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İnsaf Selin TOPAÇ

22/11/2024

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Ticaret Hukuku Programı Yüksek Lisans öğrencisi İnsaf Selin TOPAÇ tarafından hazırlanan “LİMİTED ŞİRKETLERDE ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ” başlıklı tez çalışması 22/11/2024 tarih ve 15:00 saatinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak **KABUL** edilmiştir.

	Kabul	Ret
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Burçak TATLI Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	☒	☐
Üye: Prof. Dr. Mustafa İsmail KAYA Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	☒	☐
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Barış GÖZÜBÜYÜK Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	☒	☐

LİMİTED ŞİRKETLERDE ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)

İnsaf Selin TOPAÇ

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Kasım 2024

ÖZET

TTK m.573/1 uyarınca limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulan; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşan bir sermaye şirketi türüdür. Limited şirket sözleşmesi ise bir limited şirketin kuruluşunda ve işleyişine ilişkin olarak şirketin ortakları arasındaki ilişkileri, hak ve sorumluluklarını, şirketin yönetimi ve organları ve diğer önemli hususları düzenleme altına alan yazılı bir belgedir. Şirket sözleşmesi kavramı şirketin kuruluş aşamasında ortaklarca imzalanan ve “şirketin resmi kuruluş belgesi” olarak nitelendirilebilecek bir belgedir. Şirket sözleşmesi içeriğinde şirketin yapısı, yönetimi, karar alma mekanizması, şirketin amacı ve faaliyet konusu gibi konuları düzenler. Bunların yanı sıra ortakların hak ve yükümlülükleri de şirket sözleşmesi çerçevesince belirlenir. Limited şirketlerde şirket sözleşmesi değiştirilmesi hususu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 589-592. hükümleri arasında özel olarak düzenlenmiştir. TTK'ya göre, şirket sözleşmesinin değişikliği özel sözleşme değişikliği ve genel sözleşme değişikliği olarak incelenebilir. Yeni TTK'da, eski TTK'daki sistem aynen benimsenmiştir. Her iki yasada da, sözleşme değişikliklerinin genel düzenlemesinin yanı sıra sermayenin artırılması ve azaltılması özel sözleşme değişiklikleri olarak ayrıca düzenleme altına alınmıştır.

Bilim Kodu : 51501
Anahtar Kelimeler : Limited Şirket, Şirket Sözleşmesi, Genel Kurulda Aranan Nisaplar, Yetersayı.
Sayfa Adedi : 167
Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Burçak TATLI

AMENDMENT OF THE ARTICLES OF ASSOCIATION IN LIMITED COMPANIES
(M.Sc. Thesis)

İnsaf Selin TOPAÇ

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

November 2024

ABSTRACT

In accordance with Turkish Commercial Code Article 573/1, a limited company is established under a trade name by one or more natural or legal persons; It is a type of capital company whose basic capital is determined and this capital consists of the total of basic capital shares. The limited company contract is a written document that regulates the relations between the partners of the company, their rights and responsibilities, the management and organs of the company and other important issues regarding the establishment and operation of a limited company. The concept of company contract is a document signed by the partners during the establishment of the company and can be described as the "official establishment document of the company". The company contract regulates issues such as the structure of the company, management, decision-making mechanism, purpose of the company and field of activity. In addition, the rights and obligations of the partners are determined within the framework of the company agreement. The issue of changing the company contract in limited companies is covered by Articles 589-592 of the Turkish Commercial Code No. 6102. It is specifically regulated among its provisions. According to the Turkish Commercial Code, the amendment of the company contract can be examined as a special contract amendment and a general contract amendment. In the new Turkish Commercial Code, the system in the old Turkish Commercial Code has been adopted exactly. In both laws, in addition to the general regulation of contract amendments, capital increase and reduction are also regulated as special contract amendments.

Science Code : 51501
Key Words : Limited Company, Company Agreement, Quorum Required at the General Assembly, Quorum.
Page Number : 167
Supervisor : Dr. Öğr. Üyesi Burçak TATLI

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının tamamlanmasında katkı sağlayan herkese içten teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Öncelikle, tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Burçak TATLI'ya, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşarak bana rehberlik ettiği için çok teşekkür ediyorum. Kendisi değerli yönlendirmeleri ve yapıcı eleştirileri ile tez sürecimin her aşamasında kıymetli katkıları ile yanımda oldu. Öyle ki zorlandığım anlarda ve herhangi bir sorunla karşılaştığımda her zaman kendisine ulaşabileceğimi bilmek, bana moral vermiş ve devam etme hususunda cesaretlendirerek motivasyon kaynağı olmuştur.

Ayrıca, bu süreç boyunca her zaman yanımda olan anneme, babama ve abime en içten teşekkürlerimi iletme istiyorum. Ailem, sabrı, anlayışı ve sağladığı duygusal destek ve bugüne kadar eğitimim için verdikleri tüm emeklerle tezimi tamamlamama yardımcı oldular.

Son olarak, akademik yolculuğumun her aşamasında benimle birlikte olan öncelikle canım arkadaşım Ceren'e ve emeği geçen diğer tüm arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Tezimin tamamlanmasında sağladığınız katkılar için her birinize ayrı ayrı minnettarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. ŞİRKET SÖZLEŞMESİ.....	3
2.1. Genel Anlamda Şirket Sözleşmesi Kavramı ve TTK Çerçevesince Kullanımı	3
2.2. Şirket Sözleşmesinin İşlevleri.....	6
2.2.1. Kurucu Belge Olma İşlevi.....	6
2.2.2. Sözleşme İşlevi.....	7
2.2.3. Organizasyonel İşlev	8
2.2.4. Normatif İşlev	10
2.2.5. Tescil ve İlan İşlevi	12
2.2.6. Düzenleme ve Değişikliklere Uyum Sağlama İşlevi.....	12
2.2.7. Katılıma Açık Olma İşlevi	14
2.3. Şirket Sözleşmesinin Hukuki Niteliği.....	14
2.3.1. Sözleşme Teorisi (Vertragstheorie).....	15
2.3.2. Norm Teorisi	16
2.3.3. Değiştirilmiş Norm Teorisi	17
2.4. Limited Şirket Sözleşmesi ve Hukuki Niteliği	18
2.4.1. Tek Ortaklı Limited Şirket Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	20
2.4.2. Çok Ortaklı Limited Şirket Sözleşmesinin Hukuki Niteliği	21
2.5. Şekil Şartı.....	21

2.6. Şirket Sözleşmesinde Yer Alan Kayıtlar	23
2.6.1. Zorunlu Kayıtlar	25
2.6.1.1. Ortaklığın ticaret unvanı	25
2.6.1.2. Şirketin merkezi	27
2.6.1.3. Şirketin işletme konusu	28
2.6.1.4. Esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları	31
2.6.1.5. Müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları	34
2.6.1.6. Şirket tarafından yapılacak ilanların şekli	36
2.6.1.7. İsviçre Borçlar Kanunu'nda yer alan zorunlu unsurlar ile düzenleme farklılığı	37
2.6.2. İhtiyari Unsurlar	38
2.6.2.1. Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler	42
2.6.2.2. Ortaklara veya şirkete, esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları tanınması	43
2.6.2.3. Ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı	45
2.6.2.4. Yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı	47
2.6.2.5. Belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması hâlinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan hükümler	47
2.6.2.6. Kanunda ya da şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri hâlinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri	49
2.6.2.7. Kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümler	50
2.6.2.8. Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler	51

2.6.2.9. Genel kurulda karar almaya, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler	51
2.6.2.10. Şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri	52
2.6.2.11. Bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler.....	54
2.6.2.12. Çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılmasının şartları, bu hâllerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı . 55	
2.6.2.13. Ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler.....	56
2.6.2.14. Kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümler	57
3. ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ KAVRAMI.....	61
3.1. Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesinin Sınırları	65
3.2. Genel Kurulun Sözleşme Değişikliği Yapma Yetkisinin Sınırları	65
3.3. Sözleşme Değişikliği Metni Kim Tarafından Hazırlanır	74
3.4. Değişikliğin Tescil ve İlanı	75
3.5. Değişikliğin Hüküm Doğurma Zamanı	77
3.6. Yetkili Organ.....	78
3.7. Limited Şirketler Genel Kurulunda Karar Nisapları.....	80
3.7.1. Sermayenin Üçte İki Çoğunluğuyla Alınabilecek Değişiklik Kararı (TTK m.589/1)	81
3.7.2. Çifte Nisapla İlgili Alınması Gereken Önemli Kararlar (TTK m.621)86	
3.7.3. Yan Edim ve Ek Ödeme Yükümlülükleriyle İlgili Konularda Karar Alınmasına Yönelik Nisap	93
3.7.4. Oy Birliği Gerektiren Sözleşme Değişikliği	96
3.7.5. Sirküler Yoluyla Karar Almada Yetersayılar	96
3.8. Ortaklık Sözleşmesinde Genel Kurulun Karar Alma Yetersayılarının Düzenlenmesi.....	100

3.8.1. Karar Yetersayılarının Artırılması.....	100
3.8.1.1. Olağan yetersayıların artırılması	100
3.8.1.2. Ortaklık sözleşmesiyle önemli kararlara ilişkin yetersayıların artırılması	101
3.8.2. Yetersayıların İndirilmesi.....	103
3.9. Çağrısız Genel Kurulda Yetersayılar	104
3.10. TTK m.589 ile TTK m.621’e İlişkin Eleştiriler.....	106
3.10.1. Değerlendirme	110
4. ESAS SERMAYENİN ARTIRILMASI AZALTILMASI ve GENEL KURULA İLİŞKİN KARARLARIN İPTALİ	115
4.1. Genel Anlamda Esas Sermayenin Artırılması.....	115
4.2. Sermaye Artırımının Türleri	116
4.2.1. İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı	117
4.2.2. Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı	121
4.3. Sermaye Artırım Süreci	122
4.4. Rüçhan Hakkı	126
4.4.1. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması ve Kaldırılması	128
4.4.2. Rüçhan Hakkının Kullanılması	131
4.5. Esas Sermayenin Azaltılması.....	135
4.5.1. Sermayenin Azaltılma Nedenleri	135
4.5.2. Sermayenin Azaltılma Usulünde Uygulanacak Hükümler.....	136
4.5.3. Sermaye Azaltılmanın Şartları.....	137
4.5.4. Esas Sermayenin Azaltılma Süreci.....	138
4.6. İmtiyaz	142
4.6.1. İmtiyaz Tanınma Şekli	144
4.6.2. Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi ve İmtiyaz Hakkı	146

	Sayfa
4.6.3. İmtiyazların Korunması ve Etkisizleşmesi.....	148
4.7. Sözleşme Değişikliği Kararının Kaldırılması	151
4.7.1. Sözleşme Değişikliği Kararlarının İptali ve Butlanı	151
5. SONUÇ	157
KAYNAKLAR.....	161
ÖZGEÇMİŞ	167



KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
AlmLŞK	Alman Limited Şirketler Kanunu
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
AHBVÜ-HFD	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Bkz.	Bakınız.
dn.	Dipnot
E.	Esas
eTK	Eski Ticaret Kanunu
GmbHG	Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung
HD.	Hukuk Dairesi
İsvBK	İsviçre Borçlar Kanunu
K.	Karar
Ltd. Şti.	Limited Şirket
m.	Madde
MK.	Medeni Kanun
No.	Numara
OR	Obligationenrecht
POY	Paylı Ortaklıklar Kanunu
RG	Resmi Gazete
s.	Sayfa
SD.	Sedasyon
Sok.	Sokak
TBK	Türk Borçlar Kanunu
T.	Tarih
TSY	Ticaret Sicil Yönetmeliği
TDK	Türk Dil Kurumu
TL	Türk Lirası
TMK	Türk Medeni Kanunu

TTK	Türk Ticaret Kanunu
TTSG	Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi
vb.	ve benzeri
vd.	ve devamı
vs.	Vesaire
YHGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YTD	Yargıtay Ticaret Dairesi



1. GİRİŞ

Limited şirketler, Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 573. maddesi uyarınca, bir veya daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından belirli bir ticaret unvanı altında kurulan, esas sermayesi belirli olan ve bu sermaye paylarının toplamından oluşan bir sermaye şirketi türüdür. Bu şirketler, anonim şirketlerle birlikte, ticari hayatın en çok tercih edilen sermaye şirketlerinden biridir. Limited şirketler, özellikle orta ölçekli işletmeler tarafından tercih edilen, sermaye ortaklarının sorumluluğunun belirli sınırlar içinde kaldığı ve şirketin yönetim yapısının daha esnek olduğu bir yapıya sahiptir. Bu yapısal özellikler, limited şirketlerin esnek yönetim anlayışı ve ortakların sınırlı sorumluluğu ile birleştiğinde, bu şirket türünü ticari hayatın vazgeçilmez bir unsuru haline getirmektedir.

Şirket sözleşmesi, bir limited şirketin kuruluşu sırasında, ortaklar arasında düzenlenen ve şirketin işleyişine dair hükümleri, ortakların hak ve yükümlülüklerini, şirketin sermaye yapısını ve organlarının yetkilerini düzenleyen en temel belgedir. Şirketin "anayasası" olarak nitelendirilebilecek olan bu sözleşme, şirketin kuruluşunun yanı sıra, işleyişi, yönetim yapısı ve ortaklar arasındaki ilişkilerin hukuki temelini oluşturur. Şirket sözleşmesi, sermaye yapısı, ortaklık hakları, temsil yetkisi ve şirketin faaliyet konusunu düzenlemekle kalmaz; aynı zamanda şirketin hangi organlar tarafından yönetileceği, karar alma süreçleri ve şirketin üçüncü kişilerle olan ilişkilerini de düzenler. Bu bağlamda, şirket sözleşmesi, hem şirketin iç işleyişi hem de dış ilişkileri bakımından büyük bir önem taşır.

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi ise, şirketin gelişen ihtiyaçlarına ve ticari faaliyetlerindeki değişimlere uyum sağlaması amacıyla zorunlu olabilmektedir. Ancak, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi süreci, Türk Ticaret Kanunu'nun sıkı düzenlemelerine tabidir ve belirli usul kurallarına uygun olarak gerçekleştirilmelidir. TTK'nın 589 ila 592. maddeleri arasında düzenlenen bu hükümler, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi sürecine ilişkin önemli usul ve esasları içermektedir. Şirket sözleşmesinde yapılacak değişiklikler, özellikle sermaye artırımı veya şirketin faaliyet konusu gibi önemli konularla ilgili olduğunda, genel kurulun devredilemez yetkileri kapsamında değerlendirilmektedir. Bu nedenle, sözleşme değişikliği için genel kurul kararları, karar yeter sayıları ve diğer hukuki şartlar büyük önem arz etmektedir. Özellikle sermaye artırımı veya azaltımı gibi kritik konularda genel

kurulda sağlanması gereken nisaplar, TTK'da detaylı bir şekilde düzenlenmiş olup, bu süreçte yapılacak hatalar hukuki ihtilaflara yol açabilir.

Bu çalışmada, limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin hukuki çerçeve, Türk Ticaret Kanunu'ndaki düzenlemeler doğrultusunda ele alınmış, sözleşme değişikliklerinin usulü ve yetkili organların rolleri detaylı olarak incelenmiştir. Ayrıca, sözleşme değişiklikleriyle ilgili genel kurulda aranan nisaplar, bu süreçte pay sahiplerinin haklarının korunması ve değişikliklerin hukuki sonuçları üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Yargıtay kararları ve doktrindeki görüşler ışığında, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine de yer verilerek, limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesine yönelik hukuki belirsizlikler ve doktrinde tartışılan noktalar açıklığa kavuşturulmuştur.

2. ŞİRKET SÖZLEŞMESİ

2.1. Genel Anlamda Şirket Sözleşmesi Kavramı ve TTK Çerçevesince

Kullanımı

Sözleşme, tarafların belirli bir hukuki sonuç doğurmak amacıyla karşılıklı ve uyumlu irade açıklamalarından oluşan bir hukuki işlemdir. *Sözleşme, hukuki işlemlerin en önemli türlerinden birini oluşturur. Bu yolla taraflar, kendi iradeleriyle kendi aralarında uygulanacak hukuku normunu; kendi kanunlarını, “sözleşme kanununu = Lex contractus” koyarlar¹.*

Öyle ki limited şirket sözleşmesi bir hukuki işlem niteliği taşımaktadır. Hukuki işlemin özünde ise irade vardır². İrade açıklaması bir kişinin bir hakkı veya hukuki ilişkiyi kurma, değiştirme veya ortadan kaldırma iradesini, söz, yazı veya işaretlerle dış dünyaya bildirmesi ya da bunu doğrudan doğruya yerine getirmesi, yürürlüğe koymasındır³. Sözleşmenin kurulabilmesi için irade açıklamalarının birbirine uygun olması gerekir⁴. Nitekim bir şirket kurma iradesi ile yola çıkan ortaklar, birbirleri ile uyumlu iradelerini beyan ederek şirketin kuruluş sürecinin ilk adımını atmış olurlar. Şirket sözleşmesinde irade açıklaması, ortakların şirketin kurulmasına, yönetimine, faaliyet konusuna ve sermaye yapısına ve diğer önemli hususlara ilişkin beyan ettikleri iradeyi ifade eder. İşbu irade ile ortaklar şirket sözleşmesini kanuni çerçevede kendi istekleri ve gereksinimleri konusunda şekillendirmede serbesttirler⁵.

Şirket sözleşmesi, şirketin kuruluş aşamasında ortaklarca imzalanan ve “şirketin resmi kuruluş belgesi” olarak nitelendirilebilecek bir belge olarak tanımlanabilir. Şirket sözleşmesi içeriğinde şirketin yapısı, yönetimi, karar alma mekanizması, şirketin amacı ve faaliyet konusu gibi konuları düzenler. Söz konusu faaliyetlerin ve ilişkilerin kanunun izin verdiği nispette şekle sokulması ve düzende tutulması ihtiyacı temel bir belgenin varlığını gerektirmektedir⁶. Limited şirketlerde ise bu temel belge şirket sözleşmesidir.

¹ Eren, F. (2023). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Legal Kitapçılık, 209.

² Karaahmetoğlu, İ.Ö. (2022). “Limited Şirketler Hukukunda Geçerli Yazılı Olmayan Prensipler”, *Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24(2), 673-715, 690.

³ Eren, a.g.e., 2023, 129.

⁴ Eren, a.g.e., 2023, 210.

⁵ Karaahmetoğlu, *Limited Şirketler Hukukunda Geçerli Yazılı Olmayan Prensipler*, 690.

⁶ Karan, M. (2018). “Anonim Şirketlerde Esas Sözleşmenin İmzalanmasının Etkileri ve Sonuçları”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(161), 137-170, 138.

Şirket sözleşmesi adeta limited ortaklığın anayasası niteliğindedir⁷. Bu denli önemli bir sözleşmenin imzalanması, yalnızca birçok hukuki sonuç doğurmakla kalmaz, aynı zamanda imzalayanlara da çeşitli sorumluluklar yükler⁸. Bu sözleşme sayesinde ortaklar, şirket faaliyetlerini uyum ve iş birliği içinde yürütürler. Ayrıca şirket sözleşmesi, şirketin kurulması ve tüzel kişilik kazanması için zorunlu bir unsurdur. Öyle ki limited şirketin tüzel kişilik kazanabilmesi için şirket sözleşmesinin ticaret sicile tescili gerekmektedir⁹.

“Sözleşmenin amacından yola çıkarak tanımlamak gerekirse şirket sözleşmesi, limited şirketin temel kurallarını ortaya koyan, iç ve dış ilişkideki işleyişi belirleyen, şirketin faaliyetini ve konusunu temellendiren, organların ve ortakların hukuki durumunu düzenleyen limited şirketin anayasası niteliğindeki kuruluş sözleşmesidir¹⁰.”

Eski kanunda olduğu gibi, yeni TTK’da da şirket sözleşmesi kavramının ne anlama geldiğine dair bir tanım bulunmamaktadır. 6762 sayılı mülga eTK’da, “şirket sözleşmesi” kavramı kollektif ve komandit şirketler için “şirket mukavelesi”, anonim şirketler için “esas mukavele” ve limited şirketler için “şirket mukavelesi” şeklinde ifade edilmiştir. Bu bağlamda, “kavramlar” başlıklı 6102 sayılı TTK’nın 135. maddesi uyarınca, şirket sözleşmesi kavramının anonim şirketlerde esas sözleşmeyi, şahıs şirketleri ve limited şirketlerde şirket sözleşmesini, kooperatiflerde ise ana sözleşmeyi ifade edeceği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere, dildeki sadeleştirme bir kenara bırakılacak olursa, eTK’daki terimler yeni TTK’ya olduğu gibi alınmıştır¹¹.

Kanun koyucunun sistematik açıdan şirket sözleşmesini ifade etmek için sabit ve tek bir terim kullanmadığını, farklı kavramlarla aynı sözleşme şekline atıfta bulunduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki anonim şirketler ve limited şirketler, Türkiye’de en yaygın olarak görülen şirket türleridir¹². Türkiye’de anonim şirketler ve limited şirketler, en yaygın görülen şirket türleri olmasına karşın bu tür kavramsal

⁷ Poroy R, Tekinalp Ü, Çamoğlu E. (2021). *Ortaklıklar Hukuku II*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 539.

⁸ Karan, a.g.m., 2018, 137.

⁹ Pulaşlı, H. (2024). *Şirketler Hukuku Şerhi*: Cilt-5, Ankara: Adalet Yayınları, 3080.

¹⁰ Önder M, Eğilmez, E.T. (2024). “*Limited Şirket Sözleşmesinde Emredici Hükümler İlkesi*”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(1), 259-285, 262.

¹¹ Cengil, M.F. (2022). “*Limited Şirket Sözleşmesi*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana, 22.

¹² Yaklaşık olarak tüm şirketlerin %82’si limited şirket iken, %13’ü anonim şirket, %4’ü kooperatiftir. Kollektif ve komandit şirketlerin toplamı ise yaklaşık %1 civarındadır. (https://ticaret.gov.tr/data/5d3e935313b87607d8feeffc/rehber_Tr.pdf, Erişim tarihi: 01.12.2023).

karışıklıkların var olması ise eleştiriye açık bir husustur. Öyle ki hukuki terminolojinin yeknesak olmaması ve terim çeşitliliği, uygulamada bazı zorluklar ve karışıklıklara yol açabilir.

Kanaatimce kanun koyucunun, şirket sözleşmesini belirtmek için tek bir terim yerine farklı terimler kullanması, başlangıçta sistematik belirsizlik ve karmaşaya neden olabilir gibi görünse de aslında Türkiye'de en yaygın olan bu iki şirket türüne ait sözleşmelerin farklı terimlerle ifade edilmesi, ayırt edilebilirliği artıracak ve aynı zamanda uygulamada işlemlerin daha düzenli ve net olmasına da katkı sağlayacaktır.

TTK m.135 kapsamında şahıs şirketleriyle limited şirketlerde “şirket sözleşmesi” kavramının aynı şekilde kullanılması ise doktrinde çeşitli eleştirilere neden olmuştur. Moroğlu, limited şirketler bir sermaye şirketi niteliği taşıdığı için şahıs şirketleriyle aynı tanımlamalarla anılmaması gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda, Moroğlu, limited şirketlerin kuruluş belgeleri için "esas sözleşme" ifadesinin daha uygun olduğunu ileri sürmektedir¹³.

Önder ve Eğilmez'e göre ise, TTK'nın 135. maddesi, şirket sözleşmesini hem limited şirket hem de şahıs şirketi için kuruluş belgesi olarak tanımlasa da bu madde içerisinde şirket sözleşmesi teriminin daha geniş bir kapsama sahip olduğu ve diğer şirket kuruluş belgelerini de içerdiği belirtilmiştir. Bu durum, terminolojik karışıklığa yol açmaktadır. Bu nedenle Önder ve Eğilmez'e göre, sermaye şirketi olan limited şirketin kuruluş belgesinin anonim şirketin kuruluş belgesiyle benzer bir şekilde değerlendirilmesi ve üst kavram olarak "şirket sözleşmesi" yerine "ortaklık sözleşmesi" ifadesinin kullanılması, daha doğru ve terminolojik açıdan uygun bir yaklaşım olacaktır¹⁴.

“Esas” kelimesi Türk Dil Kurumunca belirtilen tanımında; “ana, temel olarak alınan; yapı taşı, asıl, uknum” anlamına gelmektedir¹⁵. Bu nedenle kanaatimce anonim şirketin limited şirkete nazaran daha “karmaşık, detaylı ve kapsamlı” yapısı, kanun koyucu tarafından anonim şirket sözleşmesini ifade etmek için özellikle "esas" kelimesinin tercih edilmesini mantıklı kılmaktadır. Uygulamada ise şirket

¹³ Moroğlu, E. (2016). *Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler*, 6. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 355.

¹⁴ Önder/Eğilmez, a.g.m., 2024, 261.

¹⁵ <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 13.12.2023.

sözleşmesini ifade etmek üzere genellikle "şirket ana sözleşmesi", "esas sözleşme" gibi kavramlara yer verildiği görülmektedir.

2.2. Şirket Sözleşmesinin İşlevleri

Şirket sözleşmesi, şirketin kuruluş sürecinden işleyiş sürecine varana kadar bir dizi önemli rolü içerir. Şirket sözleşmesi, ortaklık bakımından ortaklığı oluşturma, organların işleyişini düzenleme, koruma, tanıtma ve bireyselleştirme gibi amaçlara hizmet ederken, 3. kişiler bakımından ise, ortaklığın temsili, temsilcinin yetkisi, organlarca alınan kararların geçerlilik koşulları, şirket hesabına yapılan işlemler gibi konularda ortaklığın şeffaflığına ve iktisadi hayattaki güvenilirliğine hizmet eder¹⁶. Yerine getirdiği önemli işlevler nedeniyle şirket sözleşmesinin bir kuruluş formalitesinden fazlası olduğu ifade edilmektedir¹⁷. Şirket sözleşmesinin işlevlerini; kurucu belge olma işlevi, sözleşme işlevi, organizasyonel işlev, normatif işlev, tescil ve ilan işlevi, düzenleme ve değişikliklere uyum sağlama işlevi ve katılıma açık olma işlevi şeklinde sıralamamız mümkündür.

2.2.1. Kurucu Belge Olma İşlevi

Şirket sözleşmesi, bir şirketin kurulması için gerekli olan kurucu belgedir ve aynı zamanda şirketin tüzel kişilik kazanmasını sağlar. Şirketin kurucuları arasındaki anlaşmaların yazılı hale getirilmiş biçimidir ve şirketin kuruluş aşamasındaki önemli unsurları içerir. Bütün ticaret ortaklıklarında olduğu gibi, limited ortaklık sözleşmesinde de yasa, bazı şekil ve unsurların varlığını bir geçerlilik şartı olarak öngörmüştür¹⁸. Bunlar sırasıyla esas sözleşmenin yazılı olarak hazırlanması, kurucu ortaklarca ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması ve zorunlu kayıtların esas sözleşmede yer almasıdır¹⁹.

Tescil işlemi, kurallara ve yasal mevzuata uygun bir şekilde tamamlandığında, şirket "bağımsız bir tüzel kişilik" olarak faaliyetlerine başlayabilir ve hukuki varlığını resmen ilan etmiş olur. Hukuki kişiliği haiz olmanın bir sonucu olarak şirket, hak ve fiil ehliyetini, buna bağlı olarak aktif ve pasif dava ve takip ehliyetini kazanır²⁰.

¹⁶ Bahtiyar M. (2001). *Anonim Ortaklık Ana sözleşmesi*, İstanbul: Beta Basım Yayım, 4.

¹⁷ Bahtiyar M. (2019). *Ortaklıklar Hukuku*, İstanbul: Beta Basım Yayım, 125.

¹⁸ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3070.

¹⁹ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3070.

²⁰ Cengil, a.g.m., 2022, 59.

2.2.2. Sözleşme İşlevi

Şirket sözleşmesi ortaklar arasında yapılan, hak ve yükümlülükler doğuran bir sözleşmedir. Ortaklar, şirket sözleşmesi ile şirketin amaçlarını, faaliyetlerini ve yönetim şeklini, temsili ve bunun dışında kalan diğer birçok önemli hususu belirlerler. Bu bağlamda şirket sözleşmesinin “*Borçlar Hukuku çerçevesinde değerlendirilen klasik bir sözleşme*” niteliği taşıdığını söylemek mümkündür. Ancak belli bir aşamadan sonra borçlar hukuku sözleşmesi özelliklerini kendisi için düzenlenen ticaret kanunu hükümlerine terk eder ve sözleşme artık şirketin sözleşmesi olur. Bunun hangi aşamada olacağı önem arz etmektedir²¹.

Kanun koyucu, borçlar hukukuna ilişkin genel hükümleri düzenlerken daha çok iki taraflı hukuki işlemleri göz önüne alır. Şirket sözleşmeleri ise borçlar hukukunda yer alan iki taraflı sözleşme ilişkilerinden bazı farklılıklar içerir²². Öyle ki şirket sözleşmeleri genellikle çok taraflı olarak kurulurlar ve şirket sözleşmesinde belirtilen borçlar yalnızca bireysel ilişkilere değil, ortaklık ilişkisine yöneliktir.

Ortakların iradelerinin birbiri ile aynı yönde olması gerekmesine karşın, şirket sözleşmesinde “karşılıklı edimler” yoktur. Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde edim ile karşı edim arasında bir bağ bulunmaktadır. *Edimler arasında tam anlamıyla karşılıklılık ilişkisi vardır. Bu tip sözleşmelerde edimler birbiriyle değiştirilmektedir ve edimlerin birbiriyle olan bu değişim ilişkisine “synallagma” adı verilmektedir*²³.

Çok taraflı sözleşmelerde ise her bir taraf tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde olduğu gibi borç altına girmektedir; fakat bu sözleşmelerde karşılıklılık esası (*synallagma*) bulunmamakta ve ortak bir amacı gerçekleştirme amacı ile sözleşme kurulmaktadır²⁴. Akdedilecek/imzalanacak sözleşmenin varlığı ile burada ortakların kazanç sağlayıp paylaşmaya yönelik müşterek amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları şirket sözleşmesi neticesinde sürekli bir borç ilişkisi doğmaktadır²⁵.

²¹ İyigün, S. (2019). “Şirket Sözleşmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 87(4), 134-165, 137.

²² Sayın, H.D. (2019). “*Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği, Hizmet Ettiği Amaç ve Konusu*”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(1), 25-59, 26.

²³ Eren, a.g.e., 2023, 221.

²⁴ Saltoğlu Arap, H.E. (2018). “*Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Borçlunun Temerrüdü*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 8.

²⁵ Akbay, D. (2010). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 121.

Son olarak sözleşme işlevi, tescil edilmekle birlikte üçüncü kişiler açısından önem teşkil edebilecek hususların duyurulmasını sağlayarak aleniyet sağlama işlevini yerine getirir²⁶. Şirket sözleşmesi yalnızca ortaklar arasındaki ilişkileri değil, aynı zamanda şirket ile üçüncü kişiler arasındaki ilişkileri de düzenler. Bu ilişkiler genellikle şirketin faaliyetleri ve işleyişiyle ilgilidir ve sözleşme tarafından belirlenen kurallar uyarınca yürütülür. Bu düzenlemeler, üçüncü kişilere hukuki güvence ve şeffaflık sağlar. Böylelikle şirketin nasıl işlediği ve hangi koşullarda faaliyet gösterdiği açıkça belirlenmiş olur. Bu şekilde, şirketin ve diğer tarafların hakları ve sorumlulukları netleşecektir.

2.2.3. Organizasyonel İşlev

Şirketler faaliyetlerini çeşitli organlar vasıtası ile yerine getirmektedir. Şirketlerin farklı organlara ayrılması ve bu organlara farklı görev ve yetkiler verilmesinin temel nedenleri ise görev dağılımı sağlamak²⁷, organsal uzmanlaşma ile yetkin bir yönetim oluşturmak, yasal düzenlemelere uyum sağlamak, verimli ve hızlı bir mekanizma oluşturmak şeklinde sıralanabilir.

Kanunda “organ” kavramına ilişkin herhangi bir tanıma yer verilmemiştir. Ancak organ kavramının tanımlanmasına ilişkin olarak, 11.06.2003 tarihli Yargıtay Hukuk Genel Kurul kararı uyarınca²⁸;

“MK’nın 47 ve 48’inci maddeleri birlikte değerlendirildiğinde “organ” kavramının kapsamına “tüzel kişinin varsayılan idaresinin oluşmasında ve açıklanmasında aracı olan kurul organları” girer. Ancak organ kavramını fazla daraltarak yalnız kurul organları, organ saymak her zaman yeterli olmayabilir. Madem ki organ tüzel kişinin (varsayılan) iradesinin oluşmasına ve açıklanmasına yol açmaktadır, şu hâlde kanun veya kuruluş belgeleri dolayısıyla belirli konularda karar verebilme ve icra edebilme yetkisine haiz olan kişileri de organ sayabiliriz.”

şeklinde karar verilmiştir.

TTK uyarınca farklı şirket türleri bakımından farklı organların kurulması kanun koyucu tarafından zorunlu tutulmuştur. Örneğin anonim şirketlerde genel kurul (TTK

²⁶ Bahtiyar M, *Anonim Ortaklık Ana sözleşmesi*, 14.

²⁷ Palta, N. (2022). “Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1), 357-391, 360.

²⁸ YHGK Kararı, 2003/4-359 E. , 2003/406 E. , 11.06.2003 T. (<https://www.lexpera.com.tr>, Erişim tarihi: 06.09.2024).

m.411), yönetim kurulu (TTK m.359) zorunlu organlardır. Limited şirketin yasal organları ise genel kurul ve müdürlerdir²⁹.

Yasa, önemleri gereği bazı konuların mutlaka genel kurul kararına bağlanmasını zorunlu kılmıştır. Kısmen dâhi başka bir organa devri mümkün olmayan bu konular, genel kurulun devredilemez yetkileridir³⁰ (TTK m. 616).

Yasa ayrıca müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez yetki ve görevlerini de 625.maddede³¹ düzenlemiş ve böylece genel kurul ve müdürler arasındaki yetki bölüşümünü daha belirgin hale getirmiştir³². Pay sahiplerinin sermaye koyma borcu haricinde başkaca bir sorumluluk altına girmeleri kuramsal olarak mümkün olmadığından, yönetim ve temsil görevi ile sorumluluğunun üstlenildiği ayrı, daimî ve tercihen profesyonel yöneticilerden oluşmuş bir organın şirketin yönetim ve temsilini üstlenmesi gerekir³³.

Şirket sözleşmesi vasıtası ile şirketin organlarının yetki ve sorumluluklarının düzenlenmesi mümkündür. *Nitekim TTK m.616/2 uyarınca şirket sözleşmesinde öngörülme koşulu ile genel kurula özgü yetkiler arasına dâhil edilmesine olanak tanıdığı bazı yetkileri saymıştır. Yasa ayrıca TTK m.625/2 uyarınca, şirket sözleşmesinde belirtilmek koşulu ile müdürlerce alınan belirli kararların ya da somut bazı konuların, uygulama yeteneği kazanabilmesi için genel kurulun onayına*

²⁹ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 921.

³⁰ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 921.

³¹ TTK m.625: (1) Müdürler, kanunların ve şirket sözleşmesinin genel kurula görev ve yetki vermediği bütün konularda görevli ve yetkilidir. Müdürler, aşağıdaki görevlerini ve yetkilerini devredemez ve bunlardan vazgeçemezler:

- a) Şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve gerekli talimatların verilmesi.
- b) Kanun ve şirket sözleşmesi çerçevesinde şirket yönetim örgütünün belirlenmesi.
- c) Şirketin yönetimi için gerekli olduğu takdirde, muhasebenin, finansal denetimin ve finansal planlamanın oluşturulması.
- d) Şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerinin gözetimi.
- e) Küçük limited şirketler hariç, risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesinin kurulması.
- f) Şirket finansal tablolarının, yıllık faaliyet raporunun ve gerekli olduğu takdirde topluluk finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi.
- g) Genel kurul toplantısının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.
- h) Şirketin borca batık olması hâlinde durumun mahkemeye bildirilmesi.

(2) Şirket sözleşmesinde, müdürün veya müdürlerin;

- a) Aldıkları belirli kararları ve

- b) Münferit sorunları,

genel kurulun onayına sunmaları gereği öngörülebilir. Genel kurulun onayı müdürlerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz, sınırlandırmaz. Türk Borçlar Kanununun 51 ve 52 nci madde hükümleri saklıdır.

³² Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 921.

³³ Palta, *a.g.m.*, 2022, 360.

sunulmasını öngörebilir. Yasa koyucu bu hükümlerle genel kurul ve müdürler arasındaki yetki ve görev bölüşümünü bir işlev ayrımı olarak düzenlemiş ve somut kurallara bağlamıştır³⁴. Bu şekilde bir düzenleme yapılması ise şirketin yönetiminde etkinlik, düzenlilik ve verimliliğinin sağlanmasına yardımcı olacaktır. Bu sebeple şirket sözleşmesi, şirketin iç işleyişine ilişkin olarak organizasyonel bir işlevi yerine getirmektedir.

Zorunlu organlar dışında farklı yapıların da düzenlenmesi mümkündür. Ancak, bu gibi hâllerde kanuni organlar olan genel kurul ve müdür/müdürlerin devredilmez ve vazgeçilmez yetkilerinin göz önünde bulundurulmalıdır. Genel kurul sadece kendisine ait olmayan (münhasır) yetkilerinin kullanımını, müdürlere ve yönetim komitelerine bırakabilir. Genel kurul, kendisine ait olan yetkilerinin kullanımını ise müdürlere veya yönetim komitelerine bırakamaz³⁵. Müdürlere veya yönetim komitelerine bırakılabilen yetkilere ise münhasır olmayan yetkiler denmektedir. Limited şirketlerde profesyonel yönetimin gerçekleştirilmesi açısından başvurulabilecek yöntemlerden biri de müdürler kurulunun, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde müdürler kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilmesidir. Anonim şirketlerde yönetim kuruluna komite ve komisyon kurma imkanı sağlayan TTK m.366/2 hükmünden limited şirket müdürleri de yararlanabilir³⁶.

2.2.4. Normatif İşlev

Fransızca kökenli olan "norm" kelimesi TDK sözlüğüne göre, "norm" kural olarak benimsenmiş, yerleşik ilke veya kanuna uygun durumu ifade eder³⁷. Şirket sözleşmesi ise, şirketin iç işleyişi ve ilişkilerini düzenleyen belgedir. Bu belge, şirket içi hukukun oluşturulmasını sağlar. Dolayısıyla, şirket sözleşmesi bir tür normatif belgedir. Zira şirketin faaliyetleri için belirlenen kuralları ve standartları içerir. Şirket sözleşmesi ortaklık açısından ortaklığı kurma ve işleyişini düzenleme işlevlerine

³⁴ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, a.g.e., 2021, 921.

³⁵ Dündar, F. (2019). "Limited Şirketlerde Müdürlerin Yetkilerinin Sınırlandırılması ve Görevden Alınması" Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 3.

³⁶ Kaya, M.İ. (2014). "Limited Şirkette Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 22(1), 61-100, 62. (doi:10.15337/SUH.2017, Erişim Tarihi: 20.08.2024).

³⁷ Türk Dil Kurumu Sözlüğü, <http://www.tdk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.12.2023.

sahiptir. Bunun dışında, ortaklığı tanıtıcı ve diğer ortaklıklardan ayırt edici bir işlev de üstlenir³⁸.

Normatif işlev sayesinde şirketin iç hukuku ve düzeni oluşmuş olacak ve şirketin faaliyetleri belirli bir çerçeveye dayandırılarak ilerletilecektir. Böylelikle şirket sözleşmesi şirket ortakları için bir “yol gösterici kılavuz” niteliği taşıyacak, önemli hususlara getireceği belirlilik esası ile şirketin tıkanmasını engelleyerek sürdürülebilir bir düzen yaratacaktır. Ancak, bu düzenlemelerin yapılması sırasında, önemli ve farklı alanlara ait bilgilere erişim ihtiyacı sebebiyle uzman görüşüne başvurulması gerekebilir. Bu sebeple, sözleşme hazırlanırken hukuki danışmanlardan, avukatlardan ya da limited şirketler konusunda uzman kişilerin bilgi ve yönlendirmelerinden yararlanılması faydalı olacaktır³⁹.

Alman Hukuku’nda yer alan Musterprotokoll kavramı ise kanaatimce ortaklarca iç hukuk düzeni oluşturulması hususunda bir istisna teşkil etmektedir. Musterprotokoll, bir limited şirketin (GmbH) kuruluşunda kullanılmak üzere tasarlanmış, önceden hazırlanmış bir şablon sözleşme niteliğindedir. Bu kapsamda bir tanesi tek kişi tarafından kurulacak olan, diğeri ise birden fazla kişi tarafından kurulacak olan limited şirketlerde kullanılmak üzere iki adet standart kuruluş protokolü hazırlanmış ve § 2 GmbHG hükmüne eklenmiştir⁴⁰. GmbHG altında düzenlenmiş olan kuruluş protokolü, limited şirketlerin kuruluşunun kolaylaştırılması amacıyla 2008 tarihinde Alman Limited Şirketler Hukuku’na dahil edilen bir uygulamadır⁴¹. Musterprotokoll, şirket kurucularının sadece birkaç temel bilgiyi doldurması gereken standart bir belge olduğundan, şirket kurulumu sürecini büyük ölçüde hızlandırır ve basitleştirir.

Musterprotokoll en fazla üç ortağı ve bir yöneticisi olan limited şirketlerin kuruluşunda uygulanabilecek olup, daha fazla ortağı ve yöneticisi olan şirketler

³⁸ Bahtiyar, *Anonim Şirket Anasözleşmesi*, a.g.e., 2001, 11-12.

³⁹ Dinç, S. (2022). *Limited Şirketlerde Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri (TTK.md.616*, Ankara: Seçkin Yayınlar, 121.

⁴⁰ Özdin, F. (2022). “2019/1151 sayılı AB Dijitalleşme Yönergesi ve Alman Hukuku (DİRUG) Uyarınca Online Şirket Kuruluşu, Sicile Online İbraz ve Sicil Kayıtlarının Online İlanı”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 80 (3), 721-752, 738.

⁴¹ Özdin, a.g.m., 2022, 738.

açından kullanılamayacaklardır⁴². Bu, küçük ve orta ölçekli işletmeler için uygun, ancak daha büyük yapılarda yetersiz bir modeldir.

2.2.5. Tescil ve İlan İşlevi

Şirket sözleşmesi tescil ve ilan edilerek şirketin resmi bir hukuki statü çerçevesindeki varlığı, şirketin temel esasları ve yapısı üçüncü kişilere bildirilmiş olur. Tescil işlemi, genellikle ticaret sicili müdürlüklerine başvurularak gerçekleştirilir. Bu sayede, şirketin üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde hukuki güvenlik sağlanacaktır. Tescil işlemi, şirketin resmi olarak geçerlilik kazanmasını temin edecektir.

İlan işlevi, tescil edilen şirket sözleşmesinin ilan edilmesidir. İlan, resmi yayın organı olan Ticaret Sicili Gazetesi'nde yapılır. Ticaret Sicili Gazetesi'nin yanı sıra, bazı durumlarda şirket sözleşmesinin ilanı ayrıca şirketin internet sitesinde de yapılabilir. Bu sayede, ilgililerin şirketle ilgili bilgilere daha kolay ulaşması mümkün olur. İlanın, şirketin tüzel kişilik kazanmasında bir etkisi olmayıp ilan bildirici niteliktedir⁴³. Böylelikle ilanlar sayesinde şirketin kuruluşuna, organlarına ve diğer önemli hususlara dair bilgiler kamu ile aleni bir biçimde paylaşılmış olunacaktır.

2.2.6. Düzenleme ve Değişikliklere Uyum Sağlama İşlevi

Çalışmanın esas konusunu oluşturduğu üzere şirket sözleşmesinin değiştirilebilmesi mümkündür. Şirketin ihtiyaçları veya zaruri durumlar sebebiyle şirket sözleşmesi değiştirilebilir. Fakat bu değişiklikler yapılırken belirli prosedürlere ve karar nisaplarına uygun hareket edilmesi gerekecektir. Değişiklikler yine ticaret siciline tescil ve ilan edilecek, sözleşmenin “tescil ve ilan işlevi” amacı itibarıyla bu aşamada da kendini gösterecektir.

Ancak Alman Hukuku'nda, Türk Hukuku'ndan farklı olarak “*Satzungsdurchbrechende Beschlüsse*” kavramı yer almaktadır. Bu ifadenin Türkçe karşılığı ise “yasalara aykırı kararlar”dır. Bu kavram ile pay sahiplerinin/ortakların alacağı bir kararla esas sözleşme/şirket sözleşmesi değişikliği prosedürüne

⁴² Özdin, a.g.m., 2022, 738.

⁴³ Bilgili F. , Demirkapı E. (2013). *Şirketler Hukuku*, Bursa: Dora Yayınları, 632.

gidilmeksizin esas sözleşmenin ya da şirket sözleşmesinin mevcut hükmü geçici olarak rafa kaldırılarak pay sahiplerinin kararı/ortakların kararı uygulanmaktadır⁴⁴.

Doktrinde Karaahmetoğlu Alman Hukuku'na ait bu kavramın Türkçe karşığını “*esas sözleşmenin sedasyonu*” olarak ifade etmiştir. Sedasyon TDK tanımına göre⁴⁵; hastanın rahatlmasını ve sakinleşmesini sağlamak için kullanılan, bölgesel anesteziyi desteklemek amacıyla erişkinlerde damar içine özel ilaç, çocuklarda şurup vb. ile uygulanan, hastanın hava yolunu açık tutabildiği, fiziksel uyaranlara ve sözlü komutlara uygun cevabı verebildiği sakinlik ve uyku hâlidir. Alman hukukunda yapılan tanımda da görüldüğü üzere; esas sözleşmenin belirli bir hükmü münferit bir durumda alınması gerekli tedbire istinaden işlevsiz kılınmakta, adeta belirli süreliğine uyutulmaktadır⁴⁶.

Karaahmetoğlu'nun yaptığı tanıma göre;

“Esas sözleşme değişikliği için gerekli çoğunluk şartlarını karşılayan bir tüzel kişiliğin iradesini oluşturan organın kararıyla esas sözleşme değişikliği olarak ticaret sicili mahkemesinde kaydedilmeden veya devlet tarafından onaylanmadan, bir veya daha fazla münferit durum için esas sözleşmenin genel bir hükmünün uygulanmamasını emretmesi ve kararın konusunun şirketin yaşamı için az bir öneme sahip bir hususla ilgili olması halinde, bir SD söz konusudur.”⁴⁷

Ancak bu kavramın tam karşılığı TTK'da yer almamaktadır.

Mevzuatta yapılan yasal değişiklikler, şirketlerin sözleşmelerini yeni gerekliliklere uyacak biçimde güncellemelerini zorunlu kılabileceği gibi, sermaye artırımı veya azalımı, şirketin faaliyet alanının değişmesi, yönetim yapısının değişmesi, şirket unvanının değişmesi, şirket adresinin değişmesi gibi hallerde de şirket sözleşmesinin değiştirilmesini gerekli kılabilecektir. Bu “değiştirilebilirlik işlevi” sayesinde gerekli düzenlemeler yapılarak ihtiyaçlar ile mevcut şirket sözleşmesi uyumlandırılacaktır. Ticaret hayatının ve ekonomik düzenin dinamikleri bir ortaklığın

⁴⁴ Karaahmetoğlu, İ.Ö. (2024). “Alman Hukukunda Ortaklık Esas Sözleşmesinin Sedasyonu (Sd) Kavramı Hakkında Bir Değerlendirme”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29(50), 263-297, 263.

⁴⁵ <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 29.08.2024.

⁴⁶ Karaahmetoğlu, *Alman Hukukunda Ortaklık Esas Sözleşmesinin Sedasyonu (Sd) Kavramı Hakkında Bir Değerlendirme*, a.g.m., 2024, 289.

⁴⁷ Karaahmetoğlu, *Alman Hukukunda Ortaklık Esas Sözleşmesinin Sedasyonu (Sd) Kavramı Hakkında Bir Değerlendirme*, a.g.m., 2024, 270.

hukuki düzeninde esnek olunmasını gerektirir⁴⁸. Bu sayede şirket dinamik ticaret ortamına ve yasal gerekliliklere kolayca ayak uyduracaktır. Öyle ki, şirket sözleşmesinin ancak kanunda öngörülen çoğunluklarla değiştirilebilmesi onun pay sahiplerini ve kendisini koruma işlevini yerine getirmesini sağlar⁴⁹.

2.2.7. Katılıma Açık Olma İşlevi

Limited şirkette esas sermaye payına sahip olan kişilere ortak denilmektedir⁵⁰. Şirket sözleşmesinin katılıma açık olma işlevi, şirketin kuruluş ve işleyiş süreçlerinde potansiyel yeni üyelerin katılımını ve söz hakkını sağlayan düzenlemeleri içermesi halidir. Limited şirketin temeli olarak şirket sözleşmesi sadece mevcut kurucular için değil ileride şirkete katılacak ortaklar bakımından da bağlayıcıdır⁵¹. Bu işlev sayesinde şirket demokratik yapısını koruyarak bir yandan ortakların şirket yönetimine katılımını teşvik eder, diğer yandan da şirketin dinamik yapıda olmasına katkı sağlar. Tüm bunların yanı sıra yeni ortakların şirkete katılımı şirketin finansal gücünün ve büyüme potansiyelinin artması, ortaklar arasındaki risk dağılımının dengeli olması gibi birçok fayda sağlayacaktır. Bu sayede şirket, değişen koşullara ve gereksinimlere hızlı ve etkili bir şekilde uyum sağlayabilecektir.

Dolayısıyla ortaklık sıfatı aşağıdaki durumlarda kazanılabilir: Kurulusta, sermaye artırımında esas sermaye payının taahhüt edilmesinde, esas sermaye payının devralınmasında, yapı değişiklikleri gerçekleştiğinde⁵².

2.3. Şirket Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

Şirket sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin farklı teoriler ileri sürülmüştür. Bu hususta üç temel teoriden söz edilebilir. Bunlar sözleşme *teorisi* (*Vertragstheorie*), norm teorisi (*Normentheorie*) ve değiştirilmiş norm teorisidir (*modifizierte Normentheorie*)⁵³. Bu teoriler, şirket sözleşmelerinin oluşumu, içeriği ve taraflar üzerindeki etkilerini farklı açılardan inceleyerek, sözleşmenin hukuki ve ekonomik boyutlarının ele alınmasına yardımcı olur. *Şirket sözleşmesinin hukuki niteliğinin*

⁴⁸ Şener, H.O. (2017). *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 51.

⁴⁹ Bahtiyar, *Anonim Şirket Anasözleşmesi*, a.g.e., 2001, 13.

⁵⁰ Dinç, S. (2017). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Unsurları İle Limited Şirketlerde Pay Ve Ortak Kavramları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (29), 135-166, 152.

⁵¹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 40.

⁵² Dinç, a.g.e., 2022, 53.

⁵³ Cengil, a.g.m., 2022, 25.

*tespiti özellikle şirket sözleşmesinin kurulmasında, geçersizliği ya da iptal edilmesinde hangi hükümlere tabi olduğu, şirket sözleşmesinin üçüncü kişiler nezdindeki etkisi ve yorumlanmasında hangi metodların takip edileceği hususlarında önem taşır*⁵⁴.

2.3.1. Sözleşme Teorisi (Vertragstheorie)

Saf sözleşme görüşü şirket sözleşmesini, sözleşmenin özel bir görünüş şekli olarak kabul etmektedir⁵⁵. Genel olarak sözleşmelerin nasıl oluştuğunu, taraflar arasındaki ilişkileri ve sözleşmelerin hukuki etkilerini inceleyen bir kuramdır. Bu teoriye göre şirket sözleşmesi ortaklar arasında yapılmış, ortakların irade anlaşmalarına dayanan bir özel hukuk sözleşmesidir.

İrade serbestisini odağına alan bu görüşe göre, şirket sözleşmesi borçlar hukuku anlamında bir sözleşmedir ve ortakların hakları da şirket menfaatinin önündedir⁵⁶. Bu nedenle borçlar hukukuna ilişkin hükümler de uygun düştüğü ölçüde şirket sözleşmesine uygulanacaktır⁵⁷. *Bu teori şirket sözleşmesinin organizasyon sözleşmesi özelliğini gösteren yönünü ve özellikle tüzel kişiye temel teşkil eden metin olarak tescilden sonra şirket sözleşmesindeki başkalaşımı diğer bir ifadeyle objektif hukuk normu yönünü görmezden geldiği ve şirket sözleşmesini esasen şirketin kuruluş süreciyle sınırlı olarak ele aldığı için eleştirilmektedir*⁵⁸. Sözleşme ticaret siciline tescilden sonra da hukuki işlem niteliğini kaybetmemektedir⁵⁹.

Kanaatimce bu teorinin kabulü ortakların iradelerinin ön plana çıkması sebebiyle şirket sözleşmesinin taraflarına esneklik ve serbesti sağlaması yönünden avantajlı iken, odağına yalnızca ortaklık taraflarını alması sebebiyle kapsayıcılığı yönünden sınırlıdır. Nitekim şirket sözleşmesi yalnızca ortakları değil, aynı zamanda üçüncü kişileri ve toplumu da etkilemektedir. Bunun yanı sıra yalnızca özel hukuk sözleşmesi niteliğinde değerlendirilmesi de şirketlerin ekonomik yapıdaki önemli kamusal etkilerinin de yok sayılmasına sebep olacaktır.

⁵⁴ Cengil, *a.g.m.*, 2022, 25.

⁵⁵ Çebi H. (2019). *Limited Şirketler Hukuku*, Ankara: Adalet Yayınevi, 104.

⁵⁶ Balsever, S. (2017). *Limited Şirket Sözleşmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 16.

⁵⁷ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 53.

⁵⁸ Cengil, *a.g.m.*, 2022, 26.

⁵⁹ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 53.

2.3.2. Norm Teorisi

Objektif norm görüşü, tüzel kişilik teorilerinden ilk defa Otto von Gierke tarafından savunulan gerçek kişilik teorisi temeline dayanmaktadır⁶⁰. Bu teori, tüzel kişiliklerin, gerçek kişilerle benzer haklara ve yükümlülüklerle sahip olduğunu ve hukuki işlemlerde bağımsız bir varlık olarak hareket edebildiğini öne sürer⁶¹.

Norm teorisi, şirket sözleşmesi teorisinde olduğu gibi şirket sözleşmesini yalnızca ortaklar arasındaki bir anlaşma olarak değil, aynı zamanda hukuk düzeni tarafından kabul edilmiş bir norm olarak görür. Bu teori uyarınca şirket sözleşmesi yalnızca taraflar arasında bağlayıcı değildir; aynı zamanda üçüncü şahısları da bağlamaktadır. Bu görüşe göre, kurucular şirket sözleşmesinin düzenlenmesiyle objektif olarak herkese karşı geçerli bir hukuk meydana getirmektedir ve meydana gelen bu hukuki norm devlet tarafından tanınır ve korunur⁶².

Norm teorisi de şirket sözleşmesinin hukuki işlem temeline dayanmasını ve bir klasik sözleşme gibi ortaya çıkışını ıskalaması sebebiyle eleştirilmektedir⁶³. Yeni gelen ortakların bu hükümleri tartışma ve yeni bir sözleşme yapma imkânları bulunmamaktadır. Oysa klasik özel hukuk sözleşmelerinde, sözleşmenin kuruluşunda taraflar, iradeleri uyuşuncaya kadar sözleşmenin içeriğini serbestçe görüşüp, tartışabilirler⁶⁴. Bu bağlamda şirket sözleşmesi, sözleşmesel nitelik taşımadığından borçlar hukukunun sözleşmelere uygulanan genel hükümleri uygulama alanı bulmayacak ve böylece kısmi butlan, irade sakatlığı gibi düzenlemelerin şirket sözleşmesinin geçerliliğini etkilemesine izin verilmeyecektir⁶⁵.

Yukarıda bahsi geçen tüm bu nedenlerden ötürü, kanaatimce, sözleşme teorisinin aksine, şirketin varlığının oluşabilmesi ve şirket sözleşmesinin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için yalnızca irade beyanlarının ileri sürülmesi yeterli değildir; ayrıca bu beyanların hukuk düzeni tarafından tanınması gerekmektedir. Yalnızca irade beyanlarının ortaya konulması, şirket düzeni adına ortaklarca belirlenen

⁶⁰ Bahtiyar, *Anonim Şirket Anasözleşmesi*, a.g.e., 2001, 21.

⁶¹ Oğuzman M., Seliçi Ö., Oktay Ö.S. (2009). *Kişiler Hukuku*, İstanbul, 195.

⁶² Çebi, a.g.e., 2019, 53.

⁶³ Cengil, a.g.m., 2022, 28.

⁶⁴ Hamamcıoğlu, E. (2011). “*Anonim Ortaklıklarda Anasözleşme Değişikliği*”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 10.

⁶⁵ Okutan Nilsson G. (2001). *Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri*, İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı, 85.

bu kuralların hukuk düzenince kabulü için yeterli olmayacak, çeşitli aşamalar neticesinde bu kuralların norm haline gelmesi ve bağlayıcı hale getirilmesi gerekecektir. Bu aşamalar her ne kadar hukuki belirlilik ilkesine hizmet etse de diğer yandan bürokratik yük oluşturarak kuruluş işlemlerinin yavaşlaması neticesini doğurabilecektir. Aynı zamanda, hukuki normların değiştirilmesi gerektiğinde artık yalnızca basit bir irade açıklaması niteliği taşımayan normların değişim süreci uzun ve karmaşık olacağından değişikliklere uyum sağlamak şirket için zor bir hal alacaktır.

2.3.3. Değiştirilmiş Norm Teorisi

Değiştirilmiş norm teorisi, sözleşme teorisi ile norm teorisini harmanlayarak ikisi arasında denge oluşturan bir teoridir. Bu teori şirket sözleşmesinin organizasyon hukuku unsurlarıyla karakterize edilmiş özel bir tür hukuki işlem, eş söyleyişle organizasyon sözleşmesi olduğunu ileri sürer. Böylece teori şirket sözleşmesinin çifte karakterine dikkat çeker⁶⁶.

İsviçre Hukuku'nda da ana sözleşmenin hem sözleşme hem de normatif unsurları bünyesinde barındırdığı ve somut olayda hangi yönün ağır bastığının incelenmesi gerektiği belirtilmektedir⁶⁷. Öyle ki Türk, İsviçre ve Alman hukuk doktrinlerindeki hâkim görüş limited şirket sözleşmesinin kuruluştaki sözleşme niteliğinin ticaret siciline tescilden sonra bir şirketin anayasasını ifade eden, objektif hukuk normlarının belirlediği organizasyon sözleşmesine dönüştüğü yönündedir⁶⁸. Buna göre, sözleşme ilk önce kurucular arasında yapılan bir sözleşmedir. Ticaret siciline tescille şahıslardan tamamen ayrılır⁶⁹.

Şirket sözleşmesinde bir yandan hukuki işleme ilişkin tarafların iradeleri sonucu meydana gelen hükümler yer alırken diğer yandan objektif norm niteliği taşıyan düzenlemeler de yer alacaktır. Kanaatimce, bu durum bir yandan ortakların sözleşme serbestisi ve iradelerine saygı gösterilmesini sağlayacak, diğer yandan da objektif normlar aracılığıyla devlet güvencesi sunarak iki teori arasında bir denge kurmuş olacaktır.

⁶⁶ Cengil, *a.g.m.*, 2022, 28.

⁶⁷ Hamamcıoğlu, *a.g.e.*, 2017, 13.

⁶⁸ Cengil, *a.g.m.*, 2022, 31.

⁶⁹ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 54.

2.4. Limited Şirket Sözleşmesi ve Hukuki Niteliği

TTK m.573/1 uyarınca limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulan; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşan bir sermaye şirketi türüdür. Limited şirket sözleşmesi ise bir limited şirketin kuruluşunda ve işleyişine ilişkin olarak şirketin ortakları arasındaki ilişkileri, hak ve sorumluluklarını, şirketin yönetimi ve organları ve diğer önemli hususları düzenleme altına alan yazılı bir belgedir. *Limited şirket sözleşmesi özel hukuk sözleşmelerinden farklılık arz etmektedir. Ancak bu farklılıklara rağmen limited şirket sözleşmesi hakkında 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda (TBK) düzenlenen genel hükümlere bağlı kalınmalıdır*⁷⁰.

Limited şirket sözleşmesinin iki farklı yönü bulunmaktadır. Birincisi, limited şirket sözleşmesi kurucular arasında bir şirketin kurulmasına ilişkin anlaşma ihtiva eder. Bu onun borçlar hukuku temelli sözleşme olduğunu gösterir. İkincisi farklılık ise limited şirket sözleşmesi, şirketin anayasasını (“*Verfassung*”) ifade eder. Bu bakımdan şirket sözleşmesi sadece sözleşme taraflarının hak ve yükümlülükleriyle ilgili değildir. Aynı zamanda o, kurulacak olan şirketin ve bu şirket kapsamında mevcut ya da müstakbel ortakların tabi olduğu yasaları da öngörür⁷¹.

Limited şirketin bu yönlerini “ön şirket” kavramı ile de ilişkilendirmemiz mümkündür⁷². Ön şirket kavramı şirket sözleşmesinin imzalanmasından sonraki ancak tescil öncesi dönemine ilişkin bir kavram olup Alman hukukunda yer alan bir kurumdur⁷³. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da 12.6.1974 tarihli kararında;⁷⁴

“...Limited şirketin kuruluşu tahakkuk etmediğine göre, ön anlaşma bir adi ortaklık niteliğinde kabul olunarak taraflar arasındaki ilişkinin adi ortaklık hükümlerine göre çözümlenmesi gerekir...” denilerek, ana sözleşmenin düzenlenmesinden ve imzalanmasından önceki aşamada, taraflar arasında yapılan anlaşmanın adi ortaklık mahiyetinde bir ön akit olduğu kabul edilmiştir.”

⁷⁰ Dinç, *a.g.e.*, 2022, 122.

⁷¹ Cengil, *a.g.e.*, 2022, 19.

⁷² Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 142; Bahtiyar, *Anasözleşme*, *a.g.e.*, 2001, 42.

⁷³ Kervankıran, E. (2012). “Ön Şirket ve Hukuki Niteliği”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 349-370, 349.

⁷⁴ YHGK Kararı, 1971/T-702 E. , 1974/401 K. , 12.6.1974 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 09.10.2024).

şeklinde bir hükme yer vermiştir. Böylelikle Yargıtay tarafından taraflar arasında ana sözleşmenin düzenlenmesi ve imzalanmasından önce gerçekleştirilen anlaşmanın, adi ortaklık niteliğinde bir ön akit olarak değerlendirildiği belirtilmiştir.

Öğretide ise Arslanlı ve Domaniç⁷⁵, ana sözleşmenin hazırlanması ve imzalanmasından önce taraflar arasında meydana gelen irade birliğinin, adi ortaklık niteliğinde bir ön sözleşme teşkil ettiğini belirtmekte ve bu ön sözleşmenin, esas sözleşmede gerekli olan şekil ve unsurlara tabi olduğunu vurgulamaktadır.

TTK m.335/1'de⁷⁶ anonim şirketin kuruluş anı düzenlenmiş ve ilgili madde gerekçesinde; *“Madde ön-anonim şirketin varlığına işaret etmekte ve bu şirketin oluşma anını açıklığa kavuşturmaktadır. Ön-anonim şirket, tüzel kişiliği haiz anonim şirketten farklıdır.”* denilerek “ön şirket” kavramına işaret edilmiştir. Bu gerekçe her ne kadar anonim şirkete ilişkin olsa da TTK m.585'de aynı yönde bir düzenleme içerdiği için limited şirketler bakımından da değerlendirilebilir. Nitekim TTK m.585 uyarınca limited şirket, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi şartsız olarak taahhüt ettikleri, ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzaladığı şirket sözleşmesinde limited şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur.

“Alman Hukuku'nda genel kabul gören anlayışa göre, tescile gelinceye kadar farklı aşamaların geçilmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki, iki veya daha fazla kişinin bir araya gelerek bir sermaye şirketi kurmak için ciddi bir şekilde görüşmeler yaptığı ön kuruluş (Vorgründungsstadium) safhasıdır. İkincisi ise, şirket esas sözleşmesinin imzalanmasından ticaret siciline tesciline kadar olan süreci kapsayan kuruluş (Gründungsstadium) aşamasıdır. Son olarak imzalanmış olan şirket sözleşmesinin ticaret siciline tescil edilmesiyle beraber şirketin kuruluşu tamamlanmış olmaktadır”⁷⁷.

Kanaatimce de bu kuruluş aşamalarıyla limited şirketin hukuki niteliğini ilişkilendirmek mümkündür. Öyle ki, şirketin kurulma sonrası- tescil öncesi aşamada şirket sözleşmesi, sözleşme teorisi kapsamında olacak, tescil ile birlikte norm özelliğini de kazanarak karma bir niteliğe bürünecektir.

⁷⁵ Arslanlı, S., Domaniç, H. (1964). *Anonim Şirketlerin Kuruluşundan Doğan Hukuki Mesuliyet*, İstanbul, 4-5.

⁷⁶ TTK m.335: Şirket, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi, şartsız taahhüt ettikleri, imzalarının noterce onaylandığı esas sözleşmede, anonim şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur.

⁷⁷ Kervankıran, a.g.m., 2012, 349.

2.4.1. Tek Ortaklı Limited Şirket Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

Türk hukukunda tek ortaklı limited şirketlerin kurulması mümkündür⁷⁸. Tek bir kurucu ortak olması halinde de esas sözleşme hazırlanarak tescil edilmektedir. Ancak, bu durumda şirket sözleşmesinin TBK m.1 uyarınca bir “sözleşme” olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Çünkü tarafların değil, tek bir kişinin iradesi mevcuttur. Tek ortaklı limited şirket sözleşmesinde tek taraflı bir hukuki işlem söz konusu olup burada şirket taahhünamesi söz konusudur⁷⁹.

Tek ortaklı limited şirket ortaklık sözleşmesi yerine tek taraflı beyan ile oluşturulur. Şener’e göre, bir limited şirketin sözleşmesi, eğer birden fazla ortak tarafından oluşturuluyorsa, bu sözleşme gerçek anlamda bir "sözleşme" niteliği taşır. Ancak, tek ortaklı bir limited şirket söz konusu olduğunda, bu sözleşme aslında sadece tek taraflı bir irade beyanı olarak kabul edilir. Yani, birden fazla ortak olduğunda karşılıklı bir anlaşma söz konusuyken, tek ortaklı şirketlerde bu durum yalnızca bir kişinin kararını yansıtır⁸⁰.

Tekinalp’e göre, kanunda açıkça belirtilmemiş olmasına rağmen tek ortaklı limited şirkette ortaklık sözleşmesi değil, bir kuruluş taahhünamesi vardır⁸¹. Taahhünamenin TDK anlamı ise “Bir şeyi yapmayı üstüne aldığını bildiren yazılı kâğıttır⁸².

Karaahmetoğlu’na göre ise irade beyanının sayısı, ortaya çıkacak hukuki sonuca mündemiç olmuş kurucu belgenin şirket sözleşmesi olması gerçeğini değiştirmez. Bu nedenle şirket sözleşmesinin tek taraflı bir irade beyanından ibaret olduğu kabulünde dahi şirket sözleşmesi bakımından uygun düştüğü ölçüde Borçlar Kanunu’nun sözleşmeye ilişkin hükümleri uygulama alanı bulacaktır⁸³.

Şirket sözleşmesinin iki yönlü niteliğinden bahsetmiştik. Bu bağlamda kanaatimce, tek ortaklı bir limited şirket taahhünamesi, yalnızca şirketin

⁷⁸ TTK m.573/1: Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur.

⁷⁹ Dinç, *a.g.e.*, 2022, 121.

⁸⁰ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 39.

⁸¹ Tekinalp Ü. (2013). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 457-458.

⁸² <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 05.01.2024.

⁸³ Karaahmetoğlu, İ.Ö. (2012). *Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin Yorumlanması*, Ankara: Adalet Yayınevi, 58.

organizasyonunu düzenleyerek şirketin anayasası işlevini görecektir ve sözleşme niteliği taşımayacaktır. Ancak, yeni pay sahiplerinin şirkete katılması durumunda, bu taahhütname, yeni ortakları da bağlayan bir sözleşme niteliğine bürünecek, katılan ortakları da bağlayacaktır.

2.4.2. Çok Ortaklı Limited Şirket Sözleşmesinin Hukuki Niteliği

TTK m.574/1 uyarınca limited şirket sözleşmesinde en az bir, en fazla elli ortağın yer alması mümkündür. Birden fazla kurucunun irade açıklaması yer alması ile “sözleşme” niteliği taşıyacaktır. Diğer yandan TBK m.620/2’de belirtildiği gibi; *“Bir ortaklık, kanunla düzenlenmiş ortaklıkların ayırt edici niteliklerini taşııyorsa, bu bölüm hükümlerine tabi adi ortaklık sayılır.”* Bu nedenle tescil öncesi ortaklar arasında yapılan sözleşme TBK genel hükümlerine tabii olacaktır. Ancak tescil ile birlikte şirket tüzel kişilik kazanmış olacak, limited şirket sözleşmesi bu tüzel kişiliğin anayasası niteliğinde bir sözleşme niteliğine bürünecektir⁸⁴. Bu nedenle çok ortaklı limited şirket sözleşmelerinde, tek ortaklı şirket sözleşmesinin aksine, sözleşmenin çifte karakteri korunmaktadır.

Tüzel kişiliğin kazanılmasının diğerk bir hukuki sonucu ise, ana sözleşmenin kaderinin, yâni değiştirilebilmesi veya hükümden düşürülebilmesi imkânının onu yapan kurucuların ellerinden çıkıp tüzel kişinin, daha açıkçası onun karar organı olan genel kurulun eline geçmesidir⁸⁵. Artık şirket sözleşmesinde bireysel olarak kurucuların iradesi üzerinden değil, düzenlenmiş objektif hükümler çerçevesinde karar alınması söz konusu olacaktır.

2.5. Şekil Şartı

Bütün ticaret ortaklıklarında olduğu gibi, limited ortaklık sözleşmesinde de yasa, bazı şekil ve unsurların varlığını bir geçerlilik şartı olarak öngörmüştür⁸⁶. Böylelikle hem ortakların hem de üçüncü kişilerin hakları korunmuş olacak, aynı zamanda hukuki güvenlik sağlanacaktır. Öyle ki şekil koşulunun başlıca amacı bazen taraflardan birinin veya ikisinin, bazen de üçüncü kişilerin veya kamunun menfaatini korumak, hukuki güvenliği sağlamaktır⁸⁷.

⁸⁴ TTK m. 588/1: Şirket, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır.

⁸⁵ Moroğlu E. (2010). *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi ve Hukuki Niteliği*, İstanbul: On İki Levha, 437.

⁸⁶ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., 2024, 3070.

⁸⁷ Eren, a.g.e.,2023, 305.

TTK m.575/1’de hüküm altına alınan düzenleme uyarınca⁸⁸ şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması gerekmektedir. Yazılı şekilden anlaşılması gereken TBK m.14’tür⁸⁹. Şekil, hukuki işlemin, dolayısıyla sözleşmenin kurulmuş olup olması ve içeriği hakkında ispat güvenlik ve kolaylığı sağlar⁹⁰. Bu nedenle şirket sözleşmesinin yazılı bir biçimde yapılması sonradan taraflar arasında çıkacak anlaşmazlıklarda kanıt oluşturacak ve belirsizlik durumlarının ortadan kaldırılmasını sağlayacaktır. Nitekim Yargıtay⁹¹ da; “*Limited şirketlerin kuruluşu ve paydaşlık durumunun TTK 575. maddesinde düzenlendiği, davacının iddia ettiği A4 kağıdına davacı ve davalıların imzalarını içerdiğini iddia ettiği belgeyle de bunun ispatının mümkün olmadığı...*” yönünde karar vererek ispat hususuna dikkat çekmiştir. Ayrıca şirket sözleşmesinin, kurucular tarafından, ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması şarttır. Bu durumda şirket sözleşmesinin “resmi onamaya bağlı” şekle tabi olduğunu söylemek mümkündür⁹². İmzaların yetkili personel huzurunda atılması kimlik doğrulamasına yardım edecek, belgenin resmiliğine dayanak oluşturacaktır.

Madde değişiklik öncesi halinde; “*Şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucuların imzalarının noterce onaylanması şarttır.*” şeklinde düzenlenmiştir. Ancak daha sonra 15.7.2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanunun 67. maddesi ile bu fıkra “onaylanması” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması” ibaresi eklenmiştir. Böylelikle sözleşmenin hem noter hem de ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması imkânı tanınmıştır.

Ancak daha sonra ise 15.2.2018 tarihli ve 7099 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi ile bu fıkra da yer alan “kurucuların imzalarının noterce onaylanması veya şirket

⁸⁸ TTK m. 575: (1) Şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması şarttır. (Ekcümle: 15/7/2016-6728/67 md.) Şirketin kuruluşunda, şirket sözleşmesini ihtiva eden kâğıtlardan değerli kâğıt bedeli alınmaz.

⁸⁹ TBK m.14: Yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunması zorunludur. Kanunda aksi öngörülmedikçe, imzalı bir mektup, asılları borç altına girenlerce imzalanmış telgraf, teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks veya buna benzer iletişim araçları ya da güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler de yazılı şekil yerine geçer.

⁹⁰ Eren, a.g.e., 2023, 305.

⁹¹ Yargıtay 11. HD., 2015/7739 E., 2016/2275 K., 2.3.2016 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 03.09.2024).

⁹² Veziroğlu, C. (2021). *Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları*, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 260.

sözleşmesinin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı” ibaresi “kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin” şeklinde değiştirilmiş ve böylelikle noterler tamamen süreçten çıkartılmıştır. Böyle bir düzenleme yapılmasındaki amaç ise kanaatimce işlemlerin daha hızlı hale getirilmesini sağlayarak sürecin karmaşıklığını azaltmaktır. Aynı zamanda bu değişiklik şirket kurucularının noter masraflarına ilişkin de maliyetlerini azaltarak tasarruf etmelerine yardımcı olacaktır. 06.12.2016 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan “Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliğ” ile de sözleşmenin imzalanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenleme altına alınmıştır.

Şekil şartı emredici bir hüküm olduğundan, şirket sözleşmesinin sözlü olarak yapılması mümkün değildir. Eğer limited şirket sözleşmesi sözlü olarak düzenlenirse, bu tür bir sözleşmenin ticaret siciline tescil edilmesi de mümkün olmayacaktır. Böyle bir durumda sicil memuru ya da müdürünün şekle aykırılık nedeniyle ret kararı vermesi gerekir. *Şirket sözleşmesi kanuni şekilde yapılmadıkça geçerli olmaz. Bu durumda da ortaklar ve üçüncü şahıslar sözleşmenin ifasını isteyemezler*⁹³. Kanunda belirtilen şekle aykırı şirket sözleşmeleri ise adi ortaklık sözleşmesi niteliğindedir⁹⁴.

2.6. Şirket Sözleşmesinde Yer Alan Kayıtlar

Limited şirketlerin kurulması için de ortaklar arasında imzalanacak bir sözleşmenin varlığı gereklidir. Limited şirketler ani kuruluşla kurulurlar. TTK m.585/1 uyarınca belirtildiği üzere şirket, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi şartsız olarak taahhüt ettikleri, ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzaladığı şirket sözleşmesinde limited şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur.

Anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde de sözleşmede bulunması gereken zorunlu kayıtların yanı sıra, şirket sözleşmesine konulması halinde bağlayıcı olacak kayıtlar çok geniş tutularak limited şirkette anonim şirketin yapısına çok yaklaşan düzenlemeler getirilmiştir⁹⁵.

⁹³ Dinç, a.g.e., 2022, 121.

⁹⁴ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 41.

⁹⁵ Karacıbioğlu, B O. (2013). *Anonim ve Limited Şirket Genel Esaslar Özellikle Anonim Şirket Esas (ANA) Sözleşmesi – Limited Şirket, Şirket (ANA) Sözleşmesi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 116.

Limited şirket sözleşmesinde yer alan kayıtlar zorunlu ve ihtiyari kayıtlar olmak üzere iki kategoride düzenlenmiştir. Böyle bir düzenleme yapılmasının temel nedeni ise bazı kayıtlar zorunlu tutularak belirli bir hukuki standart ve düzen sağlanması, bazı kısımlar ise ihtiyari bırakılarak bu şekilde sözleşmeyi düzenleyen kuruculara sözleşmeyi özelleştirme yetkisi tanımaktadır. *“Bu suretle sözleşme özgürlüğü, fertlere, sınırlı bir şekilde de olsa, kişisel ilişkileri istedikleri gibi düzenlemek, aralarında geçerli olacak bir hukuk düzeni yaratmak yetkisi vermektedir”*⁹⁶.

6762 Sayılı mülga eTK 506. maddesi, yalnızca şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu unsurları düzenliyordu. Ancak, 6102 Sayılı TTK ile bu yaklaşım terk edilmiştir. Yeni düzenlemede, TTK'nın 576. maddesi zorunlu kayıtlara, 577. maddesi ise öngörülmesi halinde bağlayıcı olan kayıtlara ayrılmıştır. Bu şekilde, kayıtlar daha kapsamlı ve esnek bir yapıda ele alınmıştır.

Doktrinde ise sözleşme içeriğinin tasnifine ilişkin farklı görüşler yer almaktadır. Moroğlu⁹⁷ ve Yıldız'a⁹⁸ göre, şirket sözleşmesi içeriğinin, kanunun sistematüğinden farklı olarak, üçlü bir ayrıma tabi tutulması gerektiği ve bu ayrımın zorunlu kayıtlar, öngörülmesi halinde bağlayıcı kayıtlar ve isteğe bağlı kayıtlar şeklinde yapılması gerektiği ileri sürülmektedir. Kanaatimce bu yaklaşım, sözleşme düzenlemelerinde daha net bir yapı sağlamak ve sözleşmenin çeşitli unsurlarını daha açık bir şekilde ayırt etmek amacıyla önerilmektedir. Diğer bir görüş olarak ise Şener'e göre⁹⁹, şirket sözleşmesi içeriğinin, kanuni düzenlemelere bağlı kalarak iki ana kategoride değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır: zorunlu kayıtlar ve kanunda öngörülmesi halinde bağlayıcı olan kayıtlar. Kanaatimce bu yaklaşım ise sözleşmenin hukuki geçerliliği ve bağlayıcılığını düzenlemek açısından daha uygun bir sınıflandırma sunar.

Önder ve Eğilmez'e göre¹⁰⁰ ise, kanun koyucu, TTK'nın 577. maddesinin gerekçesinde bu maddede yer alan kayıtların sınırlı olduğunu vurgulamaktadır. Ancak, TTK'nın diğer maddelerinde, şirket sözleşmesine yazılması mümkün olan isteğe bağlı kayıtların bulunduğu görülmektedir. Örneğin, TTK m.591'e göre, şirket

⁹⁶ Eren, *a.g.e.*, 2023, 17.

⁹⁷ Moroğlu, *a.g.e.*, 2016, 360-361.

⁹⁸ Yıldız, *a.g.e.*, 2019, 91.

⁹⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 43.

¹⁰⁰ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 264.

sözleşmesinde öngörölmek koşuluyla rüçhan hakkının değıştirilmesi mümkündür. Her ne kadar kanun sistematığı ikili bir ayrımı benimsemiş olsa da, diğer maddelerde yer alan isteğe bağılı kayıtlar göz önüne alındığında, aslında üçlü bir ayrımın varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, isteğe bağılı kayıtlar kategorisinin de varlığını kabul etmek gerekir.

2.6.1. Zorunlu Kayıtlar

Limited şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar TTK m.576’da düzenlenmiştir. Buna göre şirket sözleşmesinde aşağıdaki kayıtların açıkça yer alması gereklidir:

- a) Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunduğu yer.
- b) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde, şirketin işletme konusu.
- c) Esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları.
- d) Müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları.
- e) Şirket tarafından yapılacak ilanların şekli.

Zorunlu kayıtların şirket sözleşmesinde bulunmaması veya eksik bulunması halinde ise tescil başvurusunun reddi gerekecektir.

2.6.1.1. Ortaklığın ticaret unvanı

Ticaret unvanı, tacirin ticari işletmesi ile ilgili iş ve işlemlerde kullandığı, hukuki ve cezai olarak korunan, ekonomik bir değere sahip, ortaklığı tanıtan isimdir¹⁰¹. Tacir işletmesiyle ilgili işlemleri bu unvan adı altında icra etmektedir. Bu hususta ticaret unvanını düzenleyen TTK m.39 vd. hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Limited şirketlerin ticaret unvanında “işletme konusu” ve “limited şirket” ibaresinin asli unsur olarak bulunması zorunludur. Uygulamada işletme konusu olarak sanayi, ticaret, turizm, inşaat, müşavirlik, ithalat ihracat vs. gibi faaliyet konularının limited şirketin ticaret unvanında yer aldığı görölmektedir. Ancak bu durumda, esas sözleşmede yazılı bulunan konuların ticaret unvanında da yazılması, gösterilmesi zorunludur¹⁰².

¹⁰¹ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 422.

¹⁰² Pulaşı, H. (2017). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. İstanbul: Adalet Yayınları, 780.

Ticaret unvanında şirket türü belirtilmelidir. Limited şirketlerde, ticaret unvanının sonunda mutlaka "Limited Şirket" veya "Ltd. Şti." ibaresi yer almalıdır. Şirket yerine ortaklık kavramının kullanılması da mümkündür. Ancak TTK m.43/2 gereğince unvanda gerçek kişinin ad ve soyadının yer alması halinde “limited şirket veya ortaklık ifadesinin kısaltılmadan yazılması gerekmektedir. Nedeni ise sermaye şirket olan limited şirketin unvanında gerçek bir kişinin adı ve soyadı bulunması halinde, üçüncü kişilerin limited şirketi şahıs şirketleriyle karıştırılabileceği düşüncesidir¹⁰³.

TTK m.45 gereğince bir ticaret unvanına Türkiye’nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde ek yapılacak ve bu ekler yapılırken de TTK m.46 göz önüne alınacaktır¹⁰⁴.

İsviçre Borçlar Kanunu’nda da limited şirket sözleşmesinde limited şirket unvanının (*die Firma*) gösterilmesi gerekmektedir (OR. Art. 776/1)¹⁰⁵. TTK’nın mehzaz Kanunu olan Alman Ticaret Kanunu’nda (*Handelsgesetzbuch*) ticaret unvanı, 3. kısımda (17-37a) “*handelsfirma*” başlığı altında düzenlenmiştir. İsviçre Borçlar Kanunu (*Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code, Part Five: The Code of Obligations*), ticaret unvanını “*business name*” başlığı altında, 31. kısmında yer alan 944-956. maddeleri arasında düzenlemiştir¹⁰⁶. Alman Ticaret Kanunu’nda kavrama yönelik olarak “*Bir tüccarın firması, ticari işlerinde kullandığı ve imza ettiği addır.*” şeklinde bir tanım yapılmıştır¹⁰⁷.

Şirketin işletme konusunun değişmesi veya genişlemesi hallerinde de ticaret unvanının değiştirilmesi gerekmektedir¹⁰⁸. Bu şekilde şirket, hem yeni faaliyet alanlarına uyum sağlamış olacak hem de yasal haklarını korumuş olacaktır.

¹⁰³ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3073.

¹⁰⁴ TTK m.46/1: Tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte bulunmamak, gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmamak şartıyla; her ticaret unvanına, işletmenin özelliklerini belirten veya unvanda yer alan kişilerin kimliklerini gösteren ya da hayali adlardan ibaret olan ekler yapılabilir. (2) Tek başlarına ticaret yapan gerçek kişiler ticaret unvanlarına bir şirketin var olduğu izlenimini uyandıracak ekler yapamazlar. (3) “Türk”, “Türkiye”, “Cumhuriyet” ve “Millî” kelimeleri bir ticaret unvanına ancak Cumhurbaşkanı kararıyla konabilir.

¹⁰⁵ Dinç, a.g.e., 2017, 124.

¹⁰⁶ Güngör, S.Ş. (2017). “*Adi Ortaklığın Ticaret Unvanı ve Unvanın Müştereken Kullanılması*”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(2), 801-816, 815.

¹⁰⁷ Şahin, Z.Ş. (2021). “*İşletme Adı ve Korunması*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 10.

¹⁰⁸ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 632.

2.6.1.2. Şirketin merkezi

Şirket merkezi, bir şirketin hukuki, idari ve ticari faaliyetlerinin yürütüldüğü yerdir, bir başka deyişle, şirketin ikametgahıdır¹⁰⁹. Limited ortaklığın merkezinin esas sözleşmede yer belirtilmesi zorunludur. Limited şirket sözleşmesinde merkezin belirtilmesi yargı yetkisinin tespiti, resmi tebligatların yapılması, ticaret sicili kayıtlarının düzenlenmesi, şirketin üçüncü kişilerle iletişiminin kurulması gibi faydalar sağlaması nedeniyle büyük önem taşımaktadır.

Merkez, limited şirketin kanuni yerleşim yeridir. Merkez ile ortaklığın adresinin aynı olması zorunlu değildir. Ancak ortaklığın merkezinin yanında ortaklığın idare ve işletme yeri adresi de gösterilmişse ortaklığın adresinin değiştirilmesi halinde esas sözleşmenin de buna uygun olarak değiştirilmesi gerekir¹¹⁰. Ancak değiştirme yetkisinin esas sözleşmeyle idare ile görevli ortağa tanınmış olması halinde adres değişikliği olduğu takdirde esas sözleşmenin değiştirilmesine gerek yoktur. Bu durumda sadece adres değişikliğinin ilan ve tescili ile yetinilebilir¹¹¹.

Limited şirketin birden fazla şubesi olmasına rağmen sadece bir merkezi olabilir. Çünkü merkez hukuksal, idaresel ve yönetsel işlemlerin yapıldığı ana adrestir. Türkiye’de bulunan bir limited şirketin merkezinin Türkiye olması gerekir¹¹². Bu zorunluluk şirketin yerelliği ve idaresel yönetim kolaylığı sağlamasının yanı sıra aslında vergi mükellefliliği, mali denetim ve yargısal yetki gibi konular açısından gerekliliktir.

Esas sözleşmede “merkezin bulunduğu yer” ifadesinden bu yerin yalnızca il ve ilçe bazında yeri mi yoksa açık adresi mi zorunlu tuttuğu net bir biçimde anlaşılamamaktadır. Önceki Türk Ticaret Kanunu (TTK) döneminde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nın 1995/1 sayılı İç Ticaret Tebliği’ne göre, anonim ve limited şirketlerin kuruluşunda şirket merkezinin sadece il ve ilçe olarak değil, aynı zamanda açık adresinin de esas sözleşmede belirtilmesi gerekiyordu. Ancak, bu düzenleme Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan “Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme

¹⁰⁹ Arkan, S. (2014). *Ticari İşletme Hukuku*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2014, 34.

¹¹⁰ Pulaşlı, *Genel Esaslar, a.g.e.*, 2017, 780.

¹¹¹ Pulaşlı, *Genel Esaslar, a.g.e.*, 2017, 780.

¹¹² Pulaşlı, *Genel Esaslar, a.g.e.*, 2017, 780.

Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ” ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Yargıtay ise verdiği bir kararda şirket adresine yer verilmemesinin gerekli olmadığına hükmetmiştir. Bu karar uyarınca;

“6102 sayılı TTK’nın 339.maddesinde esas sözleşmede bulunması gereken hususlar sınırlı sayıda sayılmış olup, aynı maddenin 2.fıkrasının a bendinde şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunması gerektiği belirtilmiş ise de, şirketin açık adresinin esas sözleşmede bulunması şart koşulmamıştır. Nitekim mülga 6762 sayılı TTK’nın 279.maddesi de aynı mahiyettedir¹¹³.”

2.6.1.3. Şirketin işletme konusu

İşletme konusu, ortaklığın amacına ulaşmak için yürüttüğü faaliyet olup şirket sözleşmesinde işletme konusunun esaslı noktaları tanımlanmış bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir¹¹⁴. İşletme konusu şirketin hangi alanlarda faaliyet göstereceğini belirleyerek, yasal sınırlarını çizer. Şirket faaliyetinin nelerden ibaret olduğu somutlaştırılmak zorundadır, her türlü alanda faaliyet göstermek şeklindeki bir tanımla işletme konusunun belirtilmesi TTK m.576/1-b uyarınca mümkün değildir¹¹⁵. Böylelikle şirketin ticari faaliyet alanı düzenlenmiş olacak ve hukuki çerçevede güvenli bir şekilde işlemlerini sağlayacaktır. TTK m.573/3 uyarınca limited şirketler kanunla yasaklanmayan her türlü iktisadi konu ve amaç için kurulabilirken bazı alanlarda faaliyet göstermek için özel düzenlemelere uymaları gerekmektedir. Bu nedenle, belirli bir alanda faaliyet göstermek isteyen limited şirketlerin, ilgili sektördeki yasal düzenlemeleri dikkatle incelemesi ve gerekli izin ve lisansları temin etmesi gereklidir. Örneğin banka kurmak ve bankacılık faaliyetlerinde bulunmak ve sigortacılık, özel düzenlemelere tabidir ve anonim şirketler tarafından gerçekleştirilir. Bunun yanı sıra enerji, maden, eğitim, sağlık, medya, noterlik, avukatlık, özel güvenlik hizmetleri, tarım ve hayvancılık gibi bazı alanlarda da limited şirketler açısından çeşitli kısıtlamalar yer almakta veya çeşitli lisansların verilmesi gerekmektedir.

¹¹³ Yargıtay 11. HD, 2013/18727 E., 2014/7406 E., 15.04.2014 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 08.09.2024).

¹¹⁴ Adem, E.T. (2020). “*Limited Ortaklık Sözleşmesi*” Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 52.

¹¹⁵ Şener, H.O. (2022). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 682.

Holdingler de limited şirket olarak kurulamazlar¹¹⁶. Limited şirket sözleşmesinde şirketin konusunun açıkça anlaşılır ve detaylı bir biçimde ifade edilmesi gerekmektedir.

TTK m. 125 uyarınca ticaret şirketleri tüzel kişiliği haizdir ve Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır. Ayrıca işletme konusu temsil yetkisinin de sınırlarının belirlenmesini sağlamaktadır. Eski 6762 sayılı TTK’da ise ultra vires ilkesi kabul edilmiş idi. Bu ilke uyarınca şirketin ehliyeti şirket sözleşmesinde yazan işletme konusu ile sınırlandırılmış, ultra vires işlemler yok hükmünde sayılmıştı. Limited şirketlerde ultra vires ilkesi, şirketlerin yetkilerini aşan işlemler yapmasını engeller ve işletme konusu ile sınırlı hareket etmelerini sağlar. Fakat yeni TTK ile ultra vires ilkesi kaldırılmış ancak yine bu sınırların çizilmesi açısından limited şirketin işletme konusunun limited şirket sözleşmesinde düzenlenmesi kanun koyucu tarafından zorunlu kılınmıştır¹¹⁷. 6102 Sayılı TTK ile ultravires kuralı kaldırılmış olsa da işletme konusunun nelerden ibaret olduğu açıkça belirtilmelidir¹¹⁸. Bu düzenleme özellikle üçüncü kişilerin haklarının korunması ve şirketin yasal sınırlar içinde faaliyet göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Anonim şirketlerde temsil yetkisinin kapsamı ve sınırları, TTK m.371 hükmünde¹¹⁹ düzenlenmektedir. Bu hüküm, TTK m.629’daki atıf yoluyla limited şirketler hakkında da uygulanır¹²⁰. TTK m.371 gerekçesinde de bu husus açıkça belirtilmiştir. Gerekçeye göre;

“Ultra vires kuralı kalktığı için, artık şirketin hak ehliyetinin sınırını işletme konusu çizmemektedir. Şirketin hak ehliyetinin değil, imza yetkisine rücu edeceği veya edemeyeceği sınırı, şirketin amacı ve işletme konusu belirler. Esas

¹¹⁶ Dinç, a.g.e., 2022, 125.

¹¹⁷ Dinç, a.g.e., 2022, 126

¹¹⁸ Pulaşlı, *Genel Esaslar*, a.g.e., 2017, 756.

¹¹⁹ TTK m. 371: (1) Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler. Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla şirketin rücu hakkı saklıdır.

(2) Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.

(3) Temsil yetkisinin sınırlandırılması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez; ancak, temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgü olduğuna veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalar geçerlidir.

¹²⁰ Alışkan, M. (2012) “İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsil”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 212.

sözleşmenin konu hükmüne aykırı işlemlerle bu sınırın aşılması halinde şirketin rücu hakkı vardır. Başka bir deyişle, şirketin amacı ve işletme konusu dışında yapılan işlemler de, ikinci fıkrafta açıkça belirtildiği üzere, şirketi bağlar, üçüncü kişiye karşı şirket sorumludur; ancak, sınırı aşan temsil yetkisini haiz kişiye karşı şirket rücu talebinde bulunabilir.”

Bu nedenle işletme konusunun sınırlarının aşılması halinde, yapılan işler bağımsız bir tüzel kişiliği olan şirketi bağlar¹²¹. Fakat bu işlemde şirket veya ortaklar zarara uğrarsa, yöneticilere (müdürlere) karşı sorumluluk davası açılabilir.

Doktrinde Alışkan/Yıldız'a göre¹²², TTK m.587/1-c'de “esas noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış şekilde şirketin işletme konusu” ifadesinin çıkarılması gerektiği görüşündedir. Bu ifade kanunun sistematigi ile bağdaşmayan bir ihmal ürünüdür. TTK m.587/1 hükmünde işletme konusunun tescil ve ilanı, sicilin olumlu etki doğurduğu unsurlar arasında sayılmasına rağmen, limited şirketin işlem yaptığı üçüncü kişinin kötü niyetli sayılması için yeterli olmadığını belirtmiştir. TTK m. 629/1 hükmünün yaptığı atıf uyarınca, TTK m.371/2 hükmü uygulanarak, genel kuralın istisnasını oluşturacaktır. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.

Dinç'e göre ise¹²³ bu ifadenin çıkarılması üçüncü kişileri daha da aydınlatma ve esaslı noktaların izahını ve tanımlama yapmakla aydınlatmanın daha da genişletilmesiyle elde edilebilecek güven olgusundan hâsıl olabilecek yarar söz konusudur. Ancak TTK m.587 işletme konusu hakkında daha da açıklık sağlayabileceğini söylemek mümkündür.

Kanaatimce, her ne kadar şirket sözleşmesinin ilan edilmiş olması üçüncü kişiyi sorumluluktan kurtarmasa da burada değerlendirilen özne, yalnızca şirketle işlem yapan üçüncü kişilerdir. Sırf bu nedenle işletme konusunun detaylı bir biçimde düzenlenmesinin engellenmesi, şirketle işlem yapmayan ancak şirketi takip eden diğer üçüncü kişilerin bilgi alma hakkını kısıtlayacaktır.

¹²¹ Alışkan, *a.g.m.*, 2012, 212.

¹²² Alışkan, *a.g.m.*, 2012, 207-220.

¹²³ Dinç, *a.g.e.*, 2022, 126.

2.6.1.4. Esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları

TTK m.332 uyarınca esas sermaye, tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş bulunan sermaye olarak tanımlanmıştır. Esas sermaye, şirketin amacına ulaşabilmesi için ortakların şirkete getirmeyi taahhüt ettiği tutardır¹²⁴. Esas sermaye belirlenmesi ile şirketin faaliyetlerini gerçekleştirmesi açısından finansman temelleri atılacak ve şirketin mali gücü oluşacaktır. TTK'da limited şirketler için asgari sermaye miktarı belirlenmiştir. Limited şirketle belirtilen asgari sermaye miktarını karşılamak zorundadırlar fakat sermayenin daha yüksek olması da mümkündür. Şirketin büyüklüğü, faaliyet alanı, işletmenin gereksinimleri gibi faktörlere bağlı olarak ortaklar daha yüksek bir sermaye miktarı ortaya koyabilirler. Tüm bu nedenlerden ötürü sermaye miktarının dikkatlice belirlenmesi ve şirketin ihtiyaçlarına uygun bir şekilde seçilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu miktar TTK m.580/1 uyarınca en az on bin Türk lirası olarak belirtilmiştir. TTK m.580'e aykırılığın sonucu butlandır¹²⁵. Ayrıca maddenin ikinci fıkrası uyarınca da bu maddede yazılı en az tutarın Cumhurbaşkanınca on katına kadar artırılabilirliği belirtilmiştir. Nitekim 24.11.2023 tarihli ve 7887 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile bu fıkra da yer alan limited şirketler için on bin Türk Lirası olarak öngörülen en az esas sermaye tutarı elli bin Türk Lirasına yükseltilmiştir¹²⁶.

İşbu düzenlemenin yasa değişikliği yerine Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılması ise ticaretin dinamik yapısına ve piyasa koşullarına hızlı bir şekilde uyum sağlanmasını sağlayacak, hızlı karar alma ve uygulama süreci sayesinde ticari yapının uyum süreci kolaylaştırılmış olacaktır. Böylelikle kanun koyucu (özellikle enflasyonla bağlantılı para değerinin düşmesi durumunda) kendi müdahalesine gerek kalmaksızın hareket edilmesi bakımından bir esneklik sağlamaktadır¹²⁷. TTK m.581/1 uyarınca aynı sermayeye ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. Bu maddeye göre üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz veya tedbir bulunmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar ve adlar da dâhil, malvarlığı

¹²⁴ Yıldız, *a.g.e.*, 2019, 76.

¹²⁵ Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, a.g.e.*, 2022, 682.

¹²⁶ 7887 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı, Resmi Gazete 32380, 25 Kasım 2023, (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/11/20231125-23.pdf>, Erişim tarihi: 19.07.2024).

¹²⁷ Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 49.

unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Fakat hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz. 127 nci madde hükmü saklıdır. Ancak kanunda TTK m.343 anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde değer biçme konusunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak TTK m.578 uyarınca; *“Aynı sermaye, ayınların veya işletmelerin devralınması ve özel menfaatler hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır.”* şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Kanaatimce TTK m.343 hükmü¹²⁸ çeşitli noktalardan eleştiriye açıktır. Madde metninde “uygulanan değerlendirme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim” şeklinde bir ifade kullanılmıştır. Madde gerekçesinde¹²⁹ ise; *“Bilirkişiler raporlarında, seçtikleri değerlendirme yönteminin somut olay için hem en adil hem de en uygun yöntem olduğunu açıklamalıdır. Bu şart, bilirkişilerin somut olay gerçeğinin icap ettirdiği uzmanlığa sahip olmaları, ayrıntılı ve karşılaştırmaları içeren açıklamalar yapmaları zorunluğuna da işaret eder.”* ifadelerine yer verilmiştir. Ancak gerekçede her ne kadar bu yönde bir gereklilik belirtilmiş olsa da metin sübjektif olarak yoruma açıktır. Bu durumda farklı bilirkişilerin aynı varlık için farklı değerlendirme yöntemleri kullanarak farklı sonuçlara ulaşabilmesine sebebiyet verebilecektir. Ancak bilirkişiler, değerlendirme raporlarında, kanunda veya ilgili yönetmeliklerde belirtilen standart değerlendirme yöntemlerini kullanırlarsa bu durumun önüne geçilebilecektir.

Bir ortağın limited şirketin esas sermayesi içindeki sermaye tutarının nominal (itibari) değerine ise esas sermaye payı denir¹³⁰. Esas sermaye payı, esas sermayenin hissedarlar arasında paylaşılması ile ortaya çıkar ve bir ortağın birden fazla esas sermaye payı olması mümkündür. Payların itibari değerleri birbirinden farklı olabilir. TTK m.583 uyarınca şirket sözleşmesinde esas sermaye paylarının itibari değerleri en az yirmi beş Türk Lirası olarak belirlenebilir. Ancak şirketin durumunun iyileştirilmesi

¹²⁸ TTK m. 343/1: Konulan aynı sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve ayınlara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerlendirme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342 nci maddeye uygunluğunun belirlendiği, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; aynı olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre açıklanır. Bu rapora kurucular (...) ^[43] ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir.

¹²⁹ <https://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> s.162, Erişim Tarihi: 20.07.2024

¹³⁰ Dinç, a.g.e., 2022, 127.

amacıyla bu değerin altına inilebilir. Ayrıca pay değerinin bu miktardan fazla olabilmesi mümkündür ancak bu durumda da 25-TL katları olarak gösterilmelidir¹³¹.

İmtiyazlı payların mevcut olması da mümkündür. Dinç'e göre¹³², imtiyaz tanınması yönünde bir istek bulunmuyorsa bu yönde bir düzenleme getirilmesi zorunlu değildir. Bu nedenle imtiyaza ilişkin düzenlemenin ihtiyari içeriğın benimsendiğı TTK m.577'de yer alması doğru olacaktır. Nitekim İsviçre Hukukunda da Or. Art. 776a/5'e göre imtiyazlı paylar isteğe bağı getiriliyorsa bu durumun şirket sözleşmesine yazılması gerekmektedir.

Kendigelen¹³³ ve Bilgili/Demirkapı¹³⁴ da aynı şekilde, imtiyazlar ve esas sermaye paylarının gruplarının gösterilmesine dair kayıtların, öngörölmeleri halinde bağlayıcı nitelikte olanlar arasında yer alması gerektiğini savunmaktadır. Bu görüş doğrultusunda, imtiyazlı paylar ve esas sermaye gruplarına ilişkin kayıtların TTK m.576'dan çıkarılarak TTK m.577 kapsamına alınmasının daha uygun olacağı savunulmaktadır.

Kanaatimce imtiyazlı payların şirket sözleşmesinde gösterilmesinin zorunlu düzenleme yaklaşımı daha uygundur. Öyle ki imtiyazların şirket sözleşmesinde gösterilmesi yalnızca mevcut pay sahipleri değil, potansiyel yatırımcılar için de büyük bir önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra imtiyazlı payların varlığı sağladığı hakların açıkça belirtilmiş olması şirket süreçlerine ilişkin belirsizliklerin de ortadan kalkmasını sağlar.

Bir esas sermaye payının vereceğı oyun, 618 inci madde uyarınca itibarı değere göre hesaplanması, esas sermaye payının bölünmesi değildir. Aynı hüküm bir hakkın veya yükümlölüğün itibarı değere göre belirlendiğı durumlar için de geçerlidir. Bir ortak birden fazla esas sermaye payına sahip olabilir. Esas sermaye payları itibarı değerden veya bu değeri aşan bir bedelle çıkarılabilir. Esas sermaye payının bedeli şirket sözleşmesinde öngöröldüğü şekilde, nakit veya ayın olarak veya bir alacağın takası yoluyla yahut sermaye artırımında olduğı gibi, serbestçe kullanılabilecek öz kaynakların esas sermayeye dönüştürölmesi yoluyla ödenir.

¹³¹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 50.

¹³² Dinç, a.g.e., 2022, 127.

¹³³ Kendigelen, a.g.e., 2011, 485.

¹³⁴ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 424.

Nakdi sermaye 7099 sayılı kanunda yapılan değişiklikle taahhüt edilen pay bedellerinin en az %25'nin ödenmesi gerektiği şartı limited şirketler için kaldırılmıştır. Ancak ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında bu kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümleri kıyasen uygulanacağı hususu aynen devam etmektedir¹³⁵. Bu nedenle kuruluşta herhangi bir ödeme yapılmadan limited şirket kurulması mümkündür.

Limited şirketlerde esas sermaye gruplarının da oluşturulması mümkündür. Pay grupları özellikle oy veya yönetime katılma haklarında tanınan imtiyazların belirli paylara değil, belirli pay gruplarına tanınmasına hizmet eder¹³⁶. Her bir belirlenen pay grubu için özel hak ve yükümlölükler düzenlenebilir. Ancak kanuna göre eğer esas sermaye paylarına imtiyaz tanınıyorsa veya pay grupları oluşturuluyorsa, bunların da sözleşmede yer alması gerekmektedir¹³⁷. Bu sayede, her pay sahibinin hakları ve yükümlölükleri net bir şekilde belirlenmiş olur.

2.6.1.5. Müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları

Limited şirketlerde, şirketin günlük işlerini yönetmek, kararlar almak ve şirketi temsil etmek için atanmış olan kişilere "müdür" denir. Limited şirkette müdür, yönetici organ sıfatına sahiptir¹³⁸. TTK m.576/1-d'ye göre, müdür ya da müdürlerin adının, soyadının, eğer tüzel kişi ise ticaret unvanının ve vatandaşlık bilgilerinin belirtilmesi zorunludur.

6762 Sayılı eTK m.540'da özden organ ilkesinin bir sonucu olarak, ortakların her biri müdür sıfatıyla şirket yönetimi ve temsiline yetkili kabul edilmekteydi. 6102 Sayılı TTK'da özden organ ilkesi terk edilmiş ve şirket sözleşmesi ile müdürün belirlenmesi zorunluluğu getirilmiştir¹³⁹.

Tüzel kişi veya gerçek kişilerin müdür olması mümkündür. Şirketin müdürünün olmaması ise bir fesih sebebidir¹⁴⁰. Müdürlük sıfatı genel kurul kararıyla veya şirket sözleşmesi ile kazanılabilir. İlk müdürlerin limited şirket sözleşmesiyle

¹³⁵ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3075.

¹³⁶ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 633.

¹³⁷ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 633.

¹³⁸ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 51.

¹³⁹ Önder/Eğilmez, a.g.m., 2024, 266.

¹⁴⁰ Dinç, a.g.e., 2022, 128.

belirlenmesiyle, limited şirketin kuruluşunun hemen ardından doğabilecek bir yönetim boşluğunun önüne bu sayede geçilmiş olur¹⁴¹.

TTK m.623 uyarınca şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. En azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir.

Şirketin müdürlerinden biri bir tüzel kişi olduğu takdirde, bu kişi bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişiyi belirler. Müdürler, kanunla veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış bulunan yönetime ilişkin tüm konularda karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkilidirler.

TTK m.623 uyarınca bir veya birden fazla kişinin müdür olması mümkündür. TTK m.624'e göre ise, şirketin birden fazla müdürünün bulunması hâlinde, bunlardan biri, şirketin ortağı olup olmadığına bakılmaksızın, genel kurul tarafından müdürler kurulu başkanı olarak atanır. Başkan olan müdür veya tek müdürün bulunması hâlinde bu kişi, genel kurulun toplantıya çağırılması ve genel kurul toplantılarının yürütülmesi konularında olduğu gibi, genel kurul başka yönde bir karar almadığı ya da şirket sözleşmesinde farklı bir düzenleme öngörülmediği takdirde, tüm açıklamaları ve ilanları yapmaya da yetkilidir. Birden fazla müdürün varlığı hâlinde, bunlar çoğunlukla karar alırlar. Eşitlik hâlinde başkanın oyu üstün sayılır. Şirket sözleşmesi, müdürlerin karar almaları konusunda değişik bir düzenleme öngörebilir.

TTK m.32/2 uyarınca tüzel kişilerin tescilinde, özellikle şirket sözleşmesinin, emredici hükümlere aykırı olup olmadığı ve söz konusu sözleşmenin kanunun bulunmasını zorunluluk olarak öngördüğü hükümleri içerip içermediği incelenir. Bu nedenle müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıklarının şirket sözleşmesinde belirtilmesi gerekmektedir ki aksi takdirde tescil gerçekleşmeyecektir. Müdürlerin kimlik bilgilerinin belirlenmesi, onların yasal sorumluluklarını netleştirir. Şirketin faaliyetlerinden doğan hukuki sorumlulukların kim tarafından üstlenileceği açıkça bilinmiş olur.

Müdürlerin yerleşim yerini düzenleyen TTK m.628 hükmü ise 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında

¹⁴¹ Dinç, *a.g.e.*, 2022, 129.

Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu değişiklikle birlikte, Türk Ticaret Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle müdürlerin Türkiye'de yerleşim yeri bulunma zorunluluğu kaldırılmıştır. Artık limited şirketlerdeki müdürlerden herhangi birinin Türkiye'de ikamet etmesi gerekmemektedir.

Kanaatimce en az bir müdürün Türkiye'de yerleşik olması limited şirketin Türkiye'deki faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi, Türkiye'deki yasal düzenlemelere uyum sağlayabilmesi, şirketin günlük işlerinin daha hızlı yürütülmesi gibi birçok konuda fayda sağlayacaktır. Ancak uluslararası özellik kazanan ekonomik bir ortamda bu hüküm artık yürütülebilirliğini yitirmiştir. Öyle ki müdürlerin Türkiye'de yerleşik olma zorunluluğunun kaldırılması, uluslararası işletmelerin ve yabancı kişilerin Türkiye'deki limited şirketlere daha rahat bir şekilde yatırım yapmasını sağlayacaktır. Müdürlerin Türkiye'de ikamet etme zorunluluğu olmadığı için yabancı yatırımcılar kendi ülkelerinden veya dünyanın herhangi bir yerinden deneyimli müdürleri işe alabilirler. Böylelikle Türkiye'de sınırlı sorumlulukla iş yapmak isteyen yabancı yatırımcılar için iş yapma ortamı cazip hale getirilmiş olacaktır.

2.6.1.6. Şirket tarafından yapılacak ilanların şekli

Şirketlerin ortaklar ve üçüncü kişilerle bilgi paylaşımının düzenli ve güvenilir bir biçimde ilerlemesi bakımından ilan çok büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenle ilanın yapılma şeklinin şirket sözleşmesinde belirtilmesi kanun koyucu tarafından zorunlu tutulmuştur¹⁴². İlanların şekli ibaresinden, yazılı bildirimin her türü anlaşılmaktadır¹⁴³. İlanların Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi dışında bir yayın zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak ilanın taahhütlü mektupla veya faksla yapılması öngörülebileceği gibi, yerel ve/veya ulusal gazetelerde yapılması da öngörülebilir¹⁴⁴.

¹⁴² TTK uyarınca şirketlere ilişkin olarak madde numaraları belirtilen hususlarda ilan yapılması gerekmektedir. (TTK m.574/2, TTK m.587, TTK m.589/1, TTK m.624/2, TTK m.629/1, TTK m.637/1).

¹⁴³ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017 51.

¹⁴⁴ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 51.

2.6.1.7. İsviçre Borçlar Kanunu'nda yer alan zorunlu unsurlar ile düzenleme farklılığı

İsviçre Borçlar Kanununda¹⁴⁵ aranan zorunlu kayıtlar Or. Art. 776 uyarınca şirketin unvanı ve merkezi, şirketin amacı, esas sermaye tutarı ile payların sayısı ve itibari değeri ve limited şirket tarafından yapılan ilanların şeklidir.

TTK'da İsvBK'dan farklı olarak müdürlerin ad, soyad, unvan ve vatandaşlıkları düzenleme altına alınarak zorunlu tutulmuştur. Ayrıca İsviçre Borçlar Kanunu'nda zorunlu kayıtlar arasında yer alan "*den Zweck der Gesellschaft*" kavramı, Türk Ticaret Kanunu'ndaki "işletmenin konusu" kavramından farklı bir anlama sahiptir. "*den Zweck der Gesellschaft*" kavramı, "topluluğun amacı" veya "şirketin amacı" olarak tercüme edilebilir ve şirketin kuruluş amacını ifade eder. TTK'ya göre ise "işletmenin konusu", bir şirketin faaliyet alanını ve işletme faaliyetlerinin kapsamını ifade eder. Türk Ticaret Kanunu, limited şirketlerin herhangi bir iktisadi konu ve amaç için kurulabileceğini belirtir ve işletme konusunun şirketin amacını özelleştiren bir kavram olduğunu belirtir. Yani, işletme konusu daha spesifik ve işletme faaliyetlerine odaklanmış bir kavramdır.

İsvBK uyarınca zorunlu olan unsurlardan bir diğeri ise "*die Form der von der Gesellschaft ausgehenden Bekanntmachungen*" kavramı idi. Bu kavram "şirketin yaptığı duyurular" anlamına gelmekte idi. 1 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik sonrası ise madde metni değiştirilerek "*die Form der Mitteilungen der Gesellschaft an ihre Gesellschafter*" kavramı getirilmiştir. Bu kavram şirketin üyeleriyle iletişim şekli demektir. İsvBK, bu kavramı yalnızca şirket hissedarları arasındaki iletişim şekline indirgemıştır. Yani, bu düzenleme, şirket ile hissedarlar arasındaki bilgilendirme ve iletişim yöntemlerini kapsar. İletişim şekli, toplantı çağrıları, kararların bildirimi, finansal raporlar gibi hissedarlara yönelik şirket içi iletişim süreçlerini kapsar. *Hükmün değişiklik öncesi hali, ortaklar dışındaki kişilere, söz gelimi alacaklılara, yapılacak ilanların da ana sözleşmede düzenlenmesini kapsamaktaydı. Oysaki, üçüncü kişilere yapılacak ilanların şekli yasada belirtildiğinden bu hususların ana sözleşmede belirtilmesine gerek olmadığı,*

¹⁴⁵ https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en, Erişim tarihi: 20.03.2024.

*dolayısıyla hükmün pay sahipleriyle kurulacak iletişime özgülenerek değiştirildiği gerekçede ifade edilmektedir*¹⁴⁶.

Kanaatimce Türk Ticaret Kanunu bu konuyu daha geniş bir perspektiften ele alır. TTK, sadece şirket içi iletişimi değil, aynı zamanda üçüncü kişilerle yapılan iletişimlere de kapsar. Yani, TTK'ya göre şirketin ilanları ve bildirimleri sadece hissedarlara yönelik olmayıp, şirket dışındaki paydaşlara ve kamuya yönelik bilgilendirme süreçlerini de içerir. Bu düzenleme, şirketin şeffaflığı ve bilgi akışının sağlanması açısından önemlidir.

2.6.2. İhtiyari Unsurlar

Limited şirket sözleşmesinde öngörülmesi koşuluyla bağlayıcı hükümler getirilebilir. TTK m.577'de yer alan hükümler kural olarak, şirket sözleşmesine yazılmadıkça bağlayıcılık kazanmazlar¹⁴⁷. Böylelikle emredici hükümler ilkesi uyumlu bir düzenlemenin yapılmasının önünü açmaktadır¹⁴⁸. Bu hükümlerin başka bir sözleşme ile öngörülmesi durumunda şirket ve 3. kişiler için bağlayıcılığı bulunmasa da sözleşmenin tarafları için bir borçlar hukuku taahhüdü olarak bağlayıcıdır¹⁴⁹.

TTK m.576'da belirtilen kayıtların eksikliği, şirket sözleşmesinin hukuki geçerliliğini doğrudan etkilemekte olup, bu kayıtların tam ve doğru bir şekilde düzenlenmesi zorunludur. Bu kapsamda, şirketin kuruluş aşamasındaki ana unsurların, yani şirketin faaliyet gösterdiği alan, ortakların hak ve yükümlülükleri gibi hayati bilgilerin eksik olması, sözleşmenin geçersiz sayılmasına neden olur. Buna karşılık, TTK m.577'de yer alan ve öngörülmesi durumunda bağlayıcı olan kayıtlar, şirket sözleşmesinin geçerliliği açısından zorunlu değildir. Kurucular bu kayıtları sözleşmeye eklememiş olsalar bile, yine de geçerli bir şirket sözleşmesi oluşturabilirler. Bu maddede öngörülen kayıtlar şirketin iç işleyişini düzenleyen, bağlayıcı nitelikteki düzenlemeler olarak değerlendirilir, ancak bunlar olmadan da sözleşmenin geçerliliği korunur.

¹⁴⁶ Görmez, O., Bulut, A. (2023). “İsviçre Borçlar Kanunu’nun Anonim Ortaklıklarda Sermaye, Pay, Ana sözleşme İle Sermaye Değişikliklerine İlişkin 1 Ocak 2023 Tarihinde Yürürlüğe Giren Bazı Düzenlemeleri Üzerine Notlar”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (1), 975-1031, 976.

¹⁴⁷ Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, a.g.e., 2022, 681.

¹⁴⁸ Dinç, a.g.e., 2022, 122.

¹⁴⁹ Bahtiyar, *Anasözleşmesi*, a.g.e., 2001, 152.

TTK m.579 emredici hükümler ilkesi gereğince şirket sözleşmesi, TTK'nın limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Bu nedenle sözleşme serbestisi ilkesine dayanılarak her türlü hususun ortaklarca düzenlenmesi mümkün değildir. Alman Hukuku'nda bu durum Aktiengesetz Art.23/(5) hükmünde düzenlenmiştir¹⁵⁰. Türk Hukukunda ise anılan maddenin ikinci cümlesi çıkarılarak 579'uncu maddeye "Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki şirket sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar." hükmü, Türk hukukuna özgü olarak Türk Kanun Koyucusu tarafından vazedilmiştir¹⁵¹.

Kanaatimce bu hükmün temel amacı başka bir kanun ilgili bir konuda esas sözleşmede yer alabilecek hükümleri düzenlemişse, bu hükümlerin Türk Ticaret Kanunu'nun şirketlerle ilgili hükümleriyle uyumlu olmasını sağlamaktır. Aktiengesetz Art.23/(5)'te "Bu yasa nihai bir düzenleme içermediği sürece, tüzüğün ek hükümlerine izin verilir." ifadelerine yer verilmiştir¹⁵². Alman hukukundan farklı olarak, Türk hukukunda diğer kanunların da belirtilmesi, limited şirket sözleşmelerinin uyumlu ve düzenleyici bir yapıda olmasını sağlarken diğer yandan farklı kanunlarla hukuki bütünlüğü korumayı da amaçlar.

"Çelik korse" ilkesi, ticaret hukukunda şirket sözleşmelerine katı ve kısıtlayıcı düzenlemeler getiren bir yaklaşımdır. *TTK m.340 ve m.579'da şirket sözleşmeleri için öngörülmüş olan kısıtlamalar ile pay sahiplerinin korporatif düzlemde ihtiyaçlarına ve amaçlarına göre sözleşmesel düzenlemeler yapmaları önemli ölçüde engellenmiştir. Çeşitli avantajları ve dezavantajları olan bu iki hüküm genel itibariyle "çelik korse" olarak nitelendirilmektedir*¹⁵³. Moroğlu¹⁵⁴ da sözleşme özgürlüğünü TBK ve TMK'da olduğundan daha fazla sınırlayıp anonim ortaklıklara "çelik korse" giydirdiği gerekçesi ile eleştirmektedir. Bu ilkenin uygulanması, şirketlerin esnekliğini azaltarak belirli kurallar doğrultusunda sıkı bir düzenleme altında faaliyet

¹⁵⁰ https://www.gesetze-im-internet.de/aktg/_23.html#:~:text=Aktiengesetz,bed%C3%BCrfen%20einer%20notariell%20beglaubigten%20Vollmacht, Erişim tarihi: 10.02.2024.

¹⁵¹ Dinç, a.g.e., 2022, 124.

¹⁵² "Ergänzende Bestimmungen der Satzung sind zulässig, es sei denn, daß dieses Gesetz eine abschließende Regelung enthält."

¹⁵³ Sulu, M. (2022). "Pay Sahipleri Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümünde Arabuluculuk ve Tahkim", *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 8(2), 512.

¹⁵⁴ Moroğlu, a.g.e., 2016, 141-142.

göstermelerini sağlar. Ancak TTK m.577’de ele alınan şirket sözleşmesinin ihtiyari içeriğine ilişkin düzenlemelerin geniş tutulması, limited şirketler bakımından çelik korse ilkesini yumuşatmamaktadır¹⁵⁵. Çünkü ihtiyari hükümler, şirketlerin kendi ihtiyaç ve durumlarına göre düzenleme yapmalarına olanak tanır; ancak, bu durum kanunun belirlediği temel ve zorunlu kuralları ortadan kaldırmaz.

TTK m.577. madde gerekçesi ise şu şekildedir;

“Kurucular, şirket sözleşmesine, emredici kurallara aykırı olmamaları şartıyla, istedikleri hükümleri koyabilirler. Ancak, bağlayıcı olabilmeleri için bazı hükümlerin şirket sözleşmesinde öngörülmesi gerekir; aksi halde, şirketler hukuku yönünden bağlayıcı olmaz, bir ortaklar arası "anayasa"sı kuralı sayılamaz. Meselâ, esas sermaye paylarını bağlamalı konuma getiren, yani kanunî hükümlerden ayrılan devir sınırlamaları koyan, önalım, alım, önerilme (yani devirden önce diğer ortaklara önerme) hakları, ek ödeme yükümlülükleri vs. ancak şirket sözleşmesiyle konulabilir. Bu tür hükümler şirket sözleşmesi dışında öngörülmişse, ancak bir borçlar hukuku sözleşmesinin hükümlerini doğururlar. İşte 577 nci madde bu kayıtları sınırlı sayıda (numerus clausus) göstermektedir.”

Kanımca gerekçe metninde geçen "hükümlerin şirket sözleşmesinde öngörülmemesi halinde borçlar hukuku hükümlerine tabii olacağı" ifadesi de şirket sözleşmesinin çifte karakterinden olan normatif yönüne işaret etmektedir. Şirket sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla bağlayıcı olan hükümler ise şu şekildedir sıralanabilir;

- a) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler.
- b) Ortaklara veya şirkete, esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları tanınması.
- c) Ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı.
- d) Yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı.
- e) Belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması hâlinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan hükümler.

¹⁵⁵ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 631.

f) Kanunda ya da şirket sözleşmesinde öngörölmüş bulunan yükümlölüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri hâlinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri.

g) Kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümler.

h) Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler.

ı) Genel kurulda karar almaya, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler.

i) Şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri.

j) Bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler.

k) Çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılmasının şartları, bu hâllerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı.

l) Ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler.

m) Kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümler.

TTK m.577’de 14 bent halinde sayılan bu hükümleri bir bütün halinde ele almak gerekirse hükümlerin bir kısmının sınırlandırma veya hak tanımaya, bir kısmının yükümlölüklere, bir kısmının da şirketin işleyişine ilişkin olduğu görölmektedir¹⁵⁶.

TTK m.577’de yer alan kayıtlar, sınırlı sayıda olmamakla birlikte şirketin ihtiyaçlarına göre genişletilebilecek hükümler içerir. Bu maddede belirtilen kayıtlar, şirketin sözleşmesinde düzenlenmesi halinde bağlayıcı nitelik kazanır. Kanun, bazı durumlarda şirket sözleşmesinde düzenlenebilecek ek hükümler için de açıkça izin vermektedir. Yani, şirketin işleyişine veya yapısına dair özel düzenlemeler yapılması gerektiğinde, bu kayıtlar sözleşmeye eklenebilir ve bağlayıcı olur. Örneğın, rüçhan hakkı, sermaye artırım şartları ya da imtiyazlı paylar gibi detaylar şirketin kuruluşu sırasında bu maddelere dahil edilerek şirketin faaliyetlerini daha esnek ve detaylı bir şekilde düzenleme imkânı sunar.

¹⁵⁶ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 267.

2.6.2.1. Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler

TTK m.577/1-a'ya göre, esas sermaye paylarının devrine ilişkin sınırlamaların ya da devrin kolaylaştırılmasına yönelik düzenlemelerin, şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmesi halinde bağlayıcı nitelikte olduğu ifade edilmektedir. Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması veya kolaylaştırılması eski kanundan farklı olarak mümkündür.

Ortaklık payının devredilebilir nitelikte olması, ortaklığın, kendisini örgütleyen, hayata geçiren ortakların kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliği olması ve bu tüzel kişiliği ticari hayatının değişik ortaklarla devamının sağlanması ve bu kişiliğin korunması kadar, ekonomik açıdan ortaklık payının devredilebilir olması, ortakların ekonomik haklarının korunmasının sağlanması düşüncesine dayanır¹⁵⁷. Bu yönde kanundan yer alan devir şartlarının ağırlaştırılmasının yasaklanması veya tam tersine kolaylaştırılmasına ilişkin düzenlemelerin şirket sözleşmesinde yer alması gerekmektedir¹⁵⁸. Bu tür hükümler, şirketin sermaye yapısının korunması veya ortaklar arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi açısından büyük önem taşır. Örneğin, şirketin belirli hissedarlarının korunması ya da dışarıdan ortak alımının sınırlandırılması gibi durumlarda, bu tür hükümler devreye girer. Ancak bu düzenlemeler, şirket sözleşmesinde yer almadığı sürece bağlayıcı olmaz, dolayısıyla yalnızca sözleşmeye eklenmesi durumunda tarafları yasal olarak zorunlu kılar.

Bu düzenlemeden anlaşılması gereken, limited şirkette bağlam kuralı getirilebileceğidir¹⁵⁹. Şahıs unsuru çerçevesinde konumlanan limited şirket için, bağlam kurallarının getirilebilmesi, ortaklar arası ilişkide önem arz eder¹⁶⁰.

İlgili fıkra hükmünü TTK m.595/2 ve devamındaki düzenlemeler ile birlikte ele almak gerekmektedir. Nitekim TTK m.595/2 uyarınca esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur. Bu onayın aranması hem ortakların devirle ilgili bilgilendirilmesini hem de karar sürecine katılmalarını sağlayacaktır. Bunun yanı sıra şirket sözleşmesinde başka türlü düzenlenmemişse, ortaklar genel kurulu sebep göstermeksizin onayı reddedebilir.

¹⁵⁷ Pulaşlı, *Genel Esaslar*, a.g.e., 2017, 823.

¹⁵⁸ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 35.

¹⁵⁹ Önder/Eğilmez, a.g.m., 2024, 268.

¹⁶⁰ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 53.

TTK m. 595/4 uyarınca şirket sözleşmesiyle sermaye payının devri yasaklanabilir. Ancak belirtilen bu kayıtların şirket sözleşmesinde açıkça düzenlenmesi gerekmektedir.

2.6.2.2. Ortaklara veya şirkete, esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları tanınması

TTK'nın 577/1-b maddesi uyarınca, şirket sözleşmesinde öngörülme koşuluyla, ortaklara ya da şirkete esas sermaye payları ile ilgili çeşitli haklar tanınabilir. Bu haklar arasında önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları bulunur. Bu düzenleme, esas sermaye paylarının devri ya da satışı sırasında belirli bir öncelik tanınmasını sağlayarak, sermaye yapısının korunmasına ve ortaklar arasında denge kurulmasına yardımcı olur. Bahsi geçen haklar yalnızca belirli ortaklara değil, şirketin kendisine de tanınabilir ve böylece, şirket kendi paylarını geri alarak yapısal düzenlemelerde esneklik kazanabilir.

Bu hakların, şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmesi durumunda, sadece ortakları değil, aynı zamanda şirket organlarını da bağlayıcı hale gelir. Şirketin yönetim kurulu veya müdürleri, bu sözleşme hükümlerine uygun hareket etmekle yükümlüdür. Böylece, pay devri veya diğer sermaye hareketleri sırasında bu haklar dikkate alınarak işlemler yürütölmek zorundadır.

*Ortaklık sözleşmesinde, ortaklara veya ortaklığa esas sermaye paylarıyla ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları tanınması olanaklıdır. Ortaklık sözleşmesinde yer alan böyle bir düzenlemeyle, ortaklığın belirli kişilerle devam etmesi ve böylelikle iç ilişkide süreklilik kazanması güvence altına alınmış olur*¹⁶¹. Pay sahiplerine tanınan “Önerilmeye muhatap olma hakkı”, esasen, pay sahiplerinin, değıştirme veya alım hakkı veren borçlanma senetlerini (tahvil gibi) üçüncü kişilerden önce almalarını sağlayan bir haktır ve niteliğı itibariyle yeni pay alma hakkına benzemektedir¹⁶².

Bu hak, bir ortağın payını üçüncü bir kişiye devretmek istediğinde, önce bu payı diğer ortaklara veya şirkete önermesi gerektiğini ifade eder. Böylece mevcut ortaklar

¹⁶¹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 54.

¹⁶² Türkmén, E. (2017). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yeni Pay Alma Hakkına Genel Bir Bakış”, *Hacettepe Hukuk Fakóltesi Dergisi*, 19(3), 2315-2342, 2319.

veya şirket, payın devri konusunda öncelikli olarak bilgilendirilir ve teklifi değerlendirme fırsatına sahip olur.

Önalım hakkı, bir ortağın payını devretmek istediğinde, diğer ortaklara veya şirkete, bu payı aynı şartlarla satın alma önceliği tanır. Bu, şirketin mevcut ortaklık yapısını korumaya yönelik bir mekanizmadır ve dışarıdan yeni ortakların kolayca girmesini engelleyebilir. Limited ortaklıklar bakımından önalım hakkı, esas sermaye paylarının üçüncü kişiye satılması ya da başka bir şekilde devredilmesi hâlinde, hak sahibine esas sermaye paylarının mülkiyetinin kendisine devredilmesini talep etme hakkı veren, yenilik doğuran hak olarak tanımlanabilir¹⁶³.

Alım hakkı, bir yenilik doğuran haktır. Limited ortaklıklarda bu hak, opsiyon hakkı sahibine belirli bazı esas sermaye paylarını tek taraflı irade beyanında bulunarak devralma imkânı veren hak olarak tanımlanabilir¹⁶⁴. Alım hakkı, şirkete veya belirli ortaklara, diğer ortakların paylarını belirli şartlar altında satın alma hakkı verir. Bu hak, özellikle ortakların ayrılması, belirli performans hedeflerinin yerine getirilmemesi veya belirli anlaşmazlıkların çözümü gibi durumlarda kullanılabilir. Bu hakların şirket sözleşmesinde düzenlenmesi, şirketin ve ortaklarının çıkarlarını korumaya yönelik esnek ve kontrol edilebilir bir yapı sağlar.

Geri alım hakkı TTK'nın limited ortaklıklara ilişkin hükümlerine alt komisyon tarafından eklenmiştir. Bir yenilik doğuran hak olan geri alım hakkı, hak sahibine, daha önceden devrettiği esas sermaye paylarını iade alma hakkı verir¹⁶⁵.

Önerilmeye muhatap olma, önalım, gerialım ve alım hakları ortakların kişiliklerine tanınmış haklardır. Önalım geri alım ve alım hakları yenilik doğurucu ve tek taraflı beyandır.

Bu ihtiyari kaydın TTK m.593/2 ve m.595 ile birlikte değerlendirmeye alınması gerekmektedir. TTK m.593/2'ye göre şirket sözleşmesinde öngörülmüş önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının, bu senetlerde açıkça belirtilmesi gereklidir. TTK m.595/1 uyarınca da devir sözleşmesinde, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri; rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde

¹⁶³ Akın, M.Y., Cankat R. (2022). “*Limited Ortaklıklarda Opsiyon Haklarının Hukuki Niteliği*”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 28(2), 990.

¹⁶⁴ Akın/Cankat, a.g.m., 2022, 989.

¹⁶⁵ Akın/Cankat, a.g.m., 2022, 990.

genişletilmiş ise, bu husus, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullara da belirtilir. Yine TTK m.616/2-b'e göre de önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının kullanılması hakkında karar verilmesi için genel kurul onayının alınması zorunludur.

2.6.2.3. Ek ödeme yükümlölüklerinin öngörölmesi, bunların şekli ve kapsamı

Ek ödeme yükümlölüğü öngörölmesi halinde şirket sözleşmesi içeriğinde bu hususlara yer verilmesi gerekmektedir¹⁶⁶. Ek ödeme yükümlölüğü ortaklık sözleşmesinde öngörölmesi ve kanunda yer alan şartların gerçekteşmesi halinde, yükümlölü ortaklara, sadece ortaklığa karşı nakdi ödemede bulunma borcu yükler. Amaç finansal yönden kötü duruma düşen, bilanço açığı bulunan ortaklığa, ortakların yapacakları ek ödemelerle yardımcı olmalarını sağlamaktır¹⁶⁷.

Ek ödeme yükümlölüğüne tabi olan ortakların isimlerinin belirtilip belirtilmemesi konusu net bir şekilde açıklığa kavuşturulmamıştır. şener'in görüşüne göre, ortakların adlarının belirtilmesi zorunlu deęildir¹⁶⁸. Bu yaklaşıma göre, ek ödeme yükümlölüğü doğrudan ortağa değil, ortağın sahip olduğu sermaye payına yüklenir. Yani, bu yükümlölük, ortağın bireysel kimliğinden ziyade, payı elinde bulunduran kişi veya kişilerden bağımsız olarak paya ilişkindir. Bu durum, yükümlölüğün hisseyle birlikte devredilebileceğini ve pay sahibi değiştiğinde yeni ortağın da aynı yükümlölükle karşılaşabileceğini ima etmektedir.

Önder/Eğilmez'e göre¹⁶⁹ ise, ek ödeme yükümlölüğü, nakit ödemelerle ilgili bir yükümlölük olup, genel olarak herkes tarafından yerine getirilebilecek bir niteliktedir. Bu durum, yükümlölüğü olan pay sahiplerinin kim olduğunun çok da önemli olmadığı anlamına gelir. Eğer yan edim yükümlölüğü tüm paylar için belirlenmişe, bu yükümlölük herkes için geçerli olacağından, pay sahiplerinin isimlerinin belirtilmesi gerekli olmayacaktır.

Ancak, yan edim yükümlölüğünün yalnızca bazı paylar için öngörölmesi veya bazı pay sahiplerinin özel durumları nedeniyle belirlenmesi söz konusu olduğunda, ifa sürecinde herhangi bir belirsizlik yaşanmaması adına, bu durumda ortağın isimlerinin

¹⁶⁶ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 426.

¹⁶⁷ Karakılıç, H. (2014). “*Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlölüğü*”, *Hacettepe Hukuk Faköltesi Dergisi*, 4(2), 107-144, 108.

¹⁶⁸ şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 55.

¹⁶⁹ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 70.

belirtilmesi gerekmektedir. Bu şekilde, yükümlülüğün yerine getirilmesi sırasında kimin sorumlu olduğuna dair netlik sağlanmış olur.

Ek ödeme yükümlülüğü kaydını TTK m.603 ile birlikte değerlendirmek gerekir. TTK m.603, şirket sözleşmesiyle esas sermaye payı dışında ek ödeme yükümlülüğünün getirilmesini düzenlemiştir. TTK m.603 uyarınca; “Ortaklar şirket sözleşmesiyle, esas sermaye payı bedeli dışında ek ödeme ile de yükümlü tutulabilirler.” Ortaklardan bu yükümlülüğün yerine getirilmesi ancak,

a) Şirket esas sermayesi ile kanuni yedek akçeler toplamının şirketin zararını karşılamaması

b) Şirketin bu ek araçlar olmaksızın işlerine gereği gibi devamının mümkün olmaması,

c) Şirket sözleşmesinde tanımlanan ve öz kaynak ihtiyacı doğuran diğer bir hâlin gerçekleşmiş bulunması, hâllerinde istenebilir.

TTK m.603/1 uyarınca şartlar gerçekleşmişse, ek ödemeler müdürler tarafından istenir. Ek ödeme yükümlülüğünün azaltılması veya kaldırılması ancak esas sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının zararları tamamen karşılaması hâlinde mümkündür. Ek ödeme yükümlülüğünün azaltılmasına veya kaldırılmasına esas sermayenin azaltılması hakkındaki hükümler kıyas yoluyla uygulanır.

TTK m.603/2 uyarınca, ek ödeme yükümlülüğü şirket sözleşmesinde ancak esas sermaye payını esas alan belirli bir tutar olarak öngörülebilir. Bu tutar esas sermaye payının itibarî değerinin iki katını aşamaz.

TTK m.593/2 uyarınca, ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin pay senetlerinde açıkça belirtilmesi gereklidir. TTK m.595 uyarınca ise şirket sözleşmesinde ek ödeme yükümlülüğü var ise, pay senedi devir edilirken bu ek ödeme yükümlülüğü devir sözleşmesinde bulunmalıdır. TTK m.607'e göre de şirket sözleşmesini değiştirip, ek ya da yan edim yükümlülükleri öngören veya mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararları, ancak ilgili tüm ortakların onayıyla alınabilir.

2.6.2.4. Yan edim yükümlölüklerinin öngörölmesi, bunların şekli ve kapsamı

Yan edim yükümlölüğü, “ortağa veya ortaklara, şirket sözleşmesi ile yüklenen, sermaye koyma borcu ve muhtemel ek ödeme yükümlölükleri dışında, şirkete karşı başka edimlerin yerine getirilmesine ilişkin münferit yükümlölükler” olarak tanımlanır¹⁷⁰. Yan edimler, esas sermaye payına bağlı ve ikincil nitelikte yükümlölükler olup bazı veya tüm paylara, pay kategorilerine yüklenebilen yapma, yapmama, katlanma, kullandırma edimlerinden oluşabilir¹⁷¹. Yan edim yükümlölüğü, ancak şirket sözleşmesinde öngörölmesi halinde geçerlidir¹⁷². Sürekli veya tek seferlik edimler öngörölülebilir¹⁷³.

Bu ihtiyari kaydı TTK m.606 hükmü ile birlikte değerlendirmek gerekir. Ek yükümlölüğün ne olduğı 606’da düzenlenmiştir. Şirket sözleşmesiyle, şirketin işletme konusunun gerçekleşmesine hizmet edebilecek yan edim yükümlölükleri öngörölülebilir. Bir esas sermaye payına bağlı yan edim yükümlölüklerinin konusu, kapsamı, koşulları ve diğör önemli noktalar şirket sözleşmesinde belirtilir. Ayrıntıyı gerektiren konular genel kurul düzenlemesine bırakılabilir.

TTK m.607/1 uyarınca ise şirket sözleşmesini değıştirip, ek ya da yan edim yükümlölükleri öngören veya mevcut yükümlölükleri artıran genel kurul kararları, ancak ilgili tüm ortakların onayıyla alınabilir.

Kanunda veya şirket sözleşmesinde öngörölülen yükümlölüklerin hiç veya zamanında yerine getirilmemesi halinde şirket sözleşmesine eklenmek kaydıyla ceza koşulu veya ortağın ortaklıktan çıkarılması öngörölülebilir¹⁷⁴.

2.6.2.5. Belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması hâlinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan hükümler

Veto hakkı, oy benzeri bir hak olup hukuki nitelik olarak sözleşmesel inşai nitelikte bir haktır¹⁷⁵. Veto hakkının şirket sözleşmesinde belirli veya belirlenebilir ortaklara tanınması ile birlikte ilgili ortakların, hangi nisap ile alınırsa alınsın veto

¹⁷⁰ Sayın, *a.g.m.*, 2019, 25.

¹⁷¹ Sayın, *a.g.m.*, 2019, 25.

¹⁷² Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 55.

¹⁷³ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 270.

¹⁷⁴ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 270.

¹⁷⁵ Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 56.

hakkını yönelttikleri karar önerisinin reddini sağlama veya belirli şartlarda genel kurul kararlarını etkisiz kılma imkânları söz konusu olmaktadır¹⁷⁶.

Kanaatimce veto hakkı limited ortaklıkları şahıs şirketlerine yaklaştırmaktadır. Öyle ki şahıs şirketlerinde, ortaklar arasında sıkı ve kişisel bir ilişki bulunmaktadır. Ortakların birbirleriyle ve şirketin yönetimiyle ilgili doğrudan ve kişisel bir etkileşimi vardır. Veto hakkı, limited şirketlerde belirli ortaklara önemli kararlar üzerinde kontrol imkânı tanıyarak, bu tür kişisel etkileşimi ve kontrolü artırır. Zira bu hakka sahip olan kişinin onayı olmaksızın genel kurulda karar alınamaz¹⁷⁷. Veto hakkı tüm kararlar için öngörülebilir¹⁷⁸.

Veto hakkı, belirli bir grup ortaklara, bir veya birkaç ortağa tanınabileceği gibi, tüm ortaklara da verilebilir. Bu hak, sözleşmede öngörüldüğü takdirde, belirli kararların alınmasını engelleme yetkisi sağlar ve şirketin yönetiminde kritik konularda kontrol mekanizması oluşturur.

Veto hakkının kaynak İsviçre Borçlar Kanununda açık bir düzenleme ile tüm veya bazı ortaklara genel kurulda alınacak kararlara karşı tanınabileceği öngörülmüştür, ancak bu kararların sözleşmede açıkça yazılmış olması şartı öngörülmüştür¹⁷⁹. Ancak veto hakkı bir imtiyaz değildir.

Şirket sözleşmesine koyulacak bir kayıt ile belirli veya belirlenebilir ortaklar genel kuruldaki kararlara ret oyu vererek kararın alınmasını engelleyebilir, ya da yine tanınan bir hak ile genel kurulda oylama sonucu oylar eşit ise, şirket sözleşmesinde belirtilen ortakların oyu üstün sayılır¹⁸⁰.

Üstün oy hakkı, şahsi nitelikte bir hak olup oylarda eşitlik durumu ile sınırlı olarak ortaya çıkar¹⁸¹. Bu ortağın payını devretmesi, vefatı veya ortaklıktan çıkması durumunda hak sona erer¹⁸². Üstün oy hakkı TTK m.620’de öngörülen olağan karar

¹⁷⁶ Sulu, M. (2023). “Limited Ortaklıklardaki Veto Hakkı ve Veto İşleminin Hükümsüzlüğüne Dair İncelemeler”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 29(1) 574-595, 575.

¹⁷⁷ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 268.

¹⁷⁸ Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 58.

¹⁷⁹ Pulaşlı, *Şerh, a.g.e.*, 2024, 3073.

¹⁸⁰ Karacibioğlu, *a.g.e.*, 2013, 120.

¹⁸¹ Altaş, *a.g.e.*, 2023, 166.

¹⁸² Dinç, *a.g.e.*, 2022, 175.

nisabı ile alınacak kararlar için geçerlidir. Nitelikli çoğunluğun arandığı TTK m.589 ve 621 hükümlerinde belirtilen kararlar için üstün oy hakkı söz konusu değildir¹⁸³.

2.6.2.6. Kanunda ya da şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri hâlinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri

Limited şirketlerde "sözleşme cezası" hükümleri, kanunda veya şirket sözleşmesinde öngörülen yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemesi durumunda uygulanacak yaptırımı ifade eder. TTK uyarınca bu fıkranın kapsamı çok geniş tutulmuş ve şirket sözleşmesinde pay sahibine yüklenmiş olan tüm yükümlülükler için cezai şart öngörülmesine cevaz verilmiştir. Cezai şart, bir borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi halinde ödenmesi gereken mali değeri haiz ayrı bir edimdir¹⁸⁴. Örneğin sermaye taahhüdünü ve rekabet yasağının ihlali gibi hallerinde pay sahibinin cezai şart ödemek ile yükümlü kılınması mümkündür.

Ticarî hayatta lâzım olan sürat, belirlilik ve öngörülebilirlik ihtiyacı, borcun tam ve gereği gibi ifa edilmesini nispeten daha önemli kılar¹⁸⁵. Bu sebeple, şirket sözleşmelerinde de ceza koşuluna sıkça rastlanılmaktadır. Şirket sözleşmesi aracılığı ile bu cezaların nasıl uygulanacağını ve hangi durumlarda devreye gireceği gibi hususlar da ayrıca düzenlenebilir. Böylelikle yükümlülüklerini yerine getirmeyen ortaklara yaptırım uygulanarak şirketin yapısının korunması amaçlanır.

Türk Ticaret Kanunu sistematüğinde “sözleşme cezası” terimine işbu bent dışında yirmi ikinci madde aracılığı ile yer verilmiştir. Sözleşmenin tarafları, ceza miktarını serbestçe tayin edebilirler fakat TBK m.182/3’e göre hâkim, aşırı gördüğü ceza koşulunu kendiliğinden indirir. Bununla birlikte TTK m.22 uyarınca; “*Tacir sıfatını haiz borçlu, Türk Borçlar Kanununun 121 inci maddesinin ikinci fıkrasıyla 182 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 525 inci maddesinde yazılı hâllerde, aşırı ücret veya ceza kararlaştırılmış olduğu iddiasıyla ücret veya sözleşme cezasının indirilmesini mahkemeden isteyemez.*”

¹⁸³ Önder/Eğilmez, a.g.m., 2024, 268-269.

¹⁸⁴ Eren, a.g.e., 2023, 1181.

¹⁸⁵ Yıldırım, A., Gözüyeşil, F.F. (2020). “*Limited Şirket Pay Devir Sözleşmesindeki Ceza Koşulunun Tenkisi*”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(3), 1145-1179, 1158.

2.6.2.7. Kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümler

TTK m.577/1-g uyarınca şirket sözleşmesinde öngörülme kaydıyla rekabet yasağının genişletilmesi veya sınırlanması mümkündür. Rekabet yasağı, bu yasağa tabi olan kişilerin, şirket faaliyetine karşı rekabet oluşturabilecek eylem ve işlerden kaçınması anlamına gelmektedir¹⁸⁶. Limited ortaklıkta, rekabet yasağı kural olarak TTK m.540 uyarınca sadece müdür ortaklar için öngörülmüştür. Müdür olmayan ortaklar hakkında ise, rekabet yasağı, ancak esas sözleşmede hüküm bulunmak kaydıyla geçerli olacaktır. Şirket sözleşmesinde aksine kayıt bulunmaması durumunda müdürler rekabet yasağına tabidir¹⁸⁷.

Rekabet yasağı TTK m.613'te düzenlenmiştir. TTK m.613/2 uyarınca ortaklar, şirketin çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunamazlar. Özellikle, kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapamazlar. Şirket sözleşmesiyle, ortakların, şirketle rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmak zorunda oldukları öngörülebilir.

TTK'ya göre şirket sözleşmesinde öngörülmemişse ortağa yönelik rekabet yasağı yoktur. TTK m.613'te bağımlılık yükümü düzenlenmiştir. Karabicioğlu'na göre¹⁸⁸, anılan maddede belirtilen şirketin çıkarlarını zedeleyebilecek davranışlarda bulunmaması kanunun ifadesi ile kendilerine özel bir menfaat sağlayan ve şirketin amacına zarar veren işlemler yapmamaları bağımlılık yükümü gereğidir.

Şirket sözleşmesinde rekabet yasağı olsa dahi şirketin tüm ortaklarının yazılı onay vermesi halinde ortaklar yasağa aykırı düşen faaliyetlerde bulunabilirler. Şirket sözleşmesinde pay sahiplerinin onayı yerine ortaklar genel kurulunun kararı da öngörülebilir. TTK m.616/2-e uyarınca şirket sözleşmesinin 613 üncü maddenin dördüncü fıkrası uyarınca ortakların onayını yeterli görmemesi hâlinde, müdürlerin ve ortakların şirkete karşı bağımlılık yükümü veya rekabet yasağı ile bağdaşmayan faaliyetlerde bulunabilmelerinin onayı için gereken iznin verilmesi, genel kurulun yetkileri arasında düzenlenmiştir.

¹⁸⁶ Aşık, P. (2017). *Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı*, *Ankara Barosu Dergisi*, (4), 167.

¹⁸⁷ Önder/Eğilmez, a.g.m., 2024, 269.

¹⁸⁸ Karabicioğlu, a.g.e., 2013, 121.

2.6.2.8. Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler

İlgili ihtiyari kaydın TTK m.617 ile birlikte değerlendirilmesi gerekir. Genel kurul, şirket ortaklarının veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesinden oluşan zorunlu şirket organıdır¹⁸⁹. Anonim ve limited şirket genel kurullarının karar alabilmesi için toplantı yapılması ve toplantı yapılabilmesi için de çağrısız genel kurul hariç ortakların toplantıya davet edilmesi gerekmektedir¹⁹⁰.

TTK m.617 uyarınca şirket sözleşmesi uyarınca ve gerektiğinde genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır. Genel kurul, toplantı gününden en az on beş gün önce toplantıya çağrılır. Şirket sözleşmesi bu süreyi uzatabilir veya on güne kadar kısaltabilir.

Sürelere uyulmaması halinde Yargıtay, genel kurul toplantı çağrısının usulüne uygun yapılamamasının çağrıya ilişkin bir eksiklik olduğuna ve davacıya iptal davası açma hakkı verdiğine, ancak tek başına bu aykırılığın genel kurul toplantısının iptali sonucunu doğurmayacağı yönünde karar vermiştir¹⁹¹.

2.6.2.9. Genel kurulda karar almaya, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler

Şirket sözleşmesine bağlı olarak, genel kurulda karar alma, oy kullanma hakkı ve oy hakkının hesaplanması gibi konularda kanunda belirtilen düzenlemelerden farklı kurallar getirilebilir. Belirtmek gerekir ki, TTK m.620 ve 621 nispi emredici niteliktedir. TTK m.621’de belirtilen ağırlaştırılmış karar nisabının hafifletilmesi emredici hükümler ilkesi uyarınca mümkün değildir¹⁹².

İlgili ihtiyari TTK m.618’le birlikte değerlendirilmesi gerekir. TTK m.618 uyarınca ortakların oy hakkı esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanır. Şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmemişse her yirmi beş Türk Lirası bir oy hakkı verir. Ancak üstü öngörülebilir.

¹⁸⁹ Pulaşlı, *Genel Esaslar*, a.g.e., 2017, 335.

¹⁹⁰ Yavuz, M. (2021). “Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Kuralı”, *Gümrük Ticaret Dergisi*, 8(26) , 52-63, 58.

¹⁹¹ Yargıtay 11. H.D. , 2016/6268 E., 2018/353 K. 17/01/2018 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi:15.08.2024).

¹⁹² Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 58.

Şirket sözleşmesi ile birden fazla paya sahip ortakların oy hakları sınırlandırılabilir. Örneğin her yirmi beş liranın bir oy hakkı verdiği şirkette yüz liralık pay sahiplerinin yalnızca bir oy hakkına sahip olduğu düzenlenebilir. Ortak, en az bir oy hakkını haizdir. Şirket sözleşmesinde açıkça düzenlenmişse yazılı oy da verilebilir.

Şirket sözleşmesi oy hakkını, itibarî değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde de belirleyebilir. Bu hâlde en küçük esas sermaye payının itibarî değeri, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerleri toplamının onda birinden az olamaz.

TTK m.618/3, TTK m.577/1-1'nin istisnasını oluşturmaktadır. Oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin şirket sözleşmesi hükmü bu hâllerde uygulanmaz. TTK m.577/1-1'ya göre sözleşme ile öngörülebiyecek değışiklik, denetçilerin seçimi, şirket yönetimi ya da onun bazı bölümlerinin denetimi için özel denetçi seçimi, sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesine ilişkin alınacak kararlar bakımından geçerli değildir.

2.6.2.10. Şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri

Kurumsal yönetim;

“Şirket faaliyetleri yürütülürken; müdürlerin, üst yönetim, hissedarlar ve diğer paydaşlarla (diğer menfaat grupları) olan ilişkilerin, bunların rol ve sorumluluklarının şeffaflık, adillik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri esas alınarak en uygun şekilde tasarlandığı, yönetim ve denetim fonksiyonlarının birbirinden ayrıldığı, hissedarların çıkarları korunurken diğer paydaşların (diğer menfaat grupları) hak ve menfaatlerine de saygı gösterildiği, iyi şirket yönetimi biçimi”

şeklinde tanımlanabilir¹⁹³.

Teşkil ettiği bu önem sebebi ile şirket yönetiminin üçüncü şahıslara devredilmesi durumunda, bu konuda yetki düzenlemelerinin şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Ancak, yönetim yetkisinin başkalarına bırakılması söz konusu olduğunda, bu yetkinin kapsamı ve sınırları hakkında net bilgiler içeren bir düzenlemenin yapılması önem taşımaktadır.

¹⁹³ Alp, A., Kılıç, S. (2014). *Kurumsal Yönetim -Nasıl Yönetilmeli*, İstanbul: Doğan Kitap, 23.

İlgili ihtiyari kaydı TTK m.623 ile birlikte değerlendirmek gerekir. TTK m.623 uyarınca şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. En azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir.

TTK'nın 623. maddesinin gerekçesinde belirtildiği üzere, yeni Türk Ticaret Kanunu ile birlikte özden organ sistemi terk edilmiştir¹⁹⁴. Bu sistemde yönetim, ortaklar için zorunlu bir yükümlülük olmaktan çıkmış, yönetim yetkisi, ortaklara ya da üçüncü bir şahsa devredilebilir hale gelmiştir. Bu değişiklik, şirketlerin yönetim yapısını daha esnek hale getirerek, ortakların katılımını zorunlu kılmadan, yönetim işlevlerinin daha geniş bir kitleye ya da profesyonel yöneticilere bırakılmasını sağlamaktadır. Ancak her ne kadar limited şirketlerin yönetiminin ve temsilin düzenlendiği TTK m.623-630 hükümlerinde her ortağın doğrudan ve tabii müdür olduğu kuralı (özden organ ilkesi) terk edilmişse de; ortak sayısının az olmasının da bir neticesi olarak, bu ortakların şirket işlerine vâkıf olması ve şirket işleri ile ilgilenmesi doğaldır¹⁹⁵.

TTK m.623 hükmünün gerekçesinden anlaşıldığı üzere, kanun koyucunun amacı, özden organ ilkesinden vazgeçerek yönetimde profesyonelliği sağlamak ve ortakların yönetici olmalarını zorunlu kılan uygulamanın önüne geçmektir¹⁹⁶. *Özden organ ilkesinin terk edilmiş olması, sermayelerini bir araya getirip limited şirket kurmak isteyen ortaklara, yönetim becerisi olan uygun kişileri müdür olarak seçme konusunda yükümlülük yüklemektedir. Çoğu zaman ekonomik krizlerin ve iflasların nedenin kötü yönetim olduğu gerçeği dikkate alındığında, limited şirketi yönetme ve temsil etme yetkisi ile donatılacak kişilerin seçiminde hassas davranılması gerektiği açıktır*¹⁹⁷.

¹⁹⁴ Kaya, a.g.m., 2014, 62.

¹⁹⁵ Yıldırım/ Gözüyeşil, a.g.m., 2020, 1147.

¹⁹⁶ Temel, G. (2024). “Limited Şirket Müdürler Kurulu Hakkında Bazı Değerlendirmeler”, *Ankara Barosu Dergisi*, 82(2), 119-146, 137.

¹⁹⁷ Kaya, a.g.m., 2014, 266.

2.6.2.11. Bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler

Şirket sözleşmesinde aksine hüküm konulmamış ise, ortaklar payları oranında kardan pay alırlar¹⁹⁸. Ortakların mali hakları içerisinde bulunan kâr payı hakkı, şirket ortaklarının şirkete koymuş oldukları sermayenin getirisini temsil etmektedir¹⁹⁹. Ancak şirket sözleşmesinde kanundan farklı hükümler öngörülebilir. Böylelikle kârın nasıl kullanılacağını ve dağıtılacağını belirlerken şirketin ihtiyaçlarına uygun olacak nesnel düzenlemeler yapma fırsatı doğar.

Kâr payı dağıtımında yedek akçe ayrılmasına ilişkin hükümlere de uyulması gerekmektedir²⁰⁰. Bu nedenle ilgili ihtiyari kaydı TTK m.608 ile birlikte değerlendirmek gerekir. TTK m.608 uyarınca kâr payı, sadece net dönem kârından ve bunun için ayrılmış yedek akçelerden dağıtılabilir. Kâr payı dağıtımına ancak, kanun ve şirket sözleşmesi uyarınca ayrılması gereken kanuni yedek akçelerle, şirket sözleşmesinde öngörülmüş yedek akçeler ayrıldığı takdirde karar verilebilir. Yedek akçe, “esas sermaye tutarını aşan net malvarlığı” olarak tanımlanmaktadır²⁰¹.

TTK’da net dönem kârına ilişkin bir tanım yapılmamış olup, net dönem kârı yıllık bilançoya göre elde edilen kârdan bilanço zararının, masrafların, vergilerin ve mali yükümlülüklerin düşülmesinden sonra kalan kârı ifade etmektedir²⁰². Kâr payı, kanun veya şirket sözleşmesinde belirtilen şartlara tabi olarak dağıtılabilirdiğinden, öğretide kâr payı talebinin bir hak oluşturduğu ancak bu hakkın belirli koşulların gerçekleşmesine bağlı olduğu kabul edildiği görüşü bulunmaktadır²⁰³. Bu durumlarda, limited şirket ortaklarının kâr payı hakkı yalnızca belirtilen nedenlerle ve şirket sözleşmesi çerçevesinde ihtiyari yedek akçe ayrılmasıyla sınırlandırılabilir.

Kanun koyucu, bu düzenlemeyle ortakların kâr payı haklarını koruyarak, kısıtlamaların belirli şartlara bağlı olmasını sağlamıştır²⁰⁴. Kâr payının hukuki niteliğine yönelik olarak ise öğretide bir görüşe göre esas sözleşmeye hüküm

¹⁹⁸ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 270.

¹⁹⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 490.

²⁰⁰ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 271.

²⁰¹ Ayhan, R., Çağlar, H., Özdamar, M. (2023). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Ankara: Yetkin Yayınları, 350.

²⁰² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 902.

²⁰³ Ayhan/Çağlar/Özdamar, *a.g.e.*, 2023, 350.

²⁰⁴ Pulaşlı, *Genel Esaslar*, *a.g.e.*, 2017, 800.

konulması halinde pay sahibinin kâr payı alma hakkının esas sözleşmesel müktesep hak olarak tanınmasının mümkündür²⁰⁵.

Yine şirket sözleşmesinde hüküm bulunmak şartıyla müdürlere bilanço karından kazanç payı (tantieme) dağıtılabilir²⁰⁶. *Tantieme* terimi Almanca'da "kâr ikramiyesi" manasına gelmektedir. *Tantieme, genellikle bir Tantiemevereinbarung (tantieme anlaşması) ile düzenlenir. GmbH'lerde kar payı ve tantieme uygulamaları, şirket sözleşmesinde belirlenen şartlara bağlıdır. Tantieme, yöneticilere performansa dayalı olarak ödenen bir kazanç payı olarak tanımlanır ve bu, yöneticilerin iş performanslarını artırmak için önemli bir motivasyon aracıdır. Bu tür ödemeler, şirketin yıllık karına dayanarak belirlenir ve genellikle şirketin mali başarısını teşvik etmek amacıyla kullanılır*²⁰⁷.

2.6.2.12. Çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılmasının şartları, bu hâllerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı

Ortaklar, şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplere dayalı olarak çıkma hakkını kullanabilir. İlgili bendi TTK m.638 ile TTK m.641 ile birlikte değerlendirmek gerekir. *Çıkma hakkı tanınması halinde hakkın kullanım şartlarının, ödenecek olan ayrılma akçesinin türünün ve tutarının şirket sözleşmesinde belirtilmesi gerekir. TTK m.638'e göre, kural olarak ortağın şirketten ayrılması olanaklı değildir*²⁰⁸. TTK m.638/1 uyarınca şirket sözleşmesi, ortaklara şirketten çıkma hakkını tanıyabilir, bu hakkın kullanılmasını belirli şartlara bağlayabilir. Ancak şarta bağlanması halinde hakkın kullanımı emredici kurallara ve ahlaka aykırı olmamak kaydıyla bir takım koşulların gerçekleşmesi esasına bağlanabilir²⁰⁹. Aynı şekilde çıkma hakkının kullanılması için süre, bildirim vb. şartlar da öngörülebilir²¹⁰. Bu çıkma hakkı şirket sözleşmesinin sonradan değiştirilmesi ile de düzenlenebilir.²¹¹

Çıkma hakkı, sadece belirli ortaklara değil, belirli pay sahiplerine de tanınabilir. Şirket sözleşmesinde belirlenen sebeplerin meydana gelmesi durumunda, çıkma

²⁰⁵ Usluel, G., Aslı E. (2016). *Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 105.

²⁰⁶ Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 65.

²⁰⁷ <https://blogmbh.de/geschaefsfuehrer/geschaefsfuehrergehalt-tantieme>.

²⁰⁸ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 2024, 269.

²⁰⁹ Tatlı, B. (2021). "Limited Şirketlerde Çıkma, Çıkarma ve Ayrılma Akçesi", *AHBVÜ-HFD*, 25(1), 165-210, 170.

²¹⁰ Altaş, *a.g.e.*, 2023, 355.

²¹¹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 876.

beyanı ortaklar veya pay sahipleri tarafından şirkete iletilir. Sözleşmede belirtilen çıkma hakkının kullanılması için, çıkmak isteyen ortağın, ortaklığa yönelik olarak çıkma bildiriminde bulunması yeterlidir²¹². Dolayısıyla, çıkma iradesinin muhatabı ortaklık tüzel kişiliğidir²¹³.

Çıkma hakkı, yenilik doğurucu nitelikte bir hak olduğundan, bu hakkın kullanılması için yapılan irade beyanı, ortaklığa ulaştığı anda hüküm ve sonuç doğurur²¹⁴. Bu beyanın şekli, şirket sözleşmesinde belirlenebileceği gibi, çıkma durumunda finansal sonuçlar da yine sözleşme ile belirlenebilir. Kanun, çıkma hakkının kullanımına yönelik herhangi bir şekil şartı belirlememiştir. Ancak, şirket sözleşmesi bu hakkın kullanılmasını yazılı bir bildirime dayandırabilir²¹⁵. Bu düzenlemeler, şirketin içyapısına ve ortakların haklarına ilişkin önemli bir konuyu düzenler.

TTK m.641 uyarınca da ortak şirketten ayrıldığı takdirde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesini istem hakkını haizdir. Ayrılma akçesi, ayrılan ortağın şirket malvarlığından kendi payına düşen kısmıdır²¹⁶. TTK’da öngörülen bir başka yenilik, çıkma hakkının esas sözleşmede düzenlenmesi durumunda ayrılma akçesinin serbestçe düzenlenmesine imkan tanınmış olmasıdır²¹⁷. Şirket sözleşmesinde öngörülen ayrılma hakkı dolayısıyla, şirket sözleşmeleri ayrılma akçesini farklı bir şekilde düzenleyebilirler. Ancak bahsi geçen hüküm emredici nitelikte olduğundan taraflar şirket sözleşmesi ile ayrılma akçesinin ortadan kaldırılmasını veya aynı sonucu doğuracak benzer bir hükmün sözleşmede yer almasını sağlayamazlar²¹⁸.

2.6.2.13. Ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler

TTK 640. maddesi uyarınca, bir ortağın çıkarılması genel kurul kararı ile gerçekleştirilebileceği gibi, haklı sebeplerin varlığı durumunda dava yoluyla da

²¹² Tatlı, *a.g.m.*, 2021, 170.

²¹³ Tatlı, *a.g.m.*, 2021, 171.

²¹⁴ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 1675.

²¹⁵ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 878.

²¹⁶ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 680.

²¹⁷ Şahin, A. (2012). “*Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkması ve Çıkarılması*”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 851 – 858, 852.

²¹⁸ Tatlı, *a.g.m.*, 2021, 181.

mümkün olabilir. Genel kurul kararıyla çıkarılma, belirli şartların ve süreçlerin yerine getirilmesini gerektirir. Bir ortağın şirketten çıkarılma sebebi öngörülüyorsa, bu sebebin detaylı ve açık bir şekilde düzenlenmesi gereklidir. Aksi takdirde, bu tür hükümlerin dar kapsamlı bir şekilde yorumlanması gerektiği görüşü savunulmaktadır²¹⁹. Kanaatimce bu durum, çıkarılma işlemlerinde belirsizliklere ve ihtilaflara yol açabileceği için, şirket sözleşmesinde öngörülen nedenlerin kapsamlı ve net bir biçimde ifade edilmesi büyük önem taşır.

İlgili bendi TTK m.640 ile birlikte değerlendirilmesi gerekir. eTK’da sözleşmesel çıkarmaya ilişkin bir düzenleme bulunmamaktaydı. Çıkarma olanağının ortaklık sözleşmesinde öngörülmesinin mümkün olup olmadığı konusunda doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktaydı²²⁰. Yeni TTK ile m.640/1 uyarınca ise şirket sözleşmesinde, bir ortağın genel kurul kararı ile şirketten çıkarılabileceği sebepler öngörülebilmektedir. Ancak ortaklık sözleşmesinde, belirli bazı sebeplere bağlı olmaksızın koşulsuz çıkarmanın veya haklı sebeplerle çıkarmanın öngörülmesi mümkün değildir²²¹. Buna göre, kuruluş aşamasında ya da daha sonra sözleşmede yapılacak bir değişiklikle şirket sözleşmesinde belirli sebeplerin gerçekleşmesi halinde ortakların genel kurul kararıyla şirketten çıkarılabilecekleri düzenlenebilir²²².

TTK m.640 gerekçesinde de; *“Kendisi yönünden önemli olan sebeplerin varlığında şahsında bu sebepler gerçekleşen ortağı şirketten çıkarma ve istediği ortamı yaratma hakkı tanınmış diğer taraftan da ortaklar açısından hukuk güvenliği sağlanmıştır. Ortaklar hangi hallerde şirketten çıkarılacaklarını bilerek hareketlerini ona göre ayarlayacaklardır.”* denilmek suretiyle hükmün amacına değinilmiştir. Öyle ki bu hüküm şirketin düzenli ve sağlıklı bir şekilde işleyişini korumasına yardımcı olur.

2.6.2.14. Kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümler

TTK m.636 hükmü, limited şirketlerin sona erme hallerini kapsamlı bir şekilde düzenlemiştir. Bu hükümde, şirketin sona ermesine neden olabilecek dört ana halden bahsedilir. İlk olarak, şirket sözleşmesinde belirlenen sona erme sebeplerinin

²¹⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 66.

²²⁰ Şahin, *a.g.m.*, 2012, 855.

²²¹ Şahin, *a.g.m.*, 2012, 855.

²²² Tatlı, *a.g.m.*, 2021, 175.

gerçekleşmesi durumunda şirket kendiliğinden sona erer. Bu, tarafların kuruluş aşamasında öngörmüş olabileceği belirli olaylara bağlıdır.

Maddenin devamında, şirketin genel kurul kararı ile sona erdirilebileceği de ifade edilmiştir. Genel kurul, şirketin işleyişinin durması ya da hedeflerine ulaşamaması gibi gerekçelerle fesih kararı alabilir. Üçüncü olarak, iflasın açılması ile şirketin sona ermesi düzenlenmiş olup, bu durumda şirket hukuken tasfiye sürecine girer. Son olarak, kanunda belirtilen diğer hallerde, yani hukuki ya da ticari sebeplerle fesih süreçleri gerçekleşebilir. Bu nedenle, işbu bent ilgili TTK m.636 hükmü ile birlikte değerlendirilmelidir.

Kanunda belirtilen sona erme sebeplerinin yanı sıra, bu sebeplerin belirlenmesi durumunda, şirket sözleşmesinde de yer alması gerekmektedir. Türk Ticaret Kanunu'nun 636. maddesinde belirtilen infisah sebepleri, şirket sözleşmesi aracılığıyla artırılabilir. Yani ortakların şirket sözleşmesinde yeni infisah sebebi öngörmesi mümkündür²²³. Şirket sözleşmesi ile hem fesih hem de infisah sebebi öngörülebilir ancak kanunda öngörülen bir sebebin çıkarılması söz konusu olamaz²²⁴.

TTK m.636/3 uyarınca haklı sebeplerin varlığında, her ortak mahkemeden şirketin feshini isteyebilir. Bu nedenle şirket sözleşmesinde haklı sebeplerle sona erdirme hususunda hüküm bulunması da mümkündür. Ortaklar, bazı somut olayları, haklı sebep olarak düzenleyerek bu olayların kendileri için sözleşmenin temel unsurlarından biri saydıklarını kabul edebilirler²²⁵. Ancak ortaklar, fesih hakkını sözleşme ile bertaraf edemeyeceği gibi, bir anlam ifade etmeyecek şekilde sınırlandıramaz ve kullanılmasını zorlaştıramazlar²²⁶.

Limited şirket sözleşmesinin zorunlu içeriğinde şirket süresine dair bir madde yer almamaktadır. Ancak, şirket sözleşmesinde belirli bir sürenin tanımlanması mümkündür. Eğer bir süre belirlenmişse, bu sürenin sona ermesi durumunda ortaklık kendiliğinden sona erer²²⁷. Kanaatimce, bu durum, şirketin gelecekteki faaliyetleri açısından önemli bir esneklik sağlarken, aynı zamanda ortakların beklentilerine de

²²³ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, s. 505.

²²⁴ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 66.

²²⁵ Öcal, A. (2003). *Limited Şirketin Haklı Sebeplerle Mahkeme Kararı ile Sona Erdirilmesi*, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan, Ankara, *a.g.e.*, 215- 226.

²²⁶ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 850.

²²⁷ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 66.

yanıt verebilir. Dolayısıyla, şirket sözleşmesinin hazırlanması aşamasında sürenin belirlenmesi, şirketin yönetim yapısını ve ortakların haklarını etkileyen kritik bir unsurdur.





3. ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ KAVRAMI

Limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi hususu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 589-592. hükümleri arasında özel olarak düzenlenmiştir. Yeni TTK ile hem anonim şirketlerde hem de limited şirketlerde geniş bir düzenleme alanı bırakılmış ve bu düzenlemeler, şirket sözleşmesinin içeriğini oluşturmuştur²²⁸. Anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirketlerde de şirket sözleşmesinin değiştirilmesi hususunda farklı bir usul öngörülmüştür.

Ticaret hayatının ve ekonomik düzenin dinamikleri, bir ortaklığın hukuki düzende esnek olmasını gerektirir²²⁹. Çeşitli nedenlerle şirket sözleşmesinin içeriğinin değiştirilmesi ihtiyacı doğabilir ve böyle bir durumda, yeni ilişkilerle uyum sağlanması amacıyla sözleşmede değişiklikler yapılabilir. *Öyle ki anonim şirket esas sözleşmesi ile limited şirket sözleşmesi canlı bir organizmadır. Yeri geldiğinde bu organizmanın yenilenmesi, güncellenmesi ve değiştirilmesi gerekmektedir*²³⁰. Tüm bunların yanı sıra mevzuatta meydana gelen değişiklikler veya piyasa koşullarındaki gelişmeler, yeni şartların ortaya çıkması ya da şirkete yeni ortak alma ihtiyacı vb. (özellikle yeni bir sermayedar ortağın veya grubun şirkete alınması) bu değişiklikleri zorunlu kılabilir²³¹.

Kanaatimce, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi; sermayenin belirlenmesi, ortaklar arası ilişkilerin düzenlenmesi, ortaklığın yapısının belirlenmesi ve ortaklara çeşitli haklar ile yükümlülükler tanınması gibi nedenlerle özel hükümlere tabi tutulmuştur. Bu özel hükümler sayesinde değişikliklerin kolaylıkla yapılması sağlanırken, büyük pay sahibi olmayan ortakların aleyhine olacak durumların da önüne geçilmiş olur. Ayrıca, değişiklik sürecinin adil ve şeffaf bir şekilde gerçekleşmesine katkı sağlar. *Nitekim ortaklığın anayasası niteliğindeki ortaklık sözleşmesi hükümlerini değiştirmek, basit bir ortaklık genel kurul kararı almak kadar kolay değildir. Hukuki güvenlik düşüncesiyle kanun koyucu, sözleşme değişikliklerini daha ağır şartlar ve özellikle tescil ve ilanla yapılması gerektiğini düzenlemiştir*²³².

²²⁸ Karacibioğlu, *a.g.e.*, 2013, 152-153.

²²⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 183.

²³⁰ Karaahmetoğlu, *Alman Hukukunda Ortaklık Esas Sözleşmesinin Sedasyonu (Sd) Kavramı Hakkında Bir Değerlendirme*, *a.g.e.*, 263.

²³¹ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 539; Dinç, *a.g.e.*, 2022, 145.

²³² Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 183.

Sözleşme değişikliği kavramı ve bu kavramın içeriği, doktrinde çeşitli açılardan ele alınmış ve farklı şekillerde yorumlanmıştır. Örneğin, Poroy/Çamoğlu/Tekinalp'e göre²³³ "sözleşme tadilatı" kavramı sözleşmede yapılacak imla hataları dâhil tüm değişiklikleri kapsar. Sözleşmeye yeni hükümler eklenmesi, mevcut hükümlerin bir kısmının tamamen veya kısmen çıkarılması gibi, hükmün anlamı ve içeriği aynı kalsa dâhi ifadenin değiştirilmesi de bu kavramın kapsamı içindedir. Ancak kanaatimce, hükmün anlam ve içeriğinde herhangi bir değişiklik meydana getirmeyen imla düzeltmelerinin, şirketin yapısal veya maddi nitelikteki önemli değişiklikleriyle aynı prosedüre tabi tutulması, süreci gereksiz yere ağırlaştıracaktır. Bu tür teknik hataların daha basit ve hızlı bir usul ile giderilmesi, hem hukuki süreçlerin etkinliği hem de işleyişin verimliliği açısından daha uygun ve fonksiyonel bir yaklaşım teşkil edecektir.

Arsılanlı/Domaniç²³⁴'e göre, şirket sözleşmesinde düzenlenmeyen hususlarda, kanun hükümleri bu boşlukları doldurur. Dolayısıyla, kanun hükümlerini değiştiren kararlar da esas sözleşme değişikliği niteliği taşıyacaktır. Ancak, bir ortağın payının devri veya şirkete yeni bir ortağın kabul edilmesi, esas sözleşme değişikliği olarak değerlendirilmez.

Şener'e göre²³⁵, değişiklik yapılan düzenlemenin, zorunlu ya da ihtiyari olması süreci değiştirmez. Bu bağlamda, hem TTK m.576 gereğince sözleşmenin zorunlu kayıtlarının değiştirilmesi hem de TTK m.577 gereğince ortaklık sözleşmesinde öngörülmesi şartıyla bağlayıcı olan hükümlerin kaldırılması sözleşme değişikliği olarak nitelendirilebilir.

Ayrıca, Şener'e göre sözleşme değişikliği kavramı, gerçek ve gerçek olmayan sözleşme değişiklikleri şeklinde birbirinden ayrılmalıdır. *Sözleşme değişikliği yoluyla, limited ortaklığın organizasyon temellerine müdahale ediliyor ve yapılan bu değişiklik hali hazırdaki ve gelecekteki bütün ortaklar bağlıysa, bu durumda gerçek sözleşme değişikliğinden söz edilir. Gerçek sözleşme değişikliklerinde, ortaklığın organizasyonuna ilişkin temellerin, ortaklık organlarının hukuki konumunun veya ortaklığın ortaklarla ilişkilerini düzenleyen ortaklık sözleşmesi kurallarının değiştirilmesi söz konusudur. Örneğin TTK m.576'da sayılan ortaklık sözleşmesinin*

²³³ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, a.g.e., 2021, 539.

²³⁴ Arslanlı H, Domaniç H. (1989). *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması Hisseli Komandit Şirketler*. İstanbul: Temel Yayınları, 58.

²³⁵ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 183.

zorunlu içeriğinde değişiklik yapılması, mesela ortaklık merkezinin, esas sermayesinin, ticaret unvanının değiştirilmesi gerçek sözleşme değişikliğidir. Yine bu çerçevede ek ödeme yükümlüğüne ilişkin düzenlemelerin veya bağlı paylara ilişkin kuralların değiştirilmesi de gerçek sözleşme değişikliği niteliğine sahiptir.

Gerçek olmayan sözleşme değişiklikleri ise sözleşmede yer alan ve gerçek sözleşme değişikliği kavramı dışında kalan, diğer bütün kuralları da gerçekleştiren değişikliklerdir. Bu kurallar salt borçlar hukuku karakterli olup, ortaklığın korporatif yapısıyla ilgili değildir. Bu çerçevede örneğin üçüncü şahıslarla hukuki ilişkilere ilişkin kurallar (mesela dışardan ilk müdürün atanması) veya ortaklık sözleşmesinde borçlar hukuku karakterli ortaklar sözleşmelerine ilişkin kuralların değiştirilmesi bakımından bütün ortaklar bu oy sözleşmesine katılsalar bile, yine de TTK m.589'a tabi bir sözleşme değişikliği söz konusu olmaz.

Gerçek sözleşme değişiklikleri ile gerçek olmayan sözleşme değişiklikleri arasındaki fark şu şekilde ortaya çıkar: Sadece gerçek sözleşme değişiklikleri TTK m.589 hükümlerine tabi olur. Buna karşılık, ortaklık sözleşmesinde yer alan ve ortaklar arasındaki borçlar hukukuna ilişkin anlaşmalarda yapılacak değişiklikler ise genel sözleşme hukukuna tabidir. Bu nedenle, bu tür değişiklikler sözleşmenin tüm taraflarının onayı ile değiştirilebilir veya feshedilebilir²³⁶.

Dinç'e göre²³⁷, şirket sözleşmesi değişikliği “şirket sözleşmesinin bazı hükümlerinin ilga edilmesi, şirket sözleşmesi hükümleri yerine başka hükümlerin getirilmesi, şirket sözleşmesinde yer alan hükümlere ekleme yapılması şirket sözleşmesinde yer alan hükümlerden bir takım çıkarmalar yapılmasıdır.”

Dinç²³⁸, limited şirketin süresi uzatılıyorsa bu duruma ilişkin yapılanların da sözleşme değişikliği kapsamında değerlendirilmesi imkân dâhilinde olduğunu belirtmiştir.

Kanaatimce, şirket sözleşmesinde yapılan değişiklikleri yapısına göre temel değişiklikler ve operasyonel değişiklikler olmak üzere iki ana kategoride sınıflandırmak mümkündür. Temel değişiklikler, şirketin temel yapısını ve zorunlu unsurlarını etkileyen değişiklikler kapsar. Örneğin, sermaye değişikliği, işletme

²³⁶ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 184-185.

²³⁷ Dinç, a.g.e., 2022, 145.

²³⁸ Dinç, a.g.e., 2022, 145.

konusu değişikliği, ticaret unvanı gibi değişiklikler bu kapsamda değerlendirilebilir. Operasyonel değişiklikler ise daha çok şirketin günlük işleyişine yönelik değişiklikleri ele alır. Bu tür değişikliklere yönetim kurulu üyelerinin değiştirilmesi, şirketin satış ve pazarlama stratejilerinin değişimi gibi örnekler verilebilir. Ancak burada, şirketin operasyonel ve günlük işlerine ilişkin değişikliklerin yönetim kurulu kararıyla alınabileceği durumunu da göz önünde bulundurmak gerekir. Öyle ki müdürler, ortaklığın amaç ve politikasının belirlenmesi ve bu amaçlara ulaşmak için ortaklık için gerekli kaynakların ve araçların seçimine karar verirler²³⁹. Bu yetki sebebiyle yönetim kurulu kararı ile düzenlenebilen bu değişiklikler, sözleşme değişikliği kapsamına girmeyecektir.

Fikrimce şirket sözleşmesinde yer alan hükümlere açıklayıcı ek hükümler getirilmesinin şirket sözleşmesi değişikliği kapsamına girip girmeyeceği hususu tartışmaya açık bir konudur. İlk bakışta, mevcut olan hükümleri açıklayıcı ek maddeler eklenmesi, sözleşmede bir değişikliğe yer amayacak gibi görünse de, bu yolla genişletici eklemeler yapılması mümkündür. Bu nedenle, şirket sözleşmesine ek yapılan hükümler de sözleşme değişikliği olarak değerlendirilmelidir. Öyle ki bu eklemeler, şirketin faaliyetlerini, organizasyonunu veya ortaklar arasındaki ilişkileri etkileyebilir. Dolayısıyla, bu eklemelerin ortaklar tarafından dikkatlice gözden geçirilerek kabul edilmesi ve değişikliğin ilgili yasal prosedürlere uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Kanun sistematığını incelediğimizde TTK'ya göre, şirket sözleşmesi değişikliği özel sözleşme değişikliği ve genel sözleşme değişikliği olarak iki ana kategori altında incelenebilir. Yeni TTK ile de eski TTK'daki sistem aynen benimsenmiştir. Her iki yasada da sözleşme değişikliklerinin genel olarak düzenlemesinin yanı sıra sermayenin artırılması ve azaltılması özel sözleşme değişiklikleri ayrıca düzenleme altına alınmıştır. Bu bağlamda, sözleşme değişikliklerinin nasıl gerçekleştirileceği ve hangi prosedürlerin izleneceği de önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır.

²³⁹ Koşlu, S. (2015). “*Limited şirketlerde Müdürlerin Görev ve Sorumlulukları (TTK ve ETTK Karşılaştırmalı Olarak)*”, İştambul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, İştambul, 49.

3.1. Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesinin Sınırları

İlke olarak, şirket sözleşmesinin tüm hükümlerinin değiştirilmesi mümkündür²⁴⁰. Şener'e göre²⁴¹, ortaklık sözleşmesinde yer alan bir kuralla ortaklık sözleşmesinin tamamının düzenlenip düzenlenemeyeceği hususu tartışılması gereken bir konudur ve bunun durumun mümkün olduğunu kabul etmek gerekir. Nitekim, TTK m.589 ifadesinde yer alan “aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde” ibaresi de bu görüşü doğrulamaktadır. Ayrıca, şirket sözleşmesi, ortaklar bakımından müktesep hak teşkil etmez²⁴². *Bu kapsamda TTK m.577 uyarınca sözleşmeye koydukları bağlayıcı hükümlerinde değiştirilmesi mümkündür. Ancak TTK m.576'daki zorunlu kayıtlardan biri veya bazıları sözleşmeden tamamen çıkarılamaz; bu hükümlerde sadece yasanın izin verdiği oranda içerik değişikliği yapılabilir. Buna karşılık ortaklar dilerlerse TTK m.577 madde uyarınca koydukları hükümleri tamamen kaldırabilirler*²⁴³.

Mutlak zorunlu hükümlerin, kuruluş sözleşmesinde yer alması zorunlu olmakla birlikte şirketin tescilinden sonra bu hükümlerin şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yoluyla yeniden düzenlenmesi mümkündür. Ancak herhâlde bu hükümlere ilişkin içerik şirket sözleşmesinde yer almak zorundadır²⁴⁴.

Şirket sözleşmesine, oy birliği ile dâhi olsa sözleşme hükümlerinin değiştirilemeyeceğine ilişkin bir düzenleme konulamaz²⁴⁵. Bu sebep ve gerekçeyle, değişikliğin yapılması ile ortakların belirli bir düzenlemeye mahkûm olmaları ve bu kapsam içinde de hiçbir değişikliğe maruz kalınmadan edimlerini ifa mecburiyetleri usulü önlenmiş olacaktır²⁴⁶.

3.2. Genel Kurulun Sözleşme Değişikliği Yapma Yetkisinin Sınırları

Genel kurul şirket sözleşmesini değiştirme yetkisini tek başına münhasıran haizdir²⁴⁷. TTK m.616/1-a uyarınca da ifade edildiği üzere bu yetki genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır. Bu nedenle şirket

²⁴⁰ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 183.

²⁴¹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 185.

²⁴² Dinç, a.g.e., 2022, 120.

²⁴³ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, a.g.e., 2021, 540.

²⁴⁴ Cengil, a.g.m., 2022, 304.

²⁴⁵ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 710; Dinç, a.g.e., 2022, 120.

²⁴⁶ Dinç, a.g.e., 2022, 120.

²⁴⁷ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 185.

sözleşmesini değiştirme yetkisi başka bir organ veya kişiye devredilemez veya devredilmiş gibi sonuç doğuran işlemde bulunulamaz²⁴⁸. Ancak bu yetki sınırsız bir yetki değildir. Genel kurulun sözleşme değişikliği yapma yetkisi bazı açılardan sınırlandırılmıştır²⁴⁹.

Genel kurulun sözleşme değişikliği yapma yetkisinde herhangi bir sınırlandırma olmaması durumunda, bu yetkinin keyfi olarak kullanılması riski ortaya çıkmaktadır. Bu durum, şirketin iç dinamiklerini ve kurumsal yapısını korumak yerine, bireysel ya da dar çıkarların öne çıkmasına neden olabilir. Böyle bir durum ise ortaklar arasında güvensizlik yaratabilir ve hukuki belirsizliğe yol açabilir. Ayrıca, sınırlamanın olmaması şirketin misyonundan sapmasına ve stratejik hedeflerinden uzaklaşmasına neden olabilecektir. Bu da şirketin uzun vadeli başarısını ve istikrarını tehlikeye sokar. Dolayısıyla, genel kurulun sözleşme değişikliği yapma yetkisinin sınırları, şirketin etkin yönetimi ve sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu sınırlamalar ise şu şekilde başlıklandırılabilir²⁵⁰;

1. Emredici Hükümler
2. Limited Şirket Sözleşmesi
3. Dürüstlük Kuralı (TTK m.445)
4. Limited Şirketi Temellendiren İlkeler
5. Ortakların Vazgeçilmez ve Müktesep Hakları.

İlk sınırlamayı ele alacak olursak “emredici hükümler ilkesi” 6102 sayılı TTK ile hukukumuzda girmiştir. 6762 sayılı eTK’ya göre, kanunda açıkça yasaklanmayan her konu kural olarak esas sözleşme ile düzenlenebilirken 6102 sayılı TTK’nın 340. ve 579. maddeleri uyarınca, esas sözleşmelerde anonim ve limited şirketlere ilişkin TTK hükümlerinden farklı bir hüküm öngörebilmek için kanunda buna açıkça izin verilmiş olması gerekmektedir. Bu nedenle 6102 sayılı yeni TTK ile anonim ve limited şirketlerde sözleşme özgürlüğü ilkesi yerine “emredici hükümler ilkesi”nin kabul edildiği söylenebilir²⁵¹. İsviçre, Almanya ve Avusturya hukukunda ise limited şirketler

²⁴⁸ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 185

²⁴⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186.

²⁵⁰ Dinç, a.g.e., 2022, 146.

²⁵¹ Rauf, K. (2015). “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 1(1), 115-32, 15.

için emredici hükümler ilkesi düzenlenmemiş olup sözleşme serbestisi ilkesi halen geçerliliğini korumaktadır²⁵².

TTK m.579'da özel hüküm niteliğinde düzenlenmiştir. Hüküm yapılacak sözleşme değişiklikleri bakımından doğal bir sınırlama oluşturmaktadır²⁵³. Bu madde uyarınca: *“Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki şirket sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.”*

*Emredici hükümler ilkesi, sözleşme serbestisinin aksine kurucuların iradelerini belirli kalıplarla sınırlandırmaktadır. Azlığı koruma niyetiyle emredici hükümler ilkesine uygun hazırlanmış sözleşmeler, şirket özelinde ortaya çıkabilecek sorunlara karşı bir reçete sunamamaktadır*²⁵⁴. Bu hüküm sayesinde işletmeler işleyişlerini ve ortaklar arasındaki ilişkileri gerektiği gibi düzenleyebilirken, bir yandan da yasal sınırlar içinde kalıp hukuki belirsizlikleri önlerler. Bu durum, işletmelerin hukuki korunaklılığını artırarak iş dünyasında istikrarı destekler.

Hüküm sistematik olarak incelendiğinde ise Karasu'ya göre²⁵⁵, TTK'nın 340. ve 579. maddelerinin kenar başlıkları “Emredici Hükümler” değil, “Emredici Hükümler İlkesi” olmalıdır. Türk Ticaret Kanunu (TTK) m.1534 uyarınca, kanun metnindeki kenar başlıkları da maddenin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, emredici hükümler ilkesi TTK m.579'un kenar başlığında yalnızca "emredici hükümler" olarak belirtilmiştir. Ancak, anonim şirket hükümlerine yapılan atıflar ve TTK m.357 vd. kapsamında, emredici hükümler ilkesi, kanun sistematığında "temel ilkeler" arasında yer almamaktadır²⁵⁶. Bu bağlamda, TTK'nın sistematığında limited şirketlere özel düzenlemelerin, emredici hükümler ilkesinin limited şirketler için neden temel bir ilke olduğunu açıklarken, diğer ticaret şirketlerine dair benzer bir vurgu yapılmaması dikkat çekicidir. Bu durum, limited şirketler hukuku açısından dikkat çekicidir çünkü emredici hükümler ilkesi limited şirketler için bir temel ilke

²⁵² Karasu, K. (2015). *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, Ankara: Yetkin Yayıncılık, 119.

²⁵³ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186.

²⁵⁴ Önder/Eğilmez, a.g.m., 2024, 276.

²⁵⁵ Karasu, *Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, 129.

²⁵⁶ Önder/Eğilmez, a.g.m., 2024, 272.

olmasına rağmen, tüm ticaret şirketleri için geçerli bir ilke olarak sistematik şekilde düzenlenmemiştir.

Madde gerekçesinde hükme ilişkin eleştiriler ve faydalar açık bir biçimde yer almaktadır. Buna göre Türk Ticaret Kanunu'nda bu ilke normatif sistemin zorunlu bir parçası olarak görülmektedir ve Almanya'nın POK m.23'ün beşinci paragrafından esinlenerek oluşturulmuştur. Ancak Almanya'da ve Türkiye'de eleştirilerle karşılaşmıştır. Madde gerekçesi uyarınca eleştiriler, esas sözleşmelerde pay sahiplerinin iradesine az yer verilmesi ve tüm sözleşmelerin benzer hale gelmesi riskine odaklanmaktadır.

Eleştiriler arasında, emredici olmayan hükümlerin belirlenmesinin zorluğu, ticaret sicili müdürüne geniş takdir yetkisi verilmesi ve sözleşme özgürlüğünün sınırlandırılması yer almaktadır. Ancak hükmün, açıkça geçersiz düzenlemelerin sözleşmelere girmesini önlediği, bazı kurumların dayatma yapmasını engellediği ve hukukun üstünlüğünü sağlama gibi önemli faydalar sunduğu savunulmaktadır. Hüküm, azlık haklarını ve bireysel pay sahipliği haklarını güçlendirirken, sözleşme özgürlüğü ilkesini sınırlamaktadır. Bu da dava sayısında artışa yol açabilir.

Metin, Alman düzenlemesinden ayrılarak anonim şirketler için bazı kanunların kendi alanlarına özgü serbesti tanınmasını amaçlamaktadır. Sermaye Piyasası Kanunu ve Bankalar Kanunu gibi düzenlemeler, TTK'ya müdahale edemeyecektir. Şirketlerin esas sözleşmelerinde yöneticilere ek nitelikler arama, yaş sınırları koyma gibi düzenlemeler yapabilecekleri belirtilmektedir. Bu düzenlemeler, kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması ve danışma kurullarının oluşturulmasına imkan verir. Kanunun açıkça izin vermediği durumlarda, amaca uygun, adil sonuçlar doğuracak ve menfaat dengesini gözetken yorumlarla hükümlerin esnetilebileceği belirtilmektedir.

Doktrinde emredici hükümlere ilişkin farklı görüşler ve açıklamalar yer almaktadır. Örneğin Pulaşlı, emredici hükümler ilkesinin savunucuları tarafından ileri sürülen "ortakları koruma" gerekçesine karşı çıkarak, açıkça geçersiz bir hükmün esas sözleşmede yer almasının hukuki bir etkisinin olmayacağını savunmaktadır. Ona göre, böyle bir hüküm zaten geçersiz olacağı için sonuç doğurmaz. Ayrıca, ortakları koruma amacının, emredici hükümler ilkesine ihtiyaç duymaksızın, Türk Ticaret Kanunu

(TTK) ve Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) diğer hükümleriyle de sağlanabileceğini belirtmektedir²⁵⁷.

Şener, TTK m.579 ile limited şirket sözleşmesi hükümlerinin emredici bir nitelik kazandığını ve bu düzenlemenin şirket sözleşmesinin içeriğini kısıtladığını savunmaktadır. Doktrinde kullanılan bir ifade ile, bu hükümle şirket sözleşmesine adeta "çelik korse" giydirildiğini belirterek eleştiride bulunmaktadır²⁵⁸.

Moroğlu ise, emredici hükümler ilkesinin sözleşme özgürlüğü ilkesinin ötesinde bir sınırlama getirdiğini savunmaktadır. Bu sınırlamanın, anonim ve limited şirketler açısından adeta "katı bir zırh" gibi işlediğini ve bu düzenlemenin şirketler hukukunun gelişimini ciddi şekilde engelleyeceğini ifade etmektedir. Moroğlu'na göre, bu hüküm TTK'dan tamamen çıkarılmalıdır²⁵⁹.

Bahtiyar, sözleşmenin kanundan sapabilmesi için kanunda açık bir izin bulunması şartını kazuistik bir yaklaşım olarak değerlendirmektedir. Bu yöntemin, kurucuların ve ortakların şirketin "anayasasını" istedikleri şekilde düzenlemelerini engellediğini savunmaktadır. Ayrıca, sapma konusunda getirilen gerekçenin madde ile çeliştiğini, bu durumun gerekçede iddia edildiğinin aksine, yargıya taşınacak uyuşmazlıkların azalmasına değil, aksine artmasına yol açacağını ifade etmektedir²⁶⁰.

Karasu'ya göre²⁶¹, ise limited şirketlerde emredici hükümler ilkesinin kabulünden sonra artık emredici hükümler lehine yorum ilkesinin geçerli olduğu söylenebilir. Yani bir hükmün emredici mi olduğu yoksa yedek hüküm mü olduğu konusunda tereddüt edilmesi halinde emredici olduğu kabul edilmelidir.

Karasu maddenin düzenleniş biçimini de eleştirmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 340. ve 579. maddelerinde açık bir düzenleme olmamasına rağmen, emredici hükümlere uygun tamamlayıcı esas sözleşme hükümlerinin prensip olarak geçerli sayılması gerektiği belirtilmektedir. Bu hükümler, anonim ve limited şirketlerle ilgili TTK'dan sapmayı yasaklamaktadır. Ancak, tamamlayıcı sözleşme hükümleri, kanunun mevcut hükümlerini somutlaştırmakta veya kanun boşluklarını

²⁵⁷ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3372.

²⁵⁸ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 67.

²⁵⁹ Moroğlu, a.g.e., 2016, 150-151.

²⁶⁰ Bahtiyar, a.g.e., 2019, 126-127.

²⁶¹ Karasu, *Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, 130.

doldurmaktadır. Bu nedenle, emredici hükümlere aykırı olmadıkça bu tür sözleşme düzenlemeleri geçerli kabul edilir. Ancak oluşacak tereddütleri önlemek amacıyla yapılacak bir kanun değişikliği ile madde metnine, “Tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri geçerlidir, meğer ki bu Kanun konuyu tüketici (tahdidi) bir biçimde düzenlemiş olsun” şeklinde bir cümle eklenmelidir²⁶². Bunun yanı sıra “özel hüküm genel hükümden önce uygulanır” temel ilkesi ve TTK’nın 330. maddesi dikkate alındığında, TTK’nın 340. maddesinin ikinci cümlesinin gereksiz bir hüküm olduğu sonucuna varmak gerekir. Bu nedenle TTK’nın 340. maddesinin 2. cümlesinde yer alan, “Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.” ifadesi madde metninden çıkarılmalıdır²⁶³.

Emredici hükümler ilkesi, kaynağını Alman hukukundan almaktadır. Bu ilkenin dayanağı olan AktG § 23/5 hükmü, payların devredilebilirliğini iyileştirmek ve güvence altına almak amacı taşımaktadır. Bu bağlamda, emredici hükümler ilkesi yalnızca anonim şirketler için öngörülmüş olup, özellikle pay sahiplerinin haklarının korunmasına yönelik bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. *Mehaz hükmünde limited şirketler için emredici hükümler ilkesi öngörülmemiştir ki hükmün amacına bakıldığında da bu amaç, limited şirketin özüne ters düşmektedir. Uygulamada limited şirket tipi, pay devrinin şirket sözleşmesi ile sınırlandırılabilmesi veya yasaklanabilmesi özelliği sebebiyle tercih edilmektedir. Limited şirketler için bu ilkenin öngörülmesi mehaz hükmün gerekçesi ile de ters düşmektedir*²⁶⁴.

İkinci olarak TBK m.27’de düzenlenen ve genel hüküm niteliğinde olan düzenleme de değişiklik yapma yetkisinin genel sınırlandırmasını oluşturmaktadır. Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşme değişiklikleri kesin olarak hükümsüzdür. Bu anlamda şirket sözleşmesi değişiklikleri; ilk önce emredici hükümler çerçevesinde, daha sonra genel nitelikteki TBK m.27 hükmü çerçevesinde incelenmelidir²⁶⁵.

²⁶² Karasu, *Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tıp Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, 130.

²⁶³ Karasu, *a.g.m.*, 2015, 130.

²⁶⁴ Önder/Eğilmez, *a.g.m.*, 278.

²⁶⁵ Dinç, *a.g.e.*, 2022, 147.

TTK m.445'de genel kurul kararlarının iptal sebeplerinden birisi olarak "dürüstlük kuralına aykırılık" sayılmıştır. Bu aykırılık da genel kurulun sözleşme değişikliği yapma sınırlarından birisini oluşturmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun ikinci maddesi uyarınca herkes, haklarını ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Dürüstlük kuralı ticari hayat ve ilişkilerde de geçerlidir. Dürüstlük kuralı ticari ilişkiler bağlamında, ticari ilişkilerde tarafların birbirlerine karşı dürüst ve adil davranmaları, karşılıklı güvenin korunmasını ve haksız avantaj elde etmeye yönelik davranışlardan kaçınılması gibi şekillerde ortaya çıkabilir. Örneğin limited şirkette belirli bir ortağın yararına olarak kar dağıtım politikasının değiştirilmesi için yapılan bir şirket sözleşmesi değişikliği dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil edecektir.

Üçüncü bir sınırlama sebebi olarak ise limited ortaklıklarda sözleşme değişikliklerinin limited ortaklığı temellendiren ilkelere aykırı olacak şekilde yapılması da mümkün değildir. Örneğin ortaklığın işletme konusunun banka işletmek olarak değiştirilmesi olanaklı değildir. Çünkü bankalar Bankacılık Kanunu m.7/1-a uyarınca sadece anonim şirketler olarak örgütlenirler²⁶⁶.

Diğer bir sınırlama sebebi olarak anonim şirketlerde ortakların mütesep haklarını ortadan kaldırmasına sebebiyet verecek değişiklikler yapılması mümkün değildir. TTK m.452 uyarınca, "*Genel kurul, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyarak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir; mütesep ve vazgeçilmez haklar saklıdır.*" şeklinde düzenleme yapılmıştır. Limited şirketler açısından ise kanunda ayrıca bu yönde bir düzenleme yer almamaktadır. Anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirketlerde de ortakların mütesep haklarını ortadan kaldıracak değişikliklerin yapılamayacağı prensibi geçerli olacaktır. Kanun koyucu bunu anonim ortaklıklarda olduğu gibi açıklıkla belirtmemiştir. Ancak bu hukuki durumda bir değişiklik yaratmaz²⁶⁷. Bu durum limited şirketin doğası ve hukukun genel ilkelerinin bir gereğidir. Nitekim mütesep haklar özü korunan haklardır²⁶⁸.

²⁶⁶ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 86.

²⁶⁷ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186.

²⁶⁸ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186.

Şener'e göre, anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirketlerde de ortakların müktesep haklarını ortadan kaldıracak değişikliklerin yapılamayacağı prensibi geçerli olacaktır. Kanun koyucu bunu anonim ortaklıklarda olduğu gibi açıklıkla belirtmemiştir. Ancak bu hukuki durumda bir değişiklik yaratmaz²⁶⁹. Bu durum limited şirketin doğası ve hukukun genel ilkelerinin bir gereğidir. Nitekim müktesep haklar özü korunan haklardır²⁷⁰. Örneğin şirket sözleşmesi değişikliği ile bir ortağın şirketten çıkarılması yönünde yapılacak düzenleme için TTK m.621/3 uyarınca tüm pay sahiplerinin onayını gerektirmektedir. Aksi yönde değişiklik yapılması mümkün değildir²⁷¹. Ayrıca bir ortağın genel kurula katılma hakkını, asgari oy ve dava haklarını ortadan kaldıran hükümleri içeren sözleşme değişikliği yapılmasının da olanağı yoktur²⁷².

Eriş'e göre²⁷³, ise limited şirketlerde pay sahiplerinin müktesep hak ve vazgeçilmez hakları saklı tutulmadığından limited şirketlerde yasal üçte iki çoğunluk sağlandığı takdirde müktesep ve vazgeçilmez haklar da ortadan kaldırılabilir. Bu sebeple bu hakların korunması karar yetersayısı oranı yükseltilerek, sözgelimi yüzde yüz çoğunluk oranı şirket sözleşmesinde öngörülme suretiyle korunması gereken haklara ilişkin düzenlemelerle engellenebilir.

Müktesep hakkın tanımı²⁷⁴ yeni TTK'da yapılmamıştır. Eski 6762 sayılı mülga TTK'da ise müktesep hakları yetersiz bir şekilde tanımlayan ve müktesep hakları sayan ikinci fıkra yanlış anlamalara yol açtığı için çıkarılmıştır²⁷⁵.

Kavramın İsvBK' nın aksine muhafaza edilmesinin sebebi kanunun bu tür haklara çeşitli hükümlerinde yer vermesi ve esas sözleşme ile de bu nitelikte hak oluşturabilmesidir. Nitekim kavramın kanundan tamamen çıkarıldığı İsviçre'de hukukî durum değişmemiştir. Ayrıca madde gerekçesinde vazgeçilmez hakkın özelliklerine de değinilmiştir. Buna göre vazgeçilmez haklar, müktesep hakların bir yönden bir

²⁶⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186.

²⁷⁰ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186.

²⁷¹ Dinç, a.g.e., 2022, 147.

²⁷² Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186-187.

²⁷³ Eriş, G. (2017). *Ticari İşletme ve Şirketler*, Ankara: Seçkin Yayınları, 3. Baskı, 3730.

²⁷⁴ Anayasa Mahkemesi ise müktesep hakkı, kişinin bulunduğu statüden ortaya çıkan, tahakkuk etmiş, kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş hak olarak tanımlamıştır. (Anayasa Mahkemesi 27.02.2001 tarih 1999/43 E. 2001/46 K.ve 03.04.2001 tarih 1999/50 E. 2001/67 K. sayılı kararı.).

²⁷⁵ <https://www.muglabarosus.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf> s.162, Erişim tarihi: 02.02.2024.

türünü oluşturan başka bir yönden de mezkûr haklardan tamamen farklı özellikleri olan haklardır.

Şener'e göre, müktesep haklar bireysel karakterdedir ve esas sermayeye ortağın katılımının büyüklüğüne bağlı olmaksızın tüm ortaklara tanınmıştır. Ancak müktesep hakların tamamı aynı güçte değildir. Bu açıdan müktesep haklar, mutlak ve nispi müktesep haklar olarak ikiye ayrılır²⁷⁶.

Nispi müktesep haklar, yalnızca özünün korunduğu haklardır. Genel kurul tarafından belirli kurallar ve ölçütler çerçevesinde sınırlandırılabilirler. Ancak, bu haklar ne kadar sınırlandırılırsa sınırlandırılınsın, özüne zarar verilemez ve tamamen ortadan kaldırılamazlar²⁷⁷. Örneğin, kısmen anonim ortaklık kurallarına atıfta bulunarak (TTK m.610) ve kısmen de TTK m.608'de düzenlenen kâr payı alma hakkı, bu türden bir ortaklık hakkıdır.

Nispi müktesep hakların yanı sıra, bir de mutlak müktesep haklar bulunmaktadır. Bu tür haklar, sahibinin rızası olmaksızın hiçbir şekilde değiştirilemez. Bu haklar, genel kurul dâhil tüm limited ortaklık organlarına karşı mutlak bir koruma sağlar. Örneğin, TTK m.621/3'e göre, bir ortağın ortaklıktan çıkarılma sebeplerinin sonradan ortaklık sözleşmesine eklenebilmesi için, ortaklık sermayesini temsil eden tüm ortakların genel kurul toplantısında oy birliğiyle karar alması gerekmektedir. Dolayısıyla, bir ortak bile itiraz ederse, böyle bir değişiklik yapılamaz²⁷⁸.

Bunların yanı sıra, ortakların bir de vazgeçilmez hakları bulunmaktadır. TTK m.622'ye göre, bu haklar TTK m.447/1-a'da belirtildiği üzere sadece ortakların menfaatlerini korumak için değil, aynı zamanda limited şirketlerin temel yapısının bir gereği olarak tanınmıştır. Bu haklar, mutlak müktesep haklardan farklıdır. Mutlak müktesep haklarda, ortakların rızası alınarak değişiklik yapılabilirken, vazgeçilmez haklarda ortağın rızası olsa bile bu haklar elinden alınamaz. Bu bakımdan, vazgeçilmez haklar, müktesep haklardan daha üstün bir kategoriye oluşturur. Örneğin, bir ortağın genel kurula katılma hakkı, asgari oy hakkı ve dava açma hakları (haklı sebeple çıkma, haklı sebeple şirketin feshini isteme, iptal davası veya sorumlu organlara karşı sorumluluk davası açma hakkı) hiçbir şekilde şirket sözleşmesi ile

²⁷⁶ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 187.

²⁷⁷ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186

²⁷⁸ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 186-187.

ortadan kaldırılamaz. Bu tür hukuka aykırı sözleşme değişiklikleri ile alınan genel kurul kararları geçersizdir (TTK 622 ve 447/1-a)²⁷⁹.

3.3. Sözleşme Değişikliği Metni Kim Tarafından Hazırlanır

Şirket sözleşmesi değişikliği; hazırlık, taslak metnin hazırlanması, onaylama, tescil ve ilan aşamalarından oluşmaktadır. Limited şirket sözleşme değişikliği metnini hazırlama hususunda ise müdür ya da müdürler görevlidir²⁸⁰. Sözleşmede değişiklikleri, genel kurulun müdürlere belli konularda değişiklik talimatı vermesi şeklinde ortaya çıkabileceği gibi müdür ya da müdürlerin belli konularda değişikliğe ihtiyacı duyması neticesinde de ortaya çıkabilmektedir²⁸¹. Diğer bir yöntem ise azınlığın sözleşme değişikliğini gündeme getirmesi ve genel kurulda bu hususun görüşülmesidir²⁸². Ayrıca ortakların da müdürlere sözleşme değişikliği teklifinde bulunması üzerine de müdürlerin değişiklik önerilerini uygun görüp genel kurulda gündeme getirebilmektedir²⁸³.

TTK m.575'e paralel düzenlenen Tebliğ'in 13/A maddesi uyarınca, şirket sözleşmesinin yalnızca kurucular tarafından değil, aynı zamanda temsilciler tarafından da imzalanabileceği öngörülmüştür. Bu bağlamda, şirket sözleşmesi kurucular tarafından doğrudan düzenlenebileceği gibi, vekaletname aracılığıyla temsilciler tarafından da düzenlenebilir. Ancak, temsilcinin bu işlemi gerçekleştirebilmesi için vekaletnamede, şirket sözleşmesini imzalama yetkisinin açıkça belirtilmiş olması gerekmektedir²⁸⁴.

Şirket sözleşmesi değişikliği genel olarak iradi bir sebebe dayanır. Ortaklar ya da kurucular kendi hür iradeleriyle, üçüncü kişilerden gelecek ya da gelebilecek olan tüm baskı veya etkilerden âri olarak sözleşme metnini oluştururlar²⁸⁵. Değişiklik ihtiyacının yeni yasa değişiklikleri sonucu zorunlu hale gelmesi de söz konusu olabilir. Veyahut şirketin ticari stratejisini belirleme yetki ve sorumluluğunu taşıyan müdürler, takdir yetkileri kapsamında bu değişikliği gerekli görebilir²⁸⁶. Müdür ya da müdürler

²⁷⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 187.

²⁸⁰ Dinç, a.g.e., 2022, 147.

²⁸¹ Dinç, a.g.e., 2022, 147.

²⁸² Çebi, a.g.e., 2022, 325.

²⁸³ Çebi, a.g.e., 2022, 325.

²⁸⁴ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 40.

²⁸⁵ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 710.

²⁸⁶ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, a.g.e., 2021, 540.

tarafından değişiklik taslağı hazırlanacaktır. Eski ve yeni madde metinleri karşılıklı olarak yazılır²⁸⁷. Hazırlanan bu sözleşme metinleri ilgili genel kurul toplantısında oylamaya sunulur²⁸⁸. Söz konusu değişikliğin kabul edilmesi için gerekli nisabın sağlanması gerekir.

Kanaatimce, şirket sözleşmesi değişikliği taslağı hazırlanırken, yalnızca şirketin stratejik hedefleri değil, aynı zamanda ortakların hakları, yükümlölükleri ve bu değişikliğin şirket üzerindeki uzun vadeli etkileri titizlikle göz önünde bulundurulmalıdır. Taslağın hukuka uygunluğu, özellikle Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuatla uyumlu olması, her aşamada dikkate alınmalı, aksi takdirde ileride hukuki sorunlar ortaya çıkabilecektir. Ayrıca, sözleşme metninin açık, anlaşılır ve olası yorum farklılıklarını en aza indirecek şekilde yazılması büyük önem taşır. Bunun yanı sıra, şirket sözleşmesi değişikliğinin yalnızca hukuki boyutu değil, aynı zamanda ekonomik sonuçları da göz önünde bulundurulmalı ve şirketin mali dengeleri ile uzun vadeli stratejisi çerçevesinde değerlendirilmeli, aksi halde şirketin sürdürülebilirliği risk altına girebilir. Bu sürecin hukuki ve ekonomik bilgi birikimi ile uzmanlık gerektirdiği de açıktır. Dolayısıyla, taslak metnin hazırlanmasında mutlaka alanında uzman hukukçular ve mali danışmanlar tarafından detaylı bir inceleme yapılmalı, böylelikle hem hukuki güvenlik sağlanmalı hem de olası ihtilaflar önceden önlenmelidir.

3.4. Değişikliğin Tescil ve İlanı

TTK m.589/2 uyarınca şirket sözleşmesinde yapılan her değişikliğin tescil ve ilanı zorunludur. Sözleşme değişikliğine ilişkin almış genel kurul kararı tek başına yeterlilik taşımaz. Sözleşme değişiklikleri iç ilişkide genel kurulun kararıyla birlikte etki gösterir. Buna karşılıklı değişikliklerin dış ilişkide etki gösterebilmesi için tescil ve ilan edilmesi zorunludur²⁸⁹. Bozkurt’a göre tescil kurucu etkiye sahiptir²⁹⁰. Pulaşlı ise ilanın açıklayıcı nitelikte olduğunu belirtmektedir²⁹¹.

Şirket sözleşmesi değişikliği genel kurulda onaylandıktan sonra, otuz gün üçünde müdür ya da müdürlerin dilekçesi ile şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret

²⁸⁷ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3302.

²⁸⁸ Dinç, a.g.e., 2022, 148.

²⁸⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 191; Çebi, a.g.e., 2019, 327.

²⁹⁰ Bozkurt, a.g.e., 2021, 569.

²⁹¹ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3303.

sicil müdürlüğüne başvurarak tescil talebinde bulunmalıdır (TSY m.93/1)²⁹². Bu şekilde gerçekleşmesi zorunlu olan tescil ve ilanla bütün sözleşme değişikliklerinin ticaret sicil müdürlüklerinin incelemesinden geçmesi, onlar tarafından kanuni düzenlemeye aykırı olup olmadığının denetlenmesi ve yapılan değişikliklerin yayınlanması güvence altına alınmaktadır. Limited şirketin şubesi varsa, TTK m.40/3 uyarınca merkez ticaret siciline geçirilmiş bütün kayıtların şubenin bulunduğu ticaret siciline de tescil olunması gerekir²⁹³.

Açıklayıcı nitelik taşıyan ilan Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yapılacak ve değişiklik tescil tarihinden itibaren üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir. Müdürler dilekçeye, değiştirilmiş metni, denetçi raporunu ve değiştirilen metne dair müdürler beyannamesini eklemek zorundadır. Tescil ve ilan mükellefiyetinin yerine getirilmemesi müdürlerin sorumluluğunu gerektirir²⁹⁴.

Yargıtay ise verdiği bir kararda limited ortaklıktaki payını devir eden önceki ortağın tescil ve ilan isteminde bulunamayacağı, ancak ortaklık müdürünün tescil ve ilan isteyebileceğini belirtmiştir. Ayrıca pay devrinin limited ortaklık veya devir eden tarafından tescil ve ilan edilmezse, ortaklık aleyhine tescil icbar davası açılabileceği yönünde hüküm kurmuştur²⁹⁵.

Karar uyarınca:

“Dava konusu olayda davacı, limited şirketteki payını yasaya uygun olarak bir başkasına devredip, ortaklık sıfatını kaybetmiştir. Bu itibarla, yukarıda açıklandığı üzere hükmü şahsiyeti olan limited şirketin anasözleşme değişikliğinin tescili, ancak hükmü şahsiyeti olan limited şirketin yetkili organı olan müdür tarafından istenebileceğinden, şirketteki paydaşlık sıfatı sona eren davacının bu yoldaki talebinin davalı Ticaret Sicili Müdürlüğü'nce reddi yukarıda belirtilen yasa ve tüzük hükümlerine uygun bulunmaktadır. Bu konuda davacının anasözleşme değişikliğini tescil yükümlülüğünü yerine getirmeyen dava dışı limited şirket aleyhine açacağı tescile icbar davası sonucu alacağı hükümle Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 38/2. maddesi uyarınca tescili sağlama imkanı bulunmaktadır.”²⁹⁶

²⁹² Pulaşlı, Şerh, a.g.e., 2024, 3307.

²⁹³ Şener, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., 2017, 90-391.

²⁹⁴ Yıldız Ş. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*. İstanbul: Arkan Yayınevi, 118.

²⁹⁵ Eriş, a.g.e., 2017, 3722.

²⁹⁶ Yargıtay 11. HD., 002/8761 E. 2003/1377 K. 21.02.2003 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 09.10.2024).

3.5. Değişikliğin Hüküm Doğurma Zamanı

Kanunda şirket sözleşmesine yönelik değişikliklerin ne zaman hüküm doğuracağına yönelik bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Çebi'ye göre²⁹⁷, alınan genel kurul her ne kadar iç ilişkide sonuçlarını kararın alınmasıyla birlikte hemen etkisini gösterse de dış ilişkiler bakımından tescil gereklidir. Pulaşlı'ya göre ise de şirket sözleşmesi değişikliğinin üçüncü kişiler bakımından, "sicile tescil tarihi" esas alınmıştır²⁹⁸.

Kanun koyucunun bu husustaki tutumu eleştiriye açıktır. Şirket sözleşmesinde yapılacak değişikliklerin tescil ve ilan süreçlerine ilişkin belirsizlikler, hem şirket içindeki düzenlemeler hem de dış ilişkiler açısından önemli sorunlara yol açabilir. Bu nedenle, mevcut görüşlere katılmakla birlikte, kanaatimce Türk Ticaret Kanunu'nun 589. maddesinin ilan ve tescille ilgili ikinci fıkrasına, "şirket sözleşmesi değişikliğinin ticaret siciline tescil ile hüküm doğuracağı" ifadesinin eklenmesi gerekmektedir.

Bu ekleme, şirket sözleşmesi değişikliklerinin resmi olarak kaydedilmesiyle birlikte, hukuken geçerlilik kazanacağını net bir şekilde belirtecektir. Böylelikle, değişikliklerin kayıtlara geçirilmesiyle dış ilişkilerde güvenilirlik sağlanmış olur. Ayrıca, bu düzenleme, ortaklar arasındaki hak ve yükümlülüklerin açıkça belirlenmesine ve olası anlaşmazlıkların önlenmesine de katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak, kanun koyucunun bu tür bir düzenlemeyi hayata geçirmesi, şirketlerin hukuki güvenliğini artıracak ve ticari ilişkilerde şeffaflık oluşturacaktır.

Tescille alakalı detaylı düzenleme ise TTK m.36/1-f'te yer almaktadır. Bu madde uyarınca; *"Ticaret sicili kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler hakkında, tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği; ilanının tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur."*

Ticaret Sicil Yönetmeliği m.92/1'de ise şirket sözleşmesi değişikliklerinin tescili için gerekli belgeler düzenleme altına alınmıştır. Buna göre müdürlüğe;

a) Şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararının noter onaylı örneği.

²⁹⁷ Çebi, 2019, 327.

²⁹⁸ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., 2024, 3724.

b) Şirket sözleşmesinin değişen maddelerinin yeni metninin teslim edilmesi gerekmektedir.

Fikrimce Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin bu düzenlemesi, ticari kayıtların tutarlılığını ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla yapılmıştır. Bu düzenleme, ticaret sicilinde yer alan bilgilerin güncelliği ve doğruluğunu koruma hedefi taşımaktadır. Ticaret sicili, şirketlerin hukuki varlıklarının ve faaliyetlerinin kaydedildiği resmi bir belge niteliği taşıdığından, bu bilgilerin sürekli güncel ve doğru olması, ticari hayatın sağlıklı işlemesi açısından büyük bir önem arz etmektedir. Şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararının noter onaylı örneği, belgenin gerçekliğini ve doğruluğunu doğrulamak amacıyla noter tarafından incelenir ve onaylanır. Noter onayı, şirket sözleşmesi değişikliklerinin resmi olarak geçerlilik kazanması için gerekli olan adımlardan biridir. Bu sayede, belgenin içeriği ve imzalarının geçerliliği konusunda hukuki bir güvence sağlanır.

TSY m.92/2 uyarınca kararın müdürler tarafından nerede tescil edileceği de düzenleme altına alınmıştır. Bu maddeye göre: “*Şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin genel kurul kararı müdürler tarafından şirket merkezinin bulunduğu yerin siciline tescil ettirilir.*”

3.6. Yetkili Organ

Limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yetkisi genel kurula aittir. TTK m.589/1 düzenlemesinde öngörüldüğü üzere; “Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir.” Görüldüğü üzere TTK m.589/1 hükmünde sözleşmenin lafzen “ortakların kararıyla” değiştirileceği ifadesi yer almakta olup bu ifade bizlere limited şirketin organlarından olan genel kurulu işaret etmektedir²⁹⁹. İsviçre Hukukunda da esas sözleşme değişiklikleri ancak genel kurul tarafından kararlaştırılabilir³⁰⁰. İsviçre Borçlar Kanunu (OR) Art. 804’de bu yetki devredilemez olarak genel kurula verilmiştir³⁰¹.

²⁹⁹ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 233.

³⁰⁰ Dinç, *a.g.e.*, 2022, 119.

³⁰¹ Art. 804/2: The Members’ General Meeting Has The Following Inalienable Powers:

1. To Amend The Articles Of Association;

https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en, Erişim tarihi: 22.02.2024.

TTK m.616/1 hükmü ise genel kurulun devredilemez yetkileri düzenleme altına alınmış olup; TTK m.616/1-a uyarınca şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yetkisi aynı zamanda genel kurulun devredilemez yetkileri kapsamında sayılmıştır. Genel kurulun devredilemez yetkilerinin sonucu bu yetkilerin şirket sözleşmesi veyahut genel kurul kararıyla devredilmesi biçimde ortaya çıkmaktadır. Nitekim sözleşmenin değiştirilmesi de bu tür bir devredilemez yetki olduğundan ve genel kurulun bu yetkiyi bizzat kullanması gerektiğinden üçüncü kişilere, ortaklara veya müdürlere devri mümkün değildir. Bunun yanı sıra genel kurulun bu yetkisini mahkeme de kullanamaz³⁰².

Kanaatimce madde metninde doğrudan "genel kurul" ifadesi yerine "ortakların kararıyla" ifadesine yer verilmesi, şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin yetkinin genel kurulun devredilemez yetkilerinden biri olarak düzenlenmesiyle doğrudan ilintilidir. Şöyle ki yetkinin devredilebilir olması durumunda üçüncü kişilere veya müdürlere devredilmesi söz konusu olabilecektir. Ancak müdür veya müdürlerin dâhi şirket dışından atanması mümkündür, bu da ortak olmamaları gibi bir olasılığı doğuracaktır. İşte kanun metninde özellikle "ortakların kararıyla" ibaresi kullanılmasıyla bu farka işaret edilmiş olunmaktadır.

Genel kurul sözleşme değişikliğine toplanarak karar verebileceği gibi, TTK m.617/4 uyarınca bu değişikliği sirküler yoluyla da alabilmesi mümkündür. Kanun koyucunun TTK m.589 kapsamında bu konuda getirdiği herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Sirküler yoluyla karar alınmasına ilişkin görüşler ve gerekli yetersayılara ilişkin görüşler çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ayrıca incelenecektir.

Limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi kararı verilmesi yetkisi genel kurula ait olmakla birlikte; bu hususun değişiklik metnini de genel kurulun hazırlayacağı yönünde bir izlenim akla getirmesi söz konusu olabilir. Ancak burada belirtmek gerekir ki limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesi metnini hazırlama yetkisi limited şirket müdür ya da müdürüne aittir³⁰³.

³⁰² Doğan N.S. (2021). *Limited Şirket Genel Kurulunda Alınan Önemli Kararlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 92. (Yargıtay 11. HD., 2006/7803 E., 2007/10709 K., 17.07.2007 T., : Sermaye artırımı özel düzene bağlanmış bir esas sözleşme değişikliği olup, ana sözleşme değişikliğinin yapılması için de ortaklar kurulu kararının gerekli olduğu açıktır. yasa gereği yapılması gereken sermaye artırımlarında da TTK'nun 513ncü maddesi hükümlerinin uygulanması gerekir. Mahkemece ortaklar kurulu yerine geçirilerek sermaye artırımı kararı verilemez.).

³⁰³ Yıldız Ş. (2019). *Limited Şirketler Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 325; Dinç, a.g.e., 2022, 119.

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin münhasıran genel kurula ait olmakla birlikte, şirket sözleşmesinde düzenlenmiş olmak kaydıyla aşağıda belirtilen hususların genel kurulun devredilemez yetkileri halinde gelmesi mümkündür³⁰⁴. Bu şekilde genel kurulun yetkileri genişletilmiş olur.

- Şirket sözleşmesi uyarınca genel kurulun onayının arandığı haller ile müdürlerin faaliyetlerinin onaylanması,
- Önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının kullanılması hakkında karar verilmesi,
- Esas sermaye payları üzerinde rehin hakkının kurulmasına ilişkin onayın verilmesi,
- Yan edim yükümlülükleri hakkında iç yönerge çıkarılması,
- Şirket sözleşmesinin TTK m.613/4 uyarınca ortakların onayını yeterli görmesi halinde, müdürlerin ve ortakların şirkete bağlılık yükümü veya rekabet yasağı ile bağdaşmayan faaliyetlerde bulunabilmelerinin onayı için gereken izin verilmesi,
- Bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebeplerden dolayı şirketten çıkarılması³⁰⁵.

3.7. Limited Şirketler Genel Kurulunda Karar Nisapları

6102 sayılı TTK’da limited şirketler genel kurul kararları “olağan kararlar” ve “önemli kararlar” olmak üzere iki şekilde sınıflandırılarak düzenlenmiştir³⁰⁶. Limited şirketler genel kurulunda bir karar alınması için gerekli görülen nisaplar ise Türk Ticaret Kanunun üç farklı maddesinde düzenleme altına alınmıştır. Bu maddeler TTK m. 620’de yer alan olağan karar nisabı, TTK m.621’de yer alan önemli kararlar için aranan nisaplar ve TTK m.589’da esas sözleşme değişikliği için gerekli olan nisaplardır.

Limited şirketlerde genel kurul toplantılarında karar alınabilmesi için belirlenen bu nisaplar, şirket içinde demokratik bir karar alma sürecinin sağlanması, azınlık

³⁰⁴ Karacibioğlu, *a.g.e.*, 2013, 138.

³⁰⁵ Karacibioğlu, *a.g.e.*, 2013, 138.

³⁰⁶ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3360

hissedarların haklarının korunması, kararların uygulanabilirliğinin ve kabul edilebilirliğinin temin edilmesi gibi önemli amaçlara hizmet eder. Nitekim genel kurulda alınan kararlar şirketin geleceği, faaliyetleri, stratejisi gibi birçok önemli hususa etki etmesi açısından hayati önem taşımaktadır.

TTK uyarınca limited şirketlerde şirket sözleşmesi değişiklikleri için ise öngörülmüş olan toplantı ve karar yetersayılarını, genel yetersayı ve özel yetersayı olarak iki sınıfa ayırarak incelememiz mümkündür. Bununla birlikte şirket sözleşmesi değişikliğinin, iki karara nazaran daha ağırlaştırılmış nisap ile alınacağı hükme bağlanmıştır. Bunun yanı sıra durum günümüzde bu şekilde iken 6762 sayılı eski TTK ise “çoğunluk”, “ağırlaştırılmış” ve “oybirliği” olmak üzere üç farklı karar nisabı öngörerek limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesini hüküm altına almıştır.

Kanun koyucu şirket sözleşmesinin değiştirilmesi mevzu bahis olduğunda basit bir karar alınmasından öte geçerek kanunda özel düzenlemelerle farklı nisap belirlemiştir. Kanaatimce bu, söz konusu kararın tüm ortakları ilgilendiren önemli bir husus olduğunu vurgulamaktadır. Ancak nisapların öyle dengelenmesi ve düzenlenmesi gerekmektedir ki bu nisaplar ne şirketin geleceğini etkileyecek bir kararın kolayca alınabilmesine yol açsın ne de yüksek oranlar belirlenerek belirli bir azınlığın karar alma mekanizmasını kitesin ve şirketin karar alma sürecini olumsuz yönde etkilemesine sebebiyet versin.

3.7.1. Sermayenin Üçte İki Çoğunluğuyla Alınabilecek Değişiklik Kararı (TTK m.589/1)

TTK m.589/1 uyarınca; “*Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. 621 inci madde hükmü saklıdır.*” Kendigelen³⁰⁷, belirttiği görüşünde kanun taslağında herhangi bir yanlış anlaşılmaya meydan vermemesi adına, birinci fıkra hükmünün istisnalarını düzenleyen 621 inci madde hükümlerinin saklı olduğunun özellikle belirtilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Nitekim Adalet Alt Komisyonu aşamasında yapılan müdahale ile metnin ilk halinde yer almayan “621 inci

³⁰⁷ Kendigelen A. (2011). *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler Genel Açıklamalar, Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak, Son (ve Geçici Hükümler) Yürürlük Hükümleri*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 373.

madde hükmü saklıdır.” cümlesi maddede yerini bulmuştur ve hüküm şu anki halini almıştır.

Genel olarak yapılacak sözleşme değişikliklerinin düzenlendiği TTK m.589’da, üçte ikilik karar nisabına ilişkin eTK m.513/1 ile aynı yönde düzenleme yapılma yoluna gidilmiştir. Yalnızca tescil ve ilan yükümlülüğünü düzenleyen eTK m.515’in de bu hükümle bir araya gelerek TTK m.589’un meydana geldiği görülmektedir. TTK m.589 bakımından ise madde kaleme alınırken Alman Limited Şirketler Kanunu (GmbH) § 53’ten esinlenilmiştir. Ancak ilgili maddede ortaklık sözleşmesinde yapılacak değişiklikler için bizdeki gibi üçte ikilik bir oran değil, dörtte üç oranında çoğunluk aranmaktadır³⁰⁸.

Alman hukukunda, Türk hukukuna kıyasla daha yüksek bir nisap arandığını belirtmiştik. Kanaatimce bu farklılığın iki ülkenin ticaret anlayışı ve iş dinamiklerinden kaynaklandığını söyleyebilmek mümkündür. Alman Hukukunda şirket sözleşmesinin değiştirilmesinde esas sermayenin %75’lik kısmını temsil eden ortakların kararı gerektirmektedir. Bu durum, kararın alınmasını zorlaştırarak şirketin mekanizmasının kitlenmesine ve esnekliğinin sınırlandırılmasına neden olabilecektir. Ancak diğer yandan böyle bir nisap şirketin uzun vadeli çıkarlarını korumak, azınlık hissedarlarının haklarını güvence altına almak ve şirkete yönelik alınacak stratejik kararların şirketi oluşturan geniş bir çoğunluğun ortak görüşüyle alınması gibi faydalar da sağlayacaktır. Türk hukukunda Alman hukukuna kıyasla düşük bir nisap belirlenmesi ise şirkete esneklik katarak hızlı bir şekilde karar alınması yönünden avantajlı olacak, ancak Alman hukukuna nazaran daha az bir koruma sağlayacaktır.

Akbay’a göre³⁰⁹; TTK m.589’da ortaklık sözleşmesi değişiklikleri için ayrı ve genel bir yetersayı belirlenmesi yerinde olmamıştır. Madde, yetersayı hükümlerini azaltma ve karışıklıklara engel olma eğilimindedir. Kaynak yasanın tutumu da aynı yöndedir. Bu sebeple, hakkında karar alınması zorlaştırılmak istenen meseleler “önemli karar” kategorisinde açıkça düzenlenip, çifte engel kuralına tabi olmalıdır. Kanunun benimsediği bu sistem içinde, öyle bazı haller ortaya çıkabilir ki, önemli karar olarak sınıflandırılmış bir ortaklık sözleşmesi değişikliği, TTK m.589’a tabi bir

³⁰⁸ https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/_53.html, Erişim tarihi: 30.02.2024.

³⁰⁹ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 234.

ortaklık sözleşmesi değişikliğinden daha kolay alınabilir. Bu da sistemin kendi içinde uyumsuzluğuna neden olur.

Kanaatimce de şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, şirketin temel yapısını ve işleyişini etkilediği için geniş bir katılımın aranması şartı yerindedir. Ancak bu bağlamda, önemli olarak nitelendirilen bu durumun "genel" ve "önemli karar" şeklinde ayrı bir önem sıralamasına daha tabi tutulması ve buna göre farklı nisaplar belirlenmesi sistemi karmaşık hale getirecektir. Bu nedenle, önemli olarak nitelendirilen tüm kararlar için aynı nisapların uygulanması daha tutarlı ve işlevsel olacaktır.

İntifa senedi oluşturulacaksa, ilan şekline veya temsil ve yönetime ilişkin düzenleme değiştirilecekse, ortaklara çıkma hakkı tanınacak veya rekabet yasağına ilişkin kanundan ayrılan düzenlemeler öngörülecekse, genel kurul esas sermayesinin en az üçte ikisini temsil eden ortakların olumlu oyuyla sözleşme değişikliğini kabul etmelidir³¹⁰.

Madde düzenlemesinde karar yetersayısı ve toplantı yetersayıları bakımından net bir açıklama ve ayırım yapılmadığı görülmektedir. Madde metni bu yönüyle eleştiriye açıktır. Çünkü madde bu haliyle karar alınabilmesi için gerekli çoğunluk ile toplantının geçerli sayılabilmesi için gereken katılım oranı arasındaki farkı açıklığa kavuşturamamaktadır.

Doktrinde de bu konuya ilişkin farklı görüşler ileri sürülmüştür. Çamoğlu'na göre³¹¹ bu hüküm karar yetersayısını düzenlemiştir. Ancak kararın oluşması için sermayenin üçte ikisini oluşturan ortakların olumlu oyu gerektiğine göre bu oran bir anlamda toplantı yetersayısını da ifade etmektedir.

Akbay'a göre³¹² ise yine bu hükümde gösterilen yetersayının temsil edilen ya da kullanılan oylara atıf yapılmadığı için, hem toplantı hem de karar yetersayısını içeren karma yetersayı olduğunu ifade etmiştir.

Kanaatimce madde metninde açık bir biçimde toplantı yeter sayısından bahsedilmediğinden TTK m.589/1'de belirtilen "esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir" ifadesi, karar yetersayısını işaret etmektedir. Nitekim TTK m.421/1 uyarınca, "kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm

³¹⁰ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 103.

³¹¹ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 541.

³¹² Akbay, *a.g.e.*, 2010, 233.

bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda” alınmaktadır. Toplantı yetersayısını düzenleyen bu hüküm özel olarak anonim şirketlere aittir ve limited şirketler için öngörülmemiştir.

Toplantı yeter sayısı TTK m.589/1 hükmünde net olarak belirtilmemiştir. Bu da toplantının geçerli sayılabilmesi için gerekli olan asgari katılım oranını belirlemek açısından bir boşluk yaratmaktadır. Sistematiik olarak toplantı yeter sayısı sağlandığında, karar yeter sayısı devreye girmektedir. Bu nedenle toplantı yeter sayısı, karar yeter sayısını sağlayacak şekilde belirlenmelidir. Eğer toplantı yeter sayısı, karar yeter sayısının altında bir oran olarak belirlenirse, toplantının yapılması mümkün olabilir, ancak geçerli bir karar alınamaz. Bu durumda toplantının amacı gerçekleşemez ve karar alınması imkânsız hale gelir.

Toplantı yeter sayısının, karar yeter sayısının çok üzerinde belirlenmesi de pratikte zorluklar yaratır. Bu durumda, toplantının yapılabilmesi için gereğinden fazla ortak veya sermaye payı katılımı gerekecek ve bu da toplantının yapılmasını zorlaştıracaktır. Bu, karar alma süreçlerini tıkar ve şirketin verimliliğini düşürür.

Tüm bu açıklamalar çerçevesince kanaatimce, TTK m.589/1 hükmü "*Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin kararlar esas sermayenin en az üçte ikisini temsil eden ortakların yer aldığı toplantıda, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların olumlu oylarıyla alınabilir. 621 inci madde hükmü saklıdır.*" şeklinde düzenlenmelidir. Böylelikle toplantı yeter sayısının, karar yeter sayısının çok üzerinde belirlenmesi tehlikesi ortadan kalkmış olacaktır.

Madde metninde lafzen yer alan “esas sermayenin üçte ikisini temsil eden” ifadesinden, maddede istenilen çoğunluğun “esas sermayeye ilişkin” olduğu anlaşılmaktadır. Pulaşlı’ya göre³¹³, bu üçte iki çoğunluğun tespitinde, varsa oy hakkında imtiyaz da dikkate alınır (TTK m.618/3). Bu durumda TTK m.589/1’deki, “esas sermayenin üçte ikisini temsil eden” ibaresinin, “toplantıda temsil edilen oyların üçte ikisi” olarak anlaşılması gerekir. *Örneğin iki ortaklı bir limited şirkette, oyda imtiyaza sahip ortağın sermaye katılım oranı (sermayenin salt çoğunluğunda olması*

³¹³ Pulaşlı, *Şerh, a.g.e.*, 2024, 3634.

kaydıyla) üçte ikisinin altında olmasına rağmen, oyda imtiyaz sayesinde toplantıda oyların üçte ikisini temsil edecek sayıda ise, diğer ortağın toplantıya katılmaması veya katılıp da sermaye artırımına olumsuz oy vermesi halinde, tek başına esas sermaye artırımını kararı alabilir³¹⁴.

Maddenin düzenlenme şekline ilişkin olarak doktrinde yer alan diğer görüşlere değinecek olursak Akbay'a göre³¹⁵, TTK m.589 hükmünde yer alan karar yetersayısının toplantıda temsil edilen ortaklık esas sermayesinin tamamına göre değerlendirilmesinin etkilerinden birisi de toplantıya katılıp ilgili değişiklik teklifi lehine oy kullananlar dışında herkesin karara negatif etkide bulunmasıdır. Bu nedenle toplantıya katılıp da çekimser olanların, katılıp oy kullanmayanların ya da geçersiz oy kullananların veya hiç katılmayanların esas sermaye paylarının itibari değerleri karar yetersayısının hesabında dikkate alınacaktır. Ancak olumlu bir kararın oluşması için TTK Tasarı m.589 hükmü uyarınca esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların karar lehine oy kullanması gerektiğinden bu kişilerin boş ya da geçersiz oyları lehte değerlendirilemeyecek ve karara dolaylı yoldan negatif etkide bulunmuş olacaklardır.

1. Nihayetinde TTK m.589/1 maddesi, şirket sözleşmesinin prensip olarak, şirket sözleşmesinin üçte ikisini temsil eden ortakların oyu ile değiştirilebileceğini hükme bağlamış olmakla birlikte bu kuralın çeşitli istisnaları da bulunmaktadır. Bu istisnalara ilişkin hükümler ise;
2. TTK'nın m.589/1 maddesinde belirtildiği gibi, şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunması haline ilişkin,
3. TTK'nın m.589/1 maddesinin son cümlesinde belirtildiği gibi TTK 621.maddesinde yer alan, önemli karar olarak nitelendirilen kararlara ilişkin,
4. TTK 590 maddesinde hükme bağlanan sermayenin artırılmasına ilişkin,
5. TTK 592.maddesinde yer alan sermayenin azaltılmasına ilişkin,
6. TTK m.607/1 uyarınca şirket sözleşmesini değiştirip, ek ya da yan edim yükümlülükleri öngören veya mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararlarına ilişkin hükümlerdir³¹⁶.

³¹⁴ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3634.

³¹⁵ Akbay, a.g.e., 2010, 234.

³¹⁶ Dedeoğlu E. (2021). *Uygulamalı Şirketler Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 189-190.

Bu istisnalara ilişkin diğer açıklamalara çalışmamızın ilerleyen kısımlarında yer verilecektir.

Şirket adresinin değiştirilmesine yönelik olarak Yargıtay'ın verdiği bir karar³¹⁷ ise şu şekildedir:

“Şirket anasözleşmesi ancak, sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. Burada ortak sayısının nazara alınmayacağı da tabiidir. Somut uyuşmazlıkta da, davalı şirket adresinin değiştirilmesinin bir anasözleşme değişikliği olduğu açıktır. Buna rağmen anılan ortaklar kurulu kararı, sermayenin %65'ini temsil eden ortaklarca alınmıştır. Bu durumda, şirket adresinin değiştirilmesi ile ilgili ortaklar kurulu kararı yoklukla maluldür.”

Yargıtay başa bir kararında ise aynı sicil müdürlüğüne tabi olunması halinde yapılan değişikliğin merkez değil, adres değişikliği sayılacağı yönünde karar vermiştir:

“Toplantıda alınan 2 nolu kararda "Divanyolu Caddesi No: ...Sultanahmet, Fatih, İstanbul adresinde kayıtlı bulunan şirket merkez adresinin Alemdar Mah. Çatalçeşme Sok. No: ... Kat: ... olarak değiştirilmesine" karar verilmiş olup, şirketin belirlenen yeni adresinin de Fatih İlçesi sınırları içerisinde aynı sicil müdürlüğüne tabi olduğu gözetildiğinde, bu değişikliğin şirket merkezinin değiştirilmesi değil, bir adres değişikliği olduğunun kabulü gerekir. Bu durumda anılan kararın alınması için ağırlaştırılmış nisap gerekli olmadığından, kararın yoklukla malul olduğunun tespiti karar verilemez³¹⁸.”

3.7.2. Çifte Nisapla İlgili Alınması Gereken Önemli Kararlar (TTK m.621)

TTK m.621/1 hükmü uyarınca;

“Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir;

- a) Şirket işletme konusunun değiştirilmesi.
- b) Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi.
- c) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması.
- d) Esas sermayenin artırılması.
- e) Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması.
- f) Şirket merkezinin değiştirilmesi.

³¹⁷ Yargıtay 11. HD., 2007/3567 E., 2008/5338 K., 21.04.2008 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 09.10.2024).

³¹⁸ Yargıtay 11. HD., 2018/3413 E., 2020/693 K. 23.1.2020 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 09.10.2024).

g) Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi.

h) Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması.

ı) Şirketin feshi.”

Genel sözleşme değişikliğine ilişkin istisnalarından ilkinin teşkil eden TTK 621. madde hükmü kapsamı ile kanun koyucu tarafından çifte nisapla alınması gereken önemli kararları düzenleme altına alınmıştır. TTK m.621 hükmü yeni bir düzenleme olup 6762 sayılı eski TTK’da madde hükmünün karşılığı bulunmamaktadır. Çifte nisap kuralı, şirketin önemli kararlarını alırken daha yüksek bir katılım ve onay seviyesi sağlamak için kullanılan bir mekanizmadır. Çifte nisapla karar alınması ise işbu gibi önemli hallerde alınan kararların şirketin büyük bir çoğunluğunu ortak paydada toplayarak sağlam bir temel oluşturacak ve böylelikle güvenilirlik de sağlayacaktır.

İlgili madde kaynağını İsviçre hukukundan almaktadır. Şöyle ki; İsviçre limited ortaklığına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı İsviçre Borçlar Kanunu’nun (OR) 772-827 hükümleri, 01.01.2008 tarihinde yürürlüğe girecek şekilde değişikliğe uğramıştır³¹⁹. O esnada Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin gündeminde bulunan Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın limited ortaklığa ilişkin hükümlerinin kaynağını da büyük ölçüde yeni yürürlüğe giren İsviçre düzenlemesidir. Nitekim yeni TTK gerekçesinde de bu durum açıkça belirtilerek, *”Limited şirketlere ilişkin düzenlemeler yapılırken, İsviçre’nin limited şirketlere ilişkin hükümlerini değiştiren ve halen Parlamentoda bulunan tasarı (İsviçre Tasarısı) da dikkate alınmıştır.”* ifadelerine yer verilmiştir.

Maddenin tam karşılık kaynağı, İsviçre Borçlar Kanununun 2008 yılında yürürlüğe giren limited şirketlere ilişkin 808b maddesidir. Bu hüküm eski İsvBK’da çeşitli maddelerde (OR Art.784 Abs.2, Art 795, Art.822 Abs.3 OR) yer alan önemli kararlara ilişkin hükümleri tek maddede (m.808b) toplamıştır³²⁰. Yine madde üzerinde 1 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe girecek şekilde önemli kararlara iki fıkra daha eklenmiştir. Bunlar altıncı fıkrafta düzenlenen “nominal sermayenin para biriminin değiştirilmesi” ile onuncu fıkrafta düzenlenen “şirket sözleşmesine tahkim şartının

³¹⁹ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3632.

³²⁰ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3632.

eklenmesi” kararlarıdır³²¹. Benzer bir hüküm ise genel kurul kararlarının ağırlaştırılmış “önemli karar yeter sayıları”na ilişkin olarak (*wichtige Beschlüsse*) İsvBK’nın 704/1 hükmünde yer almaktadır. Hem 704 hem de 808b madde hükümlerinde çifte çoğunluk aranmaktadır³²².

Moroğlu ise³²³; maddenin birinci fıkrasının cümle yapısının, karar nisabını toplantı nisabının önünü geçirmesi nedeniyle bozuk olduğu görüşünü ileri sürmüştür. Maddenin doğrusu yazımı ise şu şekilde olmalıdır;

“(1) Aşağıdaki genel kurul kararları, oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun hazır bulunduğu toplantıda temsil edilen oyların en az üçte ikisiyle alınabilir.

Doktrinde maddenin düzenlenişine ilişkin olarak TTK m.621’de gösterilen “yetersayılar” bakımından farklı yorumlamalar bulunmaktadır. Bir görüşe göre maddede çifte yetersayı öngörülmüş olup iki ölçütün bir arada bulunması halinde karar alınabilecektir. Bu yoruma ilişkin bireysel bazda doktrinde yer alan görüşleri inceleyecek olursak;

Akbay’ın görüşüne göre³²⁴, hükümde yasal ve nitelikli bir karar yetersayısı düzenlenmiştir. Düzenleme hem oy hem de sermaye çoğunluğu aradığından, çift çoğunluklu bir sistem benimsenmiş olup bu nedenle söz konusu “yetersayıyı çifte engel kuralı” olarak adlandırmıştır.

Bu görüşlere karşıt bir görüş olarak Çamoğlu’na göre³²⁵ ise; TTK m.621’de çifte nisaptan söz edilemez. Çifte nisabın aynı nisap grubunda öngörülen ikili yetersayı olduğunu belirtmiş, hükümde yer alan “oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun toplantı yetersayısına, “temsil edilen oyların üçte ikisinin” ise karar yetersayısına işaret ettiğini ifade etmiştir.

Kanaatimce madde lafzında “temsil edilen oyların en az üçte ikisi” ve “oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması” kavramları “ve” bağlacı ile birleştirildiğinden bu iki yeter sayı, genel kurul kararlarının

³²¹ file:///C:/Users/PC/Downloads/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-27-317_321_377-20250101-en-pdf-a.pdf, Erişim Tarihi: 19.07.2024.

³²² Pulaşlı, Şerh, *a.g.e.*, 2024, 3632.

³²³ Moroğlu, *a.g.e.*, 2016, 388.

³²⁴ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 218.

³²⁵ Çamoğlu, E. (2014). “*Limited Şirketten Çıkma-IP*”, *Yaklaşım Dergisi*, (254), 247-252, 253.

geçerli kabul edilebilmesi için aynı anda sağlanmalıdır. Oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu toplantı yeter sayısını, temsil edilen oyların en az üçte ikisi ise karar yeter sayısını ifade etmektedir. Kanaatimce de çifte nisap terimi, genel kurul kararlarının alınması için hem toplantı yeter sayısı hem de karar yeter sayısı olmak üzere iki ayrı kriterin bir arada anılmasına işaret eder. Ancak bu terim, hangi yeter sayısının kastedildiğini belirsizleştirebilir. Bu durumda, terimin kullanılması hangi yeter sayısının kastedildiğinin netleştirilmesini gerektirebilir. Aksi takdirde, karışıklığa ve yanlış anlamalara yol açabilir. Çifte nisap yerine "iki aşamalı yeter sayı" ifadesi kullanılması daha doğru olacaktır. Bu terim, genel kurul kararlarının alınması için iki farklı kriterin bir arada değerlendirilmesi gerektiğini daha açık ve anlaşılır bir şekilde ifade eder.

Maddeye ilişkin diğer bir eleştiri ise “oy hakkı bulunan sermaye” ifadesinin net olmadığı ve açıklığa kavuşturulması gerektiği yönündedir. Nitekim doktrinde Moroğlu’na göre de³²⁶ TTK m.621/1 maddesinde yer alan “oy hakkı bulunan sermaye” ifadesinin de kavramının tam olarak ne anlam taşıdığının incelenmesi gerekmektedir.

Pulaşlı’ya göre³²⁷, TTK m.621/1’deki karar nisabında ölçü alınan “oy hakkı bulunan esas sermaye” miktarı tespit edilirken, somut olaydaki genel kurulda temsil edilen oylar değil, aksine kullanılabilecek oy hakkı ile bağlantılı olarak sermayenin tamamı kastedilmektedir. Buna göre, başta şirketin iktisap ettiği kendi payları dikkate alınmaz, bu haklara ilişkin oy hakkı donar (TTK m.621/4) ve oy hakkı olan esas sermaye miktarı, şirketin elindeki paylar dikkate alınmadan tespit edilir. Aynı şekilde, TTK m.619/1-g bendi kapsamında bağlılık yükümü ve rekabet yasağının kaldırılmasına ilişkin olarak alınacak kararda, oy hakkını kullanamayacağı kabul edilen ilgili ortağın (TTK m.619/3) esas sermaye payının hesaplanmasında toplam sermayeden düşülür. Yine TTK m.618/1’in ikinci cümlesindeki, birden fazla paya sahip ortakların oy hakkının sınırlandırılması; TTK m.619 uyarınca oydan yoksunluk; TTK m.198’deki oy hakkının donması ve m.201’deki karşılıklı iştirak nedeniyle oy hakkının dörtte bir ile sınırlandırılmasında, “oy hakkı bulunan esas sermaye” hesaplamada dikkate alınmaz.

³²⁶ Moroğlu, *a.g.e.*, 2016, 388.

³²⁷ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3634.

Kendigelen'e göre ise³²⁸, önemli kararlara ilişkin TTK m.621/1'deki karar nisabında ölçü olarak alınan "oy hakkı bulunan esas sermaye" miktarı tespit edilirken, başta oy haklarının donacağı belirtilen şirketin iktisap ettiği kendi payları dikkate alınacak, yani karar nisabının belirlenmesinde hesaba dâhil edilmeyecektir.

Akbay'a göre³²⁹, oy hakkı bulunan sermayenin tamamının salt çoğunluğu hükme konu edildiği için oy hakkından yoksun olanların esas sermaye paylarıyla ortaklığın kendisine ait esas sermaye payları hesaba dâhil edilmeyecektir.

Bilgili Demirkapı 'ya göre³³⁰, burada belirtilen oy hakkı bulunan esas sermaye hesaplanırken, şirketin elinde bulunduğu için oy hakkı donan esas sermaye payları dikkate alınmayacaktır. Oy yokluğunun bulunduğu haller bakımından, belirtilen oyların dikkate alınıp alınmayacağı açık değilse de, çoğunluğun oy hakkı bulunan sermaye payları arasından belirlenmesi gerektiği dikkate alınarak bunların hesaba katılmaması gerekmektedir.

Coştan'a göre³³¹, TTK m.621'de "oy hakkı bulunan sermaye" kavramından söz edilmiş olması, TTK'nın limited şirketlere ilişkin hükümlerinde İsviçre hukukunu kaynak almış olmasından ileri gelmektedir. TTK m.621'de ve İsvBK m.808b'de nisaplar ile önemli karar sayılan haller, bir istisna dışında aynı şekilde düzenlenmiştir. İstisna teşkil eden durum ise İsvBK m.808b/f. 1/4'de, genel kurulun payın devrini onaylamasının ve ortakları oy hakkına sahip ortak olarak tanınmasının da önemli karar olarak sayılmasıdır. Bu hükmün TTK'ya alınmamasının nedeni ise limited şirket payının miras, mal rejimi veya icra yoluyla geçmesinin hüküm ve sonuçlarının, TTK'da ve İsvBK'da farklı şekilde düzenlenmiş olmasıdır.

Coştan'a göre, TTK m.596'da belirtilen durumlarda, tüm hakların ve borçların genel kurul onayı olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçeceği kabul edilmektedir. Öte yandan, İsvBK'da oy hakkı ile bağlantılı hakların kullanılabilmesi, genel kurulun payı iktisap eden kişiyi oy hakkına sahip ortak olarak tanınmasına bağlıdır (m.788/2). TTK Gerekçesi'nde, m.596'ya ilişkin olarak İsvBK'nın limited şirketler hukukunu düzenleyen hükümlerinin değiştirilmesine dair tasarıda 808b

³²⁸ Kendigelen, *a.g.e.*, 2011, 533.

³²⁹ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 219.

³³⁰ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 673-674.

³³¹ Coştan, H. (2015). "Limited Şirkette Genel Kurul Nisapları", *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 1(1), 65-74, 67.

maddesinde “...oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamı (*des gesamten stimmberechtigten Stammkapitals*)...” ifadesine yer verilmiştir. Ancak, bu tasarı sonrasında değişiklik yapılmış ve İsvBK m.808b’de “...kullanılabilir oy hakkını taşıyan şirket sermayesinin (*des gesamten Stammkapitals auf sich vereinigt, mit dem ausübbares Stimmrecht verbunden ist*)...” ifadesi benimsenmiştir. Her iki metinde de kast edilen, oy hakkı bulunmayan paylar değildir. Örneğin, payın miras, mal rejimi veya icra yoluyla intikali durumunda, genel kurul onayına kadar paya bağlı oyların kullanılmaması söz konusudur. Oy hakkı bulunan esas sermaye, toplantıda oy kullanma yetkisine sahip olan ve şirketin esas sermayesine katkıda bulunan payları ifade eder.

Şirketin kendi paylarını elinde bulundurması durumu, genellikle şirketin kendi hisselerini satın alması sonucunda ortaya çıkar. Bu durumda, şirketin elindeki kendi payları genel kurulda oy kullanma hakkına sahip olamaz. Çünkü bu paylar, herhangi bir ortağın kontrolünde olmadığından oy hakkı bulunan sermayeye dahil edilmemekte ve bu paylar üzerinden oy kullanılması, "genel kurulda ortakların karar alması" mekanizmasını işlevsiz hale getirecektir.

Çebi’ye göre³³² de kanunda “oy hakkı bulunan sermaye payı” denildiği için, toplantıda kullanılmasına izin verilmeyen oyların temsil ettiği sermaye miktarı dikkate alınmaz. Şirketin kendi paylarını iktisap etmesi nedeniyle donmuş olan oyların temsil ettiği sermaye payları, oy kullanma yasağına tabi kişilere ait sermaye payları, bir sermaye şirketinin paylarını iktisap ederek karşılıklı iştirak konusu paylardan doğan toplam oyların sadece dörtte birini kullanması, TTK m.198 uyarınca tescil ve ilan yükümlülüğünün yerine getirilmemesi nedeniyle donan oyların temsil ettiği sermaye payları oy sınırlamaları olarak sıralanabilir.

Kanaatimce kanun koyucu her ne kadar teorik olarak İsviçre hukukundaki farklılığı ortadan kaldırmak adına “oy hakkı bulunan sermaye” biçiminde bir terim kullansa dahi mevcut sorunun uygulama açısından ele alınması gerekir. Öyle ki madde metninde yer alan "oy hakkı bulunan sermaye" kavramından ne anlaşılması gerektiği mevzuu ucu açık bırakılmıştır. Bu da bizi "oy hakkı bulunmayan sermaye" kavramının tersinden hareket edilerek "oy hakkı bulunmayan sermaye" kavramının tespitine itmektedir. Kanaatimce kanun koyucunun “oy hakkı bulunan sermaye”

³³² Çebi, *a.g.e.*, 2019, 102.

ifadesinin kapsamını açması ve hesaplamaya dâhil edilmemesi gereken payları düzenlemesi gerekmektedir.

Maddeye ilişkin diğer bir eleştiri olarak da Yıldız'a göre de ³³³; Diğer yandan tasarının 621.maddesindeki nisaba ilişkin hükmü de kendi içerisinde sorunlar taşımaktadır. Bu maddede belirtilen "temsil edilen oyların en az üçte ikisi" ile ifade edilmek istenenin ne olduğu belli değildir. Bu terim, genel kurulun toplantısına katılmış olanların üçte ikisini ifade edebileceği gibi, imtiyazlı olan ve olmayan bütün esas sermaye paylarının verdiği oyların üçte ikisini ifade edebilir.

Yıldız'a göre³³⁴, anonim şirketlerden farklı olarak limited şirketlerde sözleşme değişikliğinde oya tanınmış imtiyazın, İsvBK m.806'de olduğu gibi, etkisiz kalacağı açıkça kabul edilmemiştir. Oysa bu konuda da anonim şirket hükümleriyle paralellik sağlanarak, oydaki imtiyazın sözleşme değişikliğinde uygulanamayacağı açıkça kabul edilmeliydi. Çünkü imtiyazlı oyların anonim şirketin esas sözleşme değişikliğinde dikkate alınamayacağı kuralı, Alman ve İsviçre hukukunda bulunmadığı halde, sadece Türk hukukuna özgü bir hüküm olarak 6762 sayılı Kanunun 387. maddesinde yer almaktaydı. Bu kural tasarının 479.maddesinde de benimsenmiştir. Bu sebeple oy hakkındaki imtiyazın anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirket sözleşmesinin değişikliğinde de dikkate alınamayacağı, 618.maddenin 3.fıkrasında açıkça belirtilmelidir. Bu düzenleme yapılmadığı süre sözleşme değişikliğinin karara bağlandığı genel kurul toplantılarında da oydaki imtiyazlar dikkate alınmak zorundadır.

Öte yandan, kanaatimizce burada, toplantıda temsil edilen oyların üçte ikisinin değişiklik lehinde oy vermesi ve bunların da hiçbir şekilde esas sermayenin salt çoğunluğundan az olmayacağının belirtilmesi ifade edilmek istenmiştir. Bu nedenle 621. maddede sayılan esas sözleşme değişikliği konularının karara bağlanmasında gerekli olan nisap, ortakların tamamı toplantıya katılmış ise esas sermayenin üçte ikisi olmak zorundadır. Bununla birlikte bu nisap, imtiyazlı oy hakkına tanınmış olup olmamasına bağlı olarak salt çoğunluğa kadar inebilir.

"Temsil edilen oylar" ifadesi, genel kurul toplantısında hazır bulunan ve oy kullanma hakkına sahip olan ortakların toplam oy hakkını anlamına gelmektedir.

³³³ Yıldız, a.g.e., 2019, 114.

³³⁴ Yıldız, a.g.e., 2019, 114.

Kanun koyucu ifadenin kapsamını net olarak tanımlamadığından ve limited şirketlerde anonim şirketlerdeki olduğu gibi şirket sözleşmesi değişikliğinde oyda imtiyazın etkisiz kalacağı açıkça kabul edilmediğinden, kanaatimce temsil edilen oylara imtiyazlı oylar da dâhil olacaktır.

Türk hukukunda bu durum şirket içi dengeyi koruma, azınlık haklarını gözetme, eşitlik ilkesinin sağlanması gibi katkılar sağlayacaktır. Buna karşın, Alman ve İsviçre hukuklarında olduğu gibi imtiyazlı oyların dikkate alınması, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını koruyacak ve bu sistemlerde, imtiyazlı pay sahiplerine tanınan haklar, şirketin yönetiminde daha fazla söz sahibi olmalarını sağlayacaktır. Öyle ki bazı yatırımcılar imtiyazlı hisse senetlerine sahip olmanın sunduğu haklara güvenerek yatırım yapabilirler. Bu imtiyazlı oyların dikkate alınmaması, bu yatırımcıların şirkete olan güvenini azaltabilir ve yatırım kararlarını dahi etkileyebilir.

TTK m.621 nispi emredici niteliktedir ve bu nedenle TTK m.621/1’de öngörülen nisabın hafifletilmesi mümkün değilse de şirket sözleşmesiyle ağırlaştırılması olanaklıdır³³⁵.

3.7.3. Yan Edim ve Ek Ödeme Yükümlülükleriyle İlgili Konularda Karar Alınmasına Yönelik Nisap

TTK m.577/1 c-d uyarınca; “Ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı şirket sözleşmesinde öngörülmeleri şartıyla bağlayıcı olurlar.” Dolayısıyla bir ortaklık sözleşmesiyle baştan ek ödeme ya da yan edim yükümü öngörülmemişse bunların öngörülmesi ya da öngörülmüşse kapsamının genişletilmesi için ortaklık sözleşmesi değişikliği gereklidir³³⁶.

Akbay’a göre, ek ödeme yükümü ve yan edim yükümlülüklerinin azaltılması ya da kaldırılması da ortaklık sözleşmesi değişikliği oluşturur ve bu nedenle TTK m.589 hükmüne uygun yetersayılarla söz konusu karar alınabilir. Yalnız böyle bir hale TTK m.589 hükmünün uygulanmasıyla birlikte TTK m.607 hükmü de uygulanmalıdır³³⁷.

³³⁵ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3633.

³³⁶ Akbay, a.g.e., 2010, 235.

³³⁷ Akbay, a.g.e., 2010, 235.

TTK m.607/1 uyarınca ise; “Şirket sözleşmesini değiştirip, ek ya da yan edim yükümlülükleri öngören veya mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararları, ancak ilgili tüm ortakların onayıyla alınabilir” hükmü öngörülmüştür.

Kendigelen’e göre³³⁸, maddenin ifade tarzı, yükümlülüklerin artırılmasının sadece genel kurul kararı ile mümkün olduğu gibi hatalı bir anlamı bünyesinde barındırmaktadır.

Kendigelen’e³³⁹ göre ayrıca maddede, doğru olmayan bir şekilde “ek ya da yan edim yükümlülükleri” ifadesine yer verilmiştir. Kanun koyucunun kullandığı terim “ek edim” değil, “ek ödeme” olduğundan, ifadenin de buna uygun olarak “ek ödeme ya da yan edim yükümlülükleri” şeklinde düzeltilmesi zorunludur.

İlgili tüm ortakların onayı ve oybirliği ise birbirinden farklı kavramlardır. Oybirliği kabul edildiğinde, limited şirketteki tüm ortakların olumlu oyuyla karar alınabilecekken; ilgili tüm ortakların onayı denildiğinde, sadece ilgili ortakların onayı kararın alınması için yeterli olacak ve karar onay veren ortaklar bakımından uygulanabilecektir³⁴⁰.

Akbay’a göre, hükümde geçen ilgili ortaklar ifadesi, ek ödeme veya yan edim yükümünün sonradan muhatabı olacak her ortağı kapsar³⁴¹.

Kendigelen³⁴²e göre, ancak bu madde kapsamındaki genel kurul kararı açısından oybirliği şartının arandığı gibi bir sonuç çıkarılmamalıdır. Aksine “ilgili tüm ortaklar” denildiğine göre, bu değişiklikten etkilenen ortakların muvafakati gerekli ve yeterlidir. Fakat yapılan yeni düzenlemenin sadece onlar (onay veren ortaklar) hakkında sonuç doğuracağı, onay vermeyen ortakların sorumluluklarında ise herhangi bir değişiklik olmayacağı da göz ardı edilmemelidir.

Bilgili/Demirkapı’ya göre³⁴³, şirket sözleşmesini değiştirip, ek ya da yan edim yükümlülükleri öngören veya mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararları, ancak tüm ortakların onayıyla alınabilir. Bilgili/Demirkapı’nın kanaatlerine göre özellikle ek ödeme yükümlülüğü bakımından ortaklar arasında eşitsizlik getiren

³³⁸ Kendigelen, *a.g.e.*, 2011, 515.

³³⁹ Kendigelen, *a.g.e.*, 2011, 515.

³⁴⁰ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 104.

³⁴¹ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 235.

³⁴² Kendigelen, *a.g.e.*, 2011, 515.

³⁴³ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 746.

düzenlemeler yapılamaz. Bu nedenle tüm ortakların paylarına bakılmaksızın eşit oranda ek ödeme yükümlülüğü üstlenmeleri veya sadece bazı ortakların ek ödeme yükümlülüğü yüklenmesi olası değildir. Bunun sonucu olarak belirtilen hususta şirket sözleşmesi değişikliğinin ancak oy birliği ile alınması mümkündür.

Bahtiyar'a göre de³⁴⁴, TTK m.607'ye göre, sözleşmenin değiştirilerek ek ödeme ve yan edim yükümlülüğü veya mevcut yükümlülüğü artıran genel kurul kararları, oy birliği ile değil, sadece ilgili ortakların onayıyla alınabilir. Çebi'ye göre,³⁴⁵ bu konuda oybirliği şart değildir. İlgili ortakların onayı yeterli olacaktır.

Kanaatimce ilk olarak madde lafzına ve düzenleniş biçimine ilişkin olarak eleştiriye açıktır. Nitekim cümlelerin yapısal olarak karmaşıklığı, ifadenin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Kendigelen'in bu konudaki görüşüne katılmakla birlikte maddede anlatım bozukluğu olduğu çok açıktır. Madde metninde yer alan "ek ya da yan edim" ifadesi, "ek ödeme ya da yan edim" olarak belirtilmelidir. Çünkü "ek ödeme" ve "yan edim" yükümlülükleri farklı kavramlardır. Maddenin gerekçesinde ise bu hataya düşülmemiş; "hüküm, kuruluştan sonra getirilen veya ağırlaştırılan ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinde özel bir yetersayı öngörmektedir" şeklinde bir açıklama yapılarak doğru ifadeler kullanılmıştır. Bu nedenle, yanlış ifade kullanımının önüne geçilmesi ve değişikliklerin yalnızca genel kurul kararı ile yapılacağı anlamının engellenmesi için madde şu şekilde düzenlenmelidir: "Şirket sözleşmesinde değişiklik yaparak ek ödeme veya yan edim yükümlülükleri öngören ya da mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararları, ancak bu yükümlülüklerle ilgili tüm ortakların onayıyla alınabilir." Bu şekilde, metin hem anlatım bozukluklarından arındırılmış hem de gerekli açıklık sağlanmış olacaktır.

Diğer yandan madde metninde "tüm ortakların onayı" ibaresine yer verilerek bir oy birliği aranmaktadır. Ancak bu oy birliği özelleştirilerek "ilgili" ortaklara indirgenmiştir. Ancak yukarıda da belirttiğim üzere "bu yükümlülüklerle ilgili tüm ortakların onayı" ifadesinin kullanılması daha açıklayıcı olacaktır. Nitekim "ilgili tüm ortakların onayıyla" ifadesi, hangi durumların "ilgili" olarak kabul edileceğini belirtmemektedir. Bu durum ise uygulamada belirsizliklere neden olabilecektir.

³⁴⁴ Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2019, 471.

³⁴⁵ Çebi, a.g.e., 2019, 104.

3.7.4. Oy Birliği Gerektiren Sözleşme Değişikliği

12.07.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanunun 52.maddesi ile TTK m.621/3 fıkrası olarak eklenen hüküm ile; “*Bir ortağın şirketten çıkarılma sebeplerinin sonradan şirket sözleşmesine konulabilmesine dair sözleşme değişikliği, şirket sermayesini temsil eden tüm ortakların genel kurul toplantısında oy birliği ile karar almasıyla mümkündür.*”

Kanaatimce bu maddenin sonradan eklenmesi ile şirketten çıkarılma sebeplerinin şirket sözleşmesine eklenmesi gibi hassas bir konuda yüksek bir onay eşiği belirlenmiştir. Ortakların çıkarılma sebeplerinin şirket sözleşmesine sonradan eklenmesi, mevcut ortakların haklarını doğrudan etkileyebilecek ciddi bir değişikliklerdir. Böyle bir değişikliğin tek taraflı olarak ya da basit çoğunlukla yapılması, ortakların haklarının ihlaline neden olacaktır. Bu düzenleme ile tüm ortakların haklarının korunmasını ve bu tür değişikliklerin ortak rızası çerçevesinde yapılması amaçlanmıştır. Diğer yandan her ortağın rızasının aranması, olası çatışmalarını da ortadan kaldırmış olacaktır.

Yargıtay ise 21.12.1978 tarihli bir kararında limited şirketlerde oy birliği ile alınması gereken bir karar oy çokluğu ile alınmışsa, bu kararın geçersiz sayılacağı yönünde karar vermiştir³⁴⁶.

3.7.5. Sirküler Yoluyla Karar Almada Yetersayılar

Genel kurulun sözleşme değişikliğine toplanarak karar vermesi mümkün olduğu gibi sirküler yoluyla alması da mümkündür. İsviçre hukukunda buna “yazışma vasıtasıyla karar” denilmektedir³⁴⁷.

Kanaatimce sirküler yoluyla genel kurul kararı alınması, çeşitli avantajlar sunarak şirketlerin yönetim süreçlerini daha etkin hale getirmektedir. Bu yöntemin sağladığı başlıca faydalar arasında zaman ve maliyet tasarrufu, esneklik, katılımın artırılması ve iş sürekliliğinin temini bulunmaktadır. Sirküler yöntemi, özellikle hızlı ve etkili karar alınmasının elzem olduğu durumlarda tercih edilmektedir. Öncelikle, sirküler yoluyla karar alınması, ortakların fiziksel olarak bir araya gelmesini gerektirmediği için zaman ve maliyet tasarrufu sağlar. Bu yöntem, coğrafi olarak farklı

³⁴⁶ Yargıtay 11. HD., 5718 E., 5797 K., 21.12.1978 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 10.09.2024).

³⁴⁷ Dinç, a.g.e., 2022, 149.

bölgelerde bulunan ortakların da kolayca karar alma süreçlerine katılmasına olanak tanır, bu nedenle uluslararası şirketler için de büyük avantaj sağlar.

Ayrıca, sirküler yöntem, tüm ortaklara karar hakkında görüş bildirme fırsatı vererek daha katılımcı bir yönetim tarzının benimsenmesine olanak tanır. Bu sayede, alınan kararların daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesi ve ortakların kendilerini daha fazla sürecin parçası hissetmeleri sağlanır. Sirküler yoluyla alınan kararların geçerliliği için tüm paydaşların bu yöntemi kabul etmesi ve karar alma süreçlerinin şeffaf ve belgelenmiş olması gerekmektedir. Bu, kararların hukukiliğini ve meşruiyetini artırır, olası anlaşmazlıkların önüne geçer.

Son olarak, sirküler yöntemle karar alma süreci, fiziksel toplantılara göre çok daha hızlıdır. Ortaklar, kararları elektronik ortamda veya yazılı olarak onaylayabilir, bu da kararların hızla ve etkin bir şekilde alınmasına olanak tanır. Bu nedenlerle, sirküler yoluyla karar alma yöntemi, şirketlerin dinamik ve etkin bir yönetim anlayışı geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır.

TTK m.1527 ve 29 Ağustos 2012 tarihli ve 28396 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ" m.8 uyarınca genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemini uygulayacak limited şirketlerin sözleşmesinde aşağıda belirtilen hükmün yer alması zorunlu olduğu düzenlenmiştir:

"Şirketin genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, Türk Ticaret Kanununun 1527nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ hükümleri uyarınca hak sahiplerinin bu toplantılara elektronik ortamda katılmalarına ve oy vermelerine imkan tanıyacak Elektronik Toplantı Sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak toplantılarda şirket sözleşmesinin bu hükmü uyarınca kurulmuş olan sistem üzerinden veya destek hizmeti alınacak sistem üzerinden hak sahiplerinin ilgili mevzuatta belirtilen haklarını Tebliğ hükümlerinde belirtilen çerçevede kullanabilmesi sağlanır."

TTK ile getirilen bu düzenleme, yani limited şirketlerde genel kurul toplantılarının online olarak yapılabilmesine imkan sağlanması, özellikle yabancı sermayeli limited şirketlerde önemli bir sorunu çözüme kavuşturacaktır³⁴⁸.

³⁴⁸ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S.Sayı:96 5.

Limited şirketlerde elektronik ortamda genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme, fizikî katılımın, öneride bulunmanın ve oy vermenin bütün hukukî sonuçlarını doğurur³⁴⁹. Genel kurul toplantılarına elektronik ortam üzerinden katılmaya imkan sağlayacak olan limited şirketlerde bu hususun şirket sözleşmesinde öngörülmüş olması, bu amaçla da Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ'de belirtilen hükmün aynen şirket sözleşmesine aktarılması zorunludur.

Limited şirketlerin elektronik ortamda genel kurul toplantıları yapabilmesi için çeşitli yükümlülükleri yerine getirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, elektronik ortamda toplantı ve oy kullanma sistemini uygulayacak şirketlerin, Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve ilgili Tebliğ'e uygun sistemler kurması, bu sistemlerin tescil edilip ilan edilmesi gereklidir. Ayrıca, kullanım koşulları şirketin internet sitesinde yayımlanmalı ve sistemin güvenlik önlemleri Tebliğ'de belirtilen teknik gereksinimlere göre düzenlenmelidir. Elektronik ortamda gerçekleştirilen tüm toplantı işlemlerine dair kayıtlar ve katılımcıların kimlik bilgileri on yıl boyunca saklanmalıdır.

TTK'da sirküler yoluyla karar alınırken hangi yetersayıların aranacağına ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Bu durum ise belirsizliğe ve farklı yorumlamalara yol açacaktır. Akbay'a göre³⁵⁰, Genel kurulda karar alma ve buna ilişkin yetersayılar özellikle TTK m.620 ve 621 hükümlerinde ayrıca düzenlenmiştir. Bu kurallar sirküler tipi karar alma için de uygulama alanı bulur. İlgili karar önerisinin tüm ortakların onayına sunulmuş olması karar için geçerlilik koşulu olmakla birlikte, tüm ortaklardan olumlu yanıt alınması kararın olumlu oluşması için bir koşul değildir. Özellikle TTK m.620 hükmünün karar yetersayısının hesaplanmasında temel alınacak sayıyı "toplantıda temsil edilen oylar" üzerinden belirlenmesi karşısında sirküler tipi karar almada da bir şekilde karar alma sürecine yanıt göndermiş ortakların oy sayısına göre bir belirleme yapılması gerekmektedir.

Bahtiyar'a göre³⁵¹, bir an için anonim şirketler için düzenlenen ve üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı ile karar alınabileceğini düzenleyen TTK m.390/4 hükmüne paralel olarak TTK m.617 kapsamında karar almak için tam sayının

³⁴⁹ Altaş, *a.g.e.*, 2023, 115.

³⁵⁰ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 249.

³⁵¹ Bahtiyar, *a.g.e.*, 2019, 474.

çoğunluğu yetersayı kabul edilse bile bu sefer de yetersayının tespitinde oyların mı yoksa esas sermayenin mi dikkate alınması gerektiği tartışmalıdır. Çünkü m.589 esas sözleşmenin değiştirilmesinin de esas sermayeyi, m.620 tüm genel kurul kararlarının alınmasında oyları, m.621 ise hem sermayeyi, hem oyları esas almıştır.

Kendigelen'e göre³⁵², Genel kurul toplantısı yapılmaksızın "sirküler karar" yöntemi ile (TTK m.617/4) bir karar alınmasının söz konusu olacağı durumlarda hangi nisabın uygulanacağı sorusuna da bir cevap bulunması zorunludur. TTK m. 617/4'te özel bir nisap öngörülmediğine ve önerinin tüm ortakların onayına sunulması şart kılındığına göre; bu olasılıkta tüm oyların genel kurulda temsil edildiği, dolayısıyla karar nisabının da buna göre belirlenmesi, yani limited şirketteki tüm oyların salt çoğunluğunun aranması gerektiği sonucuna varılması kaçınılmazdır.

Bilgili/Demirkapı'ya göre³⁵³, sirküler tipi kararda tüm ortaklara kararın ulaştırılması gerektiğinden, genel kurulda tüm ortaklar mevcutmuş gibi hareket edilerek karar yetersayısı hesaplaması yapılmalıdır. Ortakların bu tip karar oluşması bakımından oylarını göndermemelerinin sonucu, gündem maddesine olumsuz oy vermeleri olarak yorumlanır. Oy gönderilmemesinin sonucu, sözlü toplantı talebi olarak yorumlanır. Oy gönderilmemesinin sonucu sözlü toplantı talebi olarak nitelendirilemez. Sözlü toplantı talebinin açıkça ortaya konulması gerekmektedir.

Çebi'ye göre ise³⁵⁴, sirküler yoluyla karar almada, aynı önerinin tüm ortaklara sunulması kararın geçerliliği için zorunlu olduğundan, karar yetersayısı belirlenirken tüm oyların salt çoğunluğunun aranması gerekir. TTK m.390/4 uyarınca anonim şirket yönetim kurulunun sirküler yoluyla karar almasında en az üye tam sayısının çoğunluğunun oyuyla karar alınabileceğinin açıkça belirtilmiş olması da bu görüşü destekler niteliktedir. Ancak ek olarak, TTK m.589 ve 621'de olduğu gibi belirli bir sermaye oranı koşul olarak belirtildiyse bu yetersayının sağlanıp sağlanmadığı hususuna da dikkat edilmelidir.

Kanaatimce ilk olarak sirküler yoluyla karar verilmesini düzenleyen TTK m. 617/4'ü ele almak gerekir. Bu madde hükmünce herhangi bir ortak sözlü görüşme isteminde bulunmadıkça, genel kurul kararları, ortaklardan birinin gündem maddesi

³⁵² Kendigelen, *a.g.e.*, 2011, 532.

³⁵³ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 662.

³⁵⁴ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 105.

ile ilgili önerisine diğ er ortakların yazılı onayları alınmak suretiyle de verilebilir. Aynı önerinin tüm ortakların onayına sunulması kararın ge erliliğı için şarttır.

Kararın geçerli olması için tüm ortakların oyuna sunulması gerektiğı açıktır. Bu nedenle toplantı yeter sayısının sağlanması gerekliliğı ortadan kalkmış olacak, karar yeter sayılarına göre hareket edilmesi gerekecektir. Limited şirkete ilişkin nisaplar ise TTK m.620, TTK m.589 ve TTK m.621'de düzenlenmektedir.

TTK m.620 uyarınca kanun veya şirket sözleşmesinde aksi  ng r lmediğı takdirde, seçim kararları dâhil, tüm genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır. Bu nedenle sirküler yoluyla karar alınması halinde "tüm ortakların temsil ettiğı oyların salt çoğunluğu" karar yeter sayısı olarak aranacaktır.

TTK m.621 kapsamında ise oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu toplantı yeter sayısını, temsil edilen oyların en az üçte ikisi ise karar yeter sayısını ifade ettiğini belirtmiştik. Bu nedenle "tüm ortakların temsil ettiğı oyların en az üçte ikisi" kararın alınması için gerekecektir.

TTK m.589 uyarınca ise şirket sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. Bu nedenle tüm ortaklardan "esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların" oylarının sağlanması halinde karar alınacaktır. Diğer iki maddeden farklı olarak burada esas sermaye üzerinden bir değerlendirme yapılması gerekecektir.

3.8. Ortaklık Sözleşmesinde Genel Kurulun Karar Alma Yetersayılarının

Düzenlenmesi

3.8.1. Karar Yetersayılarının Artırılması

3.8.1.1. Olağan yetersayıların artırılması

TTK m.620 uyarınca, "şirket sözleşmesinde aksi  ng r lmediğı takdirde" ifadesi kullanılarak şirket sözleşmesi aracılığı ile olağan karar yetersayısından farklı bir yetersayı belirlenebileceğı düzenlenmiştir. Bu nedenle olağan karar yetersayısının ortaklık sözleşmesi ile ağırlaştırılması mümkündür. *Böyle bir ağırlaştırma, ortaklıktaki azınlık haklarının korunmasına da dolaylı yoldan hizmet edecektir. Fakat*

*çok yüksek öngörölmüş sözleşmesel yetersayıların karar alma sürecini kitleme riski vardır. Dolayısıyla ortaklık sözleşmesinde dengeli bir çözüm benimsenmelidir*³⁵⁵.

Ağırlaştırma mutlak çoğunluk yerine daha yüksek orana sahip bir çoğunluğun belirlenmesi ile yapılabileceği gibi yetersayının hesaplanmasına konu olan kısmın genişletilmesi ile de yapılabilecektir. Örneğin toplantıda temsil edilen oyların mutlak çoğunluğuna değil de, oyların tamamının mutlak çoğunluğuna göre bir düzenleme yapılabilir³⁵⁶. Aynı zamanda olağan karar yetersayısının ağırlaştırılması için ortaklık sözleşmesinde yapılacak bu değişikliğin TTK m.621/2 hükmü veya TTK m.589 hükmüne mi tabi olduğunun tespiti gerekmektedir.

3.8.1.2. Ortaklık sözleşmesiyle önemli kararlara ilişkin yetersayıların artırılması

TTK m.620 hükmünde öngörölen olağan karar yetersayısı dışındaki yetersayıların da artırılması mümkündür. Ancak bu artırım yapılırken karar alınmasını olanaksız hale getirecek yetersayılardan kaçınılması yerinde olacaktır.

Akbay'a göre³⁵⁷, TTK m.621 ve m.589 hükümlerinin ağırlaştırılmasında, tartışmaya gerek olmaksızın, TTK m.621/2 uygulanacaktır. Buna göre, ağırlaştırılmış yetersayı daha da ağırlaştırılacaksa, genel kurulda getirilmek istenen yeni yetersayıya uygun bir nisapla karar alınmalıdır.

Örneğin, kanundaki esas sermayenin artırılmasına ilişkin üçte iki çoğunluğun daha da ağırlaştırılarak esas sözleşmede dörtte üç çoğunluğun daha da ağırlaştırılarak esas sözleşmede dörtte üç çoğunlukla alınmasının istenilmesi halinde bu kararın genel kurulda esas sermayenin dörtte üç çoğunluğuyla alınması gereklidir³⁵⁸.

Yine Akbay'a göre³⁵⁹, TTK m.621/2 uyarınca kanunda belirli kararlar için ağırlaştırılmış nisap aranıyorsa, bu nisabı da ağırlaştıracak olan ortaklık sözleşmesi hükümleri ancak ortaklık sözleşmesinde öngörölecek çoğunlukla kabul edilebilir.

Örneğin müdürlerin ve ortakların bağıllık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına ilişkin üçte iki nisabın, esas sermayenin %80'i

³⁵⁵ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 235.

³⁵⁶ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 236.

³⁵⁷ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 238.

³⁵⁸ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3633.

³⁵⁹ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 236.

çoğunluğuna bağlanılmasının istenilmesinde de, bu değişikliğe ilişkin kararın esas sermayenin %80'inin olumlu oylarıyla alınması gerekecektir. Kısacası, şirket sözleşmesinde hangi nitelikte ağırlaştırılmış nisabın yer alması isteniliyorsa, aynı nisapla değişiklik kararının alınması gerekir³⁶⁰.

TTK m.621/2 hükmünün lafzı dikkate alındığında, bu kural ancak hükmün ağırlaştırılmış bir yetersayı aradığı hallerin daha da ağırlaştırılmak istenmesi halinde uygulanacaktır. Bu nedenle hüküm eleştiriye açıktır. TTK m.621/2 hükmünün söz konusu anlamı mehzaz yasa hükmüyle bağdaşmamaktadır.³⁶¹ Zira mehzaz yasa³⁶² sisteminde olağan karar yetersayısını ağırlaştırmak için de aynı hüküm uygulama alanı bulabilmektedir ve lafzen de buna uygun bir yol tercih edilmiştir. TTK m.621/2 hükmündeki lafzı bir çeviri hatasıdır ve kaynak yasaya uygun olarak anlaşılmalıdır. Çünkü bu hükümle, daha sonradan ulaşılması çok güç ya da olanaksız olacak bir yetersayının ortaklık sözleşmesinde kabulü engellenmekte, adeta buna ulaşıp ulaşılmayacağı baştan sınanmaktadır. TTK m.621/2 hükmünün mehzaz kanunun lafzına uygun olarak kaleme alınması gerekliliktir.

TTK m.621/2 uyarınca kanunda belli kararların alınabilmesi için ağırlaştırılmış nisap aranıyorsa, bu nisabı daha da ağırlaştıracak şirket sözleşmesi hükümleri, ancak şirket sözleşmesinde öngörülecek çoğunlukla kabul edilebilir.

İsvBK Art. 808b ikinci fıkrası uyarınca³⁶³ ana sözleşmenin belirli kararlar için kanunun gerektirdiğinden daha fazla çoğunluk öngören hükümleri ancak gerekli çoğunluğun onayı ile yapılabilir, değiştirilebilir veya tekrarlanabilir. TTK m.621/2 zaten ağırlaştırılmış nisap aranan bir kararın yeniden ağırlaştırılmasına yöneliktir. Kanımda burada "çift dereceli nisap artırımı" vardır. Mehzaz kanunda düzenlenen madde uyarınca ise kanunda belirtilen karar nisabının artırılması söz konusu olduğundan tek dereceli bir artış sağlar. Bu hususu TTK m.589'da ortaklık sözleşmesi değişiklikleri için ayrı ve genel bir yetersayı belirlenmesi yerinde olmadığı ve

³⁶⁰ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3633.

³⁶¹ TTK m.621/2: Kanunda belli kararların alınabilmesi için ağırlaştırılmış nisap aranıyorsa, bu nisabı daha da ağırlaştıracak şirket sözleşmesi hükümleri, ancak şirket sözleşmesinde öngörülecek çoğunlukla kabul edilebilir.

³⁶² İsvBK Art. 804: Die Generalversammlung kann einen Beschluss über eine Statutenänderung nur fassen, wenn mindestens zwei Drittel der vertretenen Stimmen und die absolute Mehrheit des gesamten Aktienkapitals zustimmen."

"Madde 804: Genel kurul, ana sözleşme değişikliği ile ilgili bir kararı, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve tüm sermayenin salt çoğunluğunun onayıyla alabilir."

³⁶³ https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en, Erişim Tarihi: 03.03.2024.

karışıklığa sebep olacağı eleştirimizle birlikte değerlendirmek mümkündür. Nitekim kanun koyucu TTK m.621/2'yi mehz kanundan hukukumuzda geçirirken, TTK m.589 uyarınca kanunumuzda ayrı bir özel nisap daha belirlendiğinden, çift derecelendirme yaparken olağan nisap yerine başlangıç noktasını TTK m.589'da düzenlenen nisap olarak belirlemiştir.

TTK m.621/2'nin daha tutarlı bir biçimde düzenlenmesi için şu şekilde aktarılmalıdır: "Kanunda düzenlenen karar yeter sayısının ağırlaştırılması gereken durumlarda, şirket sözleşmesi ile belirlenecek olan daha yüksek bir çoğunlukla karar alınabilir." Ancak, böyle bir düzenleme TTK m.620'yi tekrarı niteliğinde olacak ve şirket sözleşmesi ile olağan nisaptan daha ağır bir nisap öngörülmesini düzenleme bakımından bu iki madde denk hale gelecektir.

3.8.2. Yetersayıların İndirilmesi

Ortaklık sözleşmesiyle kanunen öngörülen yetersayıların artırılması gibi yetersayıların indirilmesi de mümkündür. Akbay'a göre³⁶⁴, bu çoğunluğun türünde yapılacak bir değişiklikle gerçekleştirilebileceği gibi, çoğunluğun üstüne inşa edildiği ölçeğin kapsamı daraltılarak da yapılabilir. Örneğin mutlak çoğunluk yerine basit çoğunluk sistemi kabul edilebilir. Veyahut toplantıda temsil edilen oyların mutlak çoğunluğu yerine, toplantıda kullanılmış oyların çoğunluğuna da atıf yapılabilir.

Bu değişiklikler yalnızca bazı kararların kabulü için düzenlenebilir. Ortaklık sözleşmesinde bu hususlara baştan yer verilebileceği gibi sonradan yapılan bir sözleşme değişikliği ile de yapılabilir. Yetersayıların indirilmesi aynı zamanda şirket içindeki dengeyi değiştirebilir ve azınlık haklarının korunmasını zorlaştırabilir. Bu nedenle, yetersayıların indirilmesi dikkatle değerlendirilmeli ve şirketin tüm paydaşlarının çıkarlarını göz önünde bulunduracak şekilde yapılmalıdır. Olağan karar yetersayısını daha da aşağı çeken bir düzenleme için TTK m.621/2'ye paralel bir yorum yapılamaz, bunların ortaklık sözleşmesine uygun bir yetersayıyla yapılması gerekir³⁶⁵.

Olağan karar yetersayısına ilişkin bu durumlar TTK m.620 hükmü dışında düzenlenen ağırlaştırılmış yetersayılar için uygulanmaz ve ağırlaştırılmış yetersayılar

³⁶⁴ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 239.

³⁶⁵ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 239.

aşağı çekilemez. Kanunen TTK m.589’da ve 621’de öngörülen yetersayıların azaltılması olanaklı değildir³⁶⁶. Bu anlamda ağırlaştırılmış yetersayı hükümlerinin nispi bir emredicilik taşıdığı belirtilebilir³⁶⁷. Bu durum, ağırlaştırılmış yetersayıların, olağan karar yetersayısıyla karşılaştırıldığında daha katı bir zorunluluk taşıdığını gösterir. Ağırlaştırılmış yetersayılar, genellikle şirketin temel politika ve stratejilerini belirleyen kararlar gibi kritik konularda kullanılır ve bu kararların alınmasında genellikle daha yüksek bir oy oranı gerektirir.

3.9. Çağrısız Genel Kurulda Yetersayılar

Anonim şirketlere paralel olarak, limited şirketlerde de yasa çağrısız genel kurul yapılmasına imkan tanımaktadır³⁶⁸. TTK m.416 hükmü, TTK m.617/3 hükmünün atfıyla, limited şirketlere de kıyasen uygulanmaktadır³⁶⁹. Bu şekilde TTK m.617/2’deki çağrıya ilişkin şartlara uyulmaksızın toplantı yapılabilmesi mümkün kılınmıştır.

TTK m.416/1 uyarınca çağrısız genel kurulun tanımı yapılmıştır. Hükme İsviçre Borçlar Kanunu m.701 hükmü mehz teşkil etmektedir. Buna göre bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler. Genel kurul toplantılarının çağrılı yapılması asıl, çağrısız yapılması ise istisnadır³⁷⁰.

Çağrısız genel kurul toplantısının iki tane geçerlik şartı bulunmaktadır:

a) Bütün payların sahipleri veya temsilcileri toplantıya katılmış ve toplantı sonuna kadar hazır bulunmuş olmalıdır,

b) Toplantının çağrısız düzenleniyor olmasına itiraz edilmemiş olmalıdır (TTK m.416/1). Toplantının geçerli sayılabilmesi için her iki şartın da sağlanmış olması zorunludur³⁷¹.

³⁶⁶ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 190.

³⁶⁷ Akbay, a.g.e., 2010, 239.

³⁶⁸ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3630.

³⁶⁹ Yıldız, B. (2022). “Çağrısız Genel Kurul ve Ticaret Sicili Açısından Bazı Değerlendirmeler”, *Ticaret Sicili ve Şirketler Hukukuna Etkileri Sempozyumu*, İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 116-135, 118.

³⁷⁰ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, a.g.e., 2021, 539.

³⁷¹ Yıldız, a.g.m., 2022, 119.

Çağrısız genel kurul bakımından gerekli yetersayı kanunda açıkça düzenlenmemiştir. Ancak alınan kararların oybirliği ile alınması şart değildir. Yalnızca söz konusu kararlar ilgili olarak yasanın öngörülen nisaba uygun olarak karar alınmış olması yeterlidir³⁷². Bu nedenle toplantı yetersayısı sağlandığının tespiti sonrası, alınacak karar için gerekli karar yetersayısı aranacaktır. Toplantı yetersayısı ortakların tümünden oluşmaktadır. Bir ortağın toplantıyı terk etmesi ile o andan itibaren genel kurulun karar alabilme yeteneği ortadan kalkar. Bu nedenle, çağrısız genel kurulda tüm payların temsil edilme zorunluluğunu içeren toplantı yetersayısı sadece toplantı açılışında değil; tüm toplantı süresince aranmaktadır³⁷³. Çağrısız genel kurulda gündeme oybirliği ile madde eklenebilir, aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir (TTK m.416/2)³⁷⁴.

Çağrısız genel kurulun bu geçerlik şartlarına aykırılığın yaptırımı ise yokluktur³⁷⁵. Yargıtay bir kararında³⁷⁶;

Mahkemece bozma ilamına uyularak yapılan yargılama, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, davalı şirketin davaya konu ortaklar kurulunun çağrısız olarak toplandığı, TTK'nın 618/3-c maddesi uyarınca sorumluluk davası açılması için bu konuda ortaklar kurulu kararı alınması ve kararın da TTK'nın 617/3 maddesi atfı ile 416. maddesi uyarınca çağrısız toplanması halinde bütün pay sahiplerinin aralarından biri itirazda bulunmadan toplanılarak alınması gerektiği, davaya konu toplantıda çağrısız ortaklar kurulu davacı dışındaki diğer iki ortakla yapıldığından kararın yok hükmünde olduğu gerekçesiyle, davanın kabulü ile, davalı şirketin 15/02/2013 tarihli 6 no'lu ortaklar kurulu kararının yok hükmünde olduğunun tespitine karar verilmiştir."

Yıldız'a göre, çağrısız genel kurul yöntemi, özellikle az sayıda pay sahibi bulunan veya aile şirketi niteliğindeki şirketlerde sıklıkla tercih edilmektedir. Tüm pay sahiplerinin toplantının düzenlenmesi konusunda mutabakata vardıkları durumlarda, Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 414. maddesinde belirtilen ilan ve posta masraflarına katlanmadan ve en az iki haftalık çağrı süresi beklemeden genel kurul toplantısı hızlıca gerçekleştirilebilir³⁷⁷.

³⁷² Pulaşlı, Şerh, a.g.e., 2024, s. 3630.

³⁷³ Çebi, a.g.e., 2017, 106.

³⁷⁴ Pulaşlı, a.g.e., 2024, 3630

³⁷⁵ Yıldız, a.g.e., 2019, 119.

³⁷⁶ Yargıtay 11.HD., 2015/9575 E., 2016/4408 K., 20.04.2016 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 10.09.2024).

³⁷⁷ Yıldız, a.g.e., 2019, 117.

3.10. TTK m.589 ile TTK m.621'e İlişkin Eleştiriler

TTK m.589/1 maddesinin ikinci cümlesi ile önemli kararlar saklı tutulmuştur. Bu sebeple TTK m.621'de yer alan ve şirket sözleşmesinin değişikliğini içeren hallerde bu maddede öngörülen nisaplar aranacaktır. Çifte nisap araması sebebiyle her ne kadar 621.madde daha ağır bir nisap görünümünde olsa dahi, TTK m.589 da aranan yetersayının daha ağır olduğu durumlar söz konusu olabilmektedir. Kanunda yer alan bu çelişki ise doktrinde tartışmalara sebebiyet vermiştir. Genel olarak öğretide TTK m.589 ile TTK m.621 arasında sistematik bir hata olduğu ve bunun yasal düzenleme ile aşılması gerektiğine dair görüş birliği vardır.

Pulaşlı'ya göre³⁷⁸ ise, TTK m.589/1 de yer alan "621.madde hükmü saklıdır" ibaresi maddeye Adalet Alt Komisyonunda bilinçli olarak eklenmiştir. Bu nedenle bu bilinçli tercih göz önüne alındığında bunun sistematik bir hata mı yoksa İsviçre mehzaz kanunundan sapma mı olduğu hususu tartışmalıdır.

Pulaşlı'ya göre, TTK m.621'de aranan nisaplar, TTK m.589'da aranan nisabın altındadır, çünkü esas sermayenin salt çoğunluğuna sahip olan ortak veya ortaklar, oyda imtiyazla toplantıda temsil edilen oyların üçte ikisine sahipler, 621.maddede sayılan konularda karar alabileceklerdir.

Kanun koyucunun TTK m.621'de sayılan önemli kararların alınmasında çifte nisabı öngörmesinin amacı limited şirketin kuruluşunda oy imtiyaz hakkının tanınmasıyla birlikte, kurucuları bilinçli hareket etmeye sevk ederek genel kurulda karar alınmasının kolaylaştırmaktadır. Bu sayede sermayenin salt çoğunluğuna sahip olacak bir ortağın, oyda imtiyaz hakkı elde etmesiyle 621.maddede sayılan önemli kararları tek başına alması nedeniyle ortaya çıkabilecek sorunlar engellenmiş olacaktır. Pulaşlı'ya göre sonuç olarak, bu konuda bir sistem hatası değil, mehzaz İsvBK m.808 ile bağlantılı olarak m.780'den bir sapma olduğu kabul edilebilir.

Altaş'a göre ise³⁷⁹, TTK'nın 621.maddesinde öngörülen özel karar yetersayısı, 589.maddede öngörülen genel karar yetersayısına göre, ağırlaştırılmış değil hafifletilmiş bir yetersayıdır. 621.maddede öngörülen karar nisapları, esas itibariyle, sözleşme değişikliği için değil de genel kurul kararları için öngörülmüştür.

³⁷⁸ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3632.

³⁷⁹ Altaş S. (2023). *Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 122.

Genel kurulun genel nitelikli kararlarına ilişkin 620. madde ile kıyaslandığında da, gerçekten ağırlaştırılmış nisap öngörmektedir. 621. madde hükmünden anlaşılan, genel kurul toplantısında, şirket esas sermayesinin salt çoğunluğunun toplantıda hazır bulunması ve kararı bu toplantıda temsil edilen oyların en az üçte ikisi ile alınmasıdır. Oysa 589.madde, genel nitelikli sözleşme değişikliklerinin, sözleşme ile daha ağırlaştırılmamış ise esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilmesini öngörmektedir. Altaş'a göre TTK'nın 589 ve 621.maddeleri, bu yanlış anlamayı ya da yanlışlığı ortadan kaldıracak şekilde yeniden düzenlemelidir.

Poray/Tekinalp/Çamoğlu'na göre ise³⁸⁰, TTK'da limited ortaklıklarda imtiyazlı oyların sözleşme değişikliklerinde kullanılamayacağına ilişkin (AO'lardaki 479.maddeye paralel) genel bir hüküm yoktur. Bu nedenle sözleşme değişikliklerinde imtiyazlı oylar da kullanılabileceğinden sonuçta 2/3'ten çok daha az sermayeyi temsil eden bir oy gücü ile karar alınması mümkün olabilecektir. Kısacası TTK 621.maddedeki önemli kararlara ilişkin nisabın TTK m.59'daki sözleşme değişikliklerini düzenleyen genel hükümdeki nisaptan daha hafif olduğu gözlenmektedir. Bu ikilemin nedeni TTK m.589 ve 621 maddelerinin kaynaklarının farklı olmasıdır. Anılan iki madde arasındaki çelişkiyi yaratan sistem farkı, TK 589'un (AlmLŞK'nun 53.maddelerinden esinlenmiş olan) ETK 513.maddesinden, önemli kararları düzenleyen 621.maddenin ise İsvBK'nun 808b hükmünden alınmış olmasından kaynaklanmaktadır. Öğretide tüm yazarlar bu ikilemin yapılacak bir yasal düzenleme ile giderilip, iki hüküm arasındaki ahengin sağlanması gerektiği inancındadır.

Gürkan'a göre³⁸¹ ise, anonim şirketlerden farklı olarak limited şirketlerde sözleşme değişikliğinde oya tanınmış imtiyazın etkisiz kalacağı açıkça kabul edilmemiştir. Oysa bu konuda da anonim şirket hükümleri ile paralellik saplanarak oydaki imtiyazın sözleşme değişikliğinde uygulanmayacağı açıkça kabul edilmelidir. Bu düzenleme yapılmadığı sürece sözleşme değişikliğinin karara bağlandığı genel kurul toplantılarında da oydaki imtiyazlar dikkate alınmak zorundadır.

³⁸⁰ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 542.

³⁸¹ Gürkan, M. (2014). “Şirket Sözleşmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 88(5), 41-56, 43.

Kendigelen'e göre³⁸² ise, sorunun temelinde şüphesiz bir yandan TTK m.621 hükmünü İsvBK'dan yeni kanuna aynen aktarırken, öte yandan da bu hükümle kesinlikle uyumlu olmayan TK m.589/1 hükmünü, üstelik hiçbir süzgeçten geçirmeksizin, eTK m.513/1'den aynen aktarmak yatmaktadır. Oysa limited şirketlere ilişkin hükümlere kaynaklık eden İsviçre hukukunda şirket sözleşmesinin değiştirilmesine yönelik olarak ayrıca özel bir nisap öngörülmemiş, aksine eski düzenlemedeki nisaba ilişkin (2005 değişikliği öncesi İsvBK m.784/2) son revizyon sırasında tamamen kaldırılmıştır. Her iki hükmün bir arada uygulanması açık bir çelişki yaratacağından, en kısa zamanda bu hatanın giderilmesi ve bu amaçla TTK m.589/1'de öngörülen nisabın kaldırılması veya en azından TTK m.621'de görülen düzenleme ile çelişmeyecek bir içeriğe büründürülmesi zorunludur.

Akbay'a göre³⁸³, benimsenen bu sistem içinde, öyle bazı haller ortaya çıkabilir ki, önemli karar kategorisinde sınıflandırılmış bir sözleşme değişikliği, TTK m.589'a tabi bir ortaklık sözleşmesi değişikliğinden daha kolay yapılabilir. Bu da sistemin kendi içinde uyumsuzluğa neden olur. Bu noktada kaynak yasadaki gibi bir yolun tercih edilmesi daha uygun olacaktır.

Yıldız'a göre³⁸⁴, İsviçre değişikliğinden alınan bu hüküm, sözleşme değişikliğinde gerekli olan nisaplardaki ahengi bozmuş gözükmetedir. Zira İsviçre hukukunda önemli kararlar başlığı altında m.808b, hükmüyle bir düzenleme getirilirken, 1936 tarihli BK m.784/2'de yer alan; *“Sözleşmede aksi öngörülmemişse, değişiklik için sermayenin en az dörtte üçünü temsil eden ortakların dörtte üçünün muvafakati şarttır.”* şeklindeki özel nisabın tamamen terk edilmesi yoluna gidilmiş ve sözleşme değişikliğini düzenleyen yeni m.780'de herhangi bir özel nisap aranmamıştır. Ne var ki bu durum tasarımı hazırlayanlar tarafından gözden kaçırılmış ve 6762 sayılı Kanunun 513.maddesindeki nisabın yanına, ayrıca İsviçre hukukundaki düzenlemeye paralel başka bir özel nisap getirilerek nisaplar konusundaki denge bozulmuştur.

Çoştan'a göre ise³⁸⁵, TTK m.621'de sayılan önemli kararlar dışında kalan şirket sözleşmesi değişikliklerinin, TTK m.589'a göre gerçekleştirilmesi gerekeceği için,

³⁸² Kendigelen, *a.g.e.*, 2021, 471.

³⁸³ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 234.

³⁸⁴ Yıldız, *a.g.e.*, 2019, 114.

³⁸⁵ Çoştan, *a.g.m.*, 2015, 69-70.

şirket sözleşmesinin adi nisapla (TTK m.620) değiştirilmesi mümkün olmayacaktır. Bu bağlamda somut olayda TTK m.589'daki nisap sağlanamasa bile, TTK m.621'deki nisap sağlanmış ise önemli karar niteliğindeki sözleşme değişiklikleri gerçekleştirilebilecektir.

Buna karşılık önemli karar niteliği taşımayan bir sözleşme değişikliği için de TTK m.621'deki nisap sağlansa bile, TTK m.589'daki nisabın sağlanamaması söz konusu olabilecektir. Zira TTK m.589'da esas sermayenin üçte ikisinden, TTK m.621'de ise sermayenin salt çoğunluğundan söz edilmektedir. Bu durumun nisaplar arasındaki dengeyi bozduğu açıktır. Bu sorun, limited şirketler hukuku alanında yenilik olarak 620'nci ve 621'inci maddelerin öngörülmesi, buna karşılık kaynağını 6762 sayılı TTK m.513'den alan TTK m.589'un da ayrıca düzenlenmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Nitekim İsviçre Borçlar Kanunu m.808b'de (TTK m.621) önemli kararlar düzenlenmiş, buna karşılık şirket sözleşmesinin değiştirilmesini düzenleyen İsvBK m.780'de şirket sözleşmesinin değiştirilmesi için ayrı bir nisap öngörülmemiştir. Dolayısıyla İsvBK m.808b uyarınca önemli karar niteliği taşımayan şirket sözleşmesi değişikliklerinin, İsviçre Borçlar Kanunu m.808 (TTK m.620) uyarınca olağan nisapla gerçekleştirilebilmesine olanak tanınmıştır. İsvBK m.808b'nin gerekçesinde de bu maddeyle, İsviçre hukukunda limited şirketler hukukuna ilişkin değişiklik öncesinde, şirket sözleşmesi değişikliğini (İsvBK eski m.784/2; 6762 s. TTK m. 513), payın devrini (İsvBK eski m.791/2; 6762 s. TTK m.520/2), payın bölünmesini (İsvBK eski m.795; 6762 s. TTK m.524) ile şirketten çıkma ve çıkarılmayı düzenleyen hükümlerin (İsvBK eski m.822; 6762 s. TTK m.551) tek bir madde içerisinde düzenlendiği belirtilmiştir (*BotschaftGmbH, 3210*).

Biçer-Hamamcıoğlu'na göre³⁸⁶, TTK m.589'un şirket sözleşmesi değişikliklerini TTK m.621'in ise ağırlaştırılmış şirket sözleşmesi değişikliklerini düzenleyerek, bu iki hüküm arasında da TTK m.421'e benzer bir ilişki yaratılmak istendiği söylenebilir. Böyle bir düşüncenin kabulü halinde dâhi yetersayılar açısından TTK m.589 ve 621 arasındaki çelişkinin giderilmesi gerekmektedir.

³⁸⁶ Hamamcıoğlu, E., Biçer, L. (2017).“Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(149-150), 71-134, 89.

3.10.1. Değerlendirme

Doktrinde yer alan bu eleştirilerin ışığında, Türk Ticaret Kanunu TTK m.589 ve TTK m.621 arasında belirgin bir çelişki olduğu görülmektedir. Bu çelişki, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi ve önemli kararların alınmasında öngörülen yetersayılar arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanmaktadır. Eleştirilerin çoğu, TTK m.589 ve TTK m.621 arasındaki çelişkinin giderilmesi gerektiği konusunda hemfikirdir.

Kanaatimce, TTK m.589 ile TTK m.621'nin birbirleriyle uyumsuz olmasının temelde iki sebebi bulunmaktadır. Bu sebepler, alındıkları mehzaz kanunların farklı kaynaklara dayanması ve limited şirketlerde oy hakkında imtiyaza ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemesidir.

TTK m.589, Alman Kanunu olan GmbHG § 53'ten alınmıştır. Bu maddede, şirket sözleşmesinin değiştirilme şekli düzenlenmiş olup, maddenin ikinci fıkrasında *"Karar, kullanılan oyların dörtte üç çoğunluğunu gerektirir. Ortaklık anlaşması başka gereklilikler de getirebilir."* şeklinde ifade edilmiştir. Ancak, GmbHG § 57c'nin dördüncü fıkrasında, Türk hukukunda olduğu gibi nitelikli bir nisap belirlenmemiş, şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin olarak yine GmbHG § 53'e atıf yapılmıştır.

TTK m.589 genel sözleşme değişiklikleri için gerekli olan yetersayıları belirlerken, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararını aramaktadır. Bu durum, belirli bir çoğunluğun karar almasına olanak tanırken, aynı zamanda ortakların oy hakkının belirli bir oranda temsil edilmesini gerektirmektedir.

TTK m.621 ise, İsviçre Borçlar Kanunu (OR) Art. 808b'den hukukumıza alınmıştır. Bu maddeye göre, "Temsil edilen oyların en az üçte ikisinin çoğunluğu ve oy kullanma hakkının kullanılabilceği nominal sermayenin tamamının salt çoğunluğu ile alınan üyeler genel kurul kararı aşağıdaki durumlarda gereklidir." şeklinde düzenlenmiştir. Mehzaz kanunda da önemli kararlar başlığı altında on bir adet madde sıralanmıştır. OR Art.808 uyarınca; *"Üyelerin genel kurulu, kanunda veya esas sözleşmede aksi belirtilmedikçe, temsil edilen oyların salt çoğunluğuyla karar alır ve seçimlerini gerçekleştirir."*

Kanun koyucu, İsviçre Borçlar Kanunu'ndaki düzenlemeleri göz önünde bulundurarak genel ve özel kararlara ilişkin nisaplar belirlemiştir. Ayrıca GmbHG'

deki sistematığı de içeren bir düzenleme yapmıştır. Ancak, bu iki düzenlemenin bir araya gelmesi, TTK m.589 ile özel olarak belirlenen nisap arasında uyumsuzluk yaratmıştır. Öyle ki TTK m.589 hükmü toplantı ve karar yetersayı şeklinde karma yetersayı niteliği taşımaktadır. İsviçre anonim ortaklıklarına ilişkin eski düzenlemelerde bu tip yetersayılara yer verilmişken yeni düzenlemelerle kural olarak bunlar kaldırılmıştır³⁸⁷. Bu değişiklikler, karar alma süreçlerini daha net ve belirgin hale getirmeyi amaçlamaktadır. Ancak, kaldırılan bu hususun yerine, Alman hukukunda yer alan bir düzenlemenin İsviçre mehzaz kanunundan alınan bir hükme eklenmesi, uyumsuzluğa yol açmıştır. Böylece, iki farklı sistem arasında bir çelişki meydana gelmiştir.

Bu iki maddenin uyumsuzluğunun başka bir önemli boyutu ise, limited şirketlerde oy hakkına imtiyaz tanınması konusunda bir düzenlemenin yer almamasıdır. Alman kanununda kullanılan oyların dörtte üç çoğunluğu, Türk hukukuna "esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla" olarak aktarılmıştır. Bu çeviri, Türk hukukunun genel yapısına uygun bir şekilde düzenlenmiş olsa da, Türk hukukunda anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde imtiyaz kaldırılmamıştır. Bu durum, TTK m.621'de belirlenen nisabın TTK m.589'dan bazı hallerde daha kolay alınmasına olanak tanımakta ve dolayısıyla önemli bir çelişki ortaya çıkarmaktadır.

Kanaatimce, bu uyumsuzlukları gidermek için iki çözüm yolu bulunmaktadır. Bunlardan ilki, TTK m.589 hükmünün tamamen kaldırılmasıdır. Eğer bu madde yürürlükten kaldırılırsa, geriye yalnızca genel ve özel kararlar için iki ayrı nisap kalacaktır. Bu durum, mevcut sistemdeki karmaşıklığı ortadan kaldırarak, karar alma süreçlerini daha sade ve anlaşılır hale getirecektir.

TTK m.621, önemli kararlar için belirlenen ağırlaştırılmış nisabı düzenlerken, TTK m.589, genel kararlar için karma bir yetersayı öngörmektedir. Bu çelişki, uygulamada belirsizliklere yol açmakta ve karar alma süreçlerinin etkinliğini azaltmaktadır. TTK m.589'un kaldırılması, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi gibi önemli işlemlerde yalnızca TTK m.621'de belirlenen ağırlaştırılmış nisabın uygulanmasını sağlayarak, uyumlu ve tutarlı bir çerçeve oluşturacaktır. Dolayısıyla,

³⁸⁷ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 233, dn. 676.

TTK m.589'un kaldırılması, hem sistemin bütünlüğünü sağlamakta hem de hukuki belirsizlikleri ortadan kaldırmakta önemli bir adım olacaktır.

Limited şirketlerde imtiyazlı oyların varlığı, özellikle şirket sözleşmesi değişikliklerinde büyük bir öneme sahiptir. Bu süreçte imtiyazlı oy haklarına sahip paylar, karar alma mekanizmasını doğrudan etkileyebilir. Özellikle, esas sermayenin belirli bir oranının aranması veya katılan ortakların çoğunluğunun kabulü gibi durumlarda, imtiyazlı oy hakları karar süreçlerinde belirleyici bir unsur haline gelmektedir. Öyle ki, bu haklar imtiyaz sahiplerine veto yetkisi veya alınan kararlar üzerinde çok daha güçlü bir etki sağlama imkanı tanır.

Sözleşme değişiklikleri sırasında imtiyazlı oylar, hem çoğunlukla alınması gereken stratejik kararlarda hem de azınlık haklarının korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle imtiyazlı oyların kullanımı, şirket içi güç dengelerini etkileyebileceği gibi kötüye kullanıma ve azınlık haklarının ihlaline açık bir alan da yaratabilir.

Limited şirketlerde imtiyazlı oyların sınırlandırılması, karar alma süreçlerinde özellikle şirket sözleşmesi değişiklikleri gibi kritik konularda aranan çoğunluğun niteliği ve miktarına doğrudan etki edecektir. Öyle ki, Türk Ticaret Kanunu'nun 621. maddesi ve ilgili diğer düzenlemeler bağlamında, esas sermaye oranlarına veya temsil edilen oy haklarına göre belirlenen karar nisapları, imtiyazlı oyların sınırlandırılması durumunda yeniden şekillenir.

Örneğin bu sınırlandırma, karar alma sürecinde imtiyazlı oyların tanıdığı ağırlıklı etkiyi ortadan kaldırarak tüm ortakların oy gücünü daha eşit bir şekilde yansıtabilir. Diğer bir seçenek olarak ise şirket sözleşmesinin değiştirilebilmesi için gereken üçte iki çoğunluk, imtiyazlı oy haklarının varlığı halinde, belirli ortakların veto yetkisine de dönüşebilecektir. Fikrimce bu bağlamda fikrimce imtiyazların sınırlandırılması, bir yandan şirket yönetiminin işlevselliğini artırırken, diğer yandan da azınlık haklarının korunması açısından tartışmalı sonuçlar doğurabilecektir.

Hukuki anlamda imtiyazlı oyların sınırlandırılması ise TTK m.589 ve m.621 gibi maddelerde öngörülen çoğunluk arayışlarının yeniden değerlendirilmesine neden olabilecektir. Özellikle, "önemli kararlar" kapsamında yer alan şirket sözleşmesi değişiklikleri gibi konularda imtiyazlı oyların sınırlandırılması, karar nisabını yalnızca esas sermaye oranına dayandırabilir. Ancak bu tür bir değişiklik, imtiyaz sahiplerinin

haklarının ihlali olarak değerlendirilip uyuşmazlıkların artmasına yol açabileceği için bunun önüne geçmek adına sınırlandırmanın açıkça düzenlenmesi ve ortakların rızasıyla kabul edilmesi yollarına başvurulabilecektir.

Sonuç olarak, imtiyazlı oyların sınırlandırılması veya kaldırılması, şirket karar alma süreçlerinde demokratikliği artırmakla birlikte, azınlık haklarının korunması ve şirket içi güç dengelerinin gözetilmesi açısından titizlikle ele alınmalıdır. Bu tür bir düzenleme, yalnızca şirket sözleşmesinde yer alan açık hükümlerle değil, aynı zamanda TTK'nın genel ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Türk Ticaret Kanunu m.589'un kaldırılmasının daha isabetli olacağı görüşü ise limited şirketlerde karar alma süreçlerinin daha sade, etkin ve demokratik bir yapıya kavuşturulması gerekliliğine dayanmaktadır.

Kanaatimce TTK m.589'un kaldırılması gerektiğini savunmanın önemli gerekçelerinden biri alternatif hükümlerin yeterliliği ile ilgilidir. Özellikle TTK m.621 niteliğindeki hükümler, şirket sözleşmesi değişikliklerinde aranan karar nisaplarını düzenlemekte ve bu düzenlemeler maddenin sağladığı ek düzenlemelere duyulan ihtiyacı ortadan kaldırmaktadır. Bu durumda, TTK m.589'un varlığı, karar alma süreçlerinde gereksiz bir karmaşıklık yaratmaktadır. Esasen önemli kararların alınmasında yeterli düzenlemeler ise zaten mevcut olup düzenleme altına alınmıştır.

Diğer bit gerekçe olarak ise limited şirketlerin daha esnek bir yönetim yapısına ihtiyaç duyduğu göz önünde bulundurulduğunda, anonim şirketler için öngörülen ağırlaştırılmış çoğunluk uygulamalarının limited şirketler için uygulanması uyumsuzluk yaratabilecektir. TTK m.589, limited şirketlerin özelleşmiş yapısını göz ardı ederek bu şirketlerin daha esnek ve hızlı karar alma süreçlerini engellenmesi sonucunu doğurabilecektir. Sayılan tüm bu sebeplerden ötürü maddenin kaldırılması, limited şirketler için daha işlevsel ve demokratik bir ortam oluşturacaktır.

Diğer çözüm yolu ise oy hakkında imtiyazın yasaklanmasıdır. Anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirketlerde de oy hakkında imtiyazın yasaklanması gündeme gelebilecektir. Ancak, ne Alman Kanunu (GmbHG) ne de İsviçre Borçlar Kanunu, oy imtiyazlarını yasaklamaktadır. Bu nedenle Türk hukukunun oy hakkında imtiyazı yasaklaması, bu durumda uluslararası hukukla uyum sorunlarına yol açabilecektir. TTK m.621 ve TTK m.589 arasındaki uyumsuzluğu gidermek için limited şirketlerde imtiyazlı oyların kullanımını yasaklamak yerine, daha dengeli ve

uyumlu bir düzenleme yapılması gerekebilir. Bu düzenleme, hem Türk Ticaret Kanunu'nun kendi içindeki tutarlılığı sağlamak hem de uluslararası standartlarla uyumlu bir çerçeve oluşturmak açısından önemlidir.

Limited şirketlerde imtiyazlı oyların kullanımını tamamen yasaklamak yerine, bu oyların kullanımına belirli sınırlar koymak daha etkili bir çözüm olabilecektir. Örneğin, önemli kararların alınmasında imtiyazlı oyların dikkate alınmaması veya sadece belirli şartlar altında kullanılmasına izin verilmesi sağlanabilir. Böylelikle imtiyazlı oylar, ortakların karar alma süreçlerindeki eşitliğe zarar vermeden belirli bir çerçevede tutulmuş olacaktır.

Sonuç olarak, TTK m.589 ve TTK m.621 arasındaki uyumsuzluk, yalnızca yasal metinlerin içsel çelişkileri değil, aynı zamanda uygulamada ortaya çıkan sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, bu iki maddenin yeniden gözden geçirilmesi ve kaynaklarının incelenerek ortak bir düzenleme oluşturulması, Türk Ticaret Kanunu'nun genel işleyişini ve hukuki güvenliği artıracaktır.

4. ESAS SERMAYENİN ARTIRILMASI AZALTILMASI ve GENEL KURULA İLİŞKİN KARARLARIN İPTALİ

4.1. Genel Anlamda Esas Sermayenin Artırılması

Limited şirkette esas sermaye artırımı, şirketin mevcut sermayesinin artırılması anlamına gelir. TTK m.590 ile özel değişikliklerden birini meydana getiren “esas sermayenin artırılması” hususu düzenlenmiştir. Buna göre; *“Şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uymak şartıyla esas sermaye artırılabilir.”*

6102 sayılı TTK, 6762 sayılı kanunun 516. maddesinde yer alan hükmü korumuş, yeni kanunda da kuruluşla ilişkin hükümlere yollama yapılarak esas sermaye artırımını ek kuruluş şeklinde görmüştür. Nitekim esas sermaye artırımı süreci de şirketin malvarlığı, esas sermaye paylarını etkilemesi gibi sebeplerden ötürü şirketin kuruluş sürecine benzer biçimde karmaşık ve önemli bir süreçtir. Hükmün özel olarak düzenlenmesinin temelinde ise ortakların katılımlarına ilişkin hakların ve alacaklıların korunması esası yatmaktadır.

Moroğlu’na göre³⁸⁸, esas sermaye artırımı özel bir anasözleşme değişikliği niteliğinde olmasına, kanunda bu husus göz önünde bulundurulmasına rağmen genel olarak kuruluş hükümlerine yollama yapılması hatalı ve çelişkili bir tutum olup esas sermaye artırımının özel bir şekilde düzenlenmesi gerekirdi.

Çamoğlu’na göre ise, her ne kadar yasa, kuruluş hükümlerinin tamamının sermaye artırımında aynen uygulanmasından söz etmekte ise de bu hükümlerin tamamının sermaye artırımında aynen uygulanması söz konusu olmadığından, yasanın bu söylemini “uygun düştüğü ölçüde” şeklinde anlamak gerekir³⁸⁹.

Bunun yanı sıra Çamoğlu³⁹⁰, yasanın uygulamada özellikle aynı sermaye konmasına ve bir işletme ve ayınların devralınmasına vurgu yapıldığını, kuruluş hükümleri arasında yer almayan rüçhan hakkının 591. maddede özel bir hükümle düzenlendiğini, TTK m.621/1-e,d bentlerinde nisapların, TTK m.583/5 ile öz kaynaklardan sermaye artırımının, TTK m.462/3 ile de dış kaynaklardan sermaye artırımının ön koşuluna ilişkin hükümlerin düzenlendiğini belirtmiş, sözü geçen

³⁸⁸ Moroğlu, *a.g.e.*, 2016, 374.

³⁸⁹ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 544.

³⁹⁰ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 544.

hükümler ile çözüme ulaşılamaması halinde ise anonim şirketlere ilişkin hükümlerin örnekseme yolu ile uygulanabileceği görüşünde olduğunu ifade etmiştir.

Şener'e göre ise kuruluşa ilişkin düzenlemeler sermaye artırımında ortaya çıkacak ihtilafların çözümü bakımından çok yetersizdir. Kanun koyucunun anonim ortaklığa ilişkin ayrıntılı hükümlere atıf yapması ve boşlukları bu yolla doldurması daha isabetli olabilecek iken bu yönde bir düzenleme yapılmamıştır³⁹¹.

Limited şirket esas sermayeli (belirli=sabit) olduğu için, şirket sözleşmesinde itibari bir rakam olarak görülen sermayenin artırılması için de sözleşme değişikliğine ihtiyaç vardır³⁹². Esas sermaye artırılma sebepleri olarak ise ekonomik olarak kredi ihtiyacını sağlamak, işletme hacmini büyütmek, farklı ve yeni yatırımlar yapmak, başka bir işletmeyi devralmak, vadesi gelen borçları ödemek gibi durumları sıralayabilmemiz mümkündür³⁹³.

Sermayenin artırılması limited şirketlerde bazı sebeplerden ötürü zorunlu olarak da ortaya çıkabilir. Ortaklığın mali açıdan taze paraya gereksinim duyması, öz kaynaklarının sermayeye dönüştürülmesi, esas sözleşmede yer alan ancak pasif durumdaki işletme konusunun faaliyete geçirilmesi gibi sebepler sermaye artırımında rol oynayabilir³⁹⁴.

*"Sermaye artırımına ilişkin olarak kuruluş aşamasındaki sermayeye ilişkin kuralların burada da uygulanması gerekir. Bu nedenle sermaye artırımının aynen sermaye koyma işlemlerinde olduğu gibi, nakdi sermaye artırımı veya aynı sermaye artırımı olmasının yanı sıra şirketin faal olmasından ötürü, öz kaynaklara dayalı olarak da gerçekleştirilecek olması mümkündür."*³⁹⁵

4.2. Sermaye Artırımının Türleri

Sermaye artırımının farklı çeşitli şekilleri vardır. Sermaye artırımı;

- Sermaye ortakların taahhütlerinin artırılması veya yeni paylar teşkil edilmesi yoluyla gerçekleştirilebilir.
- Sermaye iç kaynaklardan, örneğin yedeklerin ve karların sermayeye eklenmesi veya dışarıdan taze para sağlanması yolu ile artırılabilir.

³⁹¹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 203.

³⁹² Bozkurt, T. (2021), *Şirketler Hukuku Adi Ortaklık Kollektif Şirket Komandit Şirket Anonim Şirket Limited Şirket Kooperatifler*, Ankara: Yetkin Yayınevi, s. 569.

³⁹³ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 203.

³⁹⁴ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., 2024, 3729.

³⁹⁵ Dedeağaç, a.g.e., 2021, 198.

- Sermaye artırımını nakdi veya ayni ya da karma nitelikte olabilir³⁹⁶.

Esas sermaye şirketin iç kaynaklarından artırıldığı takdirde, mevcut ortaklara, sermaye payları oranında yeni pay verilmesi veya mevcut itibari değeri değerlerin artırılması söz konusu olur. Buna karşılık dış kaynaklardan artırım yapıldığı takdirde, şirkete dışarıdan kaynak girmesi gereklidir³⁹⁷.

Kısacası limited şirketlerde esas sermaye artırımını iç kaynaklar kullanılarak sermaye artırılması ve dış kaynaklar kullanılarak sermaye artırılması biçiminde meydana gelmektedir. Sermaye artırımının ihtiyaca göre belirli bir bölümünün dış, bir bölümünün iç kaynaklardan olacak şekilde karma nitelikte yapılması da mümkündür. İç ve dış kaynaklardan aynı zamanda yapılacak artırımlarda ise öncelik koşulunun aranmayacağı tartışmasıdır³⁹⁸.

Çamoğlu'na göre³⁹⁹, anonim şirketlerde şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin TTK m.463-472'de yer alan özel düzenleme yasada bir atıf ya da dolaylı da olsa bir düzenleme mevcut olmadığı için limited ortaklıklara uygulanamaz.

4.2.1. İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı

Sermaye artırımını şirket içinde dağıtılmamış kâr, yedek akçe ve şirket malvarlığının değer kazanmasından ortaya çıkan fonun, sermayeye katılması şeklinde gerçekleştirilecekse, şirket yeni malvarlığı edinmeyecektir⁴⁰⁰. Bu şekilde gerçekleştirilen sermaye artırımına “iç kaynaklardan sermaye artırımını” adı verilmektedir.

İç kaynaklardan sermaye artırımını yapılması dış finansman kaynaklarına başvurmadan sermaye artırımını sağlayacağından şirketin finansal bağımsızlığını destekleyecektir. Aynı zamanda dış finansman kaynaklarına yönelmenin getireceği maliyet ve riski de ortadan kaldırmış olacaktır. Ancak bu olumlu yönlerinin yanı sıra bazı hususların dezavantaj sağlayacağını da söylemek mümkün olabilecektir. Nitekim yalnızca iç kaynaklarla sınırlı bir artırım şirketin büyümesi ve hedeflerine ulaşması

³⁹⁶ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3729.

³⁹⁷ Ayhan/Çağlar/Özdamar, a.g.e., 2023, 58.

³⁹⁸ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 544.

³⁹⁹ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 544.

⁴⁰⁰ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 714.

açısından yetersiz kalabilir. Bu halde şirket tarafından dış finansman kaynaklarına da başvurmak gerekli hale gelecektir.

TTK’da limited şirketlere ilişkin iç kaynaklardan sermaye artırımını düzenleyen bir hüküm yer almamaktadır. Ancak TTK’nın 462.maddesi ile anonim şirketlere ilişkin “İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı” başlığı altında düzenlenmiştir. Limited şirketlerde ise TTK’nın 590.maddesi uyarınca kuruluşa yönelik hükümlere atıfta bulunulduğundan bu konuya ilişkin doğrudan bir düzenleme kanunda yer almamaktadır. Bu nedenle limited şirketlerde iç sermaye artışında hangi hükümlerin uygulanması gerektiği hususu doktrinde tartışılmıştır.

Akbay’a ve Yıldız’a göre⁴⁰¹, İsviçre hukukunda yeni madde ile getirilen iç kaynaklardan esas sermaye artırımında anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağına ilişkin düzenleme tasarı hazırlanırken gözden kaçırılmıştır⁴⁰².

Moroğlu’na göre ise, esas sermayenin azaltılması konusunda anonim şirketlere yollama yapılırken sermaye artırımını konusunda kuruluş hükümlerine yollama yapılması herhangi bir gerekçeye dayandırılmamıştır⁴⁰³.

Altaş’a göre, anonim şirketler için öngörülen bir düzenlemenin limited şirketler için bahis mevzuu olmaması düşünülemez. TTK’da esas sermaye artırımını konusunda limited şirketin kuruluş hükümleri yerine anonim şirket hükümlerine göndermede bulunulmalıdır. Böylece, hem kuruluş hükümlerinin esas sermaye artırımında nasıl uygulanacağı yönünde tereddüt yaşanmamış olur hem de iç kaynaklardan sermaye artırımını gibi hususlar yasal dayanağa kavuşur⁴⁰⁴.

Moroğlu’na göre ise iç kaynaklardan sermaye artırımının TTK m.583/5 hükmü dışında kanunda yer almamış olması önemli bir eksikliktir⁴⁰⁵.

Yine Çamoğlu’na göre, limited ortaklıkta esas sermaye paylarını düzenleyen TTK m.583/5, esas sermaye payının bedelinin ödenmesi bağlamında dolaylı olarak iç kaynaklardan artırımını da düzenlemiştir. TTK’da iç kaynaklardan sermaye artırımına ilişkin başkaca bir hüküm yer almamaktadır ve konu anonim şirketlerde TTK m.462

⁴⁰¹ Yıldız, *a.g.e.*, 2019, 119.

⁴⁰² Akbay, *a.g.e.*, 2010, 120.

⁴⁰³ Moroğlu, *a.g.e.*, 2016, 374.

⁴⁰⁴ Altaş, *a.g.e.*, 2023, 431.

⁴⁰⁵ Moroğlu, *a.g.e.*, 2016, 374.

ile düzenlenmiştir. Ancak ne TTK m.590 ne de limited şirketlere uygulanacak hükümleri belirleyen TTK m.644 ile TTK m.462'ye bir yollama yapılmamıştır. Bu sebeple TTK m.462/3'te yer alan *“Şirket bünyesinde yasanın sermayenin eklenmesine izin verdiği fonların bulunması halinde, bu fonlar sermayeye eklenmeden dış kaynaklardan sermaye artırımı yapılamaz.”* kuralı limited ortaklıklara uygulanmaz⁴⁰⁶.

Bilgili/Demirkapı⁴⁰⁷,ya göre ise, iç sermaye artırımı doğrudan düzenlenmese bile TTK m.583'de sermaye borcunun serbestçe kullanılabilecek öz kaynakların esas sermayeye dönüştürülmesi yoluyla ödenebileceği öngörüldüğünden, yasaklanmadığı da belirtilebilir. Belirtilen eksiklik TTK m.462 hükmünün kıyasen uygulanmasıyla çözümlenmelidir.

Kanaatimce iç sermayenin artırılmasına ilişkin bu konuda, mehz kanunla uyumsuz bir düzenleme söz konusudur. 1936 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu'nun 786-787. maddelerinde düzenlenen ve 6762 sayılı Kanunun 516. maddesinin temelini oluşturan hükümler, 2006 tarihli yeni Kanunla değiştirilmiş ve 781. maddede, önceki düzenlemelerden farklı ve daha ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır. Yeni maddede, esas sermaye artırımının aynı sermaye ile gerçekleştirilmesi durumunda, bu artırımın kuruluş hükümlerine göre yürütüleceği kuralı korunmuştur. Ayrıca, iştirak taahhütleri için anonim şirketlerin esas sermaye artırımına ilişkin kuralların uygulanacağı belirtilmiştir⁴⁰⁸. Ancak bu yönde bir düzenlemeye Türk hukukunda kanun koyucu tarafından yer verilmemiştir. Kanaatimce de anonim şirketlere ilişkin hükümler limited şirketler için uygun düştüğü ölçüde kıyasen uygulanmalıdır. Bu doğrultuda, TTK m.590'a şu şekilde bir düzenleme eklenmelidir:

- (1)Şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uymak şartıyla esas sermaye artırılabilir.
- (2)Anonim şirketlerin esas sermaye artırımına ilişkin hükümler, limited şirketlerin esas sermaye artırımında da uygun düştüğü ölçüde uygulanır.

⁴⁰⁶ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 544.

⁴⁰⁷ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 714.

⁴⁰⁸ https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en, Erişim Tarihi: 15.03.2024.

Bu düzenleme, anonim şirketlere ilişkin hükümlerin limited şirketlere kıyasen uygulanmasını netleştirerek, iç kaynaklardan sermaye artırımını gibi konuların yasal bir dayanağa kavuşmasını sağlayacaktır.

Anonim şirkete ilişkin düzenlenen bu hükümleri ele alacak olursak TTK m.462/3 uyarınca bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların bulunması hâlinde, bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılamayacağı belirtilmiştir. Bu maddeye göre şirketin bilançoda, sermayeye eklenmesine izin verilen serbest yedek akçeler, olağanüstü yedekler veya dağıtılmayan kârlar gibi fonları varsa, öncelikle bu fonların sermayeye eklenmesi gerekmektedir. Bu fonlar, sermayeye dönüştürüldükten sonra yeni sermaye artırımını yapılabilir.

Kanaatimce bu düzenlemenin amacı, şirketlerin mevcut fonlarını etkin şekilde kullanmalarını sağlamak ve sermaye artırımlarının daha disiplinli ve düzenli bir şekilde yapılmasını temin etmektir. Bu, şirketin mali sağlığını koruyarak ortakların ve yatırımcıların menfaatlerini de korur. Sonuç olarak, bu kural, şirketlerin iç kaynaklarını kullanmadan yeni sermaye taahhüdü ile sermaye artırımlarını engelleyerek, finansal kaynakların verimli kullanımını sağlamayı hedefler.

Yine TTK m.462/3 uyarınca hem bu fonların sermayeye dönüştürülmesi hem de aynı zamanda ve aynı oranda sermayenin taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılabilir. Yani iç ve dış kaynaklardan yapılan artırımın aynı anda gerçekleştirilmesi de mümkündür. Bu halde ise TSY m.96/1'de sayılan belgelerin ticaret sicil müdürlüğüne sunulması gerektiği ayrıca düzenleme altına alınmıştır.

TTK m.462/1 uyarınca genel kurul kararıyla ya da şirket sözleşmesiyle ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanabilen kısımları ve mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonların sermayeye dönüştürülmesiyle sermayenin iç kaynaklardan artırılması mümkündür⁴⁰⁹.

TSY m.94/1- c uyarınca sermaye artırımını sadece iç kaynaklardan veya sermaye taahhüdü yoluyla ya da sermaye taahhüdü ile birlikte iç kaynaklardan yapıyorsa, sermayenin tamamının ödendiğine, karşılıksız kalıp kalmadığına ve şirket öz

⁴⁰⁹ Dinç, *a.g.e.*, 2022, 151.

varlığının tespitine, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğuna ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporunun sunulması gerekmektedir. Yasa bu yetkiyi TTK m.457/1-b uyarınca açık, dürüst, doğru ve eksiksiz bilgi verme ilkesine göre hazırlanıp imzalanacak olan müdürler kurulu beyanı ile işbu görevi müdürlere vermiştir⁴¹⁰.

Bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olduğu takdirde, yeni bir bilanço çıkarılması ve bunun yönetim kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır. Nitekim TSY m.94/2 uyarınca sermaye artırımının sadece iç kaynaklardan yapılması durumunda, şirket sermayesinin öz varlık içinde korunduğunu, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğunu doğrulayan müdürler kurulunun açık ve yazılı beyanı ile genel kurul tarafından onaylanmış yıllık bilanço, bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olması halinde ise müdürler kurulu tarafından onaylanmış ara bilançonun müdürlüğe verilmesi halinde, birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen raporun aranmayacağı düzenlenmiştir.

Şirket sözleşmesinde ilgili sermaye artırımın değişiklikleri tescil edilecektir. Tescil ile o anda mevcut pay sahipleri mevcut paylarının oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap ederler. Bedelsiz paylar üzerindeki hak kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz, bu haktan vazgeçilemez⁴¹¹.

4.2.2. Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı

Dış kaynaklardan sermaye artırımı üçüncü kişilerin veya ortakların sermaye taahhüdünde bulunması yolu ile yapılan artırmadır ve böylelikle yeni değerler şirketin malvarlığına katılacaktır⁴¹². Bu nedenle TTK m.590 uyarınca düzenlendiği üzere şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uymak şartıyla esas sermaye artırılabilir. Bu ilke ile, sermaye artırımında açıklık ve şeffaflığın sağlanarak, esas sermayenin korunması ilkesinin de gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır⁴¹³. Bu nedenle kuruluştaki sermaye olarak getirilebilecek aynı ve nakdi değerlerin sermaye artırımını

⁴¹⁰ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, s. 545.

⁴¹¹ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 715.

⁴¹² Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 392.

⁴¹³ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 121.

sırasında da getirilmesi mümkün olacaktır. Dış kaynaklardan sermaye artırımında ilk aşama sözleşme değişikliği taslağının müdürlerce hazırlanmasıdır⁴¹⁴.

Esas sermayenin ayın olarak getirilmesi halinde ise mahkemece bilirkişi atanarak değer tespiti yapılacaktır. Bunun yanında ortaklığın borçları bulunuyorsa, bu borçlara karşılık olmak üzere sermaye artırımına gidilebilir. Bu husus TTK m.583/5'te⁴¹⁵ sermaye koyma borcunun alacağın takası yoluyla yerine getirilebileceği belirtilerek ortaya konmuştur. Bu ihtimalde ortakların şirket sermaye ihtiyacı olduğu dönemde verdikleri borçların, sermaye haline gelmesi mümkün olmaktadır⁴¹⁶.

4.3. Sermaye Artırım Süreci

TTK m.590 uyarınca; “*Şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uymak şartıyla esas sermaye artırılabilir.*” Bu madde hükmü ile sermayenin artırılmasında şirketin kuruluşuna yönelik hükümlere göre hareket edilmesi gerektiği açıkça düzenleme altına alınmıştır. Öyle ki sermaye artırımı özünde bir sermaye hareketi olduğundan kuruluş aşamasındaki sermayeye ilişkin kuralların burada da uygulanması gerekir⁴¹⁷.

Sermaye artırımı işlemlerine başlamak için, daha önceki sermayenin tamamının ödenmiş olması ön şarttır⁴¹⁸. İlk olarak sermayenin artırılmasına yönelik sözleşme değişikliği metni şirketin durumu ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak müdür ya da müdürler tarafından hazırlanır. Esas sözleşmedeki sermaye ve paylar maddesinin eski ve yeni şekillerinin yan yana ya da alt alta olacak şekilde yazılabilir⁴¹⁹. Aynı sermaye söz konusu ise, ayınlar için sicillere şerhlerin verilmesi sağlanmalı ve bunlara değer biçecek bilirkişinin seçimi için yetkili mahkemeye gerekli başvuru yapılmalıdır⁴²⁰. Öte yandan, kimlerin ne kadar esas sermaye payı taahhüt ettikleri açıkça değişiklik metninde gösterilmelidir⁴²¹.

⁴¹⁴ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 546.

⁴¹⁵ TTK m.583/5: Esas sermaye payının bedeli şirket sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde, nakit veya ayın olarak veya bir alacağın takası yoluyla yahut sermaye artırımında olduğu gibi, serbestçe kullanılabilecek öz kaynakların esas sermayeye dönüştürülmesi yoluyla ödenir.

⁴¹⁶ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 715.

⁴¹⁷ Dedeağaç, *a.g.e.*, 2021, 192.

⁴¹⁸ Dedeağaç, *a.g.e.*, 2021, 192.

⁴¹⁹ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3731.

⁴²⁰ Yıldız, *a.g.e.*, 2019, 123.

⁴²¹ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3731.

Sermayenin artırımına ilişkin karar genel kurulda alınır⁴²². Alınan sermaye artırım kararı, karar defterine yazılır ve toplantıya katılan ortaklarla birlikte müdürler tarafından imzalanarak tamamlanır⁴²³. Yargıtay da sermaye artırımının özel düzene bağlı bir sözleşme değişikliği olduğunu, yasa gereği genel kurul kararına ihtiyaç duyulduğunu ve mahkemenin genel kurulun yerine geçerek karar alacağı yönünde hüküm kurmuştur⁴²⁴. İşbu karara göre;

“Sermaye artırımını özel düzene bağlanmış bir esas sözleşme değişikliği olup, ana sözleşme değişikliğinin yapılması için de ortaklar kurulu kararının gerekli olduğu açıktır. Yasa gereği yapılması gereken sermaye artırımlarında da TTK.’nın 513 ncü maddesi hükümlerinin uygulanması gerekir. Mahkemece ortaklar kurulu yerine geçirilerek sermaye artırım kararı verilemez⁴²⁵.”

TTK m.621/1-d uyarınca esas sermayenin artırımına yönelik kararlar için; temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması gerekmektedir. Ayrıca aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca kanunda belli kararların alınabilmesi için ağırlaştırılmış nisap aranıyorsa, bu nisabı daha da ağırlaştıracak şirket sözleşmesi hükümleri, ancak şirket sözleşmesinde öngörülecek çoğunlukla kabul edilebileceği belirtilmiştir.

Dedeğaç’a göre⁴²⁶, sermaye artırımında karar yetersayılarını yeniden gözden geçirmek gerekir. Örneğin iç kaynaklardan sermaye artırım yapılacak ise, bunun için oy birliği ile karar alınması gerekmektedir. Çünkü yasa gereği kar payının dağıtılması ortağın mutlak haklarından biridir. Ortak bu haktan ancak kendi iradesi ile vazgeçer, özellikle birinci temeddünün kapsamında kalan kar payı için diğer ortakların alacağı kararla bu haktan mahrum edilmesi adil değildir.

Genel kurul müdürlerce hazırlanıp sunulan değişiklik teklifini ilgili nisapla karara bağlayacaktır. Karar ortakların on beş günden az olmayan rüçhan haklarını kullanma süresini veya bu hakkın sınırlandırılmasını da içerebilir⁴²⁷. Sermaye artırım TTK m.591/1 gereği ortaklara artırılan sermayeden, sermayeleri oranında pay alma hakkı verir.

⁴²² Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 731.

⁴²³ Akbay, a.g.e., 2010, 124.

⁴²⁴ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 207.

⁴²⁵ Yargıtay 11. HD., 2006/7803 E., 2007/10709 K. 17.07.2007 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 10.09.2024).

⁴²⁶ Dedeğaç, a.g.e., 2021, 197.

⁴²⁷ Yıldız, a.g.e., 2019, 124.

Sermaye artırımı, rüçhan haklarında bir değişiklik ya da sınırlama getiriyorsa, rüçhan hakkının sınırlandırılmasını sağlamak için bir genel kurul yapılması gerekeceğinden, iki genel kurul kararı ve bir müdür/müdürler kurulu kararına gereksinim vardır. Sermaye artırımı rüçhan haklarında bir değişiklik meydana getirmiyorsa, bir müdür/müdürler kurulu ve bir de genel kurul kararına gereksinim olacaktır⁴²⁸.

Sermaye artırım kararı ile sermaye artırımına katılma safhası birbirinden ayrıdır. Bununla birlikte artırım kararının alındığı toplantıda bütün ortaklar ve sermaye artırımına katılacak diğer kişiler hazır bulunuyorsa, konulacak ayın sermaye için ilgili sicillere şerh verilmiş ya da nakit sermayenin belirlenen rüçhan hakkın kullanım süresi içinde ödeneceği taahhüt olunmuşsa, artırım kararı ile katılım safhası birbirleri ile birleşebilir⁴²⁹.

Sermaye tamamen veya kısmen ayın olarak artırılıyorsa, bunların nelerden ibaret olduğu, değerinin nasıl biçildiği, artırılan sermayenin ne miktarına mahsup edildiği, tahsis edilen sermaye paylarının sayısı ve itibari değeri karar metninde açıkça yer almalıdır⁴³⁰. Genel kurul bu toplantıda ayrıca, sermaye artırımı raporu verecek denetçiyi de seçmelidir⁴³¹.

Esas sermaye artırımı da sözleşme değişikliği olduğundan TTK m.589/2 gereğince bu artırımın da tescil ve ilanı gerekmektedir⁴³². Ticaret Sicili Yönetmeliği m.93'e göre genel kurulun esas sermayenin artırılması kararı tarihinden itibaren otuz gün içinde müdürlüğe başvurulması gerekir. Ayrıca TSY m.94/1 ile de ticaret sicili müdürlüğüne verilmesi istenen belgeler düzenlenmiştir⁴³³. Ancak ilgili maddenin

⁴²⁸ Dedeağaç, a.g.e., 2021, 194.

⁴²⁹ Akbay, a.g.e., 2010, 122.

⁴³⁰ Yıldız, a.g.e., 2019, 124.

⁴³¹ Yıldız, a.g.e., 2019, 124.

⁴³² Dedeağaç, a.g.e., 2021, 190.

⁴³³ Müdürlüğe yapılacak tescil başvurusunda aşağıdaki belgeler verilir: a) Sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının noter onaylı örneği. b) Değişik şirket sözleşmesi metni. c) Sermaye artırımı sadece iç kaynaklardan veya sermaye taahhüdü yoluyla ya da sermaye taahhüdü ile birlikte iç kaynaklardan yapılıyorsa, sermayenin tamamının ödendiğine, karşılıksız kalıp kalmadığına ve şirket özvarlığının tespitine, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğuna ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu. ç) (Değişik:RG-12/12/2019-30976-CK-1819/28 md.) Şirket sözleşmesinde artırılan sermayeyi oluşturan pay bedellerinin belirli bir kısmının sermaye artırımının tescilinden önce ödenmesi öngörülmüşse, bu tutarın Kanuna uygun olarak bankaya yatırıldığını gösterir banka mektubu. d) Konulan aynı sermaye ile devralınacak işletmeler ve aynı varlıkların değerinin tespitine ilişkin mahkemece atanan bilirkişi tarafından hazırlanmış değerlendirme raporları. e) Konulan aynı sermaye üzerinde herhangi bir sınırlamanın olmadığına dair ilgili sicilden alınacak yazı. f) Aynı sermaye olarak

ikinci fıkrası gereğince sermaye artırımının sadece iç kaynaklardan yapılması durumunda, şirket sermayesinin öz varlık içinde korunduğunu, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğunu doğrulayan müdürler kurulunun açık ve yazılı beyanı ile genel kurul tarafından onaylanmış yıllık bilanço, bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olması halinde ise müdürler kurulu tarafından onaylanmış ara bilançonun müdürlüğe verilmesi halinde, birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen rapor aranmaz.

Sicil memuru gerekli incelemeyi yapar ve sermayenin artırımını kararını tescil eder. Ayrıca yapılan değişiklik eski ve yeni metinleri içerecek şekilde, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilir. Sermaye artırımını tescil ile tamam olur ve üçüncü kişiler hakkında bu andan itibaren hüküm ifade eder⁴³⁴.

eTK'da taahhüt edilen pay bedellerinin tamamının ödenmesi öngörülürken 6335 sayılı kanun değişiklik yapılarak nakdi sermayenin tamamının ödenmesi yerine ¼'ünün ödenmesi ilkesi benimsenmiştir. Daha sonra ise 2018 yılında 7099 sayılı kanunla TTK m.585/1 hükmü; *“Ancak nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi şartı limited şirketler bakımından uygulanmaz.”* şeklinde değiştirilmiştir.

Pulaşlı'ya göre⁴³⁵, esas sermayenin artırılmasının ön şartı olan esas sermayenin tamamının ödenmeden sermayenin artırılamaması kuralına ilişkin olarak TTK'da limited şirketler için açık bir hüküm düzenlenmediği gibi bu konuya ilişkin olarak anonim şirketlere ilişkin olarak bir atıf yoktur ve ayrıca atıf yapılsa bile atıf uygun düşmeyecektir. Bu nedenle, nakden taahhüt edilen pay bedelleri, ödenmeden görülen kurulan limited şirkette sermayenin artırılması, iki yıl geçmeden mümkün olmayacaktır. Ancak iki yıllık sürenin bitmeden sermaye artırılması istenilmesi halinde, pay bedellerinin tamamının ödenmesi gerekir. TTK m.590 hükmü, TTK m.585'in 2011 tarihli versiyonunda yer alan “kuruluştaki sermayenin tamamının ödenmesi” şartına uygun olarak düzenlenmiş olup 2018 yılında yapılan değişiklik dikkata alınarak revize edilmemiştir. Pulaşlı'ya göre, TTK m.585'te yapılan bu

konulan taşınmaz, fikri mülkiyet hakları ve diğer değerlerin kayıtlı bulundukları sicillere şerh verildiğini gösteren belge. g) 4054 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre yapılacak ödemenin gerçekleştirildiğini gösterir belge.

⁴³⁴ Yıldız, a.g.e., 2019, 126.

⁴³⁵ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., 2024, 3735.

değişikliğin kuruluştan sonra iki yıl içerisinde yapılan kâr payı alma hakkı, payın devrine ilişkin konularda büyük sorunlar çıkacağı açıktır⁴³⁶.

Aynı sermaye artırımına ilişkin olarak ise TTK m.590/1 uyarınca şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uymak şartıyla esas sermaye artırılabilir. Bu durumda TTK m.590/1 atfıyla TTK m.578 hükmü uygulanır⁴³⁷. Bu hükümde aynı sermaye, ayınların veya işletmelerin devralınması ve özel menfaatler hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu konuda Gümrük ve Ticaret Bakanlığının “Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ”nin doğrudan uygulanması gündeme gelir⁴³⁸.

Tebliğin altıncı maddesinin 3, 4 ve 5. fıkraları uyarınca sermaye artırımını işlemlerinin tamamlanması ve tescili için konulan aynı sermaye ile sermaye artırımını sırasında devralınacak işletmeler ve ayınların değerinin tespitine ilişkin mahkemece atanan bilirkişi tarafından hazırlanmış değerlendirme raporları, konulan aynı sermaye üzerinde herhangi bir sınırlamanın olmadığına dair ilgili sicilden alınacak yazı ve aynı sermaye olarak konulan taşınmazın, fikri mülkiyet haklarının ve diğer değerlerin kayıtlı bulundukları sicillere şerh verildiğini gösteren belgelerin eklenmesi gerekmektedir. Yargıtay verdiği bir kararı ile sermaye artırımını öncesinde ortaklığın borcu için ipotek gösterilen bir taşınmazın sermaye artırımında ortaklığa ayın sermaye olarak getirilemeyeceğini içtihat etmiştir⁴³⁹.

4.4. Rüçhan Hakkı

Sermaye artırımını, rüçhan hakkını da beraberinde getirir⁴⁴⁰. Bu bağlamda ortakların üçüncü kişilerden farkı yasanın kendilerine tanıdığı rüçhan hakkına sahip olmalarıdır⁴⁴¹. Sermaye artırımını yasa gereği ortaklara artırılan sermayeden sermayeleri oranında pay alma hakkını verir⁴⁴². Rüçhan hakkı kendi başına doğan bir hak değildir

⁴³⁶ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3733. 338ç

⁴³⁷ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 547.

⁴³⁸ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3729. Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 547.

⁴³⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 212.

⁴⁴⁰ Bozkurt, a.g.e., 2021, 570.

⁴⁴¹ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2022, 546.

⁴⁴² Dedeğaç, a.g.e., 2021, 190.

ve bu hakkın doğabilmesi için genel kurul tarafından sermaye artırımı kararı alınarak yeni paylar oluşturulması gerekir⁴⁴³. Yargıtay'ın da bu yöndeki kararına göre;

“Diğer bir ifadeyle, genel kurulun sermaye artırımı kararı ile rüçhan hakkı soyutluktan çıkan ve ortaklığa karşı ileri sürülebilen somut bir hak haline dönüşür⁴⁴⁴.”

Rüçhan hakkı TTK m.591/1 hükmü ile düzenlenmiştir. Eski TTK m.516/2 uyarınca ise rüçhan hakkı; *“Artırılan kısım için yeni ortaklar alınabilir. Şu kadar ki; mukavelede veya artırma kararında aksine hüküm olmadıkça her ortak, sermayesi nispetinde esas sermayenin artırılmasına iştirak etmeyi istemek hakkını haizdir.”* şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Yeni TTK m.591/1 uyarınca; *“Şirket sözleşmesinde veya artırma kararında aksi öngörülmemişse, her ortak, esas sermaye payı oranında, esas sermayenin artırılmasına katılmak hakkını haizdir.”* hükmü yer almaktadır. Bu madde ile limited ortak şirketlerinin yeni pay alma hakkı, eTK'ya kıyasla daha açık ve detaylı olarak düzenlenmiş ve ortağı koruyucu kurallar konularak geliştirilmiştir⁴⁴⁵.

Bahtiyar'a göre⁴⁴⁶, bu hak tanınmasaydı yapılacak sermaye artırımları ile oluşturulan paylar doğrudan başkalarına veya bazı ortaklara verilebilir, böylece diğer kısım ortaklık sermayesindeki oranları ve güçleri giderek zayıflatabilirdi.

⁴⁴³ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 216.

⁴⁴⁴ Yargıtay 11. HD., 982/4988 E., 1982/5387 K., 14.12.1982 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 10.10.2024).

“Davacı vekili; müvekil şirketin yönetim kurulunun 14/05/2013 tarihinde yaptığı toplantıda şirketin öz sermayesini artırma kararı aldıklarını, aynı olarak sermaye artırmak için şirket ortağı ve yönetim kurulu üyeleri olan ... müşterek mülkiyetindeki... İli,... İlçesi, ... Mahallesi, H29, D;13-A 1 : H2 Pafta, 121 Ada, 25 parselde bulunan 48.432,92 m2 gayrimenkul ile üzerinde bulunan 4 adet tavuk kümesi, lojman binası ve 2 adet idare binasının aynı sermaye olarak şirkete getirme kararı verdiklerini, aynı gayrimenkul üzerinde bulunan ve 2011 yılında inşa edilen 8 adet yeni tavuk kümesinin yap işlet devret sözleşmesi devam ettiğinden bahisle bu talepten ayrık olduğunu,...Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2013/346 E. 2013/400 K.sayılı dosyasında dava konusu taşınmaz üzerine TTK 342/1.m. gereği sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunduğundan açılan davanın reddine karar verildiğini, oysa ipoteğin müvekil tarafından çekilen krediye teminat olarak şirket lehine verildiğini, bu taşınmazın şirket ana sermayesine kaydedilmesinin şirket aleyhine bir sonuç doğurmayacağını ileri sürerek söz konusu gayrimenkulün 6102 sayılı TTK'nın 342 ve 343.maddeleri gereğince değerinin bilirkişi marifetiyle tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece tüm dosya kapsamına göre; taşınmazın mevcut hali ile üzerindeki sınırlı aynı hak nedeni ile TTK 342. maddesine göre aynı sermaye olarak konabilecek nitelikte olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

⁴⁴⁵ Altaş, a.g.e., 2023, 429.

⁴⁴⁶ Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2019, 300.

Rüçhan hakkı hem yönetsel hem de mal varlıksal haklara ilişkin öğeleri bünyesinde barındırdığından karma bir ortaklık hakkıdır. Akbay'a göre⁴⁴⁷, sermaye artırımının ortağın konumu üzerinde iç etkisi bulunabilir. İlk etki ortağın esas sermayedeki payının azalması, ikinci etki kar payının azalması, üçüncüsü ise ortağın ortaklıktaki gücünün azalmasıdır. Rüçhan hakkı bu olumsuz durumları engellemek adına düzenlenmiş bir hükümdür.

Kanaatimce de rüçhan hakkı, limited şirketlerde sermaye artırımını sürecinin dengeli ve adil bir şekilde yönetilmesi açısından hayati bir öneme sahiptir. Bu hak, mevcut ortakların şirketin kontrolünü ve yönetimini koruma imkânı sunar. Sermaye artırımını sırasında mevcut ortaklar, yeni paylar alarak şirketin büyüme ve ilerleme potansiyelinden tam olarak yararlanma şansına sahip olurlar.

4.4.1. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması ve Kaldırılması

TTK m.591/2 maddesi rüçhan hakkının sınırlandırılabilirliğini hüküm altına almıştır⁴⁴⁸. Bu hüküm uyarınca;

“Genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararıyla, ortakların yeni payları almaya ilişkin rüçhan hakkı, ancak haklı sebeplerin varlığında ve 621 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde öngörülen nisapla sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Özellikle, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınmaları ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep olarak kabul edilebilir. Rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması suretiyle hiç kimse haklı görülemeyecek şekilde yararlandırılmaz veya kayba uğratılamaz.”

Uygulamada özellikle yeni ve büyük sermayedarın veya (taşınmaz, makine, teçhizat ya da marka, know-how, patent gibi fikri mülkiyet haklarını getirecek) bir grubun ortak alınması gereksinimi mevcut ortakların rüçhan haklarının sınırlandırılmasını veya tamamen ortadan kaldırılmasını zorunlu kılabilir⁴⁴⁹.

Çamoğlu'na göre⁴⁵⁰, yasa rüçhan haklarının kısıtlanması veya kaldırılması konusunda bu işlemin esas sözleşme ile genel kurul kararı ile yapılması arasında fark gözetmiş, rüçhan hakkının esas sözleşme hükmüyle sınırlanması veya tamamen kaldırılması için herhangi bir gerekçe aranmamışken, işlemin genel kurul kararı ile

⁴⁴⁷ Akbay, a.g.e., 2010, 225.

⁴⁴⁸ Dedeağaç, a.g.e., 2021, 190.

⁴⁴⁹ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 546.

⁴⁵⁰ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 547.

yapılabilmesini TTK m.591/1’de yer alan haklı sebeplerin bulunması koşuluna bağlamıştır.

Bu maddeden hareketle ortakların rüçhan hakkının, genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararıyla haklı sebeplerin varlığı TTK m.621/1-e uyarınca öngörülen ve önemli kararlar için aranan nisap olan; “temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması” durumunda sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Anonim şirketten fark, sınırlamanın şirket sözleşmesi ile de yapılabilmesidir. Oysa anonim şirkette, kısıtlama kararı her somut olayda genel kurul tarafından yapılabilir ve bu farklılık eleştirilmektedir⁴⁵¹.

Kanunda rüçhan hakkının şirket sözleşmesi ile sınırlandırılması veya tamamen kaldırılması için herhangi bir gerekçe aranmazken genel kurulun bu yönde bir karar alması için “haklı sebepler”in varlığı kanun koyucu tarafından aranmıştır. Haklı sebebin varlığı ve kanunda öngörülen çoğunlukla karar alınması birlikte sağlanması gereken iki şarttır. Örneğin haklı sebep yoksa alınan karar iptal edilebilir bir karar olur⁴⁵². Söz konusu haklı nedenlerin kişisel unsurlara değil, objektif durumlara dayanması gerekmektedir.

Altaş’göre⁴⁵³, düzenlenen fıkra rüçhan hakkını güçlendirerek şirket ortaklarını düzenleyen üç temel ilkeye yer vermektedir. Bu ilkelerden rüçhan hakkının şirket sözleşmesi ile sınırlandırılmaz ve kaldırılamaz olmasıdır. Yeni sisteme hâkim olan düşünce bu hakkın kaldırılması hatta sınırlandırılmasına istisnaen gidilmesi yönündedir. İstisna durumunda da yine somut olayın özelliklerine göre karar verilmelidir. Diğer ilkeler ise rüçhan hakkının ancak haklı sebeplerin varlığında kaldırılabilir ve sınırlandırılabilir olması ile bu hakkın bazı kişilerin yararlanması ve bazı ortakların kayba uğraması amacı ile kullanılamamasıdır.

TTK m.591/2 hükmü üçüncü cümlesi şu şekilde düzenlenmiştir; “*Rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması suretiyle hiç kimse haklı görülemeyecek şekilde yararlandırılamaz veya kayba uğratılamaz.*” Bu cümle ile bir koruma sağlanarak bazı ortakların aleyhine yapılan değişiklik ve sınırlamaların önüne geçilmek istenmiştir. Akbay’a göre bu cümle aslında eşit işlem ilkesine vurgu

⁴⁵¹ Bozkurt, *a.g.e.*, 2021, 570.

⁴⁵² Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 730, Yıldız, *a.g.e.*, 2019, 169.

⁴⁵³ Altaş, *a.g.e.*, 2023, 430.

yapmaktadır⁴⁵⁴. Altaş⁴⁵⁵ da yine aynı şekilde bu hükmün eşit işlem, hakların sakınılarak kullanılması, çoğunluk gücünün haklılıkla sınırlandırılmış bulunduğu ilkelerine açıkça vurgu yaptığını belirtmiştir.

Madde gerekçesine göre ise, söz konusu kuralla bazı pay sahiplerinin aleyhine yapılan grup içi yapısal değişikliklerin ve pay oranlarının sulandırılmasının önlenmesi amaçlanmıştır. Bu hüküm ayrıca, eşit işlem, hakların sakınılarak kullanılması, çoğunluk gücünün haklılıkla sınırlandırılmış bulunduğu ilkelerine açıkça vurgu yapmaktadır. Ağırlaştırılmış nisap ise önleyici niteliği ile bir azlık hakkı oluşturmaktadır.

Hükümde aranan haklı sebeplere ilişkin bir tanıma yer verilmemiştir. Çamoğlu'na göre⁴⁵⁶, maddede yer alan “özellikle” ibaresi ile örneklendirme yapılmıştır ve bu haklı sebepler bu maddede sayılan örneklerle sınırlı değildir. Bunlar dışında da yeni payların şirket dışından gelecek yeni ortaklara veya ortakların bir grubuna özgülenmesini gerektiren finansal ya da yönetsel haklı nedenler bulunabilir. Altaş⁴⁵⁷ da aynı yönde görüş bildirerek haklı sebeplerin bu örnekler çerçevesinde belirlenmesini gerekli kılmayacağını belirtmiş, şirketin finansal menfaatleri, ödeme dar boğazından kurtulma, teknoloji alınması gibi sebepleri de haklı sebeplerden saymıştır.

Dedeğaç ise⁴⁵⁸ işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınmaları ve işçilerin şirkete katılmaları haklı sebep olarak kabul edilebileceğini örnekleme yolu ile belirtilmiş olduğunu, gereksinimin varlığı halinde, örneğin gerçekte var olan bir sermaye ihtiyacının, şirket ortaklarınca karşılanamaması halinde rüçhan hakkının sınırlandırılması yolu ile şirkete yeni ortak almanın mümkün olacağını belirtmiştir.

Madde gerekçesi uyarınca ise bu hak ancak haklı sebeplerin varlığında kaldırılabilir veya sınırlandırılabilir. Haklı sebepler sınırlı sayı (numerus clausus) değildir. Tasarıda yer alan örnekler, haklı sebeplerin bu örnekler çerçevesinde belirlenmesini gerekli kılmaz. Şirketin finansal menfaatleri, ödeme dar boğazından kurtulma, teknoloji alınması gibi sebeplerde haklı niteliktedir.

⁴⁵⁴ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 226.

⁴⁵⁵ Altaş, *a.g.e.*, 2023, 430.

⁴⁵⁶ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 547.

⁴⁵⁷ Altaş, *a.g.e.*, 2023, 430.

⁴⁵⁸ Dedeğaç, *a.g.e.*, 2021, 192.

Kanaatimce maddede “özellikle” ibaresine yer vererek haklı sebep örneklendirmesi yapılması eleştiriye açıktır. Madde, sermaye artırımını sırasında rüçhan hakkının sınırlanmasına ilişkin önemli bir kriter olan "haklı sebeplerin varlığı"nı vurgulamak için örnekler sunar. Ancak "özellikle" ifadesiyle belirli durumların diğerlerinden daha fazla önem taşıdığı izlenimi gelerek anlamda sapmaya sebep olabilecektir. Bu ifadenin çıkartılması veya daha genel bir ifadeyle değiştirilmesi, haklı sebep kavramını daha geniş bir şekilde ele almaya ve belirli durumları öne çıkarmak yerine genel bir prensibi vurgulamaya yardımcı olabilir. Örneğin, *"Haklı sebep olarak kabul edilebilecek durumlar şunlardır, ancak bunlarla sınırlı değildir."* gibi bir ifadeyle, örneklerin sadece belirli durumlarla sınırlı olmadığı ve diğer olası durumların da değerlendirilebileceği vurgulanabilir. Bu şekilde, madde daha genel ve esnek bir yaklaşım sunarak eleştiriye daha az açık hale gelebilir.

4.4.2. Rüçhan Hakkının Kullanılması

TTK m.591/1 uyarınca arttırma kararında veya limited şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği suretle her ortak esas sermaye payı oranında bu hakkın kullanılması hakkına sahiptir. Ancak pay sahiplerinin rüçhan hakkını kullanma zorunda değildir. Hakkın kullanılmaması halinde paylar öncelikli olarak diğer ortaklarca üstlenilebilecektir. Ancak payların üçüncü kişiler tarafından üstlenilebilmesi için genel kurul tarafından karar alınması zorunludur. Bu husus şirkette yabancılaşmayı önler⁴⁵⁹.

Rüçhan hakkı tek taraflı irade beyanıyla kullanır ve bu hakkın kullanılması TTK m.591'e uygun olmak koşullarıyla ortaklığın kabulüne de bağlı değildir⁴⁶⁰. Yargıtay'ın bu yönde verdiği karar göre;

“TTK. nun 394. maddesi hükmüne göre, her ortak yeni hisse senetlerinden, şirket sermayesindeki payı ile orantılı olarak bu hakkını kullanabilir. Rüçhan hakkının kullanılması ise beyan ve iştirak taahhütnamesi imzalanması yolu ile ve tek taraflı irade beyanı ile gerçekleşir. TTK. nun 394. maddesine uygun olmak koşulu ile kullanılan bu hak şirketin kabulüne bağlı değildir. Diğer bir ifadeyle, genel kurulun sermaye artırımını kararı ile rüçhan hakkı soyutluktan çıkan ve ortaklığa karşı ileri sürülebilen somut bir hak haline dönüşür⁴⁶¹.”

“Şirket sözleşmesinde ortakların yeni pay alma hakkı eşit şartlara bağlanmışsa, her ortak artırılan sermayenin hissesine düşen kısmında müktesep hakka sahiptir ve bu hak da ortakların rızası olmadan değişiklik yapılamaz (TTK

⁴⁵⁹ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 731.

⁴⁶⁰ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 218.

⁴⁶¹ Yargıtay 11. HD., 1982/4988 E., 1982/5387 K., 14.12.1982 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 10.10.2024).

m.452). Ayrıca yeni çıkarılan paylarda öncelikle alma hakkı şirket sözleşmesi ile belirli ortaklara imtiyaz tanınmışsa genel kurul bu imtiyaz hakkını ihlal edecek nitelikte karar alamaz (TTK m.478/2)⁴⁶².”

Diğer yandan ortakların rüçhan hakkını bizzat kullanma zorunlulukları da yoktur. Rüçhan hakkının diğer ortaklar devri mümkün olmakla birlikte, üçüncü kişilere devrinin söz konusu olması içinse bu hususun şirket sözleşmesinde yasaklanmamış olması ve bu yönde alınmış bir genel kurul kararının olması gerekmektedir. Rüçhan hakkının üçüncü kişiye devri bakımından şirketin payın devri bakımından şirketin payın devrine onayına ilişkin ilkeler kıyasen uygulanmalıdır⁴⁶³.

Rüçhan hakkının kullanılabilmesi için TTK m. 591/3 uyarınca en az on beş gün süre verilir. Bu süre nispi nitelikte buyurucu süre olup azaltılamaz. Ancak bu sürenin şirket sözleşmesiyle uzatılması mümkündür⁴⁶⁴. Ancak kanunda bu sürenin kim tarafından verileceği ve nasıl işletileceği, sürenin ne zaman başlayacağı, süre içerisinde yanıt vermeme durumu ve bunun sonuçlarına dair herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle Dedeğaç’a göre⁴⁶⁵, bu hususlarda TTK m.578 ve 585 madde hükümleri nedeniyle anonim şirketlerde rüçhan hakkına ilişkin hükümlerden yararlanmak ve aynı zamanda limited şirketlerde kuruluş işlemlerine de uyulması gerekmektedir.

Bilgili/Demirkapı’ya göre⁴⁶⁶, anonim şirkete ilişkin düzenlemeler (TTK m.461/3) dikkate alındığında bu sürenin müdürler tarafından verilmesi doğru olur.

Yıldız ise⁴⁶⁷, genel kurul tarafından bu yönde bir süre belirtilmemişse müdürler tarafından belirtileceği görüşündedir.

Çamoğlu’na göre⁴⁶⁸, süre genel kurulun artırım kararı içinde belirtilmemişse, müdürler tarafından alınacak bir kararla saptanır. Bu ilgili müdürler kurulu kararında esas sözleşmede veya genel kurul kararında belirlenen rüçhan hakkının kullanımına ilişkin koşullar açık ve somut olarak yer almalıdır.

⁴⁶² Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3732.

⁴⁶³ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 731.

⁴⁶⁴ Eriş G. (2010), *Türk Ticaret Kanunu* : Cilt-3. Ankara: Seçkin Yayınevi, s. 3742.

⁴⁶⁵ Dedeğaç, a.g.e., 2021, 172.

⁴⁶⁶ Bilgili/Demirkapı, a.g.e., 2013, 731.

⁴⁶⁷ Yıldız, a.g.e., 2019, 176.

⁴⁶⁸ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 547.

Dedeğaç'a göre⁴⁶⁹ ise, bu hususta TTK m.461/3'ten yararlanmak gerekmektedir. Bu madde uyarınca; *“Yönetim kurulu yeni pay alma hakkının kullanılabilmesinin esaslarını bir karar ile belirler ve bu kararda pay sahiplerine en az onbeş gün süre verir.”* Bu hüküm limited şirkete uyarlandığında anonim şirketlerde yönetim kuruluna verilen görev/yetki, limited şirketin yapısı gereği şirket müdürüne ya da şirket müdürler kuruluna verilmiş olması gerekir. Nitekim 591.maddenin gerekçesinde düzenlemenin anonim şirketlerdeki düzenlemeye paralel olduğu cümlesine yer verilmiştir.

Kanaatimce TTK'da yer alan madde metninde açık bir düzenleme yapılarak bu belirsiz hususlar netliğe kavuşturulmalıdır. Öncelikle, rüçhan hakkının kullanılabilmesi için gerekli olan sürenin kim tarafından ve nasıl belirleneceği net bir şekilde belirtilmelidir. Ardından, sürenin işleyişi ve başlama zamanıyla ilgili detaylı kurallar getirilmelidir.

Bu nedenle maddenin şu şekilde düzenlenmesi daha uygun olabilecektir:

“Genel kurul kararıyla, müdürler tarafından rüçhan hakkının kullanımı için gerekli olan süre belirlenebilir. Bu süre, yazılı olarak tüm ortaklara bildirilir ve bildirim yapıldığı tarihten itibaren on beş gün geçerlidir. Süre içerisinde herhangi bir ortak, rüçhan hakkını kullanmak veya kullanmamak konusunda karar vermelidir. Süre içerisinde yanıt vermeyen ortaklar, rüçhan hakkını kullanmamış sayılır.”

Bu düzenleme, rüçhan hakkının kullanımını ve sürecin işleyişini netleştirirken, ortakların haklarının da korunmasına katkı sağlayacaktır.

Ayrıca anonim ortaklıklarda TTK m.461/3 uyarınca sermaye artırımlarında rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin yönetim kurulu kararlarının tescili ve TTSG'de ilanı ve bu ilanın varsa şirketin internet sitesinde yayımlanması öngörülmüştür. Yönetim kurulu kararının içeriği ise TTK m.461/2 maddesine göre düzenlenmiş olup, madde hükmü doğrultusunda; *“Yönetim kurulu, rüçhan hakkının sınırlandırılmasının veya kaldırılmasının gerekçelerini; yeni payların primli veya primsiz çıkarılmasının sebeplerini; primin nasıl hesaplandığını bir rapor ile açıklar, bu rapor tescil ve ilan edilir”⁴⁷⁰.*

⁴⁶⁹ Dedeğaç, a.g.e., 2021, 192.

⁴⁷⁰ Dedeğaç, a.g.e., 2021, 193.

Bunun yanı sıra rüçhan haklarının kullanım süresi ilan tarihinden itibaren başlamakta ve ortaklara tebliği gerekmemektedir. Kanun koyucunun buradaki amacı rüçhan hakkının tüm ortaklar için aynı tarihte başlanmasını sağlamaktır. Ancak anonim ortaklıklardaki tüm bu düzenlemelere karşın limited ortaklıklarda bu hususlara ilişkin herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Bu nedenle Çamoğlu'na göre, TTK m.461/3'te izlenen amaç limited ortaklıklarda da geçerli olduğundan bu hüküm limited ortaklıklara da örnekseme yolu ile uygulanmalıdır.

Müdürler/müdürler kurulu kararında kullanılmayan rüçhan haklarından ötürü, kalan payların nasıl kullanılacağına ilişkin açıklayıcı hükümlerin de olması gerekmektedir⁴⁷¹.

Ortaklar rüçhan hakkının kullanılabilmesi için verilen on beş günlük süre içerisinde rüçhan haklarını şirkete yapacakları başvuru ve iştirak taahhüdü ile kullanırlar⁴⁷². Sermaye artırımında, rüçhan hakkını kullanan pay sahipleri, esas sözleşme ve genel kurul kararlarında öngörülen şekil ve kapsamda nakden taahhüt ettikleri pay bedellerini şirketin hesabına açılan bir bankaya öderler ve ödemeye ilişkin bu dekontlar sicil müdürlüğüne tescil için başvuru yapıldığında sunulur⁴⁷³. Pulaşlı'ya göre,⁴⁷⁴ nakden taahhüt edilen pay bedellerinin tamamı, sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının tescilini izleyen 24 ay içinde ödenebilir. Ancak genel kurul kararında artırılan sermayenin kısmi ödenmesi öngörülmüşse, kısmi ödemenin ilk taksit tutarı %25'ten az olamaz ve yine kalanın tescili izleyen 24 ay içerisinde ödenmesi gerekir.

Çamoğlu ise eğer esas sözleşme veya artırım kararında aksi öngörülmemişse nakit sermaye taahhütlerinin yüzde yirmi beşinin bankaya yatırılması gerektiği görüşündedir. Ortaklar rüçhan haklarını, öngörülen süre içinde şirkete yapacakları başvuru ve imzalayacakları iştirak taahhüdü ile kullanırlar⁴⁷⁵.

Sermayenin tamamı artırım kararı kapsamında ortaklarca taahhüt edilmiş ve yapılan taahhütler şirket sözleşmesinin esas sermaye maddesinde yer almışsa geriye tahsis edilecek sermaye payı kalmadığından rüçhan haklarının kullanılması da söz

⁴⁷¹ Dedeagaç, *a.g.e.*, 2021, 193.

⁴⁷² Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3732.

⁴⁷³ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3733.

⁴⁷⁴ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3733.

⁴⁷⁵ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 547.

konusu olmaz ve başka bir değişle bu varsayımda rüçhan hakları sözleşmenin tadili aşamasında kullanılmış olur⁴⁷⁶.

4.5. Esas Sermayenin Azaltılması

Limited ortaklıklarda kural olarak esas sermayenin azaltılması mümkündür. Anonim şirketlerin esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümleri limited şirketlere kıyas yoluyla uygulanır⁴⁷⁷. Öyle ki kanun maddesinde direkt olarak bu husus yer almaktadır. TTK m.592 uyarınca;

“Anonim şirketlerin esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümleri limited şirketlere kıyas yoluyla uygulanır. Ortakların sorumluluğu taahhüt ettikleri sermaye payları ile sınırlı olan limited ortaklıklarda alacaklıların en önemli güvencesi şirket malvarlığının simgesi olan esas sermaye olduğundan yasa koyucu sermayenin azaltılmasını, sermayenin güvence işlevini ve alacaklıların korunması amacını ön planda tutarak düzenlemiştir⁴⁷⁸.”

“Esas sermaye borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla, ancak şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme yükümlölüklerinin tamamen ödenmesi hâlinde azaltılabilir.” hükmü düzenleme altına alınmıştır. Bu durumda, esas sermaye miktarı, asgari pay miktarı olan her ortak için 25 TL’den ve esas sermaye ise hiçbir suretle TTK m.332 ile belirlenen tutardan az olamaz⁴⁷⁹. Şirketlerde esas sermayenin negatif olması halinde bilançonun pozitif hale getirilmesi için ek ödeme yükümlölüklerinin tamamen ödenmesi halinde ek sermaye azaltılması mümkün olabilmektedir⁴⁸⁰. Ancak bu sebebin dışında kalan esas sermaye azaltımlarında ise ek ödeme yükümlölüğünün tamamen ödenmesi şartı yoktur⁴⁸¹. Madde İsvBK m.782 ile uyumlu yönde düzenlenmiştir.

4.5.1. Sermayenin Azaltılma Nedenleri

Esas sermayenin azaltılmasının farklı sebepleri olabilir. Örneğin şirketin zarar etmiş olması ile esas sermaye kendiliğinden azalmış olabilir⁴⁸². Sermayenin ihtiyaçtan fazla olması halinde yapılan sermaye azaltımı, bilanço zararını gidermek amacıyla yapılan sermaye azaltımı (TTK m.376), anonim şirketin kendi hisse senetlerini iktisap

⁴⁷⁶ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 547.

⁴⁷⁷ Bozkurt, *a.g.e.*, 2021, 570.

⁴⁷⁸ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 548.

⁴⁷⁹ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3734.

⁴⁸⁰ Dedeagaç, *a.g.e.*, 2021, 198.

⁴⁸¹ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 128.

⁴⁸² Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3735.

etmesi nedeniyle yapılan sermaye azaltımı (TTK m.379-389), anonim şirketin bölünmesi dolayısıyla ile yapılan sermaye azaltımı (TTK m.160,162,473,474,592) biçiminde gösterilebilir⁴⁸³. Esas sermaye limited şirket ortaklığının işletme faaliyet açısından ihtiyacın üstünde olabilir ve bu da ortaklığa fayda sağlamıyorsa, en iyi yol atıl durumda olan kısmın ortaklara iade edilmesidir⁴⁸⁴. Öyle ki bu durum şirket kâr payını olumsuz yönde etkileyecektir. Örneğin; esas sermayesi 100.000 TL olan bir limited şirket yılda 10.000 TL kâr ediyorsa, şirketin kâr oranı yıllık %10 olacaktır. Bu şirkette esas sermayenin yarısını ihtiyacın üzerinde yani atıl olduğu kabul edilir ve sermaye azaltımına gidilerek sermaye 50.000 TL'ye indirilirse, şirketin kâr oranı yıllık %20 olacaktır⁴⁸⁵.

Bunun yanı sıra şirketten çıkan veya çıkarılan ortağın payını ödemek için de sermaye azaltılması yoluna gidilmesi mümkündür. Diğer yandan, vergi kanunlarındaki değişiklikler de sermaye azaltılmasını bazen yararlı bazen de zorunlu kılabilir⁴⁸⁶.

4.5.2. Sermayenin Azaltma Usulünde Uygulanacak Hükümler

Esas sermayenin azaltılması, şirket sözleşmesinde yer alan sermaye miktarının indirilmesini gerektirdiğinden şirket sözleşmesinde değişikliğini de gerekli kılmaktadır. Anonim şirketlerin sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümleri limited şirketlere kıyas yoluyla uygulanır⁴⁸⁷. TTK m.592 hükmü atfı sebebiyle kıyas yoluyla anonim şirketin esas sermayesinin azaltılmasını düzenleyen TTK m.473-475 hükümleri göz önüne alınarak ve hukuki olaya uygun düştüğü ölçüde uygulanacaktır.

Esas sermayenin azaltılması esas sermaye paylarının sayısı azaltılarak yapılabileceği gibi esas sermaye paylarının itibari değeri düşürülerek de yapılabilir. Ancak TTK m.473/5 gereğince sermaye hiçbir suretle 332 nci madde ile belirlenen en az tutardan aşağı indirilemez. Şener'e göre⁴⁸⁸, burada iyileştirici sermaye azaltmaları bakımından istisna tanınması zorunludur. Gerçekten de şayet sermaye azaltılır, ancak sonradan tekrar artırılırsa, kanunen öngörülen en az sınırın altına inilmesi olanaklı hale gelir. Kanunumuzda böyle bir açık bulunmasına rağmen İsviçre Hukuku'nda OR

⁴⁸³ Dedeoğlu, *a.g.e.*, 2021, 198.

⁴⁸⁴ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2022, 3735.

⁴⁸⁵ Ünal, M. (2006). *Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltımı*, Tuğrul Ansay'a Armağan, Ankara, s .620.

⁴⁸⁶ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3735.

⁴⁸⁷ Bozkurt, *a.g.e.*, 2021, 570.

⁴⁸⁸ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 259.

732/5 ve Alman Hukuku'nda GmbHG 58a/5 maddeleri ile iyileştirici sermaye azaltılmasında sermayenin asgari sınırın altına inilmesine izin verilmektedir. Kararı vermeye yetkili organ genel kuruldur.

4.5.3. Sermaye Azaltmanın Şartları

TTK m.592 sermayenin şirketin borca batık bilançosunun iyileştirilmesi amacıyla azaltılması halinde özgü bir ön koşul daha öngörmüştür⁴⁸⁹. TTK m.592 uyarınca; *“Esas sermaye borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla, ancak şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme yükümlülüklerinin tamamen ödenmesi hâlinde azaltılabilir.”* Diğer bir anlatımla şirketin maddi durumunu iyileştirmek amacıyla böyle bir yola başvurulabilmesi için sözleşmesinde ödeme yükümlülüğüne ilişkin bir düzenlemenin ya hiç yer almaması, düzenlenenlerin ise ödenmiş olması gerekmektedir. Bu sebebin dışında kalan esas sermaye azaltımlarında ise, ek ödeme yükümlülüğünün tamamen ödenmesi şartına gerek yoktur⁴⁹⁰.

TTK m.473/2 uyarınca ise sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette varlığı belirlenmiş olmadıkça sermayenin azaltılmasına karar verilmez. Yani sermaye azaltılmasına karşın şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirket varlığı belirlenmedikçe esas sermayenin azaltılmasına karar verilemez, bu bir ön şart niteliğindedir⁴⁹¹. Alacaklıların korunması ilkesi kapsamında bu ön koşul, azaltma işleminin geçerlilik şartıdır⁴⁹².

26/6/2012 tarihli ve 6335 sayılı Kanunun 41 inci maddesiyle, 473 üncü maddenin ikinci fıkrasında yer alan *“İşlem denetçisinin raporuyla,”* ibareleri madde metninden çıkarılmıştır. Nitekim TSY m.96'da esas sermayenin azaltılması başvurusu için gerekli belgeler düzenlenmiş olup ilgili maddenin ilk fıkrasının c bendinde *“sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette mevcut olduğunun belirlenmesine ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu belirlemelere ilişkin raporu”* istenen belgeler arasında sayılmıştır. Alacaklıların korunması ilkesi gereğince bu ön koşul, sermayenin azaltımı

⁴⁸⁹ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 548.

⁴⁹⁰ Yıldız, *a.g.e.*, 2019, 128.

⁴⁹¹ Pulaşlı, *Şerh*, *a.g.e.*, 2024, 3373.

⁴⁹² Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 548.

işleminin geçerlilik şartıdır; genel kurul kararlarının butlanı ve iptaline ilişkin TTK m.622/1 hüküm, kıyasen limited şirketlere de uygulanacağından, tüm ilgili taraflarca sermayenin azaltımı sürecinin her aşamasında ileri sürülebilir⁴⁹³.

4.5.4. Esas Sermayenin Azaltılma Süreci

Esas sermayenin azaltılması için gerekli nisap kanun koyucu tarafından açıkça hüküm altına alınmamıştır. Her ne kadar sermayenin artırılması TTK m.621/1 uyarınca önemli kararlar arasında sayılmış olsa da esas sermayenin azaltılmasına madde hükmünde yer verilmemiştir. TTK m.592 uyarınca da anonim şirketlerin esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümleri limited şirketlere kıyas yoluyla uygulanacağı belirtilmiştir. Anonim şirketlerde esas sermayenin azaltılmasını düzenleyen TTK m.473/3 hükmünce ise genel kurulun kararına 421 inci maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi uygulanır. Ancak Pulaşlı'ya göre⁴⁹⁴, bu hükmün limited şirketlere uygulanacağını söylemek pek uygun düşmez, çünkü 592. maddedeki anonim şirketlere yapılan yollama, sermayenin azaltılmasına ilişkin yetersayıya değil, aksine anılan maddelerde öngörülen prosedürler ve yapılacak işlemler hakkındadır.

Bu madde ile de esas sözleşme değişikliklerinde toplantı karar ve nisapları belirtilmiş olup ilk cümle *“Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır.”* şeklinde düzenlenmiştir.

Pulaşlı'ya göre⁴⁹⁵, bu halde 589/1 hükmünün uygulanmasıyla, esas sermayenin 2/3'nü temsil eden ortakların kararıyla esas sermayenin azaltılmasına karar verilmesi gerekir. Öyle ki TTK m.621'de birçok konuya ilişkin olarak esas sözleşme değişikliği yanında ayrıca sermaye artırımından bahsedilmekle birlikte sermaye azaltımı yer almamaktadır.

Poroy/Çamoğlu/Tekinalp ise⁴⁹⁶ TTK m.473/3 yollaması nedeniyle, TTK m.621/3'deki nisapla, yani sermayenin azaltılması kararının sermayenin yüzde yetmiş beşini temsil eden pay sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınacağı görüşündedir.

⁴⁹³ Pulaşlı, *Şerh, a.g.e.*, 2024, 3736.

⁴⁹⁴ Pulaşlı, *Şerh, a.g.e.*, 2024, 3736.

⁴⁹⁵ Pulaşlı, *Şerh, a.g.e.*, 2024, 3736.

⁴⁹⁶ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 549.

Mehaz İsviçre hukukunda durum ise İsvBK m.782/4’de anonim şirketlere ilişkin hükümlere atfı yapılmış olması nedeniyle esas sözleşmede aksine düzenleme kararın toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğuyla alınacağı yönündedir⁴⁹⁷.

Kanaatimce de ilk olarak TTK m.592’yi ele almamız gerekir. Burada esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümlerin limited şirketlere kıyas yoluyla uygulanacağı açıkça belirtilmiştir. Bu atf ise bizi TTK m.473/3’e götürecektir ve bu madde de 421 inci maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesine bizi yönlendirecektir. Bu cümle uyarınca ise sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla karar alınır.

Kanunda sermayenin azaltılmasına ilişkin aynı toplantıda genel kurulun gündemine gelecek müdürlerin sermayenin azaltılması raporunun onaylanması hakkında da özel bir yetersayı öngörülmemiş olup bu karar TTK m.620/1’deki olağan nisapla alınmaktadır⁴⁹⁸.

TTK m.473/1 uyarınca bir anonim şirket sermayesini azaltarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar çıkarmıyorsa, genel kurul, esas sözleşmenin gerektiği şekilde değiştirilmesini karara bağlar. Genel kurul toplantısına ilişkin çağrı ilanlarında, mektuplarda ve internet sitesi bildiriminde, sermaye azaltılmasına gidilmesinin sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağı ayrıntılı bir şekilde ve hesap verme ilkelerine uygun olarak açıklanır. Ayrıca yönetim kurulu bu hususları içeren bir raporu genel kurula sunar, genel kurulca onaylanmış rapor tescil ve ilan edilir. Şener’e göre⁴⁹⁹, kanun koyucu her ne kadar bu maddede “bedelleri ödenecek yeni paylardan” söz ediyor ve böylelikle sanki artırılan yeni sermayenin nakden ifası gerektiğine işaret ediyormuş anlamı çıkıyorsa da, sermayenin burada nakit olarak getirilmesi gerekmez, aksine sermaye ayın olarak getirilebileceği gibi takas suretiyle de ifa edilebilir.

TTK m.473 ve TTK m.474 maddelerindeki kurallara uyulduğunu gösteren belgeler ibraz edilmedikçe sermayenin azaltılmasına dair karar ve sermaye artırımının hukuken kesinleştiği olgusu, ticaret siciline tescil ve ilan edilemez⁵⁰⁰. Kıyasen uygulanan TTK m.474/1 uyarınca ise genel kurul esas sermayenin azaltılmasına karar

⁴⁹⁷ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3736.

⁴⁹⁸ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3736.

⁴⁹⁹ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 258.

⁵⁰⁰ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, a.g.e., 2021, 551.

verdiği takdirde, yönetim kurulu, bu kararı şirketin internet sitesine koyduktan başka, 35 inci maddede anılan gazetede ve aynı zamanda esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde, yedişer gün arayla, üç defa ilan eder. eTK’da bu ilanlar arasında herhangi bir süre öngörülmemiştir. TTK’nın söz konusu hükmü ile eTK uygulamasında kötüye kullanılan, üç ilan şartında amaca uygun bir değişiklik yapılmış, uygulamada üç ilanın aralıksız yapılması imkânı ortadan kaldırılmış, habersiz ilanlarla düzenlemenin amacı niteliğinde olan olabildiğince çok alacaklının haberdar edilmesi sağlanmıştır⁵⁰¹.

İlanda alacaklılara, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’ndeki üçüncü ilandan itibaren iki ay içinde, alacaklarını bildirerek bunların ödenmesini veya teminat altına alınmasını isteyebileceklerini belirtir. İki aylık süre alacaklılara tanınan bu hakkın kullanılması açısından hak düşürücü süre niteliğinde olup bu süre içerisinde şirkete ödeme veya teminat talebi ile başvurmayan alacaklılar, sermayenin azaltılmasına bu nedenle karşı çıkma hakkını kaybederler⁵⁰². Ayrıca alacakları ilk ilan tarihinden sonra doğan alacaklılar da şirketle azaltmayı bilerek hukuki ilişkiye girmiş sayıldıkları için ödeme ve güvence talebinde bulunabilirler⁵⁰³. Şirketçe bilinen alacaklılara ayrıca çağrı mektupları gönderilir. Bütün alacaklılar bilinse dâhi ilanın ticaret sicil gazetesinde yapılması gerekir⁵⁰⁴.

Çamoğlu’na göre⁵⁰⁵ adresleri şirketçe bilinen alacaklılara ayrıca çağrı mektupları gönderilir ancak yasa çağrı mektuplarının türünü ve gönderilme şeklini belirtmemiştir. Bu nedenle bu durumda kanun koyucunun amacından hareket edilerek, alacaklıya ulaştığı kanıtlanabilecek herhangi yazılı bir bildirim ve bu bildirimin ilan süresi içinde muhataba ulaşması yeterli olacaktır.

Çamoğlu’na göre, azaltma oluşan zararların bünyeden atılması amacıyla yapılıyor ve sermaye bedelleri peşin olarak tamamen ödenmek koşulu ile aynı oranda eş zamanlı olarak artırılıyorsa sözleşme değişikliğinin gerekli olup olmadığı sorusu ortaya çıkabilir. TS Yönetmeliği ise 97/2-b uyarınca sözleşmenin tadilini gerekli görmüştür⁵⁰⁶. Bu halde ise yine yönetmeliğin 99. maddesi uyarınca sermayenin azaltılması ve artırılması eş zamanlı olarak tescil edilmesi gerekmektedir. Ancak

⁵⁰¹ Altaş, *a.g.e.*, 2023, 437.

⁵⁰² Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 550.

⁵⁰³ Akbay, *a.g.e.*, 2010, 130.

⁵⁰⁴ Bilgili/Demirkapı *a.g.e.*, 2013, 130.

⁵⁰⁵ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 550.

⁵⁰⁶ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 551.

Şener'e göre böyle bir durumda kural olarak sözleşme değişikliği yoktur. Bu durum alacaklıların menfaatlerini tehlikeye düşürmemekte aksine kuvvetlendirmekte olduğundan sermaye azaltımlarında alacaklıları koruyan düzenlemelerin de uygulanmasına gerek yoktur⁵⁰⁷.

Aynı maddenin ikinci fıkrası olan TTK m.474/2 uyarınca ise sermaye, zararlar sonucunda bilançoda oluşan bir açığı kapatmak amacıyla ve bu açıklar oranında azaltılacak olursa, yönetim kurulunca alacaklıları çağdırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçilebilir. Şener'e göre⁵⁰⁸, bu şekilde açıklayıcı sermaye azaltılmasında alacaklıların çağrılmasının kaldırılmasıyla bu tür sermaye azaltılması oldukça kolaylaşmaktadır.

Çamoğlu'na göre⁵⁰⁹, bu maddede yer alan “açığı kapatmak” kavramı dar yorumlanmalıdır ve TTK m.633 ve m.367/2 anlamında borca batıklık halinde sermayenin azaltılması usulü işletilemez.

Sermayenin azaltılması hisse sayısının azaltılması, hisselerin nominal bedellerinin düşürülmesi, bu iki yöntemin birlikte kullanılması veya bir başka usulün seçilmesi gibi yöntemlerle yapılabilir ve bu işlemler sermayenin azaltılmasında benimsenen sisteme göre müdürlerde pay defterinde gerçekleştirilir⁵¹⁰.

Payların itibari değerlerinin düşürülmesi yönteminde şirkete ait esas sermaye paylarının sayısında herhangi bir değişiklik olmaz iken her payın itibari değeri düşürülür ve böylece sermaye azaltılmış olur⁵¹¹. Örneğin, 100 TL itibari değerli 1000 paydan oluşan 100.000 TL sermayeli bir limited şirkette payların itibari değeri 100 TL'den 50 TL'ye düşürülürse şirket esas sermayesi 50.000 TL'ye indirilmiş olur. Esas sermayenin azaltımının bu yöntemle yapılması halinde pay sayısında değişiklik olmadığı için ortaklar arasında eşitlik de bozulmaz⁵¹².

Pay azaltılması yönteminin ise iki şekli vardır. Bunlar payların birleştirilmesi veya iptal edilmesi olup payların değiştirilmesi yönteminde esas sermaye payları

⁵⁰⁷ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 258.

⁵⁰⁸ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 256.

⁵⁰⁹ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 550.

⁵¹⁰ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 551.

⁵¹¹ Ünal, a.g.e., 2006, 56.

⁵¹² Ünal, a.g.e., 2006, 56.

belirli bir değişim oranına göre birleştirilerek pay sayısı azaltılır, böylece esas sermaye de azaltılmış olur⁵¹³.

“Örneğin esas sermayesi 150.000 TL’den 50.000 TL’ye azaltılacak bir limited şirkette değişim oranı 1/3’tür. Böylece, 3 sermaye payı 1 payda birleştirilerek sermaye azaltır. Ancak bu yöntemde her zaman payların değişim oranına göre birleştirilebilmesi mümkün değildir. Örneğin 35 adet esas sermaye payı olan bir pay sahibi 1/3 değişim oranına göre 33 payına karşılık 11 pay alırken, 2 payı açıkta kalır. Bu yöntem eşitliğin bozulmasına sebep olabilir⁵¹⁴.”

Payların iptal edilme yönteminde ise esas sermaye paylarının itibari değeri değişmez, ancak esas sermaye paylarından bir kısmı iptal edilerek pay sayısı azaltılır, böylece esas sermaye payı da azaltılmış olur⁵¹⁵.

Yeni TTK ile TTK m.593/2 uyarınca limited ortaklıklarda esas sermaye paylarının da ispat aracı niteliğinde veya nama yazılı pay senetlerine bağlanması imkanı getirilmiřtir⁵¹⁶. Bu kapsamda TTK m.475/2 atfı uyarınca azaltma kararının uygulanabilmesi için, pay senetleri miktarının, değiştirme veya damgalama yoluyla ya da diğer bir şekilde azaltılmasının gerekli olduğu hâllerde bu husus için yapılan ihtarla rağmen geri verilmeyen pay senetleri şirketçe iptal edilebilir. Tebliğde şirkete geri verilmeyen senetlerin iptal edilecekleri yazılır.

TTK m.475/3 uyarınca ise, pay sahiplerinin, değiştirilmek üzere şirkete geri verdikleri pay senetlerinin miktarı, karar gereğince değiştirmeye yetmezse, bu senetler iptal olunarak bunların karşılığında verilmesi gereken yeni senetler satılıp paylarına düşen miktar şirkette saklanır. Esas sermayenin azaltılması sebebiyle kayıtlara göre doğacak defter kârı sadece payların yok edilmesinde kullanılabilir (TTK m.473/2).

4.6. İmtiyaz

İmtiyaz öğretilde, ana sözleşmede yer alması zorunlu olan bir hükümlerle öngörülen, paya bağlı olan, sermaye katılma oranına göre üstünlük olarak nitelendirilebilen ve özel korunmadan yararlanan pay sahipliği hakları olarak tanımlanmıştır⁵¹⁷. TTK m.478/2’de tanımına yer verilen “imtiyaz”, kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün bir hak veya kanunda

⁵¹³ Altaş, a.g.e., 2023, 441.

⁵¹⁴ Ünal, a.g.e., 2006, 58.

⁵¹⁵ Altaş, a.g.e., 2023, 441.

⁵¹⁶ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., 2021, 551.

⁵¹⁷ Abuzer, K. (1999). *Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz*, İstanbul: Beta Yayınları, s. 38.

öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır. Bu nedenle imtiyazdan söz edebilmemiz için ortaklık sözleşmesi ile bazı esas sermaye paylarına diğer paylara kıyasla ortaklık nazarında bazı üstün hakların tanınmış olması gerekmektedir⁵¹⁸. Ancak öğretide üstün hak kavramından ne anlaşılması gerektiği hususunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Kendigelen'e göre⁵¹⁹, esas sermaye paylarına kanunda verilen haklardan daha fazla hak tanınmış olması halinde bu paylar arasında farklılık ve üstünlük olmadığından imtiyazın varlığından söz edilemez. Ancak Tekinalp'e göre⁵²⁰ ise, üstün hak TTK'nın ilgili konuda verdiği hakkı aşan miktarda hak sağlanması olup üstünlük başka paylara değil, adi paya nazaran belirlenir.

Çebi'ye göre⁵²¹ ise, üstünlük esas sermaye payından kaynaklanan ortaklık haklarına ilişkin bir üstünlük olmalı, doğrudan esas sermaye payına bağlı olmayan haklar ve ortaklık hakları dışında esas sermaye payları arasındaki farklar imtiyaz olarak kabul edilmemelidir. Örneğin esas sermaye payının itibari değeri veya primli esas sermaye payı çıkarılması halinde ihraç değeri, pay bedellerine mahsuben yapılan ödemelerdeki farklılıklar, payın karşılığının nakit veya ayın olması, esas sermaye paylarının satılması durumunda diğer ortaklara tanınan bu payları öncelikle satın alma hakkı imtiyaz olarak kabul edilmemektedir.

TTK m.478/2 uyarınca maddede belirtilen durumlar sayılı değildir ve esas sözleşmede yer alması koşuluyla kanunda yer almayan bir pay sahipliği hakkına da imtiyaz tanınması mümkündür⁵²². Kanunda bulunmayan yeni bir hakkına örnek olarak A grubu payların aylık mizanı veya 3 aylık hesapları inceleme hakkına sahip olmaları, B grubu pay sahiplerinin şirkete ait tatil tesislerinden yılda 10 gün ücretsiz yararlanma hakkına sahip olmaları verilebilir⁵²³.

Çebi'ye göre⁵²⁴, payın sahibine sağladığı haklar bakımından farklı ayrımlara tabi tutulması mümkündür. Pay sahipliği hakları konusuna göre, malvarlığı hakları ve kişisel haklar olarak ikiye ayrılmaktadır. Mali haklara örnek olarak kâr payı, tasfiye payı hakkı, şirket tesislerinden yararlanma, rüçhan hakkı, hazırlık evresi faizi örnek

⁵¹⁸ Karacibioğlu, *a.g.e.*, 2013, 139.

⁵¹⁹ Kendigelen, s. *a.g.e.*, 2011, 29.

⁵²⁰ Poray/Tekinalp/Çamoğlu, *a.g.e.*, 2021, 785.

⁵²¹ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 331.

⁵²² Çebi, *a.g.e.*, 2019, 328.

⁵²³ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 328.

⁵²⁴ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 328.

olarak verilebilirken oy hakkı, genel kurala katılma hakkı bilgi alma hakkı, özel denetim hakkı ve iptal davası açma hakkı ise kişisel haklar olarak sıralanabilir. İmtiyaz kural olarak mali haklara tanınabilir ancak bu kuralın istisnası oy hakkına da imtiyaz tanınabiliyor olmasıdır.

Limited şirkette oy hakkı TTK m.618/1 hükmünde düzenlendiği üzere; *“Ortakların oy hakkı esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanır.”* Dinç’e göre⁵²⁵, düzenlemenin bu şekilde olması limited şirketin sermaye ortaklığı yapısı ile uyumludur. Çünkü böylelikle sermaye katılım oranının büyüklüğüne göre ortağın üstüne aldığı riskle ortağın ortaklık sözleşmesinden kaynaklanan yönetsel haklarının gücü ve etkisini dengelemektedir.

Farklı itibari değere sahip paylara aynı oy hakkının verilmesi haline ilişkin imtiyaz ise kanun koyucu tarafından sınırlandırılmıştır⁵²⁶. TTK m.618/2 uyarınca ise şirket sözleşmesi oy hakkını, itibarî değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde de belirleyebilir. Bu hâlde en küçük esas sermaye payının itibarî değeri, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerleri toplamının onda birinden az olamaz. Bilgili/Demirkapı’ya göre, kanunda değerler toplamından söz edilmekteyse de buradaki değerler toplamı ifadesinin sehven yazıldığı kabul edilmelidir.⁵²⁷

Kanun koyucu madde dışında yaratılacak imtiyazlara, imtiyazların hüküm ve sonuçlarına ve imtiyazların korunmasına ilişkin herhangi bir düzenleme getirmediğinden ötürü Şener’e göre⁵²⁸, bu durumda en azından anonim ortaklık düzenlemeleri limited ortaklıkta da kıyasen ve bu ortaklığın niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanabilmelidir. Hâlbuki İsviçre hukukunda OR m.799 hükmü ile imtiyazlı esas sermaye payları için anonim ortaklıktaki hükümlerin limited ortaklıkta da bu ortaklık türünün niteliğine uygun olduğu ölçüde uygulanacağı açıkça düzenleme altına alınmıştır.

4.6.1. İmtiyaz Tanınma Şekli

İmtiyazların şirket sözleşmesinde öngörülmüş olması, paya tanınmış olması, belirli olması ve adi paylara göre üstün olması gerekir. TTK m.478’in gerekçesinde

⁵²⁵ Dinç, *a.g.e.*, 2022, 177.

⁵²⁶ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 406.

⁵²⁷ Bilgili/Demirkapı, *a.g.e.*, 2013, 406.

⁵²⁸ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, *a.g.e.*, 2017, 192.

belirtildiği üzere imtiyaz üstün bir hak olup kişiye makama veya belirli bir sığata değil, yalnızca paya bağlanabilir.

İmtiyaz paya bağlı olduğundan ilgili pay sahibi tanınan imtiyazdan diğer pay sahiplerinden bağımsız bir şekilde faydalanabilir ve imtiyaz esas sermaye payına bağlı olduğu için pay devredilirse imtiyaz da devralana geęer⁵²⁹. *Ayrıca paya değil, ortaklık sıfatını taşısa dâhi kişilere ve makamlara tanınan haklar imtiyaz olarak kabul edilmemektedir. Bu bağlamda genel kurulda genel kurul başkanının genel kurulda üstün oy hakkına sahip olması, kişilere tanınan şirket organlarında temsil edilme hakkı, bir yöneticilik sıfatının belirli veya belirsiz bir süre için taşınması gibi haklar imtiyaz değildir*⁵³⁰.

TTK m.576/1-c gereğince şirket sözleşmesinde esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının gruplarının düzenlenmesi zorunludur. Başlangıçta ortaklık sözleşmesi ile böyle bir imtiyaza yer verilmemiş olması halinde ise sonradan sözleşmeye eklenecek bir hükümle oyda imtiyazlı sermaye paylarının öngörölmesi de mümkündür⁵³¹. Bu sayede sermaye hâkimiyetinin ortaklığa da hâkimiyeti sağlayacağı yolundaki temel ilke yumuşatılmış olur⁵³². Ancak ortaklık sözleşmesinde hüküm yer almadan, tüm ortakların oy birliği olsa bile, yine de genel kurul kararıyla imtiyazlı sermaye payı çıkarılamaz⁵³³. Bunun dışında sonradan şirket sözleşmesinde yapılacak bir değişiklik ile imtiyazlı pay yaratılması da mümkündür. Sözleşme değişikliğiyle imtiyazlı yeni esas sermaye payları çıkarılabileceği gibi, mevcut esas sermaye payları da imtiyazlı hale getirilebilir⁵³⁴.

Sözleşmede yalnızca imtiyaz teriminin kullanılması yeterli olmayıp imtiyazın konusu, niteliği ve şartları şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmeden, imtiyazlı esas sermaye payı çıkarmak mümkün deęildir⁵³⁵.

Bir şirkette birden fazla pay grubuna imtiyaz tanınması mümkündür. Bir pay grubuna kâr payında, diğerine tasfiye payı hakkında ve ötekine de oy hakkında imtiyaz

⁵²⁹ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 329.

⁵³⁰ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 330.

⁵³¹ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 329.

⁵³² Dinç, *a.g.e.*, 2022, 177.

⁵³³ Şener, *Ortaklıklar Hukuku a.g.e.*, 2017, 194.

⁵³⁴ Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 194.

⁵³⁵ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 330.

tanınabilir, her bir pay grubu tanınan üstün hakkın içeriği bakımından diğerlerine göre imtiyazlı kabul edilir⁵³⁶.

TTK m.621/1-b gereğince limited şirkette esas sermaye paylarının öngörülmesi önemli kararlardan kabul edildiğinden bu maddede gösterilen yetersayılar uyarınca karar alınması gerekmektedir. Kanunda TTK m.576/1-c ve TTK m.621/1-b düzenlemeleri haricinde limited şirkette imtiyazlı esas sermaye paylarına ilişkin başkaca bir düzenleme yapılmadığından anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması gerekir⁵³⁷.

4.6.2. Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi ve İmtiyaz Hakkı

Anonim şirketlerde TTK m.479/3-a uyarınca oyda imtiyazın esas sözleşme değişikliğinde geçerli olmayacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak limited şirketlerde ise “oy hakkı ve hesaplanması”nı düzenleme altına alan TTK m.618/3 uyarınca, esas sözleşme değişikliğinde imtiyazın anonim şirketlerde olduğu gibi açık bir biçimde geçerli olmayacağı düzenlenmemiştir.

Çebi’ye göre⁵³⁸, imtiyaz ilk şirket sözleşmesiyle veya sonradan şirket sözleşmesi değiştirilerek oluşturulabilir. Sözleşme değiştirilerek imtiyaz oluşturulması halinde TTK m.589’daki yetersayının uygulanması gerekir. Ancak oyda imtiyazlı esas sermaye payları öngörülürse TTK m.621/1’deki yetersayılar uygulanmalıdır.

Pulaşlı’ya göre, bu durumda oy hakkında imtiyazın, esas sermayeye katılım bakımından hâkim ortak konumunda olan kişiye tanınması, önemli kararların alınmasını zorlaştırmadığı gibi bir yana daha da kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla esas sözleşmede düzenleme yapılırken limited şirketi kuran ortakların buna dikkat etmeleri gerekir⁵³⁹.

Şener’e göre⁵⁴⁰, ister kuruluş aşamasında ister sonradan olsun, ortaklık sözleşmesinde yalnızca imtiyaz yaratılabileceğine dair soyut bir hükmün yer alması yeterli değildir. Bunun yanı sıra mutlaka imtiyazların konusu, niteliği, koşulları ve sınırlarının da sözleşmede yer alması gerekir. Örneğin kârda imtiyaz tanınıyorsa

⁵³⁶ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 331.

⁵³⁷ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 327.

⁵³⁸ Çebi, *a.g.e.*, 2019, 329.

⁵³⁹ Pulaşlı, *Şerh, a.g.e.*, 2024, 3636.

⁵⁴⁰ Şener, *Ortaklıklar Hukuku, a.g.e.*, 2017, 195.

üstünlük oranı, sırası ve tabi olduğu şartları düzenleyen kurallara ortaklık sözleşmesinde yer verilmesi zorunludur.

Bu imtiyazlar neticesinde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi söz konusu olduğunda Pulaşlı'ya göre, TTK m.589/1 gereğince sözleşmede aksi öngörülmemiş ise esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların veya temsilcilerin kararı gerekecektir. Bu halde TTK m.589/1'deki "esas sermayenin üçte ikisinin temsil eden" ibaresinin "toplantıda temsil edilen oyların üçte ikisi" şeklinde anlaşılması gerekir⁵⁴¹. Örneğin iki ortaklı bir limited şirkette, oyda imtiyaza sahip bir ortağın sermaye katılım oranı (sermayenin salt çoğunluğunda olması kaydıyla) üçte ikisinin altında olmasına rağmen, oyda imtiyaz sayesinde toplantıda oyların üçte ikisini temsil edecek sayıda ise, diğer ortağın toplantıya katılmaması veya katılıp da sermaye artırımına olumsuz oy vermesi halinde, tek başına esas sermaye artırımını kararı alabilir⁵⁴².

Pulaşlı'ya göre⁵⁴³, TTK m.621 kapsamında yapılan sözleşme değişikliklerinde oy hakkında imtiyaz yoksa karar nisabı temsil edilen oyların üçte ikisidir. Oyda imtiyaz varsa toplantıda temsil edilen oyların üçte ikisi ve sermayenin salt çoğunluğunun bir arada bulunması gerekir. Bunun yanı sıra oyda imtiyaz varsa ve temsil edilen oy sayısı, oyda imtiyaz sayesinde üçte iki çoğunlukta olmakla birlikte , sermayenin salt çoğunluğunun altında ise, bu takdirde TTK m.621/1 hükmünde sayılan esas sözleşme değişikliklerinin yapılması mümkün değildir. Bu sayede İsviçre Limited Şirketler Kanunu gerekçesinde (*Botschaft*) belirtildiği üzere birkaç ortağı olan şirketlerin ihtiyaçları dikkate alınarak hakkın kötüye kullanılmasını önlemek için, münferit bazı ortakların yokluğunda karar alınması zorlaştırılmıştır⁵⁴⁴.

Şirket sözleşmesi değişikliği ise bu hallerden sayılmamıştır. Bunun gerekçesi limited ortaklıkta sözleşme değişikliklerinde karar nisabının oylara göre değil, esas sermaye dikkate alınarak belirlenmiş olmasıdır⁵⁴⁵.

⁵⁴¹ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3634.

⁵⁴² Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3634.

⁵⁴³ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3634.

⁵⁴⁴ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3635.

⁵⁴⁵ Kendigelen, a.g.e., 2011, 531.

Yıldız'a göre⁵⁴⁶, sözleşme değişikliğinde esas sermayenin çoğunluğunun aranması, oyda imtiyazlı pay sahiplerinin şirket sözleşmesinin değiştirilmesinde değişiklik yapma gücünü zayıflatmaktadır.

Kanaatimce de esas sermayenin çoğunluğunun aranması durumunda, imtiyazlı pay sahiplerinin toplam oyların yüzde olarak belirli bir kısmını temsil etmeleri yeterli olmayabilir. Bu durumda, imtiyazlı pay sahipleri, diğer ortakların toplam oy sayısına göre daha az etkiye sahip olabilirler. Bu durumda, sözleşme değişikliğinde imtiyazlı pay sahiplerinin özel haklarının korunması zorlaşabilir ve sözleşme değişikliklerinde daha az söz sahibi olabilirler.

4.6.3. İmtiyazların Korunması ve Etkisizleşmesi

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi genel kurulun devredilemez yetkileri arasındadır ancak bu yetki bazı hallerde sınırlandırılmıştır. Nitekim şirket sözleşmesiyle esas sermaye paylarına tanınan imtiyazlar da genel kurulun bu yetkisini kısıtlamaktadır. Anonim şirketlere ilişkin düzenleme olan TTK m.454/1 kıyasen uygulanacaktır. Bu madde uyarınca;

“Genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin arttırılması konusunda yetki verilmesine dair kararıyla yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda, aşağıdaki hükümler uyarınca, alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanamaz.”

Limited şirketlerde oy hakkı dışında kalan imtiyazların nasıl tanınacağına dair belirli bir düzenleme bulunmamaktadır. Ayrıca, bu tür paylara sahip kişilerin imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu oluşturup oluşturamayacağı da açıkça belirtilmemiştir. Anonim şirketlere ilişkin hükümler bu konuda emsal olarak alınmamış, limited şirketler için ayrı bir atıf yapılmamıştır.

Coştan'a göre⁵⁴⁷, limited şirketlerde oy hakkı dışında kalan imtiyazların nasıl düzenleneceği konusunda doğrudan bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, anonim şirket hükümlerinin kıyasen uygulanması gündeme gelebilir. TTK m.621, oyda imtiyazlı payların çıkarılması için uygulanacak hükümlerden biri olarak belirtilmiştir.

⁵⁴⁶ Yıldız, a.g.e., 2019, 224.

⁵⁴⁷ Coştan, *Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar*, a.g.m., 2012, 88.

Ancak, oy hakkı dışındaki imtiyazlı payların çıkarılması konusunda TTK m.589'un açık hükümlerinin TTK m.621'den daha bağlayıcı olduğu ifade edilmektedir.

Dolayısıyla, limited şirkette oy dışındaki imtiyazlı payların çıkarılması için esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararı gerekmektedir. Oyda imtiyazlı paylar ile diğer imtiyazlı paylar arasında bir ayırım yapılması isabetli görülmemektedir. İsviçre Borçlar Kanunu da limited şirketlerde imtiyazlı paylar konusunda anonim şirket hükümlerine atıfta bulunmaktadır, bu nedenle bu sistemin Türk hukukunda da uygulanabileceği düşünülmektedir.

Buna karşılık birleşme, bölünme ve tür değiştirmede imtiyazlar başka şekillerde korunduğundan (TTK m.140/4, TTK 183/2 ve 161) bu durumlarda imtiyazlar TTK m.454'e göre korunmayacaktır.

İmtiyazın etkisizleşmesi hususuna değinilecek olur ise TTK m.618/3 uyarınca; oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin şirket sözleşmesi hükmü aşağıdaki hâllerde uygulanmaz:

- a) Denetçilerin seçimi.
- b) Şirket yönetimi ya da onun bazı bölümlerinin denetimi için özel denetçi seçimi.
- c) Sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesi.

Anonim şirketlerde imtiyazın etkisizleştiği durumlar ise TTK m.479/3 kapsamında düzenlenmiştir. Bu haller esas sözleşme değişikliği ile ibra ve sorumluluk davası açılması halleridir. TTK m.479/3'ten farklı olarak TTK m.618/3'te özel denetçi seçimi de madde metninde yer almaktadır. Limited şirketlerde özel denetim talebiyle ilgili olarak TTK m.635'in atfıyla, TTK m.438 ve m.439 hükümleri limited şirketlerde de uygulanır. Bu hükümler gereği, özel denetçinin atanması için mahkeme kararı gereklidir. Ancak TTK m.618/f.3-b hükmü, yalnızca özel denetim talebinin görüşüldüğü genel kurul toplantısında geçerli olabilir⁵⁴⁸. Böylece, bu düzenleme, yalnızca belirli toplantılarda talep edilen özel denetim için sınırlı bir uygulama alanı bulmaktadır.

⁵⁴⁸ Kendigelen, *a.g.e.*, 2011, 467.

Diğer bir fark ise TTK m.618/3'te TTK m.479/3'ten farklı olarak ibranın sayılmamış olmasıdır. Kendigelen'e göre⁵⁴⁹ aynı amaca yönelik bu düzenlemeler arasında bu şekilde bir ayırım yapılması isabetli değildir.

İsviçre Borçlar Kanunu m.806/3'te de oy haklarının payların sayısına göre belirlenmesi kuralının; denetçi seçimi, şirket yönetiminin veya bir bölümünün denetimi için uzman (*Sachverständige*) atanması ve sorumluluk davası açılması kararlarında geçerli olmayacağı hükme bağlanmıştır⁵⁵⁰.

Moroğlu, oy hakkındaki imtiyazın anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirketlerde de şirket sözleşmesinin değişikliğinde dikkate alınmayacağı TTK m.618/3'de açıkça belirtilmelidir⁵⁵¹.

Çoştan'a göre⁵⁵², limited şirketlerde, oy haklarının esas sermaye paylarına bağlı olduğu belirtilirken, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi kararı, TTK m.589 uyarınca oylar yerine sermaye oranına göre belirlenir. TTK m.621, oy hakları ile esas sermayenin birlikte dikkate alınmasını öngördüğü için burada da bir çelişki doğar. İmtiyazlı oyların etkisi bazı durumlarda azalmış gibi görünse de temsil edilen oylar üzerinden hala etkisini sürdürmektedir. Anonim ve limited şirketlerde sorumluluk davası ve denetçi seçimi kararlarında oy hakkının itibarî değere göre belirlenmesi kabul edilirken, sözleşme değişikliklerinde bu farklılık dikkat çekmektedir. Bu durumun ise çelişki arz ettiği açıktır. Dolayısıyla anonim ve limited şirkette, sorumluluk davası ile denetçilerin seçimi konularında alınacak kararlarda, oy hakkının itibarî değere göre belirlenmesi esası kabul edilmiş iken, sözleşme değişiklikleri açısından fark yaratılmış olması isabetli gözükmemektedir.

Bu haller dikkate alındığında tasarının bunları ortaklık içi denetimin güvenliğini sağlamak amacıyla düzenlediği belirtilebilir. Çünkü hükümde sayılan hususların ortakların denetleme haklarıyla paralel olduğu dikkat çekmektedir.

⁵⁴⁹ Kendigelen, *a.g.e.*, 2011, 468.

⁵⁵⁰ Çoştan, H. (2012). "*Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar*", (4), 77–90, s. 83.

⁵⁵¹ Moroğlu, *a.g.e.*, 2016, 326.

⁵⁵² Coştan, *Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar*, *a.g.m.*, 2012, 84.

4.7. Sözleşme Değişikliği Kararının Kaldırılması

Sözleşme değişikliğine ilişkin olarak alınan genel kurul kararının kaldırılıp kaldırılamayacağı hususu tartışmalıdır. Değişiklik kararının tescil ve ilan edilmesi halinde değişiklik süreci tamamlanmış ve kesinleşmiş olduğundan kararın kaldırılması veya değiştirilmesi için yeni bir sözleşme değişikliği yapılması gerekmektedir.

Pulaşlı'ya göre, şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin işlemler eksik veya batıl ise tescil işlemi, batıl kararları ıslah etmez, yani düzeltmez. Genel kurul kararı kabili iptal veya batıl ise tescile rağmen bunlar ortaklar tarafından ileri sürülebilir. Tescilden sonra, tescilin yanlış olduğunu veya düzeltilmesini ilgililer isteyebilirler⁵⁵³.

Şener'e göre ise⁵⁵⁴, Alman Hukuku'nda yer alan bir görüşe göre tescilden önce alınan sözleşme değişikliği kararının hukuken bağlayıcılığı olmadığı ve herhangi bir şekilde bağlı olmadan basit bir çoğunlukla alınacak kararlar kaldırılmasının yeterli olduğu görüşüne katılmak güçtür. Sözleşmeyi değiştiren bir kararın ortadan kaldırılması için, en azından yine aynı oranda çoğunluğa ihtiyaç duyulmalıdır. Aksi halde yüksek çoğunlukla alınması gereken bir karar basit çoğunlukla alınmış olacak ve işin niteliğine uygun düşmeyecektir.

Kanaatimce bir sözleşme değişikliği kararının tescil ve ilan edilmesiyle birlikte, bu kararın geçerli hale geldiği ve kaldırılabilmesi için yeni bir kararın alınması gerektiği mantıklı bir yaklaşımdır ve hukuki güvence sağlayacaktır. Ancak tescilden önce bu değişiklik kararı yalnızca taraf iradelerini belli eden bir karar olacak, norm haline dönüşmeyecektir. Bu nedenle kanımca tescilden önce alınan bir kararın hukuken bağlayıcı olmaması ve basit bir çoğunlukla kaldırılabilmesi mümkün olmalıdır. Özellikle, bazı özel durumlarda hızlı bir şekilde yanlış bir kararın düzeltilmesi gerekebilir ve bu durumda tüm sürecin tekrarlanması yerine basit bir çoğunlukla kaldırılması daha pratik olacaktır.

4.7.1. Sözleşme Değişikliği Kararlarının İptali ve Butlanı

TTK uyarınca limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi kararı, belirli sebeplerle iptal edilebilir. Anonim şirketlerde genel kurul kararlarının iptaline dair hususlar, TTK'nın 445 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Aynı kanunun

⁵⁵³ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3734.

⁵⁵⁴ Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, a.g.e., 2017, 192.

617. maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan atıf dolayısıyla bu hususlar, limited şirketlerin genel kurulları hakkında da kıyas yoluyla uygulanmaktadır⁵⁵⁵.

Dedeğaç'a göre⁵⁵⁶, genel kurul kararlarında ana sözleşmenin ya da kanunun emrettiği toplantı ve karar nisaplarına uygun davranılmamış ise genel kurul kararlarının butlanı ya da iptali için açılacak davadan önce, ticaret sicil müdürlüğüne başvurarak yapılan değişikliğin yasalara aykırı olduğunu beyanla tescil ve ilan önlenebilir ya da tescil ve ilan edilmiş ise iptali talep edilebilir.

Bu hükümleri inceleyecek olursak TTK m.445 uyarınca iptal sebepleri düzenlenmiştir. Kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.

TTK'nın 446. maddesinde ise kimlerin iptal davası açabileceği açıklanmıştır. TTK, iptal davası açma hakkını sermaye şirketlerinin ortaklarına, yönetim organına veya bu organların her bir üyesine tanımıştır. Öte yandan, bağımsız denetime tabi olan sermaye şirketlerinde denetçiler, dava açma yetkisine sahip değildir. Zira TTK'da denetim sistemiği tamamen değiştirilmiş, denetçiler şirket organı olmaktan çıkartılmış ve iptal davası açabilecekler arasında denetçiler sayılmamıştır⁵⁵⁷.

Genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü olarak ise yokluk ve butlan hallerinin gündeme gelmesi mümkündür. *Eğer ortada şeklen dâhi olsa genel kurul kararı olarak nitelendirilebilecek bir karar yoksa bu karara karşı açılacak olan dava yokluğun tespiti davasıdır. Örneğin bir çağrı ve velli bir gündem olmaksızın bayramlaşmak amacı ile bir araya gelen ortaklar TTK m.617/3'e uymadan bir karar alıp imzalamışlarsa bu karar hukukun yok sayılacaktır*⁵⁵⁸.

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi kapsamında bir değerlendirme yaptığımızda ise genel kurulun bu kapsamdaki yetkilerinin sınırlı olduğunu ifade etmiştik. Bu sınırlamalar emredici hükümler, limited şirket sözleşmesi, dürüstlük kuralı (TTK m.445), limited şirketi temellendiren ilkeler ve ortakların vazgeçilmez ve müktesep

⁵⁵⁵ Yavuz, M. (2021). "Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Kurak", *Gümrük Ticaret Dergisi*, 8(26), 52-63, s. 54.

⁵⁵⁶ Dedeğaç, a.g.e., 2021, 191.

⁵⁵⁷ Yavuz, a.g.m., 2021, 55.

⁵⁵⁸ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, a.g.e., 2021, 493.

haklarıdır⁵⁵⁹. Bu hususlara aykırı değişiklikler yapılması halinde değişiklik kararı iptal veya butlan yaptırımına tabi olacaktır.

Ancak Yargıtay bir kararında⁵⁶⁰ iptali dava edilemeyen genel kurul kararları yasaya ve esas sözleşmeye aykırı olsa bile bütün ortakları bağlayacağına hükmetmiştir. Bu karar uyarınca; *“Ortaklar kurulu kararı, yasa ve esas sözleşmeye aykırı olsa bile, bu kararın iptali istenmedikçe, tüm ortakları bağlar. Açılan iptal davasında, ortaklar kurulu kararının objektif iyi niyete (dürüstlük ilkesine) aykırı olduğu sabit olursa, bu kararın iptali gerekir.”*

İptal davalarına ilişkin olarak çeşitli konulardaki uyuşmazlıklardan bahsedebilmemiz mümkündür. Örneğin sermaye azaltım kararlarına ilişkin olarak şirketin önerdiği teminatın yeterli olup olmadığı konusunda anlaşma sağlanmadığı takdirde alacaklı TTK m.475/1’de tanınan dava hakkını kullanarak sermaye azaltılması işleminin tescilinin ilan edilmesinden itibaren iki yıl içerisinde sermayenin azaltılmasına ilişkin genel kurul kararının iptali için dava açabilir⁵⁶¹. Yine sermaye alacaklılara verilen sürenin sona ermesinden ve beyan edilen alacakların ödenmesinden veya teminat altına alınmasından sonra azaltılabilir. Bu gereklerin yerine getirilmemesi halinde yasa alacaklılara, şirket merkezindeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak sermaye azaltılması işleminin iptalini dava etme yetkisi tanımıştır⁵⁶².

Dedeğaç’a göre⁵⁶³, sermaye artırılmasına ilişkin teklifin müdür/müdürler kurulu tarafından genel kurula sunulabilmesi için alınacak olan kararın, afaki iyi niyet kuralları ile bağdaşması ve şirketin gerçek ihtiyacı nedenine dayanması ve bu açıklamanın karar ile birlikte, gerekçeleri ile ortağa ulaştırılması gerekir. Aksi davranış sermaye artırımı kararının iptali için dava açılmasına neden olabilir.

Rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması suretiyle hiç kimse haklı görülemeyecek şekilde yararlandırılmaz veya kayba uğratılamaz ilkesi benimsenmiştir. Böyle bir durumun varlığı halinde, diğer koşulların da bulunması ile,

⁵⁵⁹ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, 3231.

⁵⁶⁰ Y.TD., 804 E., 3638 K. 14.10.1970 T. bkz. Eriş, *Ticari İşletmeler ve Şirketler*, a.g.e., 2017, 1413.

⁵⁶¹ Pulaşlı, *Şerh*, a.g.e., 2024, s. 3737.

⁵⁶² Poray/Tekinalp/Çamoğlu, a.g.e., s. 550.

⁵⁶³ Dedeğaç, a.g.e., 2021, 198.

hakları elinden alınan ortak söz konusu genel kurul kararının iptalini dava yolu ile talep edebilir⁵⁶⁴.

Rüçhan hakkına ilişkin olarak alınan yönetim kurulu kararına karşı TTK m.460/5 uyarınca kararın ilan tarihinden itibaren ortaklar ve karar aleyhinde olan müdürler kurulu üyeleri dava açabilir. Söz konusu dava TTK m.445 gereği üç aylık hak düşürücü süre içinde açılmalıdır, açılan dava müdür/müdürler kurulu tarafından TTK m.448 gereği ilan edilmelidir. Söz konusu maddenin TTK m.451'e yapmış olduğu gönderme nedeni ile kötü niyetli davacılar cezalandırılacaktır⁵⁶⁵.

Dedeğaç'a göre⁵⁶⁶, rüçhan hakkının sınırlandırılmasına ilişkin müdür/müdürler kurulu kararına karşı dava açılmış ise bu davanın sonucunun beklenip beklenmeyeceği hususuna cevap bulmak gerekir. Tüm kararlarda olduğu gibi açılan iptal ya da butlan davası sırasında mahkeme tarafından bir tedbir kararı alınmamış ise, yönetim kurulu kararı sonra yapılması gereken, genel kurul yapılmasıdır.

İkinci olarak ise butlana ilişkin değerlendirmeler yapmamız mümkündür. Limited ortaklıkta, genel kurul kararlarının hükümsüzlüğünün tespiti dava edilebilir. Butlan genel kurul kararının içeriğine dönük sakatlık halidir⁵⁶⁷. Batıl olan genel kurul kararlarının geçersiz olduğuna ilişkin dava herhangi bir süreye bağlı olmaksızın açılabilir. Hükümsüzlük sebepleri gelen olarak emredici hükümleri, ahlaka ve adaba aykırılık, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırılık halleridir⁵⁶⁸. Şirketin temel yapısına, sermayenin korunmasına ilişkin hükümlere aykırı ve aynı konumda olan ortaklar arasındaki eşitlik ilkesini bozan kararlar da batıldır⁵⁶⁹.

TTK m.621/1 hükmünde öngörülen her iki yetersayıdan birinin eksikliği halinde karar alınması mümkün değildir, alınsa dâhi söz konusu genel kurul kararı yok hükmündedir⁵⁷⁰.

⁵⁶⁴ Dedeğaç, *a.g.e.*, 2021, 191.

⁵⁶⁵ Dedeğaç, *a.g.e.*, 2021, 193.

⁵⁶⁶ Dedeğaç, *a.g.e.*, s.194.

⁵⁶⁷ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 493.

⁵⁶⁸ Pulaşlı, Şerh, *a.g.e.*, 2024, 3642.

⁵⁶⁹ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 493.

⁵⁷⁰ Pulaşlı, Şerh, *a.g.e.*, 2024, s. 3637.

Yargıtay 11. HD'nin 30.05.2002 tarih ve E. 2002/2581, K. 2002/5385 sayılı kararına göre:

“Ancak, davaya konu 1999 yılına ilişkin 15.06.2000 tarihli genel kurul toplantısında 8. madde görüşülerek değiştirilen şirket ana sözleşmesinin 9. maddesinin önceki hali ile yönetim kurulu üyelerinin seçiminde nama yazılı kurucu pay sahiplerine tanınan hak ortadan kaldırılmış bulunmakla TTK'nın 389. maddesi uyarınca genel kurulun bu kararı imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda verecekleri diğer bir kararla onaylanmadıkça infaz edilebilirlik kazanamayacağı gözetilmeden, henüz infaz kabiliyeti oluşmayan ana sözleşme değişikliğince öngörülen yeni düzenleme doğrultusunda aynı genel kurulda 5 nolu gündem maddesi görüşülerek kurucu paydaşlık ve asgari beş kişilik kurul olma zorunluluğuna aykırı olarak üç kişilik yeni yönetim kurulu oluşturulmasına ilişkin verilen kararların batıl olduğu dikkate alınmaksızın, 5 ve 8 nolu genel kurul kararlarına da geçerlilik tanınması doğru görülmemiş, bu yöne ilişkin temyiz itirazlarının kabulü gerekmiştir.”

Yargıtay burada, kanuna uygun ancak esas sözleşme ile ağırlaştırılmış olan nisaba aykırılık halini butlan olarak nitelemektedir. Oysa burada açıkça esas sözleşmeye aykırılıktan dolayı bir iptal edilebilirlik bulunmaktadır. Gerçi karar anonim şirketler için verilmişse de limited şirketler içinde geçerli bir durumdur. Kanuna göre en az yönetim kurulu üyesi sayısı üçtür. Sözleşme ile bu beş kişi olarak belirlenmiştir⁵⁷¹.

Toplantı ve karar yeter sayıları bulunmaksızın karar alınmasının nasıl bir yaptırımla karşılaşacağı, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilgili kararlarında ana sözleşme ve yasanın öngördüğü yeter sayılarla alınmış bir kararın varlığını aramakta, eğer toplantı veya karar yeter sayılarının sağlanmadan karar alınmışsa bu kararı yok hükmünde saymaktadır⁵⁷².

Esas sermayenin azaltılmasına ilişkin rapor olmadan sermaye azaltımına ilişkin alınan genel kurul kararı sicile tescil edilemez, edilirse de azaltma kararının ilgililerce mahkemeden butlanı talep edilebilir⁵⁷³. Anonim ve limited ortaklıklardaki menfaat dengelerinin korunması açısından sermaye şirketlerine hakim temel ilkelerden ve bu ortaklara özgü niteliklerden kaynaklanan butlan sebepleri büyük önem taşımaktadır ve

⁵⁷¹ Fahrettin, Ö. (2005). “Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 103-126, s. 122.

⁵⁷² Yargıtay 11. H.D., 2015/15625 E., 2016/3083 K., 21.03.2016 T. (<https://www.lexpera.com.tr/>, Erişim tarihi: 10.10.2024).

⁵⁷³ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., 2024, 3737.

bu gerçek göz önünde bulundurularak TTK m.447 özel hükmü ile önceden olan boşluğu doldurmuştur⁵⁷⁴.

TTK m.474 şu şekilde hüküm altına alınmıştır. Genel kurulun, özellikle;

a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,

b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,

c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.

Çamoğlu'na göre⁵⁷⁵, hükümdeki “özellikle” sözcüğü başkaca butlan sebeplerinin bulunabileceğini göstermektedir.

⁵⁷⁴ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 493.

⁵⁷⁵ Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, *a.g.e.*, 2021, 494.

5. SONUÇ

Limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, şirketin ticari hayatındaki değişimlere ve ortaklar arasındaki yeni anlaşmalara uyum sağlama bakımından kritik bir öneme sahiptir. Türk Ticaret Kanunu, limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin sıkı düzenlemeler getirerek, hem şirketin iç işleyişini hem de ortakların hak ve yükümlülüklerini güvence altına almayı amaçlamıştır. Bu bağlamda, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi süreci, yalnızca ortakların karşılıklı anlaşmasına dayanan bir işlem olarak görülmemeli, aynı zamanda kanunun öngördüğü şekil şartlarına ve usule uygun bir süreç olarak ele alınmalıdır.

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi için gerekli olan genel kurul kararları, TTK'nın 589 ila 592. maddelerinde düzenlenen hükümlere uygun olarak alınmalıdır. Özellikle, genel kurul toplantılarında aranan karar yeter sayıları, sermaye artırımı veya azaltımı gibi kritik kararların alınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu süreçte genel kurulun devredilemez yetkileri ve pay sahiplerinin oy hakları, hukuki güvenliğin sağlanması açısından hayati bir önem taşımaktadır. Genel kurulda yapılacak herhangi bir usul hatası, alınan kararların iptali ve ilerleyen süreçte doğabilecek hukuki uyuşmazlıklar açısından önemli sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle, genel kurulda sağlanacak nisaplar, oy kullanma süreçleri ve karar alma mekanizmaları, hukuka uygun bir şekilde düzenlenmeli ve uygulanmalıdır.

Yargıtay içtihatları da göstermektedir ki, limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi sürecinde, ortaklar arasında yaşanan uyuşmazlıklar ve genel kurul kararlarının iptali talepleri, uygulamada sıkça karşılaşılan sorunlar arasında yer almaktadır. Bu çalışmada ele alınan Yargıtay kararları, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi sürecinde hukuki şekil şartlarına uyulmasının önemini vurgulamakta ve bu konuda yapılan hataların telafisi zor hukuki sonuçlar doğurabileceğine dikkat çekmektedir. Özellikle sermaye artırımı ve azaltımı gibi şirketin mali yapısını doğrudan etkileyen kararların, hukuki prosedürlere uygun şekilde alınmaması durumunda, hem şirketin hem de ortakların zarar görebileceği vurgulanmaktadır.

Bu kapsamda tezin temel konusunu ise TTK'da limited şirket sözleşmesine ilişkin nisaplardaki uyumsuzluk ile bu nisapları düzenleyen maddelerde yer alan terimlere ilişkin belirsizlikler oluşturmaktadır. Bu maddelerden TTK m.589 ve TTK m.621'in birbirleriyle uyumsuz olmasının temel nedeni, alındıkları mehzaz kanunların

farklı kaynaklara dayanması ve limited şirketlerde oy hakkında imtiyaza ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemesidir.

TTK m.589, Alman Kanunu olan GmbHG § 53'ten alınmıştır. Bu maddede, şirket sözleşmesinin değiştirilme şekli düzenlenmiş olup, maddenin ikinci fıkrasında "Karar, kullanılan oyların dörtte üç çoğunluğunu gerektirir. Ortaklık anlaşması başka gereklilikler de getirebilir." şeklinde ifade edilmiştir. GmbHG § 57c'nin dördüncü fıkrasında, Türk hukukunda olduğu gibi nitelikli bir nisap belirlenmemiş, şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin olarak yine GmbHG § 53'e atıf yapılmıştır.

TTK m.621 ise, İsviçre Borçlar Kanunu (OR) Art.808b'den hukukumuzda yerleşmiştir. İlgili maddeye göre; "Temsil edilen oyların en az üçte ikisinin çoğunluğu ve oy kullanma hakkının kullanılabilceği nominal sermayenin tamamının salt çoğunluğu ile alınan üyeler genel kurul kararı aşağıdaki durumlarda gereklidir." Mahaz kanunda önemli kararlar başlığı altında on bir adet madde sıralanmıştır. OR Art.808 uyarınca, "Üyelerin genel kurulu, kanunda veya esas sözleşmede aksi belirtilmedikçe, temsil edilen oyların salt çoğunluğuyla karar alır ve seçimlerini gerçekleştirir."

Kanun koyucu, İsviçre Borçlar Kanunu'ndaki gibi genel ve özel kararlara ilişkin nisaplar belirlemiş, ayrıca GmbHG' deki sistematığı de içeren bir düzenleme yapmıştır. Fakat bu durum, TTK m.589 ile özel olarak belirlenen nisap arasında uyumsuzluk yaratmıştır. Alman kanununda kullanılan oyların dörtte üç çoğunluğu, Türk hukukuna "esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla" olarak aktarılmıştır. Ancak, Türk hukukunda anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde imtiyaz kaldırılmamış, bu da TTK m.621'de belirlenen nisabın TTK m.589'dan bazı hallerde daha kolay alınması gibi bir çelişki ortaya çıkarmıştır.

Kanaatimce, bu uyumsuzlukları gidermek için iki çözüm yolu bulunmaktadır. Bunlardan ilki, TTK m.589 hükmünün tamamen kaldırılmasıdır. Eğer bu madde yürürlükten kaldırılırsa, geriye yalnızca genel ve özel kararlar için iki ayrı nisap kalacaktır. Bu durum, mevcut sistemdeki karmaşıklığı ortadan kaldırarak, karar alma süreçlerini daha sade ve anlaşılır hale getirecektir.

TTK m.621, önemli kararlar için belirlenen ağırlaştırılmış nisabı düzenlerken, TTK m.589, genel kararlar için karma bir yetersayı öngörmektedir. Bu çelişki, uygulamada belirsizliklere yol açmakta ve karar alma süreçlerinin etkinliğini

azaltmaktadır. TTK m. 589'un kaldırılması, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi gibi önemli işlemlerde yalnızca TTK m.621'de belirlenen ağırlaştırılmış nisabın uygulanmasını sağlayarak, uyumlu ve tutarlı bir çerçeve oluşturacaktır. Dolayısıyla, TTK m. 589'un kaldırılması, hem sistemin bütünlüğünü sağlamakta hem de hukuki belirsizlikleri ortadan kaldırmakta önemli bir adım olacaktır.

Diğer çözüm yolu ise oy hakkında imtiyazın yasaklanmasıdır. Anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirketlerde de oy hakkında imtiyazın yasaklanması gündeme gelebilecektir. Ancak, ne Alman Kanunu (GmbHG) ne de İsviçre Borçlar Kanunu, oy imtiyazlarını yasaklamaktadır. Bu nedenle Türk hukukunun oy hakkında imtiyazı yasaklaması, bu durumda uluslararası hukukla uyum sorunlarına yol açabilecektir. TTK m.621 ve TTK m.589 arasındaki uyumsuzluğu gidermek için limited şirketlerde imtiyazlı oyların kullanımını yasaklamak yerine, daha dengeli ve uyumlu bir düzenleme yapılması gerekebilir. Bu düzenleme, hem Türk Ticaret Kanunu'nun kendi içindeki tutarlılığı sağlamak hem de uluslararası standartlarla uyumlu bir çerçeve oluşturmak açısından önemlidir.

Limited şirketlerde imtiyazlı oyların kullanımını tamamen yasaklamak yerine, bu oyların kullanımına belirli sınırlar koymak daha etkili bir çözüm olabilecektir. Örneğin, önemli kararların alınmasında imtiyazlı oyların dikkate alınmaması veya sadece belirli şartlar altında kullanılmasına izin verilmesi sağlanabilir. Böylelikle imtiyazlı oylar, ortakların karar alma süreçlerindeki eşitliğe zarar vermeden belirli bir çerçevede tutulmuş olacaktır.

Limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, şirketin işleyişinde esneklik sağlamakla birlikte, hukuki belirlilik ve güvenliğin korunması açısından da büyük önem taşır. Bu süreçte, şirketin ticari faaliyetlerine ve ortakların haklarına doğrudan etki eden kararların, kanun hükümleri çerçevesinde alınması, hem şirketin iç işleyişini düzenli hale getirecek hem de ticaret hayatında güven sağlayacaktır. Doktrinde ileri sürülen görüşler de limited şirketlerde şirket sözleşmesi değişikliklerine ilişkin hükümlerinin daha net ve uygulanabilir olması gerektiği yönündedir. Kanun koyucu tarafından getirilen düzenlemelerin, hem şirket içi ihtilafların önlenmesi hem de hukuki öngörülebilirlik açısından daha açık ve tutarlı bir şekilde formüle edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, TTK m.589 ve 621 arasındaki uyumsuzluk, yalnızca yasal metinlerin içsel çelişkileri değil, aynı zamanda uygulamada ortaya çıkan sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, bu iki maddenin yeniden gözden geçirilmesi ve kaynaklarının incelenerek ortak bir düzenleme oluşturulması, Türk Ticaret Kanunu'nun genel işleyişini ve hukuki güvenliği artıracaktır. Öyle ki limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, ticaret hayatının dinamiklerine uyum sağlamak açısından vazgeçilmez bir unsurdur. Ancak bu değişikliklerin, hukuki şekil şartlarına ve Türk Ticaret Kanunu'nun öngördüğü usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirilmesi, hem şirketin geleceği hem de ortakların haklarının korunması açısından hayati önem taşımaktadır. Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi sürecinde, kanunun öngördüğü düzenlemelere riayet edilmesi, ticari hayatın istikrarını koruyacak, hukuki ihtilafları en aza indirecek ve şirketlerin sürdürülebilir bir şekilde faaliyet göstermelerine olanak sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Abuzer, K. (1999). *Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Adem, E.T. (2020). “*Limited Ortaklık Sözleşmesi*” Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Akbay, D. (2010). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Akın, M.Y., Cankat R. (2022). “*Limited Ortaklıklarda Opsiyon Haklarının Hukuki Niteliği*”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 28(2).
- Alışkan, M. “*İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili*”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2).
- Alp, A., Kılıç, S. (2014). *Kurumsal Yönetim -Nasıl Yönetilmeli*, İstanbul: Doğan Kitap.
- Altaş S. (2016). *Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Arkan, S. (2014). *Ticari İşletme Hukuku*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2014.
- Arslanlı H, Domaniç H. (1989). *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması Hisseli Komandit Şirketler*. İstanbul: Temel Yayınları.
- Arslanlı, S., Domaniç, H. (1964). *Anonim Şirketlerin Kuruluşundan Doğan Hukuki Mesuliyet*, İstanbul.
- Aşık, P. (2017). *Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı*, *Ankara Barosu Dergisi*, (4).
- Ayhan, R., Çağlar, H., Özdamar, M. (2023). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Bahtiyar M. (2001). *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Bahtiyar M. (2019). *Ortaklıklar Hukuku*, İstanbul: Beta Basım Yayım (Anılış: Ortaklıklar Hukuku).
- Balsever, S. (2017). *Limited Şirket Sözleşmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bilgili F. , Demirkapı E. (2013). *Şirketler Hukuku*, Bursa: Dora Yayınları.
- Bozkurt, T. (2021), *Şirketler Hukuku Adi Ortaklık Kollektif Şirket Komandit Şirket Anonim Şirket Limited Şirket Kooperatifler*, Ankara: Yetkin Yayınevi.
- Cengil, M.F. (2022). “*Limited Şirket Sözleşmesi*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.
- Çamoğlu. E. (2014). “*Limited Şirketten Çıkma-II*”, *Yaklaşım Dergisi*, (254), 247-252.
- Çebi H. (2019). *Limited Şirketler Hukuku*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Çoştan, H. (2012). “*Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar*”, (4), 77–90.

- Çoştan, H. (2015). “*Limited Şirkette Genel Kurul Nisapları*”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 1(1), 65-74.
- Dedeğaç E. (2021). *Uygulamalı Şirketler Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Dinç, S. (2022). *Limited Şirketlerde Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri (TTK.md.616*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Dinç, S. (2017). “*6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Unsurları İle Limited Şirketlerde Pay Ve Ortak Kavramları*”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (29), 135-166.
- Doğan N.S. (2021). *Limited Şirket Genel Kurulunda Alınan Önemli Kararlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dündar, F. (2019). “*Limited Şirketlerde Müdürlerin Yetkilerinin Sınırlandırılması ve Görevden Alınması*” Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Eren, F. (2023). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Legal Kitapçılık.
- Eriş G. (2010), *Türk Ticaret Kanunu : Cilt-3*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Eriş, G. (2017). *Ticari İşletme ve Şirketler*, Ankara: Seçkin Yayınları, 3. Baskı.
- Fahrettin, Ö. (2005). “*Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 103-126.
- Görmez, O., Bulut, A. (2023). “*İsviçre Borçlar Kanunu’nun Anonim Ortaklıklarda Sermaye, Pay, Ana sözleşme İle Sermaye Değişikliklerine İlişkin 1 Ocak 2023 Tarihinde Yürürlüğe Giren Bazı Düzenlemeleri Üzerine Notlar*”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (1), 975-1031.
- Güngör, S.Ş. (2017). “*Adi Ortaklığın Ticaret Unvanı ve Unvanın Müştereken Kullanılması*”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(2), 801-816.
- Gürkan, M. (2014). “*Şirket Sözleşmesi*”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 88(5), 41-56.
- Hamamcıoğlu, E. (2011). “*Anonim Ortaklıklarda Anasözleşme Değişikliği*”, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul.
- Hamamcıoğlu, E., Biçer, L. (2017). “*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler*”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(149-150), 71-134.
- İyigün, S. (2019). “*Şirket Sözleşmesi*”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 87(4), 134-165.
- Karaahmetoğlu, *Alman Hukukunda Ortaklık Esas Sözleşmesinin Sedasyonu (Sd) Kavramı Hakkında Bir Değerlendirme*.
- Karaahmetoğlu, İ.Ö. (2022). “*Limited Şirketler Hukukunda Geçerli Yazılı Olmayan Prensipler*”, *Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24(2), 673-715.
- Karaahmetoğlu, İ.Ö. (2024). “*Alman Hukukunda Ortaklık Esas Sözleşmesinin Sedasyonu (Sd) Kavramı Hakkında Bir Değerlendirme*”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29(50), 263-297.

- Karacibioğlu, B O. (2013). *Anonim ve Limited Şirket Genel Esaslar Özellikle Anonim Şirket Esas (ANA) Sözleşmesi – Limited Şirket, Şirket (ANA) Sözleşmesi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Karakılıç, H. (2014). “*Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlülüğü*”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 107-144.
- Karan, M. (2018). “Anonim Şirketlerde Esas Sözleşmenin İmzalanmasının Etkileri ve Sonuçları”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(161), 137-170.
- Karasu, K. (2015). *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, Ankara: Yetkin Yayıncılık.
- Kaya, M.İ. (2014). “*Limited Şirkette Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi*”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 22(1), 61-100, (doi:10.15337/SUH.2017, Erişim Tarihi: 20.08.2024).
- Kendigelen A. (2011). *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler Genel Açıklamalar, Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak, Son (ve Geçici Hükümler) Yürürlük Hükümleri*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Kervankıran, E. (2012). “*Ön Şirket ve Hukuki Niteliği*”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 349-370.
- Koylu, S. (2015). “*Limited Şirketlerde Müdürlerin Görev ve Sorumlulukları (TTK ve ETTK Karşılaştırmalı Olarak)*”, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Moroğlu E. (2010). *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi ve Hukuki Niteliği*, İstanbul: On İki Levha.
- Moroğlu, E. (2016). *Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler*, 6. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Oğuzman M., Seliçi Ö., Oktay Ö.S. (2009). *Kişiler Hukuku*, İstanbul.
- Okutan Nilsson G. (2001). *Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri*, İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı.
- Öcal, A. (2003). *Limited Şirketin Haklı Sebeplerle Mahkeme Kararı ile Sona Erdirilmesi*, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Ankara.
- Önder M, Eğilmez, E.T. (2024). “*Limited Şirket Sözleşmesinde Emredici Hükümler İlkesi*”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(1), 259-285.
- Özdin, F. (2022). “*2019/1151 sayılı AB Dijitalleşme Yönergesi ve Alman Hukuku (DİRUG) Uyarınca Online Şirket Kuruluşu, Sicile Online İbraz ve Sicil Kayıtlarının Online İlanı*”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, 80 (3), 721-752.
- Palta, N. (2022). “*Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı*”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1), 357-391.
- Poroy R, Tekinalp Ü, Çamoğlu E. (2021). *Ortaklıklar Hukuku II*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Pulaşlı, H. (2021). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. İstanbul: Adalet Yayınları (Anılış: Genel Esaslar).

- Pulaşlı, H. (2024). *Şirketler Hukuku Şerhi: Cilt-5*. Ankara: Adalet Yayınları, s.3080 (Anılış: Şerh).
- Rauf, K. (2015). “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 1(1), 115-132.
- Saltoğlu Arap, H.E. (2018). “*Tam İki Tarafa Borç Yükleleyen Sözleşmelerde Borçlunun Temerrüdü*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Sayın, H.D. (2019). “*Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği, Hizmet Ettiği Amaç ve Konusu*”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(1), 25-59.
- Sulu, M. (2022). “*Pay Sahipleri Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümünde Arabuluculuk ve Tahkim*”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 8(2).
- Sulu, M. (2023). “*Limited Ortaklıklardaki Veto Hakkı ve Veto İşleminin Hükümsüzlüğüne Dair İncelemeler*”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 29(1) 574-595.
- Şahin, A. (2012). “*Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkması ve Çıkarılması*”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 851 – 858.
- Şahin, Z.Ş. (2021). “*İşletme Adı ve Korunması*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Şener, H.O. (2017). *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınevi (Anılış: *Ortaklıklar Hukuku*)
- Şener, H.O. (2022). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık (Anılış: *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*).
- Tatlı, B. (2021). “*Limited Şirketlerde Çıkma, Çıkarma ve Ayrılma Akçesi*”, *AHBVÜ-HFD*, 25(1), 165-210.
- Tekinalp Ü. (2013). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme*, İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Temel, G. (2024). “*Limited Şirket Müdürler Kurulu Hakkında Bazı Değerlendirmeler*”, *Ankara Barosu Dergisi*, 82(2), 119-146.
- Türkmen, E. (2017). “*6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yeni Pay Alma Hakkına Genel Bir Bakış*”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2315-2342.
- Usluel, G., Aslı E. (2016). *Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı*, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Ünal, M. (2006). *Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltımı, Tuğrul Ansay'a Armağan*, Ankara.
- Veziroğlu, C. (2021). *Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları*, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.

- Yavuz, M. (2021). “Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Kuralı”, *Gümrük Ticaret Dergisi*, 8(26) , 52-63.
- Yavuz, M. (2021). “Anonim ve Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Kuralı”, *Gümrük Ticaret Dergisi*, 8(26), 52-63.
- Yıldırım, A., Gözüyeşil, F.F. (2020). “Limited Şirket Pay Devir Sözleşmesindeki Ceza Koşulunun Tenkisi”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(3), 1145-1179.
- Yıldız Ş. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*. İstanbul: Arkan Yayınevi.
- Yıldız Ş. (2019). *Limited Şirketler Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Yıldız, B. (2022). “Çağrısız Genel Kurul ve Ticaret Sicili Açısından Bazı Değerlendirmeler”, *Ticaret Sicili ve Şirketler Hukukuna Etkileri Sempozyumu*, *İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi*, 116-135.
- İnternet: https://ticaret.gov.tr/data/5d3e935313b87607d8feeffc/rehber_Tr.pdf, Erişim tarihi: 01.12.2023.
- İnternet: <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 13.12.2023.
- İnternet:<http://cdn.istanbul.edu.tr/statics/hukuk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2017/03/Organlar-2017.pdf>, Erişim Tarihi: 25.12.2023.
- İnternet:<http://www.tdk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.12.2023.
- İnternet:https://www.gesetze-im-internet.de/aktg/_23.html#:~:text=Aktiengesetz,bed%C3%BCrfen%20einer%20notariell%20beglaubigten%20Vollmacht, Erişim Tarihi: 10.02.2024
- İnternet:<https://www.muglabaros.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7leri.pdf>, Erişim Tarihi: 02.02.2024
- İnternet:https://www.gesetze-im-internet.de/GmbHg/_53.html, Erişim Tarihi: 30.02.2024
- İnternet:https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en, Erişim Tarihi: 03.03.2024
- İnternet:https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en, Erişim Tarihi: 15.03.2024.
- İnternet:Art. 804/2; TheMembers’ General Meeting Has TheFollowingİnalienable Powers:ToAmendTheArticles Of Association;
İnternet:https://www.fedlex.admin.ch/eli/Cc/27/317_321_377/En, Erişim Tarihi: 22.02.2024

MAHKEME KARARLARI

Yargıtay Kararları

YHGK Kararı, 2003/4-359 E. , 2003/406 E. , 11.06.2003 T.
YHGK Kararı, 1971/T-702 E. , 1974/401 K. , 12.6.1974 T.
Yargıtay 11. HD., 2015/7739 E., 2016/2275 K., 2.3.2016 T.
Yargıtay 11. HD, 2013/18727 E., 2014/7406 E., 15.04.2014 T.
Yargıtay 11. H.D. , 2016/6268 E., 2018/353 K. 17/01/2018.
Yargıtay 11. HD., 002/8761 E. 2003/1377 K. 21.02.2003 T.
Yargıtay 11. HD., 2006/7803 E., 2007/10709 K., 17.07.2007 T.
Yargıtay 11. HD., 2007/3567 E., 2008/5338 K., 21.04.2008 T.
Yargıtay 11. HD., 2018/3413 E., 2020/693 K. 23.1.2020 T.
Yargıtay 11. HD., 2007/3567 E., 2008/5338 K., 21.04.2008 T.
Yargıtay 11. HD., 2018/3413 E., 2020/693 K. 23.1.2020 T.
Yargıtay 11. HD., 5718 E., 5797 K., 21.12.1978 T.
Yargıtay 11.HD., 2015/9575 E., 2016/4408 K., 20.04.2016 T
Yargıtay 11. HD., 2006/7803 E., 2007/10709 K. 17.07.2007 T.
Yargıtay 11. HD., 2014/10640 E., 2014/17466 E., 12.11.2014 T.
Yargıtay 11. HD., 982/4988 E., 1982/5387 K., 14.12.1982 T.
Y. TD. 804 E., 3638 K. 14.10.1970 T.
Yargıtay 11. H.D., 2015/15625 E., 2016/3083 K, 21.03.2016 T.

Anayasa Mahkemesi

Anayasa Mahkemesi 27.02.2001 tarih 1999/43 E. 2001/46 K.ve 03.04.2001 tarih 1999/50 E. 2001/67 K.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyad, ad : TOPAÇ, İnsaf Selin

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet
Yüksek Lisans	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	2024

Lisans	Gazi Üniversitesi	2021
--------	-------------------	------

İş deneyimi (varsa)

Yıl	Yer	Görev
2022-	Ankara Barosu	Avukat



